

**ΥΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ**

**ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ
ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
1998**

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ
ΑΘΗΝΑ-ΚΟΜΟΤΗΝΗ 1998
ISBN – 960-232-844-4**

ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΡΟΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Συντακτική Επιτροπή

- 1.** Α. Ράντος, Σύμβουλος Επικρατείας
- 2.** Π. Νάσκου-Περράκη, Επ. καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- 3.** Μ. Σταυροπούλου, Υπεύθυνη Νομικού Τμήματος της Ύπατης Αρμοστείας των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες - Γραφείο Αθήνας
- 4.** Ν. Σιταρόπουλος, ΔΝ (London, UCL), LLΜ (Essex), Δικηγόρος
- 5.** Ι. Μπαμπασίκα, Δικηγόρος, Νομική Σύμβουλος Ιατρικού Κέντρου Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων.

Επιμέλεια: Έρικα Καλαντζή, Δικηγόρος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελίδα

Νάσκου-Περράκη Π.: Αίτηση χορήγησης ασύλου και διαδικασία αναγνώρισης προσφυγικής ιδιότητας στην Ελλάδα. Μια σφαιρική θεώρηση υπό το φως των νεότερων εξελίξεων (Άρθρα 24 & 15 του Ν. 1975/1991 όπως τροποποιήθηκαν από τα άρθρα 1 & 2 του Ν. 2452/1996).....	13
Νομολογία Συμβουλίου Επικρατείας	
Ι. Καθορισμός του καθεστώτος του πρόσφυγα	39
ΙΙ. Απέλαση προσφύγων και αλλοδαπών	51
ΙΙΙ. Ευεργέτημα της πενίας	115
Σιταρόπουλος Ν.: Παράνομη είσοδος προσφύγων σε χώρα υποδοχής και δικανικοί συλλογισμοί ab absurdo - Συμβολή στην ερμηνεία του άρθρου 31 (1) της Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων	117
Νομολογία Ποινικών Δικαστηρίων	
Ι. Παράνομη είσοδος προσφύγων στην Ελλάδα	128
ΙΙ. Διευκόλυνση εισόδου και προώθηση αλλοδαπών στην Ελλάδα – Ευθύνη – Κυρώσεις μεταφορέων.....	153
ΙΙΙ. Δικαιώματα υπεράσπισης αλλοδαπού κατηγορούμενου – διερμηνεία.....	178
Γιακουμόπουλος Χρ.: Η προστασία των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.....	183
Νομολογία Διεθνών Δικαστηρίων και Οργάνων	
Ι. Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	201
ΙΙ. Επιτροπή των ΗΕ κατά των Βασανιστηρίων	233
Ευρετήριο Αποφάσεων	245

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το 1991 η ελληνική νομοθεσία περί προσφύγων βελτιώθηκε σημαντικά με τη θεσμοθέτηση δίκαιων διαδικασιών εξέτασης των αιτημάτων ασύλου και καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα. Η τροποποίηση των άρθρων 24 και 25 του Νόμου περί Αλλοδαπών, που υιοθετήθηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο το 1996 αποτέλεσε σημαντικό βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση.

Η ευθύνη για τη σωστή εφαρμογή αυτών των διατάξεων με τρόπο που αντανακλά τη θετική στάση του Νομοθέτη, εναπόκειται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και ειδικότερα στην Αστυνομία. Όμως την ευθύνη για την εφαρμογή αυτών των διατάξεων έχουν και άλλοι φορείς. Κατ' αρχήν το Συμβούλιο Επικρατείας με τη δικαιοδοσία να ελέγχει ότι, όπως και οι υπόλοιπες διοικητικές αποφάσεις, οι αποφάσεις που αφορούν στην χορήγηση ασύλου εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις και τις αρχές του Συνταγματικού και Διοικητικού Δικαίου.

Αν και έχουν δημοσιευθεί διάφορες μελέτες για το άσυλο και τους πρόσφυγες στην Ελλάδα, φαίνεται ότι δεν υπάρχει μια σφαιρική ανάλυση του ρόλου της Δικαστικής Εξουσίας σε αυτόν τον τομέα. Γι' αυτό, ως πρώτο βήμα, θεωρούμε χρήσιμο να προσφέρουμε στους αξιωματούχους της Αστυνομίας, στους δικαστές και στους δικηγόρους απρόσκοπτη πρόσβαση στη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων σε θέματα ασύλου. Επειδή οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου θέτουν κριτήρια για τα δικαιώματα των αιτούντων άσυλο στην Ευρώπη, προσθέσαμε τις σημαντικότερες από αυτές.

Ελπίζουμε να συνεχίσουμε το έργο αυτό και να δημοσιεύουμε νέες αποφάσεις σε ετήσια βάση. Το έργο μας θα διευκολυνθεί σημαντικά, εάν όσοι συμμετέχουν, με οιονδήποτε τρόπο στη διαδικασία έκδοσης σχετικών αποφάσεων, μας ενημερώνουν για τις εξελίξεις της νομολογίας των ελληνικών δικαστηρίων.

Ευχαριστώ ειλικρινά τη Συντακτική Επιτροπή, την κυρία Μαρία Μαρούδα και την κυρία Έρικα Καλαντζή, που εργάστηκαν στην έρευνα και συλλογή του υλικού που παρουσιάζεται στο παρόν τεύχος καθώς και τους συναδέλφους μου στο Γραφείο, των οποίων ο ενθουσιασμός και η επιμονή τους επέτρεψαν την πραγμάτωση αυτού του στόχου.

Janvier de Riedmatten
Αντιπρόσωπος του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας
των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα

**Αίτηση Χορήγησης Ασύλου και Διαδικασία Αναγνώρισης
Προσφυγικής Ιδιότητας στην Ελλάδα**
Μια Σφαιρική Θεώρηση υπό το φως των νεότερων εξελίξεων
(άρθρα 24 & 25 του Ν. 1975/1991 όπως τροποποιήθηκαν από τα άρθρα 1
& 2 του Ν. 2452/1996)*

Παρούλα Νάσκου - Περράκη

Διάγραμμα

Εισαγωγικά

I. Χορήγηση ασύλου

1. Γενικά

2. Αναγνώριση και περίθαλψη προσφύγων (νέο άρθρο 24)

α. Διαδικασία εξέτασης αίτησης αλλοδαπού

ι. η ανάκληση της αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας

ιι. η απέλαση του πρόσφυγα

β. Τρόπος συνεργασίας και ενημέρωσης της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

γ. Οικογενειακή Συνένωση

δ. Τύπος και Περιεχόμενο ταξιδιωτικού εγγράφου

3. Προσωρινή διαμονή

4. Τρόπος εισαγωγής και παραμονής στα κέντρα διαμονής

5. Άδεια εργασίας

6. Δαπάνες Δημοσίου

II. Διαδικασία αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας (νέο άρθρο 25)

1. Ταχύρυθμη διαδικασία

α. πρόδηλα αβάσιμες αιτήσεις

β. τρίτη ασφαλής χώρα

γ. η ελληνική πρακτική

δ. αίτηση αλλοδαπού σε σημείο εισόδου λιμένος ή αερολιμένος

2. Καθεστώς ειδικής προστασίας

Συμπεράσματα

* Αναδημοσίευση από την Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου (ΕΕΕυρΔ) 1998, τ.1.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Ο Ν. 1975/1991¹ περί αλλοδαπών, στο κεφάλαιο ΣΤ', αφιερώνει ως γνωστόν, ορισμένες διατάξεις στους πρόσφυγες. Πρόκειται για τα άρθρα 24 και 25 που αναφέρονται στην αναγνώριση και περίθαλψη προσφύγων το πρώτο, και στη διαδικασία αναγνώρισης προσφύγων το δεύτερο². Οι ρυθμίσεις αυτές γνώρισαν πρόσφατα ορισμένες αλλαγές αφού αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 1 και 2 αντίστοιχα του Ν. 2452/1996³ (στο εξής τροποποιημένος Ν. 1975/1991).

Στην πραγματικότητα οι νέες ρυθμίσεις που ενσωματώθηκαν στο Ν. 1975/1991 εισάγουν ένα νέο νομικό-θεσμικό πλαίσιο για θέματα άσυλου και προσφύγων που θ' αναπτύξουμε παρακάτω. Προηγουμένως για λόγους συνταγματικούς καταχωρίζουμε σύντομες αναφορές σε βασικά στοιχεία γύρω από το δίπτυχο άσυλο-πρόσφυγας.

Πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι ο ανωτέρω νόμος αναφέρεται ειδικά σε θέματα που ανάγονται στην προστασία των προσφύγων για τους παρακάτω λόγους :

α) Αν και αλλοδαπός, ο πρόσφυγας δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να ταυτίζεται με αυτόν. Ο αλλοδαπός απολαμβάνει διπλωματικής προστασίας από της χώρας της ιθαγένειάς του⁴, ο πρόσφυγας στερείται

¹ Ο Ν. 1975/4.12.1991 « Είσοδος - Έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις » (ΦΕΚ Α' 184) τέθηκε σε ισχύ στις 4.6.1992.

² Η πλειοψηφία των συγγραφέων είχε χαρακτηρίσει το νομικό πλαίσιο του Ν. 1975/1991 ιδιαίτερα αυστηρό. Βλ. χαρακτηριστικά Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ-ΠΑΣΙΑ, Τα δικαιώματα των αλλοδαπών όπως πηγάζουν από το Ν. 1975/1991, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1995. Ν.ΧΛΕΠΑΣ - Δ.ΣΠΥΡΑΚΟΣ, Ο Νόμος 1975/1991 περί αλλοδαπών και το Σύνταγμα, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 1992 και Ν. SITAROPOULOS, The new legal framework of alien immigration in Greece : a draconian contribution to Europe's unification, 6 Tolley's Immigration & Nationality Law and Practice, 1992, 89. ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ Greek Immigration and Refugee Law : an update, 8 Tolley's Immigration & Nationality Law 1994, 57 καθώς και SKORDAS A : La protection des étrangers vulnérables en Droit International et Hellenique, Ed. Ant. Sakkoulas, Athènes, 1996. Χαρακτηριστική είναι και η εισηγητική έκθεση του Σχεδίου Νόμου που τροποποίησε τις διατάξεις των άρθρων 24 και 25, η οποία έκρινε ότι οι διατάξεις «δεν ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις και δεν διασφαλίζονται στους πρόσφυγες η δέουσα προστασία.

³ Ν. 2452/31.12.1996 « Ρύθμιση θεμάτων προσφύγων κατά τροποποίηση των διατάξεων του Ν. 1975/1991 και άλλες διατάξεις » (ΦΕΚ Α' 283) τέθηκε σε ισχύ στις 31.12.1996.

⁴ Όπως αναφέρει σχετικά ο J. BROWNLIE, Principles of Public International Law, 4rd ed. Clarendon Press, Oxford, 1990, σελ. 180 επ., P. WEIS, Nationality and

παρόμοιας προστασίας, είτε διότι δεν έχει ιθαγένεια, είτε διότι έχει ιθαγένεια, αλλά δεν επιθυμεί να τεθεί υπό την προστασία της χώρας αυτής, είτε διότι του αφαιρέθηκε η ιθαγένεια επειδή εγκατέλειψε τη χώρα του και ζήτησε άσυλο αλλού⁵.

β) Ο πρόσφυγας δεν απολαμβάνει τα ευεργετήματα που παρέχει η πολιτεία στους αλλοδαπούς που διαμένουν στο έδαφός της. Μέχρι τη στιγμή που θα αναγνωρισθεί η προσφυγική του ιδιότητα από τις αρμόδιες αρχές⁶ της χώρας όπου διαμένει προσωρινά και ζητά άσυλο, στερείται του δικαιώματος εργασίας, δεν του παρέχεται υλική βοήθεια, στερείται ακόμη κι αυτής της ηθικής συμπαράστασης για να μπορέσει να απολαύσει τα στοιχειώδη αγαθά της ζωής.

γ) Από το χρονικό όμως εκείνο σημείο που θα αναγνωρισθεί στο πρόσωπό του η προσφυγική ιδιότητα, τίθεται υπό την προστασία των διατάξεων της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 «Περί του καθεστώτος των προσφύγων»⁷ (από εξής Σύμβαση της Γενεύης) όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Ν. Υόρκης του 1967 για το καθεστώς των προσφύγων⁸ (στο εξής Πρωτόκολλο της Ν. Υόρκης), οι οποίες διατάξεις παρέ-

Statelessness in International Law, 1979 2nd ed. καθώς και ο H.F. VAN PANHUYS, *The role of Nationality in International Law*, Nijhoff, Leyden, 1959,

⁵ Για τα θέματα ιθαγένειας βλ. μεταξύ άλλων, Ζ. ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ-ΠΑΣΙΑ, *Δίκαιο Ιθαγένειας*, 2^η έκδοση, Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη 1994. ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ *Ιθαγένεια-Υπηκοότητα*, Δύο όροι με μονοσήμαντο περιεχόμενο. Η ελληνική ιθαγένεια. Η Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια. *Επ. Επ. ΔΣΘ* 13 (1992), σελ. 35 επ. Π.ΒΑΛΛΗΝΔΑ, *Δίκαιο Ιθαγένειας κατά τον Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας του 1955-1957*, Κ. ΧΟΡΤΑΤΟΣ *Το Δίκαιο της Ιθαγένειας*, Αθήνα 1961, ΚΡΙΣΠΗ - ΝΙΚΟΛΕΤΟΠΟΥΛΟΥ, *Η ιθαγένεια (Γενική Θεωρία-Συγκριτικό Δίκαιο)* 1965, Α. ΜΠΕΝΤΕΡΜΑΧΕΡ-ΓΕΡΟΥΣΗ, *Ελληνικό Δίκαιο Ιθαγένειας*, 1975.

⁶ Οι αρμόδιες αρχές ενώπιον των οποίων ο πρόσφυγας ζητά άσυλο διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Στη Γαλλία π.χ. οι αιτήσεις κατατίθενται στο Γραφείο για την Προστασία των Προσφύγων και Απάτριδων (OFRPA), στη Γερμανία στο Ομοσπονδιακό Γραφείο (Bundesamt) κοκ. Για το θέμα αυτό βλ. σχετικά J-Y CARLIER ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ(eds), *Who is a refugee? A comparative Case Law Study*, Kluwer Law International, The Hague, 1997.

⁷ Η Σύμβαση περί του Καθεστώτος των Προσφύγων υπογράφηκε στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951 και τέθηκε σε ισχύ στις 22 Απριλίου 1954. Η Ελλάδα την κύρωσε με το Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ Α' 201). Για τη Σύμβαση βλ. αντί άλλων Π. ΝΑΣΚΟΥ ΠΕΡΡΑΚΗ, *Το Νομικό Καθεστώς των Προσφύγων στη διεθνή και ελληνική έννομη τάξη*. Η Σύμβαση της Γενεύης του 1951 περί του καθεστώτος των προσφύγων, Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 1991.

⁸ Το Πρωτόκολλο υπογράφηκε στη Ν. Υόρκη στις 31 Ιανουαρίου 1967 και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου 1967. Κυρώθηκε από τη χώρα μας με τον Α.Ν. 389/1968 (ΦΕΚ Α' 125).

χουν στους πρόσφυγες μεταχείριση ευνοϊκότερη από αυτήν που παρέχουν στους αλλοδαπούς⁹. Η προστασία του πρόσφυγα ενισχύεται επί πλέον και από μια σειρά διεθνών συμβάσεων προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, με προεξέχουσα αυτήν της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής Ευρ.ΣΔΑ) του 1950¹⁰, καθώς και από πράξεις μη δεσμευτικού χαρακτήρα που ενισχύουν το πεδίο προστασίας των αιτούντων άσυλο (π.χ. Resolutions της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες)¹¹.

2. Ο Ν. 1975/1991, δεν περιέχει ορισμό της έννοιας του πρόσφυγα. Ο ορισμός εμπεριέχεται στο άρθρο 1 παρ. 2, εδ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης, στην οποία και παραπέμπει. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή « ο όρος πρόσφυγας εφαρμόζεται σε κάθε πρόσωπο το οποίο λόγω δικαιολογημένου φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας

⁹ Οι ανωτέρω δύο διεθνείς πράξεις αποτελούν το νομικό πλαίσιο της οικονομικής προστασίας των προσφύγων, στο οποίο έχουν προστεθεί κι άλλες πράξεις τόσο σε παγκόσμιο, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Αναφέρουμε ενδεικτικά τη «Συμφωνία σχετικά με τους Ναυτικούς Πρόσφυγες» του 1957, τη «Διακήρυξη των Η.Ε. για το εδαφικό άσυλο» του 1967, τη «Σύμβαση σχετικά με το καθεστώς των απάτριδων» του 1954 κ.α. σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς και σε περιφερειακό επίπεδο τη «Σύμβαση του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας του 1969 που αφορά στα προβλήματα των προσφύγων στην Αφρική», τη «Σύμβαση για το πολιτικό άσυλο» του 1933, τη «Διαμερικανική Σύμβαση για την Έκδοση» του 1981, και στον Ευρωπαϊκό χώρο την «Ευρωπαϊκή Συμφωνία για τη μεταφορά της ευθύνης όσον αφορά τους πρόσφυγες» του 1980, την «Ευρωπαϊκή Συμφωνία σχετικά με την κατάργηση της άδειας θεώρησης για τους πρόσφυγες» του 1959, τη Σύσταση 787 (1976) για τους πρόσφυγες» του Συμβουλίου της Ευρώπης», κ.α.

¹⁰ Για τη Σύμβαση αυτή βλ. μεταξύ άλλων Φ. ΒΕΓΛΕΡΗ, Η Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το Σύνταγμα του 1977, Αθήνα 1977. ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ Statut de la Convention des Droits de l' Homme dans le Droit Grec, Melanges R.Pelloux, Lyon, 1980, ΣΤ. ΠΕΡΡΑΚΗΣ, Η διεθνής προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, Περιφερειακά θεσμικά συστήματα, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή, 1984, ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ Διαστάσεις της διεθνούς προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τ. Α' Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1991, G. GOHEN IONATHAN La Convention Europeenne des Droits de l' Homme, Economica, Presses Universitaires, Aix-Marseille, 1989 & Μ. ΡΟΥΚΟΥΝΑ, Διεθνής Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Βιβλιοπωλείο Εστία, Αθήνα 1995, σελ. 105.

¹¹ Αντί άλλων ΠΕΡΡΑΚΗΣ, ΣΤ : Les instruments internationaux des droits de l'homme et la protection des réfugiés : Essais d'un synthèse, Melanges G. Ténékides, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα (υπό έκδοση).

έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να απολαύει της προστασίας της χώρας αυτής»¹².

Ο νόμος περί αλλοδαπών του 1991 προβλέπει, τη δυνατότητα προσωρινής διαμονής στην Ελλάδα ορισμένων ατόμων αιτούντων άσυλο που δεν έχουν αναγνωριστεί ως πρόσφυγες σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης. Τα πρόσωπα αυτά, που καλούνται *de facto* πρόσφυγες μπορούν να ενταχθούν σε διάφορες κατηγορίες, όπως π.χ. εκείνοι οι οποίοι υπέβαλαν αίτηση ασύλου για αναγνώριση στις αρμόδιες αρχές και απορρίφθηκε για τυπικούς ή ουσιαστικούς λόγους, εκείνοι οι οποίοι δεν έχουν υποβάλει αίτηση αναγνώρισης της ιδιότητας του πρόσφυγα, φοβούμενοι τυχόν συνέπειες σε βάρος προσφιλών προσώπων που παραμένουν στη χώρα καταγωγής τους και εκείνοι που αναγκάζονται να μετακινηθούν από τη χώρα τους λόγω γεγονότων όπως είναι οι φυσικές καταστροφές, οι ένοπλες συρράξεις κλπ. Ο Ν. 1975/1991 αναφέρεται ρητά μόνο στην πρώτη κατηγορία, δηλ. αυτών των οποίων η αίτηση για αναγνώριση απορρίφθηκε. Θα μπορούσε, όμως, ο νόμος να εφαρμοστεί αναλογικά και στις άλλες κατηγορίες των *de facto* προσφύγων που στην ελληνική έννομη τάξη προστατεύονται κατά της επαναπροώθησης από το άρθρο 3 της ΕυρΣΔΑ και από άλλες σχετικές πράξεις¹³.

I. ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΣΥΛΟΥ

1. Γενικά

Το όλο ζήτημα του ασύλου διέπεται και στη χώρα μας από ορισμένες βασικές σταθερές. Έτσι, παρόλο που το άρθρο 14 της Οικουμενικής Διακήρυξης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αναφέρει ότι «Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν και να λάβουν άσυλο σε άλλες χώρες, αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο καταδίωξης από τις αρχές της πατρίδας

¹² Για την ανάλυση της έννοιας αυτής βλ. μεταξύ άλλων Π. ΝΑΣΚΟΥ - ΠΕΡ-ΡΑΚΗ, « Το νομικό καθεστώς των προσφύγων στη διεθνή και ελληνική έννομη τάξη», ο.π. σελ. 55-90 καθώς και το Εγχειρίδιο για τη Διαδικασία και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος των Προσφύγων του Γραφείου του Υπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, Β' Έκδοση Αθήνα, 1993, σελ. 32-110.

¹³ Βλ. σχετικά D. GOMIEN-D. HARRIS-L.SWAAK, *Law and Practice of the European Convention of Human Rights and the European Social Charter*, Council of Europe Publications, 1996, σελ. 105. ΑΝΤ. ΜΠΡΕΔΗΜΑΣ, Η αρχή του *non-refoulement*. Θεωρητικές όψεις και ελληνική πρακτική, ΝοΒ 38.1990., σελ. 561 επ. και γι σφαιρική προσέγγιση των θεμάτων Κ. ΣΙΜΙΤΖΗΣ, Η απαγόρευση των βασανιστηρίων κι άλλων τρόπων απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας στο Διεθνές Δίκαιο, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1996, σελ. 221 επ. και ΤΖ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ - ΣΤΡΑΓΓΑ, Απέλαση, επαναπροώθηση, έκδοση αλλοδαπών και η Σύμβαση του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων, ΤοΣ 1/1996, σελ. 21 επ.

τους» το δικαίωμα χορήγησης ασύλου είναι δικαίωμα του κράτους που συνεπάγεται «την φυσική άσκηση της εδαφικής κυριαρχίας και δεν απαιτεί περαιτέρω αιτιολογία»¹⁴.

Η έλλειψη δικαιώματος ασύλου δεν σημαίνει ότι το άτομο είναι απροστάτευτο. Προστατεύεται από την αρχή της μη επαναπροώθησης (non-refoulement), σύμφωνα με τα οποία, το Κράτος, στα σύνορα του οποίου εμφανίζεται το άτομο ζητώντας άσυλο, απαγορεύεται να το προωθήσει προς τα σύνορα εδαφών όπου η ζωή και η ελευθερία του απειλούνται λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων¹⁵.

Η αρχή αυτή που συνιστά θεμελιώδη κανόνα του Διεθνούς Δικαίου και κατά ορισμένους συγγραφείς ανάγεται σε κανόνα jus cogens¹⁶ εμπεριέχεται στο άρθρο 33 της Σύμβασης της Γενεύης. Δεσμεύει δε όλα τα κράτη, ανεξάρτητα από το αν είναι μέρη στη Σύμβαση.

Επέκταση της αρχής αυτής θεωρείται ο κανόνας της μη απαγόρευσης εισόδου στο έδαφος της χώρας, διότι θα ήταν άδικο να υπάρχουν πρόσφυγες που κατά διάφορους τρόπους εισέρχονται στο έδαφος συμβαλλόμενης χώρας και ευεργετούνται από το άρθρο 33 της Σύμβασης της Γενεύης, ενώ άλλοι που αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα απειλής στη χώρα καταγωγής τους δεν δύνανται να εισέλθουν έστω και προσωρινά στο έδαφος της χώρας αυτής. Ο κανόνας αυτός έχει αποκτήσει μεγάλη σημασία σήμερα για τους πρόσφυγες και γίνεται αποδεκτό ότι περιέχεται στην αρχή της μη επαναπροώθησης¹⁷.

¹⁴ Βλ. απόφαση Διεθνούς Δικαστηρίου στην Υπόθεση Ασύλου, ICJ, 1950, σελ. 274.

¹⁵ Η αρχή της μη επαναπροώθησης θεωρείται ως μία από τις σημαντικότερες αρχές της Σύμβασης του 1951 η οποία ενσωματώνει μια υποχρέωση για τα κράτη - μέλη, αυτή της απαγόρευσης απέλασης και επαναπροώθησης. Βλ. σχετικά G. STENBERG, Non Expulsion & Non Refoulement Justus Forlag Upsala, 1989, F. FELICIANO, The principle of non refoulement : a note on international legal protection of refugees and displaced person, Philippine LJ, 1982, σελ. 608 επ., M. PELONPAA, Expulsion and the Refugee Convention, 117 J.F.T., 1981, σελ. 1981, σελ. 47.

¹⁶ Βλ. χαρακτηριστικά G.S. GOODWIN-GILL, International Law and the Movement of Persons between States, Clarendon Press, Oxford, 1978, σελ. 171 επ., R. MUSHKAT, Human Rights under temporary refuge, R.G.D.I.P. vol. 62, 1984, σελ. 171 επ. G. JAEGGER, Les Nations Unies et les Refugies, R.B.D.I., 1989-1, σελ. 18 επ.

¹⁷ Βλ. HYNDMAN, Asylum & Non Refoulement, Are these obligations owed to refugees under International Law? Philippine L.J., 1982, σελ. 51 επ. και ANT. ΜΠΡΕΔΗΜΑ, ο.π. σελ. 563.

2. Αναγνώριση και Περίθαλψη των Προσφύγων (νέο άρθρο 24)

α) Η διαδικασία εξέτασης αίτησης αλλοδαπού

Η Σύμβαση της Γενεύης και το Πρωτόκολλο της Ν. Υόρκης δεν αναφέρονται στον τρόπο χορήγησης της προσφυγικής ιδιότητας. Αυτό επαφίεται στις κατ' ιδίαν εθνικές νομοθεσίες¹⁸.

Αρμόδια αρχή για την αναγνώριση της ανωτέρω ιδιότητας στη χώρα μας είναι το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, η Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών, Διεύθυνση Εθνικής Ασφαλείας¹⁹.

Το άρθρο 24 του τροποποιημένου Ν. 1975/1991 ορίζει ότι με Προεδρικό Διάταγμα θα ρυθμισθούν τα θέματα διαδικασίας αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας και παροχής ασύλου σε αλλοδαπούς, καθώς και οι λοιπές συναφείς διατάξεις, κατά τροποποίηση των διατάξεων του Π.Δ. 83/1993. Σύμφωνα με τα μέχρι τώρα ισχύοντα²⁰, αφού μέχρι το Δεκέμβριο του 1997 δεν είχε προωθηθεί η σχετική πράξη, η αίτηση αλλοδαπού για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα, υποβάλλεται, είτε στο μεθοριακό σημείο ελέγχου, κατά την άφιξή του στη χώρα, είτε σε περίπτωση παράνομης εισόδου, στην πλησιέστερη δημόσια αρχή στην οποία παρουσιάζεται ή από την οποία αποκαλύπτεται.

Η ανακάλυψη προσφύγων που εισήλθαν στην Ελλάδα παράνομα ή διαμένουν παράνομα σ' αυτήν δεν συνεπάγεται την επιβολή ποινικών κυρώσεων, εφόσον φθάνουν απ' ευθείας από τη χώρα δίωξης και παρουσιαστούν αμελλητί στις αρμόδιες ελληνικές αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 31 της Σύμβασης της Γενεύης. Με την ίδια διαδικασία υποβάλλεται η αίτηση αλλοδαπού που διέμενε στην Ελλάδα, και αδυνατεί να επιστρέψει στη χώρα της ιθαγένειάς τους, λόγω μεταβολής των συνθηκών εκεί που συνεπάγονται κίνδυνο απειλής κατά τη ζωής και της ελευθερίας του. Η τελευταία αυτή περίπτωση είναι γνωστή ως «πρόσφυγες επί τόπου».

Σε περίπτωση που η αίτηση υποβάλλεται σε άλλη υπηρεσία, πλην αυτής του Υπ. Δημόσιας Τάξης η υπηρεσία αυτή οφείλει να διαβιβάσει αμέσως τη σχετική αλληλογραφία στην κατά τόπο αρμόδια αστυνομική υπηρεσία ασφαλείας. Το ίδιο συμβαίνει αν το αίτημα υποβληθεί σε άλλη αρχή προφορικά. Ειδοποιείται η τοπική αστυνομική αρχή, η οποία στη

¹⁸ Βλ. ανωτέρω και υποσ. 6.

¹⁹ Όπως είχε οριστεί από την αριθμ. 5401/1-166958/10.5.1977 Διυπουργική απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης (ΦΕΚ Β' 500).

²⁰ Βλ. Π.Δ. 83/16/19.3.1993 περί της Διαδικασίας εξέτασης αιτήσεως αλλοδαπού για την αναγνώριση του ως πρόσφυγα, ανάκληση της αναγνώρισης και τρόπος συνεργασίας και ενημέρωσης των εκπροσώπων της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (ΦΕΚ Α' 36).

συνέχει προβαίνει σε εξέταση του αιτούντα, προκειμένου να διαπιστωθεί το παραδεκτό της αίτησης.

Αν η αίτηση κριθεί απαράδεκτη απορρίπτεται με απόφαση του οικείου αστυνομικού διευθυντή ή προκειμένου για τους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης, με απόφαση του προϊσταμένου της Υποδιεύθυνσης Αλλοδαπών της αντίστοιχης Δ/σης Ασφαλείας. Ο ενδιαφερόμενης δύναται να ασκήσει προσφυγή σε προθεσμία που αναφέρεται στο απόσπασμα της απόφασης που του κοινοποιείται αυθημερόν. Κατά της απορριπτικής απόφασης ο αλλοδαπός δικαιούται να προσφύγει εντός ανατρεπτικής προθεσμίας δύο ημερών από της κοινοποίησής της, ενώπιον το Προϊσταμένου του Κλάδου Αστυνομίας Ασφαλείας και Τάξης του Υπ. Δημόσιας Τάξης, ο οποίος αποφαινεται εντός πενθημέρου από της άσκησης της προσφυγής. Αν η αίτηση απορριφθεί οριστικά, εφαρμόζονται οι διατάξεις περί αλλοδαπών²¹.

1. Η ανάκληση της αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας

Στην περίπτωση αυτή ακολουθείται η ίδια διαδικασία που καθορίζεται στα άρθρα 3 και 4 του Π.Δ. 83/1993. Η ιδιότητα του πρόσφυγα ανακαλείται εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 1 Γ 1 έως 5 της Σύμβασης της Γενεύης, δηλαδή ο πρόσφυγας παύει να απολαμβάνει της διεθνούς προστασίας που του παρέχει η Σύμβαση της Γενεύης.

Η απαρίθμηση των προϋποθέσεων παύσης της ιδιότητας του πρόσφυγα είναι εξαντλητική. Από τη στιγμή που ο πρόσφυγας εμπίπτει σε μια από τις κατωτέρω περιπτώσεις ανακαλείται η ιδιότητά του.

Οι περιπτώσεις αυτές είναι :

α) εκούσια χρήση της προστασίας της χώρας της οποίας είχε την ιθαγένεια. Η προϋπόθεση αυτή περιλαμβάνει τρία στοιχεία : την οικεία βούληση, την πρόθεση και την εκ νέου χρήση, δηλαδή πραγματική άσκηση της προστασίας της χώρας της ιθαγένειάς του. Κατ' αντιδιαστολή των ανωτέρω, αν ο πρόσφυγας ενεργήσει παρά τη θέλησή του, εξακολουθεί να έχει την ιδιότητα του πρόσφυγα²².

β) εκούσια επανάκτηση της ιθαγένειάς του, την οποία είχε απώλεσει. Η χορήγηση ιθαγένειας με νόμο ή διάταγμα δεν θεωρείται εκούσια

²¹ Άρθρο 1 Π.Δ. 83/16/19.3.1993.

²² Στην κατηγορία αυτή δεν εμπίπτουν πράξεις ή ενέργειες τις οποίες ο πρόσφυγας υποχρεούται να κάνει, π.χ. θεώρηση διαβατηρίου του από το Προξενείο της χώρας της ιθαγένειάς του ή η υποβολή αίτησης για εθνικό διαβατήριο ή ακόμη η υποβολή αίτησης διαζυγίου στη χώρα του, ως μόνο τρόπο έκδοσης διαζυγίου.

επανάκτηση, παρά μόνον εάν ο πρόσφυγας την αποδέχεται ρητά ή σιωπηρά²³.

γ) απόκτηση νέας ιθαγένειας και κατ' επέκταση υπαγωγή στην προστασία που του παρέχει η νέα χώρα μια και πλέον δεν έχει ανάγκη διεθνούς προστασίας²⁴.

δ) εκούσια επάνοδος στη χώρα την οποία είχε εγκαταλείψει ή παρέμεινε εκτός για λόγους δικαιολογημένου φόβου δίωξης²⁵.

ε) αδυναμία αποποίησης της προστασίας της χώρας της ιθαγένειάς του, διότι οι συνθήκες που τον οδήγησαν να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας έπαψαν να υπάρχουν.

στ) δυνατότητα επιστροφής στη χώρα της συνήθους διαμονής του, εφόσον ο πρόσφυγας δεν έχει ιθαγένεια, διότι δεν υφίστανται πλέον οι προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες αναγνωρίστηκε πρόσφυγας.

ii. Η απέλαση του πρόσφυγα

Η απέλαση του πρόσφυγα, ως μέτρο που καταργεί την ελεύθερη παραμονή του αλλοδαπού στη χώρα, ανήκει στη διακριτική ευχέρεια των κρατών, υποκείμενη όμως σε ορισμένες περιορισμούς. Οι τελευταίοι έχουν σκοπό να περιορίσουν την καταχρηστική διάθεση του κράτους και να προστατεύσουν τον αλλοδαπό από τις περιπτώσεις εκείνες που δεν τηρούνται ορισμένοι βασικοί κανόνες στη ρύθμιση της απέλασης.

Η Σύμβαση της Γενεύης στο άρθρο 32, παρέχει στους πρόσφυγες τη διαβεβαίωση ότι από τη στιγμή που νόμιμα διαμένουν σε ένα συμβαλλόμενο κράτος δεν θα απελαθούν. Η παραπάνω διάταξη περιέχει και μια εξαίρεση βάσει της οποίας είναι δυνατή η απέλαση πρόσφυγα. Πρόκειται για την περίπτωση εκείνη που τα κράτη θα πρέπει να προστατεύσουν την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη. Στην περίπτωση αυτή ο πρόσφυγας υποχρεούται να εγκαταλείψει τη χώρα διαμονής του, χωρίς αυτό να ση-

²³ Η απώλεια της ιδιότητας του πρόσφυγα συνδυάζεται με την επανάκτηση της ιθαγένειας που είχε χάσει στο παρελθόν. Η στέρηση της ιθαγένειας δυνατό να γίνει ατομικά, αλλά πολλές φορές γίνεται με συλλογικά μέτρα αποστέρησης. « Η απώλεια της ιθαγένειας δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση του καθεστώτος του πρόσφυγα», Βλ. Εγχειρίδιο της Ύπατης Αρμοστείας, ο.π. σελ. 35, υπ. 17.

²⁴ Στην περίπτωση που έχει κάποιο δικαιολογημένο φόβο δίωξης στη χώρα της ιθαγένειάς του, μπορεί να ζητήσει την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα ως προς τη χώρα αυτή. Επίσης, αν για οποιοδήποτε λόγο απώλεσε τη νέα του ιθαγένεια αναβιώνει το προηγούμενο καθεστώς του πρόσφυγα, *ibid.* σελ. 36.

²⁵ Με πρόθεση επανεξέτασης της κατάστασης στη χώρα του και όχι προσωρινής επίσκεψης. Δεν απώλεται η ιδιότητα του πρόσφυγα εάν ο τελευταίος επισκέπτεται συγγενείς του με ταξιδιωτικό έγγραφο.

μαίνει ότι θα επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του, προστατευόμενος από την αρχή της απαγόρευσης επαναπροώθησης που εγκαθιδρύεται στο άρθρο 33 της Σύμβασης.

Η απέλαση θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μόνον με απόφαση του αρμόδιου οργάνου και σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει η νομοθεσία του κράτους. Ο Ν. 1975/1991 προβλέπει στα άρθρα 27-29 τη διοικητική απέλαση του αλλοδαπού γενικά χωρίς ειδική πρόβλεψη για τους πρόσφυγες και θέτει τις προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες θα εφαρμοστεί η απέλαση. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι : α) καταδίκη σε κάθειρξη ή φυλάκιση, β) παράβαση των διατάξεων του Νόμου περί αλλοδαπών, γ) εμφάνιση του αλλοδαπού ενώπιον των αρχών με διαφορετική κάθε φορά ιθαγένεια και δ) επικίνδυνη παρουσία του για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια ή για τη δημόσια υγεία.

Το γεγονός ότι ο νόμος δεν προβαίνει σε ειδική ρύθμιση για τους πρόσφυγες και οδηγεί έτσι σε διεύρυνση των λόγων απέλασής των, οδήγησε στην έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης²⁶, σύμφωνα με την οποία «ο αλλοδαπός που αναγνωρίστηκε ως πρόσφυγας δεν απελαύνεται σε χώρα όπου αντιμετωπίζει κίνδυνο δίωξης εκτός αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 32 και 33 της Σύμβασης της Γενεύης²⁷».

Η αναφορά στα άρθρα 32 και 33 της Σύμβασης της Γενεύης δείχνει την επιθυμία του νομοθέτη να συμμορφωθεί προς τις διεθνείς επιταγές της Σύμβασης από τις οποία δεσμεύεται η χώρα μας. Ωστόσο, θα μπορούσε να λεχθεί, ότι υπαρχουσών των ανωτέρω δεσμεύσεων, η εσωτερική νομοθεσία θα μπορούσε να προβεί σε ειδική αναφορά προς τους πρόσφυγες, αντιδιαστέλλοντάς τους από τους λοιπούς αλλοδαπούς, έτσι ώστε να μην οδηγεί τα αρμόδια όργανα σε κακή εφαρμογή των νόμων και κατά συνέπεια σε παράβαση των διεθνών επιταγών από τις οποίες δεσμεύεται η χώρα μας.

β. Ο τρόπος συνεργασίας και ενημέρωσης της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Στα πλαίσια των υποχρεώσεων που απορρέουν από τα άρθρα 35 και 36 της Σύμβασης της Γενεύης αναπτύσσεται η εν λόγω συνεργασία. Ειδικότερα :

1) Σύμφωνα με το άρθρο 35 της Σύμβασης της Γενεύης τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συνεργάζονται με το Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ή με κάθε

²⁶ Υπ. Απόφαση 4803/13/17^α/ 18/6/1992 (ΦΕΚ Β' 407 της 26.6.1992).

²⁷ Άρθρο 7 της Υπ. Απόφαση, *ibid.*

άλλο όργανο των Η.Ε. που θα τον διαδεχθεί ενδεχομένως στο μέλλον στην άσκηση των λειτουργιών του.

Η συνεργασία αυτή εξειδικεύεται στη διευκόλυνση της αποστολής του Γραφείου του Ύπατου Αρμοστή να επιβλέπει την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσης Σύμβασης, που σε συνδυασμό με την εποπτική του αποστολή αποτελούν τη βάση για το αμείωτο ενδιαφέρον του Ύπατου Αρμοστή προς την εξέλιξη της διαδικασίας για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα. Η συνεργασία αυτή ανάγεται, περαιτέρω σε μια νομική υποχρέωση εκ μέρους των συμβαλλομένων κρατών, ακόμη και μη μελών του ΟΗΕ²⁸, και επαφίεται στην «καλή θέληση» των κρατών, μια και το άρθρο 35 ανήκει στα άρθρα εκείνα της Σύμβασης στα οποία τα μέρη μπορούν να διατυπώσουν την επιφύλαξη.

Η παράγραφος 2 του άρθρου 35 αναφέρεται στον τρόπο και στο περιεχόμενο της συνεργασίας. Τα κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να παρέχουν πληροφορίες στον Ύπατο Αρμοστή (στην πράξη στον εκπρόσωπό του στη χώρα τους) καθώς και στατιστικά στοιχεία σε θέματα, όπως :

α) Η κατάσταση των προσφύγων, πόσοι ζήτησαν άσυλο, πόσοι απέκτησαν την ιδιότητα του πρόσφυγα, πόσοι όχι.

β) Η εφαρμογή της Σύμβασης και ειδικότερα οι διατάξεις που αφορούν τα δικαιώματα που θα πρέπει να απολαμβάνουν οι πρόσφυγες και οι τυχόν επιφυλάξεις που έχουν διατυπωθεί.

γ) Οι νόμοι, κανονισμοί και διατάγματα που ισχύουν ή πρόκειται να ισχύσουν και αφορούν πρόσφυγες²⁹.

2) Το άρθρο 36 της Σύμβασης της Γενεύης ζητά από τα συμβαλλόμενα κράτη να ανακοινώνουν στο Γεν. Γραμματέα του ΟΗΕ τα κείμενα των νόμων και των κανονισμών που υιοθετούν για την εφαρμογή της Σύμβασης της Γενεύης, έτσι ώστε να δύναται ο Γεν. Γραμματέας να ασκεί ένα είδος εποπτείας στην εξασφάλιση της εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης, αλλά ταυτόχρονα και τα άλλα κράτη μέρη στη Σύμβαση να ενημερώνονται για το πως το συγκεκριμένο κράτος την εφαρμόζει.

²⁸ Το άρθρο 35 Δε διακρίνει σε κράτη μέλη και μη μέλη.

²⁹ Ο Ύπατος Αρμοστής λαμβάνει τις εκθέσεις των Κρατών, συντάσσει την ετήσια έκθεσή του για την κατάσταση των προσφύγων στον κόσμο και τη διαβιβάζει μέσω του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου του ΟΗΕ στη Γεν. Συνέλευση του ΟΗΕ, σύμφωνα με την παρ. 11 του Καταστατικού της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες. Η έκθεση εγγράφεται στην ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.

γ. Οικογενειακή συνένωση

Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία έγκρισης της εισόδου και παραμονής των προστατευομένων μελών της οικογένειας αναγνωρισμένου πρόσφυγα συντελούνται στο πλαίσιο της οικογενειακής συνένωσης.

Η Σύμβαση της Γενεύης δεν ενσωματώνει την αρχή της οικογενειακής συνένωσης στον ορισμό του πρόσφυγα. Ωστόσο, η Τελική Πράξη της Συνδιάσκεψης που υιοθέτησε τη Σύμβαση της Γενεύης «συνιστούσε στις Κυβερνήσεις να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της οικογένειας του πρόσφυγα αποβλέποντας ιδίως στο να διασφαλισθεί η διατήρηση της οικογενειακής ενότητας και να προστατευθούν οι ανήλικοι πρόσφυγες και κυρίως οι ασυνόδευτοι»³⁰.

Ως μέλη της οικογένειας θεωρούνται μόνον ο/η σύζυγος του αιτούντα, τα κάτω των 18 ατών άγαμα τέκνα του και οι γονείς του εφόσον αποδεικνύεται ότι συνοικούσαν και συντηρούντο από αυτόν, ή σε περίπτωση που αυτός είναι άγαμος κάτω των 18 ετών, ο πατέρας του και η μητέρα του.

Τα ανωτέρω μέλη περιλαμβάνονται στην αίτηση αλλοδαπού, εφόσον εισέρχονται ταυτόχρονα στα ελληνικό έδαφος³¹.

δ. Τύπος και περιεχόμενο ταξιδιωτικού εγγράφου

Με προεδρικό διάταγμα επίσης θα καθοριστούν ο τύπος και το περιεχόμενο του ταξιδιωτικού εγγράφου που εκδίδεται κατ' εφαρμογή των άρθρων 11 και 13 της Σύμβασης του Δουβλίνου της 15^{ης} Ιουνίου 1990 «περί καθορισμού του κράτους μέρους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σ' ένα από τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης»³².

Τα άρθρα 11-13 της Σύμβασης αυτής αναφέρονται στο θέμα της μετακίνησης ενός αλλοδαπούς από ένα κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σ' ένα άλλο όταν το πρώτο, ενώπιον των αρχών του οποίου υπέβαλε αίτηση παροχής ασύλου ο αλλοδαπός θεωρεί ότι υπεύθυνο προς εξέτασή της είναι άλλο κράτος - μέλος.

Στην περίπτωση αυτή είναι αναγκαία η μετακίνηση του αλλοδαπού και κατά συνέπεια η κατοχή ταξιδιωτικού εγγράφου που θα νομιμοποιεί την μετακίνησή του.

³⁰ Το κείμενο της Τελικής Πράξης στο United Nations Treaty Series, vol. 199, σελ. 17.

³¹ Όπως αναγράφει το άρθρο 1 παρ. 4 του Π.Δ. 83/1993.

³² Η Σύμβαση αυτή κυρώθηκε με το Ν. 1996/1991 (ΦΕΚ Α' 196), και τέθηκε σε ισχύ σε επίπεδο Ε.Ε. τον Σεπτέμβριο 1997.

3. Προσωρινή διαμονή

Προβλέπεται ότι με Προεδρικό διάταγμα που θα εκδοθεί τέλη 1997 με πρόταση των Υπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Δημόσιας Τάξης θα καθορισθεί :

ι. η ίδρυση, διοικητική υπαγωγή και λειτουργία Κέντρων Προσωρινής Διαμονής των αλλοδαπών που ζητούν να αναγνωρισθούν ως πρόσφυγες.

ιι. η διοικητική υπαγωγή και λειτουργία του Κέντρου προσφύγων που υπάρχει στο Λαύριο Αττικής, καθώς και

ιιι. οι προϋποθέσεις και η διαδικασία παροχής ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης ή άλλης οικονομικής και κοινωνικής συνδρομής, σε άτομα που έχουν αναγνωρισθεί από την αρμόδια Ελληνική Αρχή ως πρόσφυγες ή έχουν υποβάλει αίτηση για αναγνώριση ή τους έχει επιτραπεί η προσωρινή διαμονή, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 25 του παρόντος νόμου για να αντιμετωπίσουν επείγουσες και σοβαρές καταστάσεις ανάγκης.

4. Τρόπος εισαγωγής και παραμονής στα κέντρα διαμονής

Ο τρόπος εισαγωγής και παραμονής αλλοδαπών που ζητούν να αναγνωριστούν πρόσφυγες στα κέντρα παραμονής της προηγούμενης παραγράφου, θα καθορισθεί με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας. Η ίδια απόφαση θα προβλέπει και κάθε άλλο συναφές θέμα.

5. Άδεια εργασίας

Με Προεδρικό Διάταγμα που θα εκδοθεί μετά από πρόταση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεως και Δημόσιας Τάξης θα καθορισθούν :

« Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία παροχής άδειας εργασίας ή άλλης βοήθειας για την επαγγελματική αποκατάσταση των αναγνωρισμένων ως προσφύγων από τις Αρχές της χώρας μας και β) οι όροι με τους οποίους δύνανται να απασχοληθούν προσωρινά για κάλυψη άμεσων βιοτικών αναγκών, οι κατά το άρθρο 25 παρ. 1 του παρόντος αιτούμενοι της αναγνώρισής τους ως πρόσφυγες αλλοδαποί κατά το στάδιο εξέτασης της σχετικής αίτησης, καθώς και οι κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του ιδίου άρθρου προσωρινά διαμένοντες αλλοδαποί» (άρθρο 24 παρ. 4).

Η εργασία είναι ένα από τα δικαιώματα που κατοχυρώνει η Σύμβαση της Γενεύης για τους Πρόσφυγες (άρθρα 17, 18, 19)³³, ο δε νόμος

³³ Η χώρα μας παρέχει δικαίωμα εργασίας στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες με το Π.Δ. 209/1994 (ΦΕΚ Α' 131). Για το δικαίωμα αυτό βλ. σχετικά : « Η ένταξη

1975/1991 στο άρθρο 21 τονίζει ότι για την κάλυψη κενής θέσης εργασίας οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες από τις ελληνικές αρχές θα προτιμώνται αμέσως μετά τους άνεργους ημεδαπούς και κοινοτικούς υπηκόους.

6. Δαπάνες Δημοσίου

Οι δαπάνες που απαιτούνται για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 2 του παρόντος άρθρου καθώς και της παρ. 6 του άρθρου 25 του παρόντος νόμου βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

II. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ (νέο άρθρο 25)

Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του τροποποιημένου Ν. 1975/1991, ο αλλοδαπός που βρίσκεται στο ελληνικό έδαφος καθοιονδήποτε τρόπο, υποβάλλει αίτηση στις αρμόδιες αρχές για να αναγνωρισθεί πρόσφυγας, και να του παρασχεθεί άσυλο, εφόσον στο πρόσωπό του συντρέχουν οι προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 1 Α της Σύμβασης της Γενεύης³⁴.

Η αναγνώριση αυτή, που έχει καθαρά δηλωτικό χαρακτήρα, επαφίεται στις αρμόδιες αρχές κάθε χώρας, οι οποίες θα εξετάσουν τα στοιχεία και τα δικαιολογητικά που προσκομίζει ο πρόσφυγας προκειμένου να διαπιστώσουν κατά πόσον μπορεί να υπαχθεί σε μια από τις προϋποθέσεις αυτές με την επιφύλαξη των διατάξεων της Σύμβασης του Δουβλίνου της 15^{ης} Ιουνίου 1990³⁵. Η Σύμβαση του Δουβλίνου «περί καθορισμού του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως παροχής ασύλου η οποία υποβάλλεται σε ένα από τα κράτη μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» ορίζει στο άρθρο 3 παρ. 2 ότι η αίτηση εξετάζεται από ένα μόνο κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με μια σειρά κριτηρίων που θέτει η ίδια η Σύμβαση στα άρθρα 4-8. Τα κριτήρια αυτά θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους οι αρμόδιες αρχές προκειμένου να προβούν στην αναγνώριση τινός ως πρόσφυγα.

των πολιτικών προσφύγων στην ελληνική κοινωνία», Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Αθήνα, 1995.

³⁴ Για την ανάλυση των προϋποθέσεων αυτών βλ. αντί άλλων Π. ΝΑΣΚΟΥ - ΠΕΡΡΑΚΗ, Το νομικό καθεστώς των προσφύγων, ο.π. σελ. 64 επ.

³⁵ Οπ. υπ. 33.

1. Ταχύρυθμη διαδικασία

α. Πρόδηλα αβάσιμη

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 25 «κατά προτεραιότητα και με ταχύρυθμη διαδικασία εξετάζεται κατ' ουσία αίτηση ασύλου που είναι *πρόδηλα αβάσιμη*, οι Δε περί διώξεων ισχυρισμοί του αιτούντα είναι σαφώς ανυπόστατοι, δόλιοι ή καταχρηστικοί των διαδικασιών του ασύλου. Πρόδηλα αβάσιμες θεωρούνται οι αιτήσεις που δεν εμπίπτουν στις προϋποθέσεις του άρθρου 1 Α της Σύμβασης της Γενεύης και του Πρωτοκόλλου της Ν. Υόρκης και ως εκ τούτου στερούνται ουσιαστικού περιεχομένου, διότι ο αιτών δεν προβάλλει φόβο δίωξης λόγω φυλής, εθνικότητας, θρησκείας, κοινωνικής καταγωγής ή πολιτικών πεποιθήσεων, αλλά ζητά την προσφυγική ιδιότητα για καθαρά οικονομικούς λόγους, όπως π.χ. εργασία ή καλύτερο επίπεδο διαβίωσης³⁶. Επιπλέον η αίτηση θεωρείται πρόδηλα αβάσιμη όταν ο ενδιαφερόμενος ισχυρίζεται ότι είναι πρόσφυγας, πλην όμως δεν προσκομίζει ενδείξεις ότι είναι εκτεθειμένος σε κινδύνους ή από τα όσα εξιστορεί δεν προκύπτει κανένα συγκεκριμένο στοιχείο που να επιβεβαιώνει τη δίωξη του ή τα λεγόμενά του στερούνται αληθοφάνειας, ή είναι αντιφατικά ή στερούνται συνοχής.

Από την άλλη, μια αίτηση αναγνώρισης προσφυγικής ιδιότητας δύναται να θεωρηθεί ως δόλια ή καταχρηστική και για τους λόγους που παρατίθενται, οι οποίοι εφαρμόζονται χωριστά ή σωρευτικά : α) προσκόμιση πλαστής ταυτότητας ή πλαστών παραπονημένων εγγράφων τα οποία υποβάλλει στις αρχές ως γνήσια, β) προβολή ψευδών ισχυρισμών, γ) κακόπιστη καταστροφή διαβατηρίου ή άλλων εγγράφων ή εισιτηρίου που να αποδεικνύουν την ταυτότητά του, με σκοπό την κατάθεση της πλαστής ταυτότητας ή με προσπάθεια δυσχεραίνει τη διαδικασία της αίτησής του, δ) δόλια απόκρυψη του γεγονότος ότι έχει καταθέσει προηγουμένως την αίτηση σε άλλο ή άλλα κράτη, συχνά και με πλαστά στοιχεία ταυτότητας, ε) υποβολή αίτησης με σκοπό την αποτροπή απέλασης, στ) ή επειδή παραβίασε ουσιαστικές υποχρεώσεις επιβαλλόμενες από την εθνική νομοθεσία περί παροχής ασύλου.

³⁶ Ωστόσο, η διάκριση ανάμεσα στον πρόσφυγα και στον οικονομικό μετανάστη μπορεί να είναι μερικές φορές συγκεχυμένη μια και υπάρχουν περιπτώσεις όπου ορισμένη Πολιτεία με τα οικονομικά μέτρα που υιοθετεί, οδηγεί στον αφανισμό την οικονομική υπόσταση συγκεκριμένης ομάδας του πληθυσμού, η οποία αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη χώρα. Βλ. σχετικά και τις θέσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στο Εγχειρίδιο, ο.π. σελ. 20.

β. Τρίτη ασφαλής χώρα

Ο αιτών άσυλο προέρχεται από *τρίτη ασφαλή χώρα* υποδοχής στο έδαφος της οποίας δεν κινδυνεύει να διωχθεί για έναν από τους προβλεπόμενους λόγους που αναφέρει η Σύμβαση της Γενεύης του 1951, ούτε κινδυνεύει να επαναπροωθηθεί στη χώρα υπηκοότητάς του ή συνήθους διαμονής του.

Ειδικότερα, με την ίδια ταχύρυθμη διαδικασία κρίνεται και η αίτηση αλλοδαπού, ο οποίος προέρχεται από τρίτη ασφαλή χώρα στο έδαφος της οποίας δεν κινδυνεύει να διωχθεί για έναν από τους προβλεπόμενους λόγους που αναφέρονται στη Σύμβαση της Γενεύης, αλλά ούτε και να επαναπροωθηθεί στη χώρα υπηκοότητάς του ή συνήθους διαμονής του³⁷.

Η διάταξη αυτή αναφέρεται σ' εκείνους τους αλλοδαπούς που δεν έχουν φόβο παραμονής σε μια χώρα διαφορετική από αυτήν της καταγωγής τους, ούτε κινδυνεύουν να επαναπροωθηθούν στη χώρα όπου απειλείται η ζωή τους. Επομένως δε δικαιολογείται η αίτησή τους στις αρμόδιες ελληνικές αρχές για αναγνώριση της προσφυγικής τους ιδιότητας, λόγω μη πλήρωσης των προϋποθέσεων του άρθρου 1 Α της Σύμβασης της Γενεύης.

Μια χώρα δύναται να θεωρηθεί ως τρίτη ασφαλής χώρα υποδοχής εφόσον πληρούνται όλες οι κάτωθι βασικές προϋποθέσεις και επιβεβαιώνονται για κάθε ατομική περίπτωση :

i) ο αιτών άσυλο δεν υφίσταται στην τρίτη χώρα υποδοχής απειλές κατά της ζωής ή ελευθερίας του κατά την έννοια του άρθρου 33 της Σύμβασης της Γενεύης.

ii) ο αιτών άσυλο δεν πρέπει να υφίσταται βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση στην τρίτη χώρα υποδοχής,

iii) να έχει ήδη εξασφαλιστεί η προστασία του αιτούντος άσυλο στην τρίτη χώρα, είτε να του έχει δοθεί η δυνατότητα στα σύνορα ή στο έδαφος τρίτου κράτους, να έρθει σε επαφή με τις αρχές του κράτους αυτού για να ζητήσει την προστασία τους, πριν μεταβεί στην Ελλάδα, είτε να παρέχονται σαφείς αποδείξεις για τη δυνατότητα εισόδου στην τρίτη χώρα.

iv) ο αιτών άσυλο πρέπει να απολαύει ουσιαστικής προστασίας κατά της επαναπροώθησης κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης στην τρίτη χώρα υποδοχής.

Οι ελληνικές αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους την πρακτική που ακολουθείται στις τρίτες χώρες, από πληροφορίες που θα λαμβ-

³⁷ Η διάταξη βρίσκεται κατ' αρχήν σε πλήρη αρμονία με το πνεύμα της Σύμβασης του Δουβλίνου του 1990.

βάνουν από το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, κυρίως για την εφαρμογή της αρχής της μη επαναπροώθησης πριν αποφασίσουν να στείλουν εκεί τον αιτούντα άσυλο.

Σε περίπτωση που δύο ή περισσότερες χώρες πληρούν τις άνωθεν προϋποθέσεις, ο αιτών άσυλο δύναται να απομακρυνθεί προς μίαν από τις εν λόγω τρίτες χώρες.

γ. Η ελληνική πρακτική

Είναι εμφανές ότι ο νομοθέτης στις ανωτέρω περιπτώσεις του άρθρου 24 παρ. 2 α και β προσπαθεί μέσω της ταχύρυθμης διαδικασίας να περατώσει τις αιτήσεις εκείνες των αλλοδαπών, που εκ πρώτης όψεως δεν φαίνεται να πληρούν τις προϋποθέσεις της Σύμβασης της Γενεύης για την αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας.

Η διάταξη όμως της παραγράφου β χρήζει περαιτέρω ερμηνείας. Οι ελληνικές αρχές θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους ότι υπάρχουν χώρες οι οποίες με δήλωσή τους κατά την υπογραφή της Σύμβασης και του Πρωτοκόλλου της Ν. Υόρκης ερμηνεύουν το άρθρο 1 (Β) 1 της Σύμβασης της Γενεύης ότι οι λέξεις «γεγονότα που έγιναν πριν την 1^η Ιανουαρίου 1951» στο άρθρο 1 Α, θα πρέπει να κατανοηθούν ως «γεγονότα που έγιναν στην Ευρώπη πριν την 1^η Ιανουαρίου 1951»³⁸. Η δήλωση αυτή σημαίνει ότι οι ανωτέρω χώρες δέχονται μόνον αιτήσεις προσφύγων από τον Ευρωπαϊκό χώρο και οι οποίοι αναγκάστηκαν να φύγουν από φόβο δίωξης συνεπεία γεγονότων που έλαβαν χώρα πριν από την ανωτέρω ημερομηνία. Κατ' αντιδιαστολή, δεν δέχονται αιτήσεις προσφύγων που προέκυψαν λόγω μεταγενέστερων καταστάσεων πολιτικών ή άλλων εκτός Ευρωπαϊκής ηπείρου ή λόγω γεγονότων που έλαβαν χώρα μετά την 1^η Ιανουαρίου 1951.

Έτσι, ο Ιρακινός που ζητά άσυλο στην Ελλάδα προερχόμενος από την Τουρκία, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι διέρχεται από τρίτη ασφαλή χώρα υποδοχής, διότι η Τουρκία δεν τον αναγνωρίζει ως πρόσφυγα, σύμφωνα με τη δήλωση που έχει διατυπώσει, κι έτσι υπάρχει φόβος αν σταλεί πίσω να επαναπροωθηθεί από την Τουρκία στην χώρα καταγωγής του. Το ίδιο ισχύει και για τους πρόσφυγες που προέρχονται από κάθε μία από τις χώρες εκείνες που έχουν επιφυλαχθεί ως προς το χρονικό και γεωγραφικό περιορισμό.

³⁸ Οι χώρες αυτές είναι η Βραζιλία, η Μαγαδασκάρη, η Μάλτα, το Μονακό, η Παραγουάη, η Τουρκία.

Οι ελληνικές αρχές θα πρέπει επίσης να λάβουν υπόψη τους και τις χώρες εκείνες, οι οποίες δεν έχουν ακόμη κυρώσει τη Σύμβαση της Γενεύης και το Πρωτόκολλο της Ν. Υόρκης³⁹.

Επιπλέον, ακόμη και αν ο πρόσφυγας προέρχεται από τρίτη ασφαλή χώρα υποδοχής, π.χ. Γερμανία, δεν σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να εξεταστεί κατ' ουσίαν η αίτησή του με την κανονική διαδικασία. Εκείνο που προέχει είναι να διαπιστωθεί κατά πόσον ο αιτών συγκεντρώνει τα απαραίτητα αντικειμενικά και υποκειμενικά στοιχεία σύμφωνα με το άρθρο 1 Α της Σύμβασης της Γενεύης, και όχι απλά αν προέρχεται από μια τρίτη ασφαλή χώρα.

Την άποψη αυτή υποστήριξε το ΣτΕ σε δύο σημαντικές αποφάσεις του το 1985 και 1988⁴⁰.

Οι ανωτέρω αποφάσεις αφορούσαν την ακύρωση αποφάσεων του Υπ. Δημόσιας Τάξης σχετική με την αναγνώριση Τούρκου υπηκόου, κουρδικής καταγωγής, ο οποίος προερχόμενος από την Α. Γερμανία το 1979 παρέμεινε στην Ελλάδα, συνήψε γάμο μετ' ελληνίδας και ζητούσε να υπαχθεί στις διατάξεις της Σύμβασης της Γενεύης και να αποκτήσει το καθεστώς του πρόσφυγα. Ο αιτών ισχυρίστηκε ότι ήταν μέλος οργάνωσης νεολαίας που είχε τεθεί εκτός νόμου στην Τουρκία, συμμετείχε στις δραστηριότητες της οργάνωσης κατά την παραμονή του στην Α. Γερμανία, τα μέλη της οικογένειάς του είχαν κακοποιηθεί ή θανατωθεί από τις τουρκικές αρχές και ο ίδιος ζήτησε άσυλο από τη Δ. Γερμανία, χωρίς όμως ποτέ να το λάβει.

Λόγω λοιπόν, δικαιολογημένου φόβου δίωξης στη χώρα του, υπήρχε σοβαρός λόγος που απειλούσε τη ζωή του, σε περίπτωση που θα αναγκαζόταν να φύγει από την Ελλάδα και ζήτησε άσυλο από τις ελληνι-

³⁹ Οι χώρες που κύρωσαν τη Σύμβαση της Γενεύης ανέρχονται σε 130, από τις 185 συνολικά χώρες - μέλη του ΟΗΕ και το Πρωτόκολλο της Ν. Υόρκης επίσης σε 130. Υπάρχει δηλαδή ένας σημαντικός αριθμός χωρών που μη έχοντας κυρώσει τις διεθνείς αυτές πράξεις περί προσφύγων, δεν μπορεί να θεωρηθούν ως ασφαλείς χώρες υποδοχής.

⁴⁰ Πρόκειται για τις αποφάσεις 820/1985 (Ολομέλεια) και 932/1988 του Συμβουλίου Επικρατείας (Βλ. επίσης σελ. ____ του παρόντος). Για έναν πρώτο σχολιασμό των αποφάσεων αυτών βλ. PERRAKIS, ST : Les tendances récentes de l'évolution des législations et des pratiques nationales dans le domaine de l'asile et les réfugiés, 16th Colloque de Droit Européen, 15-17 Ept, Lund. 1986, Conseil de l'Europe, Strasbourg 1987. και Π.ΝΑΣΚΟΥ ΠΕΡΡΑΚΗ, Το νομικό καθεστώς των προσφύγων στη διεθνή και ελληνική έννομη τάξη, ο.π. σελ. 190 επ. και της ΙΔΙΑΣ, National Report, GREECE, Who is a Refugee ? A Comparative Case Law Study, ο.π. σελ.441 επ.

κές αρχές. Ο Υπ. Δημόσιας Τάξης απέρριψε την αίτησή του για δύο λόγους : πρώτον διότι ο αιτών δεν συγκέντρωνε τα απαραίτητα αντικειμενικά και υποκειμενικά στοιχεία για να αναγνωρισθεί πρόσφυγας και δεύτερον διότι ο αιτών είχε τα χαρακτηριστικά του οικονομικού μετανάστη προερχόμενος από τρίτη χώρα.

Το ΣτΕ ερμηνεύοντας το άρθρο 1^Α της Σύμβασης της Γενεύης έκρινε ότι : « ... το άτομο που αφικνείται εν Ελλάδα, ζητεί την αναγνώριση του πρόσφυγα, δεν είναι απαραίτητο να προέρχεται κατ' ευθείαν εκ της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα αρκούντως ότι βρίσκεται εκτός αυτής συνεπεία δικαιολογημένου φόβου διώξεως λόγω των εν τη διατάξει ειδικώς αναφερομένων καταστάσεων. Επομένως, συντρεχόντων των λοιπών όρων της διατάξεως, ο πρόσφυξ δύναται να αφικνείται εκ τρίτης χώρας, εφ' όσον όμως πάντοτε υφίσταται δεδικοιολογημένος φόβος δίωξης τους εις την χώραν της οποίας έχει την υπηκοότητα».

Το ΣτΕ προχώρησε ακόμη και στην κριτική της αιτιολογίας της απόρριψης της αίτησης, τονίζοντας ότι « είναι εντελώς αόριστος, διότι αρνείται απλά τη συνδρομή των όρων του νόμου, χωρίς να εκτιμά ειδικώς, ως έδει, τους ειρημένους συγκεκριμένους ισχυρισμούς του αιτούντος. Επί τη βάσει των προσκομισθέντων στοιχείων και ο χαρακτηρισμός του αιτούντος ως οικονομικού μετανάστη εις ουδέν στοιχείον του φακέλου ευρίσκει έρεισμα»⁴¹.

Το Δικαστήριο δέχθηκε ότι το άτομο που φθάνει στην Ελλάδα και ζητάει άσυλο δεν είναι απαραίτητο να προέρχεται κατ' ευθείαν από τη χώρα όπου υπάρχει φόβος δίωξής του, αλλά μπορεί να εισέρχεται κι από μια τρίτη ασφαλή χώρα, τηρουμένων των λοιπών προϋποθέσεων του άρθρου 1 Α της Σύμβασης της Γενεύης⁴².

Η απόφαση αυτή, που διευρύνει την ερμηνεία του άρθρου 1 Α της Σύμβασης της Γενεύης κρίνεται θετική για δύο επί πλέον λόγους :

ι) διότι δέχεται ότι η αρμόδια αρχή θα πρέπει να εξετάζει σε κάθε αίτηση που υποβάλλεται ενώπιον της τις συγκεκριμένες συνθήκες κάτω από τις οποίες ο αιτών υποβάλλει το αίτημά του για αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας, και

⁴¹ Παρόμοια ήταν και η θέση του στην απόφαση 932/1988 που αφορούσε τον ίδιο αιτούντα, όπου χαρακτήρισε πλημμελώς αιτιολογημένη την απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

⁴² Μια άλλη διάσταση για το θέμα αυτό δίνει η απόφαση του Αρχηγού της ΕΛΑΣ, με ημερομηνία 6.12.1993 σύμφωνα με την οποία : « ... χώρα όπου απειλείται η ζωή ή η ελευθερία του αιτούντος, μπορεί να είναι και η χώρα προέλευσης, εφόσον στο έδαφός της δεν εξασφαλίζεται ο αιτών από επαναπροώθηση, απάνθρωπη ή υβριστική συμπεριφορά ή δεν έχει δυνατότητα πρόσβασης στις διαδικασίες ασύλου».

υ) διότι έκρινε παραδεκτή την αίτηση αλλοδαπού για αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας ακόμη κι αν εισέρχεται στην ελληνική επικράτεια από τρίτη ασφαλή χώρα.

Η απόφαση αυτή του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου δεν έχει μέχρι σήμερα ανατραπεί.

Το άρθρο 25 παρ. 2β του τροποποιημένου Ν. 1975/1991, προσφέρει στις αρμόδιες αρχές τη δυνατότητα μιας γρήγορης απόρριψης των αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται από αλλοδαπούς προερχόμενους από τρίτες ασφαλείς χώρες. Το ποιες χώρες θεωρούνται ως τέτοιες είναι ένα κρίσιμο ζήτημα. Το ποιος θα το κρίνει αυτό είναι ένα δεύτερο θέμα, στο οποίο τόσο η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ όσο και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις δραστηριοποιούνται⁴³. Από τα ανωτέρω είναι εμφανές ότι η ratio του νομοθέτη είναι να αποκλείσει τους αλλοδαπούς που προέρχονται από τρίτη ασφαλή χώρα να λάβουν την προσφυγική ιδιότητα. Ο αποκλεισμός αυτός είναι ασυμβίβαστος με το πνεύμα της Σύμβασης της Γενεύης, αλλά και ειδικότερα με τον ατομικό χαρακτήρα της προσφυγικής ιδιότητας και κυρίως την υποκειμενική φύση του φόβου δίωξης⁴⁴. Είναι πιθανό δε, η αυστηρή εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 25 παρ. 2β να οδηγήσει σε περιπτώσεις παραβίασης του άρθρου 33 της Σύμβασης, που καθιερώνει την αρχή της μη επαναπροώθησης.

Θα ήταν χρήσιμο και προς αποφυγή ενδεχόμενης δημιουργίας διεθνούς ευθύνης εκ μέρους των αρμοδίων αρχών του κράτους για παραβιάσεις στη Σύμβαση της Γενεύης, οι αιτήσεις που κρίνονται με την ταχύρυθμη διαδικασία να μπορούν να επανακρίνονται σε έναν δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας. Ο αιτών, ακόμη κι να διέρχεται από ασφαλή τρίτη χώρα θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να αποδείξει την πλήρωση στο πρόσωπό του των προϋποθέσεων του άρθρου 1^A της Σύμβασης της Γενεύης και διότι υπάρχουν περιπτώσεις που η ζωή ενός αλλοδαπού μπορεί να κινδυνεύει σε μια χώρα όχι μόνον από τα όργανα του κράτους, αλλά και από τρίτους.

Περισσότερο προβληματική είναι η περίπτωση των αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται από υπηκόους των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ένα κράτος μέλος της Ένωσης. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση εξέτασης παραδεκτού αίτησης χορήγησης πολιτικού ασύλου που υποβλήθηκε από Βάσκους Ισπανούς στο Βέλγιο, και οδήγησε πέρα από την διάσταση μεταξύ Μαδρίτης και Βρυξελλών, σε μια «πρωτότυπη» άποψη της Ισπανικής κυβέρνησης ότι δεν είναι δυνατόν κράτος-μέλος της

⁴³ Όπως π.χ. το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, κ.α.

⁴⁴ Βλ. σχετικά EVA KJAERGAART, στο «Προστασία των Προσφύγων», Έκδοση Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες, Αθήνα 1995, σελ. 12 επ.

Ένωσης να χορηγήσει άσυλο σε υπήκοο άλλου κράτους-μέλους⁴⁵. Η άποψη αυτή που αντιβαίνει στο πνεύμα της Σύμβασης της Γενεύης βρίσκεται ενσωματωμένη στο Πρωτόκολλο της Συνθήκης του Άμστερνταμ κι αναμένεται ότι θα δημιουργήσει προβλήματα στις περιπτώσεις εξέτασης αιτήσεων των υπηκόων κρατών-μελών.

δ. Αίτηση αλλοδαπού σε σημείο εισόδου λιμένος ή αερολιμένος

Το άρθρο 25 παρ. 3 του Νόμου προβλέπει ακόμη μια περίπτωση εξέτασης της αίτησης ασύλου με την ταχύρυθμη διαδικασία. Πρόκειται για τις αιτήσεις που υποβάλλονται από αλλοδαπό κατά την άφιξή του σε σημείο εισόδου λιμένα ή αερολιμένα. Σ' αυτήν την περίπτωση ο αιτών παραμένει στη ζώνη αναμονής μέχρι την τελική απόφαση η οποία θα πρέπει να εκδοθεί σε διάστημα που δεν θα υπερβαίνει τις 15 ημέρες.

Ζώνη αναμονής θεωρείται ο χώρος που εκτείνεται από το σημείο επιβίβασης και αποβίβασης μέχρι το σημείο του ελέγχου των διαβατηρίων.

Στη ζώνη αυτή επιτρέπεται η πρόσβαση στους εκπροσώπους της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες⁴⁶.

Χώροι για τη φιλοξενία των αιτούντων άσυλο θα καθορισθούν με απόφαση των Υπουργών Εμπορικής Ναυτιλίας και Δημόσιας Τάξης ή Δημόσιας Τάξης και Μεταφορών και Επικοινωνιών. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης δύναται να καθορίζει ως χώρους φιλοξενίας των αιτούντων άσυλο κι άλλους κατάλληλους χώρους εκτός λιμένων ή αερολιμένων.

2. Καθεστώς ειδικής προστασίας

Πρόκειται για νέα ρύθμιση που ανταποκρίνεται θετικά στις σημερινές περιστάσεις. Σύμφωνα με αυτήν, ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης δύναται να εγκρίνει για καθαρά ανθρωπιστικούς λόγους την προσωρινή διαμονή αλλοδαπού, του οποίου έχει απορριφθεί η αίτηση για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα μέχρις ότου καταστεί δυνατή η αναχώρησή του από τη χώρα του.

Το καθεστώς ειδικής προστασίας δύναται να χορηγηθεί σε αλλοδαπούς, οι οποίοι διατρέχουν κίνδυνο θανατικής ποινής ή σωματικής τιμωρίας ή κίνδυνο να βρεθούν εκτεθειμένοι σε βασανιστήρια ή σε άλλης μορφής απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, σε αλλοδαπούς που

⁴⁵ Για το θέμα αυτό βλ. Στ. ΠΕΡΡΑΚΗ, Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η πολιτική της σε θέματα ασύλου και προσφύγων. Προβλήματα και προοπτικές. Τετράδια Πολιτικού Διαλόγου Έρευνας και Κριτικής, 36-37, Ανοιξη-Καλοκαίρι 1995, σελ. 11 επ.

⁴⁶ Σύμφωνα και με το άρθρο 35 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 που αναφέρεται στη συνεργασία των εθνικών αρχών με τα Ηνωμένα Έθνη.

αδυνατούν να επιστρέψουν στη χώρα τους λόγω φυσικών καταστροφών ή λόγω ύπαρξης ένοπλης σύρραξης ή ακόμη σε εκείνους που πάσχουν από σοβαρή ασθένεια και δεν πρέπει να μετακινηθούν και από άλλους ανθρωπιστικούς λόγους.

Αιτήσεις για τη διαδικασία υπαγωγής στο καθεστώς ειδικής προστασίας μπορούν να υποβάλλουν όλοι οι αλλοδαποί ανεξαρτήτως αν έχουν κάνει αίτηση για χορήγηση ασύλου ή όχι.

Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης θα καθορίσει με απόφασή του τις προϋποθέσεις σχετικά με την προσωρινή διαμονή αλλοδαπού κατά το χρόνο εξέτασης της αίτησης για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα, καθώς και τη διαμονή που εγκρίνεται μετά από την απορριπτική του απόφαση.

Τέλος, με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας, Εξωτερικών, Οικονομικών, Υγείας και Πρόνοιας, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Δημόσιας Τάξης θα καθοριστεί το ειδικό καθεστώς προσωρινής προστασίας συγκεκριμένης κατηγορίας αλλοδαπών που καταφεύγουν στο ελληνικό έδαφος για λόγους ανωτέρας βίας, όπως π.χ. λόγω ενόπλων συρράξεων. Η ίδια απόφαση θα περιλαμβάνει τους όρους και τη διαδικασία υποδοχής των εν λόγω ατόμων, καθώς και παροχής σ' αυτά ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης ή άλλης βοήθειας για την κάλυψη των άμεσων βιοτικών τους αναγκών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τα άρθρα 24 και 25 του τροποποιημένου Ν. 1975/1991, εμφανώς προσπαθούν να βελτιώσουν τη θέση του πρόσφυγα στη χώρα μας, ταυτόχρονα με την προσπάθεια εναρμόνισης με τις επιταγές της Σύμβασης του Δουβλίνου⁴⁷.

Πρόσφατα κατατέθηκε και το Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος «σχετικά με τη ρύθμιση θεμάτων διαδικασίας αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας και παροχής ασύλου σε αλλοδαπούς και λοιπές συναφείς διατάξεις κατά τροποποίηση των διατάξεων του Π.Δ. 83/1993 και κατ' εφαρμογή των διατάξεων του τροποποιημένου Ν. 1975/1991». Το ανωτέρω Σχέδιο Π.Δ. λαμβάνει υπόψη του τις στοιχειώδεις εγγυήσεις των διαδικασιών εξέτασης αιτήσεων ασύλου, όπως περιλαμβάνονται στο Ψήφισμα του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της 20ης Ιουνίου 1995, σύμφωνα με το οποίο οι Υπουργοί Μετανάστευσης των κρατών - μελών της Ε.Ε. δεσμεύθηκαν πολιτικά να προσαρμόσουν

⁴⁷ Η Σύμβαση του Δουβλίνου αντικατέστησε από τη θέση της σε ισχύ, τις αντίστοιχες διατάξεις της Συνθήκης Schengen.

τις εθνικές τους νομοθεσίες με τις αρχές που περιλαμβάνονται στο Ψήφισμα.

Αξιοσημείωτη είναι η εν γένει ευνοϊκότερη μεταχείριση του αλλοδαπού από τις αρμόδιες αρχές κατά τη διαδικασία υποβολής αίτησης για την αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας καθώς και η σύνθεση της Επιτροπής « η οποία γνωματεύει κατά τρόπο αντικειμενικό, αμερόληπτο και με πλήρη λειτουργική ανεξαρτησία». Η Επιτροπή συγκροτείται από Ανώτερο Δικαστή ως πρόεδρο, που ορίζεται με απόφαση του Υπ. Δικαιοσύνης μαζί με τον αναπληρωτή του, ένα Νομικό Σύμβουλο της Ειδικής Νομικής Υπηρεσίας του Υπ. Εξωτερικών, έναν Ανώτερο Υπάλληλο του Διπλωματικού Κλάδου της Δ/σης Διοικητικών και Δικαστικών Υποθέσεων του ΥΠΕΞ κι ένα ανώτερο Αξιωματικό της Ελληνικής Αστυνομίας, οι οποίοι ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από τους οικείους Υπουργούς και ο σύμβουλος νομικής προστασίας του Γραφείου της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ. Το πρόβλημα της ισοψηφίας (δεδομένης της βμελούς σύνθεσης) αντιμετωπίζεται με την ψήφο του προέδρου, η ποία υπερिσχύει. Ωστόσο, θα μπορούσε η σύνθεση αυτή να γίνει 7μελής, πρόταση που υποβλήθηκε από μη Κυβερνητική Οργάνωση, περιλαμβάνοντας κι έναν εκπρόσωπο των οργανώσεων αυτών κατά το πρότυπο της Δανίας⁴⁸.

Αυξάνεται επίσης και ο χρόνος για την υποβολή ενστάσεων εκ μέρους των αιτούντων ενώ παράλληλα συντομεύεται ο χρόνος εντός του οποίου θα πρέπει να ληφθεί απόφαση για τις ανωτέρω ενστάσεις - προσφυγές από πλευράς διοίκησης.

Τέλος, προβλέπεται η δυνατότητα παραμονής αλλοδαπών στη χώρα για ανθρωπιστικούς λόγους με την παροχή ειδικού δελτίου, του οποίου η διάρκεια δύναται να παραταθεί κατά περίπτωση.

Από την άλλη πλευρά στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρατηρείται μια μεγάλη κινητικότητα στα θέματα της εναρμονισμένης εφαρμογής του ορισμού του πρόσφυγα κατά την έννοια του άρθρου 1 της Σύμβασης της Γενεύης⁴⁹ καθώς και των στοιχειωδών εγγυήσεων της διαδικασίας εξέτασης αιτήσεων ασύλου, όπως εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 1995⁵⁰.

Τα ανωτέρω, μαζί με τη Σύμβαση του Δουβλίνου και τα πορίσματα της Διακυβερνητικής Διάσκεψης για την αναθεώρηση της Συνθη-

⁴⁸ Βλ. πρόταση του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες.

⁴⁹ Σχετική είναι η κοινή θέση του Συμβουλίου με βάση το άρθρο Κ3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, αρ. 12105/95, Asun 331, 19.12.1995.

⁵⁰ Σχέδιο Ψηφίσματος αρ. 5585/95. Asun 78, 14.3.1995.

κών της Ε.Ε. για θέματα ασύλου και προστασίας των προσφύγων, θέτουν το όλο ζήτημα σε αναμονή περαιτέρω εξελίξεων, που ευελπιστούμε να επηρεάσουν θετικά την όλη πολιτική της Ε.Ε. προς την κατεύθυνση της καλλίτερης δυνατής προστασίας των προσφύγων στις χώρες μέλη της.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Ι. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΑ

0001

ΣτΕ 830/1985 (Ολομέλεια)

Καθορισμός του καθεστώτος του πρόσφυγα – Απόδειξη των περί ασύλου ισχυρισμών – Μειονότητες της Τουρκίας – Κούρδοι – Πολιτικές δραστηριότητες στην χώρα καταγωγής και στην εξορία – Πολιτικά κόμματα – Δίωξη των μελών της οικογένειας – Δίωξη λόγω πολιτικών πεποιθήσεων – Βάσιμος φόβος δίωξης – Διοικητικό δίκαιο.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 1 Α παρ. 2 της Σύμβαση της Γενεύης του 1951 « περί του Καθεστώτος των Προσφύγων», όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967

Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201 τ. Α΄)

Α.Ν. 389/1968 (ΦΕΚ 125 τ. Α΄)

Υ.Α 5401/1-166958/10.5.1977 όπως τροποποιήθηκε με την 5401/1-374659/8.11.1977

(ΦΕΚ 500 τ. Β΄ – ΦΕΚ 1115 τ. Β΄)

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών άσυλο, Τούρκος κουρδικής καταγωγής, υπέβαλε το 1984 αίτηση αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα. Έφθασε στην Ελλάδα το 1983 προερχόμενος από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας όπου ζούσε από το 1979. Ισχυρίστηκε ότι κατεζητείτο από τις Αρχές της Τουρκίας λόγω της δράσης του ως μέλους απαγορευμένης οργάνωσης νέων (I.G.D) και επειδή κατά το χρόνο διαμονής του στη Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας συμμετείχε σε διαδηλώσεις και δραστηριότητες που οργάνωνε η προαναφερόμενη οργάνωση σε βάρος του στρατιωτικού καθεστώτος της Τουρκίας. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του τα δύο αδέρφια του συνελήφθησαν, κακοποιήθηκαν ή εκτελέστηκαν από τις Αρχές της Τουρκίας. Το 1980 το Ομοσπονδιακό Γραφείο της Γερμανίας για την Αναγνώριση Αλλοδαπών Προσφύγων απέρριψε το αίτημά του για αναγνώριση στο πρόσωπό του του καθεστώτος του πρόσφυγα. Ο αιτών ισχυρίστηκε ότι ήρθε στην Ελλάδα για να ζητήσει άσυλο, εκφράζοντας βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης λόγω των πολιτικών του πεποιθήσεων (διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 1Α της Σύμβασης της Γενεύης του 1951). Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης απέρριψε το αίτημά του για δύο λόγους : α) έκρινε ότι ο αιτών δεν ήταν πρόσφυγας με την έννοια της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 1 Α της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και β) έκρινε ότι ο

αιτών ήταν οικονομικός μετανάστης. Ο αιτών άσυλο του οποίου το αίτημα απερρίφθη κατέθεσε αίτηση στο Συμβούλιο Επικρατείας αιτούμενος την ακύρωση της διοικητικής πράξης με την οποία απερρίφθη το αίτημά του.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο έκρινε την προσβαλλόμενη διοικητική πράξη ακυρωτέα για τους εξής λόγους : **A)** Δεν είναι απαραίτητο ο αλλοδαπός που φθάνει στην Ελλάδα και αιτείται την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα να προέρχεται απευθείας από την Χώρα της οποίας έχει την ιθαγένεια. Αρκεί ότι βρίσκεται εκτός της χώρας αυτής λόγω δικαιολογημένου φόβου δίωξης που οφείλεται στους λόγους που αποτυπώνονται στην διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 1 Α της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων. Σύμφωνα με την απόφαση : «... Επομένως, συντρεχόντων των λοιπών όρων της διατάξεως, ο πρόσφυξ δύναται να αφικνήται και εκ τρίτης χώρας, εφ' όσον, όμως πάντοτε υφίσταται δεδικοιολογημένος φόβος διώξεως του εις την Χώραν της οποίας έχει την υπηκοότητα». **B)** Η αιτιολογία της προσβληθείσης διοικητικής πράξης του Υπουργού Δημόσιας Τάξης κρίθηκε αόριστη από το Δικαστήριο επειδή απέρριψε το αίτημα ασύλου ως νομικά αβάσιμο, χωρίς να εξετάσει, ως όφειλε τους ισχυρισμούς του αιτούντα άσυλο βάσει των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων που υπέβαλε στην Διοίκηση, και ειδικότερα την απορριπτική απόφαση που εκδόθηκε το 1980 από την Ομοσπονδιακή Γερμανική Αρχή επί του αιτήματος ασύλου που ο αιτών υπέβαλε στην χώρα αυτή. Επιπρόσθετα, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο χαρακτηρισμός του αιτούντα ως οικονομικού μετανάστη δεν ερείδεται σε κανένα στοιχείο του φακέλου.

Το Συμβούλιο Επικρατείας ακύρωσε την απορριπτική απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

0002

ΣτΕ 932/1988 (Δ' Τμήμα)

Καθορισμός του καθεστώτος του πρόσφυγα – Απόδειξη των περί ασύλου ισχυρισμών – Μειονότητες της Τουρκίας – Κούρδοι – Πολιτικές δραστηριότητες στη χώρα καταγωγής και στην εξορία – Πολιτικά κόμματα – Δίωξη των μελών της οικογένειας – Δίωξη λόγω πολιτικών πεποιθήσεων – Βάσιμος φόβος δίωξης – Διοικητικό δίκαιο.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 1 Α παρ. 2 της Σύμβαση της Γενεύης του 1951 « περί του Καθεστώτος των Προσφύγων», όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967

Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201 τ. Α')

A.N. 389/1968 (ΦΕΚ 125 τ. Α')

Υ.Α 5401/1-166958/10.5.1977 όπως τροποποιήθηκε με την 5401/1-374659/8.11.1977

(ΦΕΚ 500 τ. Β' – ΦΕΚ 1115 τ. Β')

Πραγματικά Περιστατικά : Αιτών την ακύρωση της απορριπτικής απόφασης του Υπουργού Δημόσιας Τάξης επί αιτήματος ασύλου είναι ο τούρκος πολίτης κουρδικής καταγωγής του οποίου το αίτημα είχε ήδη απορριφθεί στο παρελθόν (η σχετική διοικητική πράξη του Υπουργού Δημόσιας Τάξης ακυρώθηκε με την υπ' αριθμ. 830/1985 απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας). Η επανεξέταση της υπόθεσης από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης μετά την έκδοση της προαναφερόμενης απόφασης του Δικαστηρίου κατέληξε το 1986 σε έκδοση δεύτερης απορριπτικής απόφασης. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης έκρινε ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα και ιδιαιτέρως φόβος δίωξης λόγω πολιτικών πεποιθήσεων για τους εξής λόγους : **Α)** Ο αιτών άσυλο αναχώρησε από την Τουρκία για την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας του 1979, με εθνικό διαβατήριο, για σπουδές πριν ακόμα επιβληθεί στην Τουρκία στρατιωτικό καθεστώς. Οι Αρχές της χώρας του γνώριζαν ότι δεν είχε εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις και ενδεχομένως και τις πολιτικές του πεποιθήσεις. **Β)** Δεν αποδείχθηκε συγκεκριμένη δραστηριότητα που να δικαιολογεί φόβο δίωξης ούτε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας - χωρίς να επηρεάζει το γεγονός της απόρριψης του αιτήματος ασύλου στη χώρα αυτή - ούτε στην Ελλάδα - χωρίς να επηρεάζει το γεγονός ότι παραμένει στην χώρα λόγω του γάμου του με Ελληνίδα πολίτη. **Γ)** Οι ισχυρισμοί περί δίωξης των μελών της οικογένειάς του στην Τουρκία δεν στηρίζουν τους ισχυρισμούς του περί προσωπικού φόβου δίωξης και κατά συνέπεια τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία δεν συνιστούν λόγο ικανοποίησης του αιτήματός του. **Δ)** Τα πιστοποιητικά αντικαθεστωτικών οργανώσεων από τα οποία προκύπτει η ιδιότητά του ως μέλους παράνομων για την Τουρκική Κυβέρνηση οργανώσεων δεν έχουν αποδεικτική ισχύ και άρα δεν περιλαμβάνουν στοιχεία για αντικειμενική κρίση.

Σημειώνεται ότι ο αιτών ισχυρίστηκε κατά την επανεξέταση της υπόθεσής του (μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 830/1985 απόφασης του Δικαστηρίου) από τις Ελληνικές Αστυνομικές Αρχές ότι καταζητείται στην Τουρκία όχι μόνον λόγω της ενεργούς πολιτικής του δράσης με την παράνομη οργάνωση νέων I.G.D., αλλά και επειδή είναι μέλος του Τούρκικου Κομμουνιστικού Κόμματος. Επανελάβε ότι συμμετείχε σε διαδηλώσεις στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και για να αποδείξει αυτούς τους ισχυρισμούς του υπέβαλε αποκόμματα εφημερίδων

Ελληνικών και Γερμανικών, μαρτυρίες (ένορκες καταθέσεις ενώπιον Ελληνικών Δικαστηρίων) καθώς και βεβαιώσεις πολιτικών οργανώσεων.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο ακύρωσε την απορριπτική απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης ως πλημμελώς αιτιολογημένη για τους εξής λόγους : **A)** Η προσβαλλόμενη απόφαση της Διοίκησης περιορίζεται στη συμπερασματικά διατυπούμενη κρίση ότι δεν αποδείχθηκε η συγκεκριμένη δραστηριότητα του αιτούντα άσυλο χωρίς να εκτιμήσει και να αξιολογήσει τα στοιχεία που προσκόμισε ο αιτών - εφημερίδες, μαρτυρίες - για να αποδείξει τις πολιτικές του δραστηριότητες στη Γερμανία. **B)** Η προσβαλλόμενη απόφαση δεν εκτιμά το περιεχόμενο και δεν διευκρινίζει τους λόγους για τους οποίους δεν έχουν αποδεικτική δύναμη οι βεβαιώσεις που υπέβαλε ο αιτών για την συμμετοχή του σε παράνομες οργανώσεις και για να αποδείξει ότι καταζητείται από τις Τουρκικές Αρχές.

Το Δικαστήριο ακύρωσε την προσβαλλόμενη διοικητική πράξη του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

0003

ΣτΕ 3832/1992 (Δ΄ Τμήμα)

Καθορισμός του καθεστώτος του πρόσφυγα – Απόδειξη των περι ασύλου ισχυρισμών – Σρί Λάνκα – Ταμίλ – Εμφύλιος Πόλεμος – Δίωξη λόγω εθνικότητας – Χρήση πλαστού διαβατηρίου για την έξοδο από την χώρα καταγωγής – Βάσιμος φόβος δίωξης – Διοικητικό δίκαιο – Νομιμότητα της κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης για την διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 1 Α παρ. 2 της Σύμβαση της Γενεύης του 1951 « περί του Καθεστώτος των Προσφύγων», όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967

N.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201 τ. Α΄)

A.N. 389/1968 (ΦΕΚ 125 τ. Α΄)

Υ.Α 5401/1-166958/10.5.1977 όπως τροποποιήθηκε με την 5401/1-374659/8.11.1977

(ΦΕΚ 500 τ. Β΄ – ΦΕΚ 1115 τ. Β΄)

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης της Σρί Λάνκα υπέβαλε στις Ελληνικές Αστυνομικές Αρχές αίτημα αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα, που απορρίφθηκε από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης το 1990 - μετά την εξέταση της «αίτησης επανεξετάσεως» με την οποία ο αιτών είχε προσβάλλει την απόφαση του πρωτοβάθμιου διοικητικού οργάνου. Η Διοίκηση απέρριψε το αίτημά του διότι : α) στο φάκελό του δεν

υπήρχαν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι αυτός έχει διωχθεί ή διώκεται από τις αρχές της χώρας του για λόγους φυλής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων κλπ, β) ο ανωτέρω εγκατέλειψε εθελοντικά τη χώρα του με σκοπό να εγκατασταθεί αλλού (Καναδά) για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής του και γ) το αίτημά του για χορήγηση πολιτικού ασύλου αποσκοπεί αποκλειστικά και μόνο στη ματαίωση της απέλασής του και στην αναζήτηση καλύτερης τύχης, με τη μετανάστευση στον Καναδά. Με την αίτηση ακύρωσης ο αιτών ισχυρίστηκε ότι ανήκει στην διωκόμενη στη χώρα του μειονότητα των Ταμίλ και για το λόγο αυτό αν αναγκαστεί να επιστρέψει στη Σρί Λάνκα κινδυνεύει η ασφάλεια και η ζωή του. Προς απόδειξη του ισχυρισμού του περί φόβου δίωξης λόγω της εθνοτικής καταγωγής του υπέβαλε στο Δικαστήριο τα εξής στοιχεία : α) επιστολή της συντονιστικής Επιτροπής των Ταμίλ στη Γαλλία, κατά την οποία ο αιτών, που κατάγεται από περιοχή ιδιαίτερος πληγείσα από τις εμφύλιες συγκρούσεις, διώκεται ως ενεργό μέλος της μειονότητας, β) φωτογραφίες που εστάλησαν στον αιτούντα μετά την αναχώρησή του από τη Σρί Λάνκα και οι οποίες απεικονίζουν την καταστροφή του χωριού του από τις κυβερνητικές δυνάμεις της χώρας του, γ) φωτοτυπίες από εκδόσεις της οργάνωσης «Διεθνής Αμνηστία», στις οποίες γίνεται λόγος για διώξεις των Ταμίλ, δ) το πλαστό διαβατήριο που αναγκάστηκε να χρησιμοποιήσει για να αναχωρήσει από τη χώρα του, όπου εφέρετο με όνομα που τον ενεφάνιζε ως ανήκοντα στην πλειοψηφούσα εθνοτική κοινότητα των Σινχαλίζ και ε) την από 19.5.1990 βεβαίωση του εφημέριου του χωριού Mandaitivu της Σρί Λάνκα, από όπου προκύπτει ότι ο αιτών, που ήταν ενορίτης του, αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την πατρίδα του λόγω των σημειούμενων εκεί φυλετικών συγκρούσεων καθώς επίσης και ότι δεν θα ήταν ασφαλές γι' αυτόν να επιστρέψει στη Σρί Λάνκα.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο έκρινε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης αιτιολογείται πλημμελώς επειδή η Διοίκηση δεν εκτίμησε, ως όφειλε, το γεγονός ότι ο αιτών εγκατέλειψε τη χώρα του με πλαστό διαβατήριο, που έφερε όνομα προσιδιάζον στην εθνοτική κοινότητα των Σινχαλίζ, καθώς και τα αναφερόμενα στην έκθεση του εφημέριου του χωριού Mandaitivu. Κατά τη κρίση του Δικαστηρίου τα δύο αυτά αποδεικτικά στοιχεία, κρίσιμα για την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας της Διοικήσεως έχρηζαν ειδικής εκτιμήσεως. Σημειώνεται ότι απορρίφθηκε ο λόγος ακύρωσης που αφορούσε στην έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλόμενης απόφασης κατά το μέρος που δεν αξιολογούσε στοιχεία που ο αιτών δεν είχε υποβάλει στην Διοίκηση, αλλά εν πρώτοις ενώπιον του Δικαστηρίου (πρόκειται για την επιστολή της συντονιστικής επιτροπής των Ταμίλ στη Γαλλία, τις φωτογραφίες από τη

Σρί Λάνκα για τις καταστροφές του χωριού του και γ) τις εκθέσεις της Διεθνούς Αμνηστίας για την κατάσταση στη Σρί Λάνκα).

Το Δικαστήριο ακύρωσε την προσβαλλόμενη διοικητική πράξη του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

Σημείωση : Το Δικαστήριο έκρινε αυτεπάγγελτα τη νομιμότητα της κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης με την οποία θεσμοθετείται η διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα και αποφάνθηκε ότι η κοινή υπουργική απόφαση δεν «ευρίσκει εξουσιοδοτικό έρεισμα στις διατάξεις των οποίων γίνεται επίκληση στο προοίμιό της και είναι, ως εκ τούτου ανίσχυρη. Εν τούτοις, η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία απερρίφθη η προβλεπόμενη στην ως άνω υπουργική απόφαση «αίτηση επανεξετάσεων» του απορριφθέντος αρχικώς αιτήματος του αιτούντος περί αναγνώρισεώς του ως πρόσφυγος, έχει εκτελεστό χαρακτήρα, δοθέντος ότι εξεδόθη πάντως κατόπιν νέας ουσιαστικής ερεύνης της υποθέσεως... Επειδή, παρά το ανίσχυρο της ... αρμόδιος προς επανεξέταση αιτήματος περί αναγνώρισεως της ιδιότητας του πρόσφυγος είναι ο Υπουργός Δημόσιας Τάξεως, ο εν λόγω Υπουργός αρμοδίως εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, δεδομένου ότι κατά νόμον ... οι υπηρεσίες του Υπουργείου του οποίου προΐσταται, είναι μεταξύ άλλων, αρμόδιες και για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της διακινήσεως, της παραμονής και της εργασίας των αλλοδαπών στην χώρα, δεν υφίσταται δε ειδική διάταξη χορηγούσα την αρμοδιότητα αναγνώρισεως αλλοδαπού ως πρόσφυγος σε άλλο, εκ των υπαγομένων στην ιεραρχία του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης, όργανο».

0004

ΣτΕ 3833/1992 (Δ' Τμήμα)

Καθορισμός του καθεστώτος του πρόσφυγα – Απόδειξη των περιούσλων ισχυρισμών – Σρί Λάνκα – Ταμίλ – Εμφύλιος Πόλεμος – Δίωξη λόγω εθνικότητας – Ατομική εξέταση του αιτήματος ασύλου – Βάσιμος φόβος δίωξης – Διοικητικό δίκαιο – Νομιμότητα της κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης για την διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 1 Α παρ. 2 της Σύμβαση της Γενεύης του 1951 « περί του Καθεστώτος των Προσφύγων», όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967

Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201 τ. Α΄)

Α.Ν. 389/1968 (ΦΕΚ 125 τ. Α΄)

Υ.Α 5401/1-166958/10.5.1977 όπως τροποποιήθηκε με την 5401/1-374659/8.11.1977

(ΦΕΚ 500 τ. Β΄ – ΦΕΚ 1115 τ. Β΄)

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα πολίτης της Σρί Λάνκα υπέβαλε στις Ελληνικές Αστυνομικές Αρχές αίτημα αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα, που απορρίφθηκε από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης το 1990 - μετά την εξέταση της «αίτησης επανεξετάσεως» με την οποία ο αιτούσα είχε προσβάλλει την απόφαση του πρωτοβάθμιου διοικητικού οργάνου. Η Διοίκηση απέρριψε το αίτημά της επειδή «στο πρόσωπό της δεν συντρέχουν τα αντικειμενικά και υποκειμενικά στοιχεία (καλά θεμελιωμένος φόβος δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων κλπ) που προϋποθέτει η Σύμβαση της Γενεύης του 1951 και το συναφές Πρωτόκολλο Ν. Υόρκης 1967, για να της αναγνωριστεί η ιδιότητα του πρόσφυγα και ειδικότερα στο φάκελό της δεν υπάρχουν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι αυτή έχει διωχθεί ή διώκεται από τις Αρχές της χώρας της για λόγους φυλής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων κλπ». Η αιτούσα προσέφυγε στο Δικαστήριο αιτούμενη την ακύρωση της απορριπτικής επί του αιτήματός της απόφασης του Υπουργού Δημόσιας Τάξης για τους εξής λόγους : α) πρόβαλε ότι κατά τη διαδικασία επανεξετάσεως του αιτήματός της δεν εκλήθη να παραστεί κατά τα οριζόμενα στην κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης για την διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα, ούτε παρέστη τελικώς ο εκπρόσωπος του Ύπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Αθήνα, και β) αμφισβήτησε την επάρκεια της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης απορριπτικής επί του αιτήματός της διοικητικής πράξης με την αιτιολογία ότι εγκατέλειψε την χώρα της «κατόπιν μετακλήσεως» και με σκοπό τη «βελτίωση των συνθηκών διαβιώσεώς της».

Σκεπτικό : Επί του πρώτου λόγου ακύρωσης της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης το Δικαστήριο έκρινε ότι αφού η κοινή υπουργική απόφαση για τη διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα είναι ανίσχυρη ελλείψει εξουσιοδοτικού ερείσματος, η λήψη γνώμης ad hoc ἀδέδῃδῶ ἐάεῖρὸ ἐάέ ς ἀδιάδῡδςδά του εκπροσώπου του Ύπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες να παρίσταται στις συνεδριάσεις της Επιτροπής αυτής, η λήψη της ως άνω γνώμης, μη επιβαλλομένη από διάταξη νομίμως τεθείσα, αποτελεί οικειοθελή εκ μέρους της Διοικήσεως τήρηση τύπου και, κατά συνέπεια, κάθε πλημμέλεια περί την τήρηση του τύπου αυτού προβάλλεται αλυσιτελώς.

Επί του δεύτερου λόγου ακύρωσης το Δικαστήριο διαπίστωσε κατ' αρχήν ότι η αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης είναι νόμιμη και επαρκής, δοθέντος ότι ούτε με την αρχική αίτησή της περί αναγνώρισεώς της ως πρόσφυγος, ούτε με την αίτηση επανεξετάσεως της υποθέσεως επεκλήσθη η αιτούσα συγκεκριμένα στοιχεία αφορώντα την ίδια ή το άμεσο περιβάλλον της προς απόδειξη των ισχυρισμών της περί του ότι, αν επιστρέψει στην χώρα της, κινδυνεύει να διωχθεί λόγω της δράσεώς της υπέρ της μειονότητας των Ταμίλ στην οποία ανήκει. Στην συνέχεια κατέληξε ότι οι ισχυρισμοί της αιτούσας για ανεπάρκεια της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης απόφασης επειδή είχε εγκαταλείψει τη χώρα της κατόπιν μετακλήσεως και με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών διαβιώσεώς της είναι απορριπτέοι ως αλυσιτελώς προβαλλόμενοι.

Το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση ακύρωσης, επιβεβαιώνοντας έτσι την προσβαλλόμενη διοικητική πράξη.

Σημείωση : Το Δικαστήριο έκρινε αυτεπάγγελτα τη νομιμότητα της κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης με την οποία θεσμοθετείται η διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα και αποφάνθηκε ότι η κοινή υπουργική απόφαση δεν «ευρίσκει εξουσιοδοτικό έρεισμα στις διατάξεις των οποίων γίνεται επίκληση στο προοίμιό της και είναι, ως εκ τούτου ανίσχυρη. Εν τούτοις, η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία απερρίφθη η προβλεπόμενη στην ως άνω υπουργική απόφαση «αίτηση επανεξετάσεων» του απορριφθέντος αρχικώς αιτήματος του αιτούντος περί αναγνώρισεώς του ως πρόσφυγος, έχει εκτελεστό χαρακτήρα, δοθέντος ότι εξεδόθη πάντως κατόπιν νέας ουσιαστικής ερεύνης της υποθέσεως... Επειδή, παρά το ανίσχυρο της ... αρμόδιος προς επανεξέταση αιτήματος περί αναγνώρισεως της ιδιότητας του πρόσφυγος είναι ο Υπουργός Δημόσιας Τάξεως, ο εν λόγω Υπουργός αρμοδίως εξέδωσε την προσβαλλομένη πράξη, δεδομένου ότι κατά νόμον ... οι υπηρεσίες του Υπουργείου του οποίου προΐσταται, είναι μεταξύ άλλων, αρμόδιες και για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της διακινήσεως, της παραμονής και της εργασίας των αλλοδαπών στην χώρα, δεν υφίσταται δε ειδική διάταξη χορηγούσα την αρμοδιότητα αναγνώρισεως αλλοδαπού ως πρόσφυγος σε άλλο, εκ των υπαγομένων στην ιεραρχία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, όργανο».

0005**ΣτΕ 3103/1997** (Δ' Τμήμα)

Διαδικασία εξέτασης αιτήσεως αλλοδαπού για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα – Το παραδεκτό ως προϋπόθεση της κατ' ουσίαν εξέτασης των περι ασύλου ισχυρισμών – Διεθνές δίκαιο – Εσωτερικό δίκαιο ανίσχυρο ως αντίθετο με διεθνή σύμβαση – Ιρακινός αιτών άσυλο – Διέλευση από την Τουρκία – Διοικητικό δίκαιο.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 1 Α παρ. 2 της Σύμβαση της Γενεύης του 1951 « περί του Καθεστώτος των Προσφύγων», όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967

Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201 τ. Α')

Α.Ν. 389/1968 (ΦΕΚ 125 τ. Α')

Άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος 1975/1986

Άρθρο 25 παρ. 1 του Ν. 1975/1991 « Είσοδος - έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Π.Δ. 83/1993 « Διαδικασία εξέτασης αιτήσεως αλλοδαπού για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα, ανάκληση της αναγνώρισης και τρόπος συνεργασίας και ενημέρωσης του Εκπροσώπου της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα» (ΦΕΚ 36, τ. Α')

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης του Ιράκ εισήλθε λαθραία στην Ελλάδα την 31^η Ιουλίου 1993 μέσω της νήσου Σάμου, προερχόμενος από την Τουρκία και στην συνέχεια έφθασε στον Πειραιά. Την 5^η Αυγούστου 1993 υπέβαλε στην Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής αίτηση να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, που απορρίφθηκε αυθημερόν με την αιτιολογία ότι είναι απαράδεκτη κατά τα οριζόμενα στο άρθρου 25 παρ. 1 εδ. Β' του Ν. 1975/1991. Κατά της απόφασης αυτής ο αιτών άσκησε προσφυγή, με την οποία προέβαλε ότι δεν υπέβαλε την αίτησή του στην πλησιέστερη στο σημείο εισόδου του στη χώρα δημόσια αρχή, διότι δεν γνώριζε ότι είχε αυτή τη δυνατότητα, αλλά πίστευε ότι μόνο στην Αθήνα μπορούσε να υποβληθεί τέτοια αίτηση. Επίσης προέβαλε ότι δεν μπορούσε να παραμείνει στην Τουρκία, γιατί διέτρεχε τον κίνδυνο να απελαθεί στο Ιράκ, αφού η Τουρκία δεν έχει υπογράψει το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 για τους Πρόσφυγες και ότι η ζωή του απειλείτο στη χώρα αυτή από μέλη αντιπάλου του δικού του κουρδικού κόμματος ιρακινής οργανώσεως που δρούσε κρυφά στην εν λόγω χώρα. Η προσφυγή αυτή του αιτούντα απορρίφθηκε από την Διοίκηση με απόφαση του Προϊσταμένου Κλάδου Αστυνομίας Ασφάλειας - Τάξης του Υ-

πουργείου Δημόσιας Τάξης με την αιτιολογία ότι η αίτησή του για αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα ήταν απαράδεκτη επειδή : α) δεν υπεβλήθη αμέσως κατά την άφιξή του στο μεθοριακό σημείο ελέγχου ή στην πλησιέστερη δημόσια αρχή και β) δεν προέρχεται απευθείας από τη χώρα που διώκεται αλλά από την Τουρκία, όπου δεν διέτρεχε κανένα κίνδυνο δίωξης». Την ακύρωση της διοικητικής αυτής πράξης με την οποία απορρίφθηκε το αίτημά του για αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα αιτήθηκε ο αιτών ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας.

Σκεπτικό : **A)** Το Δικαστήριο έκρινε ότι κατά την έννοια της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 1^A της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, όπως τροποποιήθηκε με το συναφές Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 για την αναγνώριση αλλοδαπού ως πρόσφυγα δεν απαιτείται ο αιτών την αναγνώριση να προέρχεται κατ' ευθείαν από τη χώρα της οποίας έχει την υπηκοότητα, αλλά μπορεί να προέρχεται και από τρίτη χώρα, αρκεί να ευρίσκεται εκτός της χώρας του συνεπεία δικαιολογημένου φόβου διώξεως του λόγω των αναφερομένων στη διάταξη αυτή καταστάσεων. Στη συνέχεια αφού ερμήνευσε το πρώτο εδάφιο της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 25 του Ν. 1975/1991 με την έννοια ότι η αίτηση περί αναγνώρισεως αλλοδαπού ως πρόσφυγα, σε περίπτωση παράνομης εισόδου του στη χώρα, πρέπει να υποβληθεί εντός ευλόγου χρόνου, κατ' αρχήν στην πλησιέστερη στο σημείο εισόδου δημόσια αρχή, αλλά δεν αποκλείεται εξ αυτού η αίτηση να υποβληθεί και σε άλλη αρχή, εφόσον τούτο δικαιολογείται από τις ειδικές συνθήκες της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης (όπως λ.χ. τρόπος εισόδου, δυνατότης επικοινωνίας και συνεννοήσεως, ψυχολογική κατάσταση, κλπ) διευκρίνισε ότι οι ειδικές συνθήκες της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης προσδιορίζουν και αν ο χρόνος που παρήλθε από την είσοδο του αλλοδαπού στη χώρα μέχρι την υποβολή του αιτήματος ασύλου είναι εύλογος. Στηριζόμενο σε αυτό το σκεπτικό το Δικαστήριο έκρινε ότι η αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης κατά το πρώτο σκέλος της είναι πλημμελής, αφού η Διοίκηση δεν εξέτασε τους ισχυρισμούς που προέβαλε με την προσφυγή του ο αιτών για να δικαιολογήσει την υποβολή του αιτήματός του εντός 5ημέρου από την είσοδό του στη χώρα σε άλλη αρχή και όχι στην πλησιέστερη του σημείου εισόδου. **B)** Έκρινε ανίσχυρη την διάταξη της παραγράφου 1 εδ. Β' του άρθρου 25 του Ν. 1975/1991 ως αντίθετη με τη διάταξη του άρθρου 1^A εχούσης υπερέρα ισχύ, κατά το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, Διεθνούς Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων επιβεβαιώνοντας την προηγούμενη νομολογία του (αποφάσεις : 830/1985 και 932/1988) και κατά συνέπεια μη νόμιμη την αιτιολογία της προσβαλλόμενης αποφάσεως κατά το δεύ-

τερο σκέλος της. Ειδικότερα το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι « μόνη η άφιξη του αιτούντος από τρίτη χώρα (Τουρκία) και όχι από τη χώρα, της οποίας είναι υπήκοος (Ιράκ) δεν απέκλειε την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα, εφόσον συνέτρεχαν οι λοιποί νόμιμοι όροι (δικαιολογημένος φόβος υποχρέωσης επιστροφής του στο Ιράκ, λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων), τη συνδρομή των οποίων δεν ερεύνησε εν προκειμένω η Διοίκηση».

Το Δικαστήριο ακύρωσε την προσβαλλόμενη διοικητική πράξη του Προϊσταμένου Κλάδου Αστυνομίας Ασφάλειας - Τάξης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

0006

ΣτΕ 3381/1997 (Δ' Τμήμα)

Διαδικασία εξέτασης αιτήσεως αλλοδαπού για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα- εξυπαρχής εξέταση του αιτήματος λόγω στοιχείων που αν ήσαν γνωστά κατά το χρόνο εξέτασης του αιτήματος θα οδηγούσαν στην αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα – Αίτημα ασύλου υποβαλλόμενο από συζύγους – Αποδεικτικά στοιχεία των περί ασύλου ισχυρισμών – Ρόλος του διερμηνέα στη συνέντευξη για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα – Αιτούντες άσυλο από τη Σρί Λάνκα – Αποδεδειγμένη δίωξη των μελών της οικογένειας αποδεικνύει το δικαιολογημένο φόβο του αιτούντα άσυλο – Νομιμοποίηση πληρεξουσίου δικηγόρου στο Δικαστήριο – Διοικητικό δίκαιο.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 1 Α παρ. 2 της Σύμβαση της Γενεύης του 1951 « περί του Καθεστώτος των Προσφύγων», όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967

Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201 τ. Α')

Α.Ν. 389/1968 (ΦΕΚ 125 τ. Α')

Άρθρα 24 και 25 του Ν. 1975/1991 « Είσοδος - έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Άρθρα 1 και 5 του Π.Δ. 83/1993 « Διαδικασία εξέτασης αιτήσεως αλλοδαπού για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα, ανάκληση της αναγνώρισης και τρόπος συνεργασίας και ενημέρωσης του Εκπροσώπου της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα» (ΦΕΚ 36, τ. Α')

Άρθρο 27 του Π.Δ. 18/1989 « Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο Επικρατείας» (ΦΕΚ 8, τ. Α').

Πραγματικά Περιστατικά : Οι αιτούντες σύζυγοι, πολίτες της Σρί Λάνκα, εισήλθαν στην Ελλάδα παράνομα από το λιμάνι της Ρόδου την 5^η Δεκεμβρίου 1992. Την 2^η Φεβρουαρίου 1993 υπέβαλαν αίτημα ασύλου στην Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής. Ισχυρίστηκαν φόβο δίωξης στην πατρίδα τους λόγω των πολιτικών πεποιθήσεων και δραστηριοτήτων του συζύγου ως μέλους της αντικαθεστωτικής οργάνωσης J.V.P. Επίσης υποστήριζαν ότι έχουν και οι δύο επικηρυχθεί όπως και ο αδερφός της συζύγου, που ήταν ανώτερο στέλεχος της οργάνωσης αυτής, καθώς και ότι οι φωτογραφίες τους προβάλλονται καθημερινά στην τηλεόραση. Ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης απέρριψε το αίτημα του συζύγου την 23.3.1993 με το αιτιολογικό ότι : « στο πρόσωπό του δεν συντρέχουν αντικειμενικά και υποκειμενικά στοιχεία (καλή θεμελιωμένος φόβος δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων κλπ) που προϋποθέτει η Σύμβαση της Γενεύης του 1951 και το συναφές Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης για να του αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα και ειδικότερα : α) δεν υπάρχουν στοιχεία στο φάκελό του από τα οποία να προκύπτουν ότι αυτός έχει διωχθεί ή διώκεται από τις αρχές της χώρας του για λόγους φυλής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων κλπ β) ο ανωτέρω εγκατέλειψε εθελοντικά τη χώρα του με σκοπό να εγκατασταθεί αλλού (Ελβετία) για αναζήτηση καλλίτερης τύχης. Το αίτημά του οφείλεται σε λόγους οικονομικούς και όχι πολιτικούς ή άλλους που θα τον χαρακτήριζαν ως πρόσφυγα». Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στους αιτούντες την 21.4.1993. Στις 18.6.1993 η σύζυγος αιτούσα υπέβαλε στο Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου αίτηση για την επανεξέταση του αιτήματός της ζητώντας την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα τόσο στο πρόσωπό της όσο και στο σύζυγό της. Επικαλέστηκε δικαιολογημένο φόβο δίωξης της ίδιας και του συζύγου της και των λοιπών μελών της οικογένειάς της λόγω των πολιτικών δραστηριοτήτων του αδερφού της και της συμμετοχής του στην παράνομη οργάνωση J.V.P.. Ισχυρίστηκε ότι ο αδερφός της είχε συλληφθεί το έτος 1988 για συνωμοσία προς ανατροπή της κυβέρνησης της Σρί Λάνκα και ενώ εκρατείτο για να κριθεί η υπόθεσή του από το ανώτατο Δικαστήριο του Κολόμπο, το Δεκέμβριο του 1988 κατόρθωσε να δραπετευθεί στην Ταϊλάνδη, όπου αναγνωρίστηκε πρόσφυγας. Μετά τη αναχώρηση του αδερφού της η σύζυγος του αδερφού της και ολόκληρη η οικογένειά της ευρίσκοντο υπό συνεχή έλεγχο και υφίσταντο ενοχλήσεις και εκφοβισμούς σχετικά με τη ζωή και την προσωπική ασφάλειά τους. Προς απόδειξη των ισχυρισμών της υπέβαλε έγγραφα στοιχεία, που είχε προσκομίσει και κατά την κατ' αρχήν εξέταση του αιτήματός της στην Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής, αλλά λόγω έλλειψης του κατάλληλου διερμηνέα δεν

έγινε κατανοητή η σημασία τους και δεν κρατήθηκαν αντίγραφα για το φάκελο της. Τα στοιχεία αυτά είναι : α) αποκόμματα εφημερίδων από όπου προκύπτει η πολιτική δράση του αδερφού της, β) βεβαίωση της οργάνωσης «Λαϊκό Απελευθερωτικό Μέτωπο», γ) βεβαίωση του δικηγόρου του, μέλους του Κοινοβουλίου της Σρί Λάνκα, δ) βεβαίωση οργανώσεως για τα ανθρώπινα δικαιώματα στη Σρί Λάνκα, που αφορά τον αδερφό της, ε) βεβαίωση του Γραφείου της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στην Ταϊλάνδη, και στ) έγγραφο με το οποίο ειδοποιείται η οικογένεια της και απειλούνται με εκτέλεση εάν ο αδερφός της δεν παραδοθεί στις Αρχές. Ο Γενικός Γραμματέας με απόφαση που εκδόθηκε την 14.7.1993 απέρριψε την αίτηση επανεξέτασης.

Σκεπτικό : Ενόψει του περιεχομένου των αποδεικτικών στοιχείων που υπέβαλε η αιτούσα στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης κατά την επανεξέταση του αιτήματός της η προσβαλλόμενη πράξη που ενέχει απόρριψη του αιτήματός της χωρίς να περιέχει αξιολόγηση των στοιχείων αυτών και ειδική εκτίμηση του προβληθέντος και στηριζόμενου στα εν λόγω στοιχεία ισχυρισμού της παρίσταται ανεπαρκώς αιτιολογημένη. Εξάλλου το γεγονός ότι ο φόβος της αιτούσας οφείλεται αποκλειστικά στην πολιτική δραστηριότητα του αδερφού της και όχι της ίδιας ή του συζύγου της δεν εμποδίζει την αναγνώριση της ως πρόσφυγα, διότι, κατά την έννοια της διατάξεως της παραγράφου 2 του άρθρου 1^Α της Σύμβασης του 1951 με βάση τα ανωτέρω συμβάντα στον αδερφό της (σύλληψη, κράτηση, δραπέτευση) μπορεί να αποδείξει ότι είναι δικαιολογημένος ο φόβος της ότι και η ίδια μπορεί να υποστεί δίωξη.

Σημειώνεται ότι η αίτηση ακύρωσης απορρίπτεται ως απαράδεκτη για το σύζυγο της αιτούσας επειδή δεν προσκόμισε στο Δικαστήριο συμβολαιογραφικό έγγραφο για να νομιμοποιήσει τη δικηγόρο που υπογράφει την κρινόμενη αίτηση, και κατά τη συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο δεν παρέστη με πληρεξούσιο δικηγόρο, ούτε εμφανίσθηκε αυτοπροσώπως για να δηλώσει ότι εγκρίνει την άσκηση της αιτήσεως.

Το Δικαστήριο ακύρωσε την προσβαλλόμενη διοικητική πράξη του Γενικού Γραμματέα επί της αίτησης επανεξέτασης της αιτούσας.

Σημείωση : Η διαδικασία εξέτασης του αιτήματος ασύλου στην προκειμένη περίπτωση παρουσιάζει ιδιομορφία από την άποψη ότι η αιτούσα δεν άσκησε την προβλεπόμενη από το προϊσχύσαν δίκαιο για την διαδικασία εξέτασης του αιτήματος ασύλου προσφυγή ενώπιον του Υπουργού, διαδικασία που έχει ήδη κηρυχθεί ανίσχυρη (Βλ. αποφάσεις 3831/1992 και 3832/1992 του Συμβουλίου Επικρατείας). Αν και το Π.Δ. 83/1993 για την διαδικασία εξέτασης αιτήσεως αλλοδαπού για την ανα-

γνώρισή του ως πρόσφυγα, ανάκληση της αναγνώρισης και τρόπος συνεργασίας και ενημέρωσης του Εκπροσώπου της Έπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα είχε ήδη δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεων την 19.3.1993 (ΦΕΚ Α΄ 36) η απόφαση που εκδόθηκε από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης την 21.4.1993 μετά από την συνέντευξη στην Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής έκανε μνεία της 30ήμερης προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής που θεσμοθετείτο από το προϊσχόσαν δίκαιο και όχι της προβλεπόμενης 5ήμερης προθεσμίας από το άρθρο 4 παρ. 3 του Π.Δ. 83/1993. Έτσι μόνον με την άσκηση της αίτησης επανεξέτασης κατά τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 5 του Π.Δ. 83/1993, που δεν περικλείεται από προθεσμία, εξετάστηκε η υπόθεση σε δεύτερο βαθμό από τη Διοίκηση.

II. ΑΠΕΛΑΣΗ - ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΜΗ ΕΠΑΝΑΠΡΟΩΘΗΣΗΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΑΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ³

0007

ΣτΕ (ΕΑ) 212/1985

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Αιγύπτου – Η εκτέλεση της απέλασης προκαλεί αιφνίδια ανατροπή των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών διαβίωσης (σπουδές, εργασία) – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα, πολίτης της Αιγύπτου ήρθε στην Ελλάδα το 1972 συνοδεύοντας τον Αιγύπτιο σύζυγό της υποψήφιο φοιτητή της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Αθήνας. Έλαβε άδεια παραμονής που ανανεωνόταν αδιάκοπα έως την 1.3.1985 βάσει της εργασίας του συζύγου της και βάσει των σπουδών της στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Έλαβε άδεια εργασίας και εργάστηκε διαδοχικά ως οικιακή βοηθός και στην συνέχεια ως αδερφή νοσοκόμος, ως γραμματέας - διερμηνέας για την εταιρεία « General Greek Exports» και τέλος ως διαχειρίστρια της ετερόρρυθμης εταιρείας με την επωνυμία «ΑΛΛΑΝΤΙΝ». Ελλείψει ανανέωσης της άδειας παραμονής εκδόθηκε σε βάρος της αιτούσας η από 1.4.1985 διαταγή της Διευθύνσεως Κρατικής Ασφάλειας περί απομάκρυνσής της από την Ελλάδα με την απειλή της απέλασης και κάθε άλλης πράξης.

Η αιτούσα προσέφυγε στο Δικαστήριο ισχυριζόμενη ότι με την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης επαπειλείται σε βάρος της ανεπανόρθωτη βλάβη, αφενός λόγω της αναγκαστικής διακοπής των σπουδών της και των παιδιών της αφετέρου δε λόγω της αιφνίδιας ανατροπής των

³ Η Επιτροπή Αναστολών έχει κρίνει ότι : « Επειδή, από τον συνδυασμό του άρθρου 20, παρ. 1 του Συντάγματος, που κατοχυρώνει το δικαίωμα της έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και του άρθρου 95 του Συντάγματος, που κατοχυρώνει το ένδικο μέσο της αίτησης ακυρώσεως, συνάγεται ότι ο κοινός νομοθέτης υποχρεούται να εξασφαλίζει την αξίωση για παροχή έννομης προστασίας έναντι των εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών. Η προστασία δε αυτή, κατά την έννοια των πιο πάνω διατάξεων, δεν είναι μόνο η οριστική επίλυση της ένδικης διαφοράς, δηλαδή η έκδοση οριστικής απόφασης, αλλά και η προσωρινή έννομη προστασία, η λήψη δηλαδή του κατάλληλου μέτρου για να αποσοβηθεί βλάβη που κατά περίπτωση συνδέεται με την άμεση εκτέλεση της διοικητικής πράξης, ήτοι να αποσοβηθεί η ματαίωση του σκοπού για τον οποίο παρέχεται το ένδικο μέσο της αίτησης ακυρώσεως». [ΣτΕ (ΕΑ) 718 , 719/1993].

κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών της διαβίωσής της, που δεν θα επανορθωθεί ευχερώς στην περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως. Προς απόδειξη αυτών των ισχυρισμών της προσκόμισε στο Δικαστήριο το καταστατικό της εταιρείας της οποίας είναι διαχειρίστρια, πιστοποιητικό της Παντείου Ανωτάτης Σχολής Πολιτικών Επιστημών από όπου προκύπτει ότι έλαβε μέρος ανεπιτυχώς στις πτυχιακές εξετάσεις και ότι δικαιούται να συνεχίσει τις εξετάσεις της κατά την περίοδο του Ιουνίου 1985 τόσο στα μαθήματα του 4^{ου} έτους όσο και στα μεταφερόμενα από προηγούμενα έτη σπουδών. Επιπροσθέτως προσκομίζει στο Δικαστήριο βεβαιώσεις από όπου προκύπτει ότι τα παιδιά της φοιτούν κανονικά στην Α! τάξη του Γυμνασίου και στην Γ! τάξη του Δημοτικού.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε, ενόψει των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη της, ότι η άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης, που συνεπάγεται αιφνίδια ανατροπή των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών διαβίωσης της αιτούσας, με την διακοπή αφενός της εργασίας της και αφετέρου των σπουδών της και των σπουδών των παιδιών της, θα επιφέρει στην αιτούσα ανεπανόρθωτη βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της ασκηθείσης αιτήσεως ακυρώσεως της διοικητικής πράξεως απέλασης. Κατά τη διαμόρφωση της κρίσης της η Επιτροπή έλαβε υπόψη τη σύντομη δικάσιμο που είχε οριστεί για την συζήτηση της αιτήσεως ακυρώσεως καθώς και το γεγονός ότι η Διοίκηση δεν επικαλείται λόγους δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν την άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξεως.

Η Επιτροπή ανέστειλε την εκτέλεση της διοικητικής πράξης απέλασης

0008

ΣτΕ (ΕΑ) 212/1985

Διαταγή προς αναχώρηση σε Παλαιστίνια που διέμενε στη Συρία – Απαγόρευση παραμονής αλλοδαπού στην Ελλάδα αποτελεί θέμα προστασίας της δημόσιας τάξης – Αδυναμία εγκατάστασης σε άλλη χώρα / θρησκεία.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα, Παλαιστίνια που διέμενε στη Συρία ήρθε στην Ελλάδα την 9^η Ιουλίου 1984, προερχόμενη από την Κύπρο με δικαίωμα παραμονής στην Ελλάδα, σύμφωνα με τη θεώρηση του Ελληνικού Προξενείου της Λευκωσίας, ενός μηνός. Στη συνέχεια έλαβε άδεια παραμονής τριών μηνών για τουρισμό, που μετά από παράταση έληξε την 9^η Δεκεμβρίου 1984. Οι αιτήσεις της για περαιτέρω ανανέωση της άδειας παραμονής της απορρίφθηκαν. Με την προσβαλλόμενη πράξη που εκδόθηκε από την Διεύθυνση Κρατικής Ασφαλείας η αιτούσα

διατάσσεται να υποχρεωθεί σε αναχώρηση από την Ελλάδα. Η αιτούσα στην αναστολή εκτέλεσης της προαναφερόμενης διοικητικής πράξης ισχυρίστηκε ότι δεν έχει τη δυνατότητα να εγκατασταθεί και να απασχοληθεί σε οποιαδήποτε άλλη χώρα εκτός από την Ελλάδα, γιατί ούτε στον τόπο καταγωγής της (Παλαιστίνη) είναι δυνατή η εγκατάστασή της λόγω της εκεί καταστάσεως, ούτε σε αραβική χώρα λόγω του θρησκευμάτος της (χριστιανή ορθόδοξη).

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι επειδή η απαγόρευση παραμονής αλλοδαπού στη Χώρα ανάγεται σε θέμα προστασίας της δημόσιας τάξης, δεν επιτρέπεται, κατ' αρχήν, η αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλόμενης πράξεως. Αποφάνθηκε ότι οι ισχυρισμοί που προέβαλε η αιτούσα για την αναστολή εκτέλεσης της διοικητικής πράξης απομάκρυνσής της από την Ελλάδα δεν συνιστούν, όπως διατυπώνονται, λόγους αποκλίσεως από την πιο πάνω αρχή.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης.

0009

ΣτΕ (ΕΑ) 211/1986

Πολίτης Σιγκαπούρης – Μετάκληση για εργασία – Καταδίκη για αδικήματα κοινού ποινικού δικαίου - δημόσιο συμφέρον – Απέλαση επιβεβλημένη για λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας, για λόγους κοινωνικούς και ηθικούς – Άσκηση επαγγέλματος στην Ελλάδα – Ανάγκη - Δικαίωμα επικοινωνίας με ανήλικο τέκνο.

Πραγματικά Περιστατικά : Το 1980 ο αιτών εισήλθε στην Ελλάδα με τη διαδικασία της μετάκλησης. Το 1984 καταδικάστηκε σε 17μηνι φυλάκιση για αποπλάνηση παιδίσκης ενώ ένα χρόνο νωρίτερα είχε καταδικαστεί σε 7μηνι φυλάκιση για εκβίαση. Με την προσβαλλόμενη απόφαση ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης διατάσσει την απέλασή του από την Ελλάδα, για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Σε έγγραφο που απέστειλε το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης προς το Συμβούλιο Επικρατείας όπου η Διοίκηση διατυπώνει τις απόψεις της αναφέρεται ότι η άμεση απέλαση του αιτούντος από τη χώρα κρίνεται αναγκαία και επιβεβλημένη για λόγους δημόσιας τάξεως και ασφάλειας και επιπλέον για κοινωνικούς και ηθικούς λόγους. Ο αιτών επικαλέστηκε δυσχερώς επανορθώσιμη βλάβη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως προβάλλοντας την άσκηση επαγγέλματος στην Ελλάδα και την ανάγκη επικοινωνίας με ανήλικο τέκνο.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι οι λόγοι που επικαλείται η Διοίκηση και που στηρίζονται σε συγκεκριμένα περιστατικά, αναφερόμε-

να στην ίδια την απόφαση της απελάσεως, δεν επιτρέπουν τη χορήγηση αναστολής εκτελέσεώς της, ανεξάρτητα από το μέγεθος της βλάβης που επικαλείται ο αιτών, αφού η απέλαση διατάχθηκε για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος. Απορρίπτοντας την αίτηση αναστολής η Επιτροπή παράλληλα εκτίμησε τη σοβαρότητα της βλάβης που υφίσταται ο αιτών από την κατάσταση που θα δημιουργηθεί με την εκτέλεση της πράξεως απελάσεώς του και εκφράζει την ευχή να ορισθεί συντομότερα δικάσιμος για τη συζήτηση της αίτησης ακυρώσεως.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης.

0010

ΣτΕ (ΕΑ) 443/1986

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Αιγύπτου – Η εκτέλεση της απέλασης προκαλεί αιφνίδια ανατροπή των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών διαβίωσης (σπουδές, εργασία) – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Αναστολή εκτέλεσης της απέλασης που χορηγείται από τη Διοίκηση αποτελεί ένδειξη ότι δεν συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος για την άμεση εκτέλεση της απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης της Αιγύπτου, ζητεί τη αναστολή εκτέλεσης διαταγής απέλασης που εκδόθηκε σε βάρος με πράξη του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Μετά την άσκηση της αίτησης ακυρώσεως η Διοίκηση ανέστειλε την εκτέλεση της απόφασης απέλασης έως την 17^η Φεβρουαρίου 1987. Ο αιτών επικαλέστηκε ενώπιον της Επιτροπής ότι η εκτέλεση της απέλασης θα πλήξει την οικογενειακή του ζωή (Ελληνίδα σύζυγος και ανήλικο τέκνο) καθώς και τα μέσα βιοπορισμού της οικογένειάς του (διατηρεί κατάσταση στην Αθήνα) και ότι θα προκαλέσει βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη στην περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακύρωσης.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη ότι η Διοίκηση ανέστειλε την εκτέλεση της απέλασης έως 17.2.1987 κρίνει την αίτηση αναστολής για το διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της ημερομηνίας αυτής και της ημερομηνίας συζήτησης της αίτησης ακυρώσεως και της ημερομηνίας εκδόσεως της αποφάσεως επ' αυτής, αφού το εν λόγω διάστημα δεν καλύπτεται από την αναστολή που χορήγησε η Διοίκηση. Στη συνέχεια η Επιτροπή εκτιμώντας το μέγεθος της βλάβης που θα υποστεί ο αιτών και η οικογένειά του από την εκτέλεση της απόφασης απέλασής του καθώς και τη δυσχέρεια επανορθώσεως της βλάβης αυτής σε περίπτωση ακυρώσεως της απόφασης και λαμβάνοντας υπόψη ότι η Διοίκηση εφόσον ανέστειλε μέχρι την αναφερθείσα ημερομηνία την εκτέλεση της α-

ποφάσεως αυτής, θεώρησε ότι δεν συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος που να επιβάλλουν την άμεση εκτέλεσή της, κρίνει ότι πρέπει να ανασταλεί η εκτέλεση της αποφάσεως απελάσεως του αιτούντος και πέρα από το χρόνο που όρισε η Διοίκηση και συγκεκριμένα μέχρι το χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας επί της αιτήσεως ακυρώσεως.

Η Επιτροπή ανέστειλε την εκτέλεση της διοικητικής πράξης απέλασης.

0011

ΣτΕ (ΕΑ) 399/1988

Διαταγή απέλασης σε βάρος Αιθίοπα – Παραμονή στην Ελλάδα για λόγους σπουδών που δεν περάτωσε επί 18ετία – Αναφορά αστυνομικού οργάνου περί ερωτικού δεσμού της συζύγου του με τον αιτούντα δεν αποτελεί λόγο δημοσίου συμφέροντος – Εκτέλεση της απέλασης – Επανείσοδος στην Ελλάδα, στοιχείο που λαμβάνεται υπόψη για την χορήγηση της αναστολής – Επικοινωνία με αστυνομικές αρχές για έκδοση άδειας παραμονής – Εκ νέου έκδοση απόφασης απέλασης – Επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα της απέλασης κατάσταση – Προϋποθέσεις απαράδεκτου της αίτησης αναστολής όταν εκτελείται η απόφαση απέλασης – Η εκτέλεση της απέλασης δεν αποτελεί κώλυμα για τη χορήγηση αναστολής.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, Αιθίοπας ήταν φοιτητής στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου. Διέμενε νόμιμα στην Ελλάδα για λόγους σπουδών από το 1970 έως το 1986. Παρέμεινε στην Ελλάδα χωρίς άδεια παραμονής για ένα περίπου χρόνο, οπότε επί του σχετικού αιτήματος που υπέβαλε του χορηγήθηκε με απόφαση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας εξάμηνη άδεια παραμονής, για να συνεχίσει τις σπουδές του. Με βάση αναφορά αξιωματικού της αστυνομίας περί ερωτικού δεσμού του αιτούντος με την σύζυγό του και με νεότερη διαταγή της προαναφερόμενης υπηρεσίας η άδεια παραμονής του ακυρώθηκε και ο αιτών απελάθηκε πριν την λήξη ισχύος της. Όταν μετά από ένα μήνα επανήλθε στην Ελλάδα η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας του επέτρεψε την είσοδο στην χώρα και του συνεστήθη να επικοινωνήσει με τις αρμόδιες αστυνομικές Αρχές ώστε να τακτοποιήσει την νόμιμη παραμονή του στην Ελλάδα. Ο αιτών υπέβαλε αίτημα για άδεια παραμονής αλλά με απόφαση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας διατάχθη η άμεση σύλληψή του και η απέλασή του. Ο αιτών ζήτησε την αναστολή εκτέλεσης της απέλασης επικαλούμενος ότι η απέλαση θα βλάψει τις σπουδές του και την προσωπική του ζωή, αφού θα αναγκασθεί να

αναβάλει τον προγραμματισμένο γάμο του που ήδη είχε αναγγελθεί σε ημερήσια εφημερίδα. Σημειώνεται ότι, όπως προκύπτει από το έγγραφο με το οποίο το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης διατύπωσε τις απόψεις του προς το Δικαστήριο, εσφαλμένα θεώρησε ότι εξητείτο η αναστολή εκτέλεσης της πρώτης απόφασης απέλασης που είχε εκδοθεί σε βάρος του αιτούντα και η οποία εκτελέστηκε.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι κατ' αρχήν δεν μπορεί να χορηγηθεί αναστολή όταν κατά τη συζήτηση της σχετικής αιτήσεως έχει ήδη εκτελεσθεί η προσβαλλόμενη πράξη. Ως εκτέλεση δε που καθιστά απαράδεκτη την αίτηση αναστολής, νοείται η ολοκλήρωση της ενέργειας μετά την οποία δεν καθίσταται υλικώς εφικτή η ανατροπή της πραγματικής καταστάσεως που διαμορφώθηκε ήδη. Αντίθετα, όμως, αν μετά την εκτέλεση που έγινε, είναι εφικτή η επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα τους κατάσταση, όπως όταν η εκτέλεση έγκειται σε συνεχή ενέργεια της Διοίκησης, η κατάπαυση της οποίας μπορεί να επαναφέρει τα πράγματα στην κατάσταση που ήταν πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, τότε συγχωρείται, μετά από εκτίμηση των περιστάσεων, η παροχή αναστολής της προσβαλλόμενης πράξης. Επομένως, το γεγονός ότι η προσβαλλόμενη εκτελέστηκε δεν αποτελεί κώλυμα για την χορήγηση της αιτούμενης αναστολής. Επί των ισχυρισμών του αιτούντα για τους λόγους αναστολής της εκτέλεσης της απέλασης η Επιτροπή, αφού εκτίμησε ότι η δικάσιμος της αιτήσεως ακυρώσεως είναι σύντομος, έκρινε ότι οι λόγοι στους οποίους οφείλεται η απέλαση (κυρίως ο ερωτικός δεσμός του αιτούντα με σύζυγο αξιωματικού της αστυνομίας και δευτερευόντως το ότι δεν περάτωσε τις σπουδές του επί 18ετία) δεν αποτελούν λόγους δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν την άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης, εφόσον, άλλωστε δεν εμπόδισαν τη Διοίκηση, παρά την πρώτη απόφαση απελάσεως να του χορηγήσει επιπλέον εξάμηνη άδεια παραμονής και να του επιτρέψει μετά την εκτέλεση της απέλασης την επανείσοδό του στη χώρα.

Η Επιτροπή ανέστειλε την εκτέλεση της διοικητικής πράξης απέλασης.

0012

ΣτΕ (ΕΑ) 402/1989

Διαταγή απέλασης σε βάρος πολίτη της Συρίας, ενόσω ήταν κάτοχος ισχυράς άδειας παραμονής – Αρχή οικογενειακής ενότητας – Προστασία οικονομικών δικαιωμάτων – Αοριστία των λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Σε βάρος του αιτούντα, πολίτη της Συρίας, συζύγου Ελληνίδας, κατόχου άδειας εργασίας, εκδόθηκε απόφαση απέλασης του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Ο αιτών προσέφυγε στην Επιτροπή και ζήτησε την αναστολή της εκτέλεσης της απέλασης επειδή ήταν κάτοχος άδειας παραμονής που έληγε σε χρόνο μεταγενέστερο της απόφασης απέλασης, ήταν σύζυγος ελληνίδας, κάτοχος άδειας εργασίας και επειδή ασκούσε στη Αθήνα εμπορική επιχείρηση από το 1986. Ισχυρίστηκε ότι η άμεση εκτέλεση της απέλασης θα προκαλούσε βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη στην περίπτωση ευδοκίμησης της αιτήσεως ακυρώσεως.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι η εκτέλεση της απέλασης, που συνεπάγεται την αναχώρηση του αιτούντα από την Ελλάδα θα οδηγήσει σε διάλυση της οικογένειάς του καθώς και στον οικονομικό αφανισμό του. Ανέστειλε την εκτέλεση της απέλασης συνεκτιμώντας το γεγονός ότι η Διοίκηση δεν εξειδικεύει τους λόγους δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν την άμεση απέλαση του αιτούντα.

Η Επιτροπή ανέστειλε την εκτέλεση της διοικητικής πράξης απέλασης.

0013

ΣτΕ (ΕΑ) 261/1990

Απέλαση σε βάρος Ιρανού – Νόμιμη επαγγελματική δραστηριότητα – Αοριστία των λόγων της αίτησης αναστολής

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών ήταν Ιρανός που ήρθε στην Ελλάδα το 1989 με προξενική θεώρηση παραμονής τριών μηνών για τουρισμό. Μετά τη λήξη της προξενικής θεώρησης ζήτησε παράταση της άδειας παραμονής για δύο ακόμα μήνες. Το σχετικό αίτημά του απορρίφθηκε και του χορηγήθηκε δεκαήμερη άδεια παραμονής προκειμένου να διευκολυνθεί στην αναχώρησή του από την Ελλάδα. Με τη λήξη της δεκαήμερης άδειας παραμονής ζήτησε επανεξέταση του αιτήματός του και άδεια παραμονής 40 ημερών για επιχειρηματικούς λόγους. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ενέμεινε στην απόρριψη του αιτήματός του και τον αναζήτησε ως αγνώστου διευθύνσεως. Το 1990 μετά τη σύλληψή του για παράνομη παραμονή στην χώρα ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης διέταξε την απέλασή του. Ο αιτών επικαλέστηκε στην Επιτροπή την άσκηση στην Ελλάδα επαγγελματικής δραστηριότητας, που συνίστατο στην συμμετοχή σε ΕΠΕ, που είχε σκοπό την εμπορία φαρμάκων.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή κατά τη διαμόρφωση της κρίσης της αφού διαπίστωσε την αοριστία των λόγων της αίτησης αναστολής εκτέλεσης εκτίμησε ότι ο αιτών δεν ανέπτυξε πράγματι επαγγελματική δραστηριό-

τητα η διακοπή της οποίας, λόγω της εκτέλεσης της απέλασης, θα του επέφερε ανεπανόρθωτη βλάβη. Αντίθετα, προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι μετά την απόρριψη του αιτήματός του για άδεια παραμονής εκκρίπτετο παρανόμως επί 4μηνου, και στο διάστημα αυτό συνέστησε την ΕΠΕ.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής εκτέλεσης της απέλασης.

Σημείωση : Με την 154/1990 απόφασής της η Επιτροπή είχε αναστείλει προσωρινά την εκτέλεση της απέλασης με το σκεπτικό ότι η απέλαση θα προκαλέσει στον αιτούντα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακύρωσης. Κατά τη διαμόρφωση της κρίσης της η Επιτροπή έλαβε υπόψη ότι από το περιεχόμενο των στοιχείων που της υποβλήθηκαν δεν συνάγεται ότι η απέλαση οφείλεται σε κάποιο λόγο δημοσίου συμφέροντος που να εμποδίζει τη χορήγηση της αναστολής.

0014

ΣτΕ (ΕΑ) 286/1990

Αιτών άσυλο από το Μπανγκλαντές – Αναστολή εκτέλεσης απόφασης απέλασης που περιλαμβάνει απόρριψη αιτήματος πολιτικού ασύλου – Διοικητική αναστολή της εκτέλεσης της απέλασης μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης από το Συμβούλιο Επικρατείας – Απαράδεκτη η αίτηση αναστολής της εκτέλεσης – Διοικητικό δίκαιο.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης απέρριψε το αίτημα πολιτικού ασύλου του αιτούντα, πολίτη του Μπανγκλαντές και στη συνέχεια διέταξε την απέλασή του από την Ελλάδα λόγω απορρίψεως του αιτήματός του για αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα. Ο αιτών προσέφυγε στο Δικαστήριο αιτούμενος προσωρινή δικαστική προστασία. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ανέστειλε την απέλαση του αιτούντα έως την εκδίκαση της υπόθεσής του από το Συμβούλιο Επικρατείας.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή αποφάνθηκε ότι η χορήγηση αναστολής εκτέλεσης αρνητικής διοικητικής πράξης, όπως είναι η άρνηση χορηγήσεως πολιτικού ασύλου δεν είναι δυνατή, γιατί θα ισοδυναμούσε με έκδοση πράξης θετικού περιεχομένου, η οποία εκφεύγει από τα όρια της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής ως απαράδεκτη.

0015**ΣτΕ (ΕΑ) 344/1990**

Αιτούσα άσυλο από τη Σρί Λάνκα – Προσωρινή αναστολή – Έλλειψη αιτιολογίας του δημοσίου συμφέροντος – Αίτηση ακύρωσης κατά της απορριπτικής του αιτήματος ασύλου απόφασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα πολίτης της Σρί Λάνκα υπέβαλε αίτημα ασύλου που απερρίφθη με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Επικαλέστηκε φόβο δίωξης στην χώρα καταγωγής της για θρησκευτικούς και πολιτικούς λόγους. Κατά της απόφασης αυτής η αιτούσα άσκησε αίτηση ακύρωσης. Στην αίτηση αναστολής επικαλέστηκε βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως επειδή η ζωή της κινδυνεύει άμεσα στην χώρα καταγωγής της αφού ανήκει σε θρησκευτική μειονότητα, που κατά τους ισχυρισμούς της, καταδιώκεται στη Σρί Λάνκα.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή πιθανολόγησε με βάση το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης αποφάσεως που προσεκόμισε η αιτούσα, υπήκοος Σρί Λάνκα, σε συνδυασμό με τους ισχυρισμούς που προβάλλει στα δικόγραφα της αιτήσεως αναστολής και ακυρώσεως (άμεσος κίνδυνος της ζωής της γιατί ανήκει σε θρησκευτική μειονότητα, που όπως ισχυρίζεται, καταδιώκεται στη Σρί Λάνκα) ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης ενδέχεται να επιφέρει στην αιτούσα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της εκκρεμούσης αίτησης ακυρώσεως. Επομένως, ενόψει του ότι στην προσβαλλομένη δεν γίνεται επίκληση λόγων δημοσίου συμφέροντος συντρέχει νόμιμος λόγος χορηγήσεως της αιτούμενης αναστολής.

Η Επιτροπή ανέστειλε προσωρινά την εκτέλεση της απέλασης επιφυλασσόμενη να αποφανθεί οριστικά μετά την αποστολή από τη Διοίκηση του φακέλου της υπόθεσης.

Σημείωση : όμοιου περιεχομένου και η **345/1990** απόφαση της Επιτροπής Αναστολών που αφορά την προσωρινή αναστολή εκτέλεσης της απόφασης του Υπουργού Δημόσιας Τάξης με την οποία απερρίφθη αίτημα ασύλου πολίτη της Ινδίας, που ισχυριζέτο φόβο δίωξης για λόγους θρησκευτικούς και πολιτικούς.

0016**ΣτΕ (ΕΑ) 559/1990**

Απέλαση σε βάρος πολίτη του Λιβάνου – Η διαταγή προς αναχώρηση στερείται εκτελεστού χαρακτήρα – Προφανώς απαράδεκτη η αίτηση αναστολής.

Πραγματικά Περιστατικά : Με την υπ' αριθμ. 269/1990 απόφαση η Επιτροπή Αναστολών απέρριψε αίτημα του αιτούντα για αναστολή εκτέλεσης απέλασης που είχε διαταχθεί σε βάρος του. Στη συνέχεια η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας με το από 10.8.1990 σήμα διατάσσει το Τμήμα Αλλοδαπών Αμαρουσίου να υποχρεώσει τον αιτούντα σε άμεση αναχώρηση από την Ελλάδα. Ο αιτών ζήτησε την αναστολή εκτέλεσης του ως άνω σήματος.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή αποφάνθηκε ότι το περιεχόμενο του προσβαλλόμενου εγγράφου, δηλαδή το σήμα με το οποίο διατάσσεται το Τμήμα Αλλοδαπών Αμαρουσίου να υποχρεώσει τον αιτούντα σε άμεση αναχώρηση από την Ελλάδα, στερείται εκτελεστού χαρακτήρα.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής ως προφανώς απαράδεκτη.

0017

ΣτΕ (ΕΑ) 137/1991

Αιτών άσυλο από την Ινδία – Άσκηση αίτησης ακύρωσης κατά της απορριπτικής του ασύλου απόφασης – Αίτηση αναστολής της απόφασης απέλασης που αιτιολογείται με την παράνομο είσοδο και παραμονή στην Ελλάδα κατ' αρχήν δεν είναι επιτρεπτή για λόγους δημοσίου συμφέροντος – Οι εξαιρετικοί λόγοι που αφορούν κίνδυνο ζωής, ασφάλειας ή ελευθερίας του αλλοδαπού αποτελούν εξαίρεση από την αρχή της μη αναστολής – Συζήτηση της αίτησης αναστολής μετά την εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης απέλασης – Δεν χορηγείται αναστολή εκτέλεσης αρνητικής διοικητικής πράξης – Απαράδεκτη η αίτηση αναστολής εκτέλεσης – Διοικητικό δίκαιο.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης της Ινδίας υπέβαλε αίτημα πολιτικού ασύλου που απερρίφθη και διετάχθη η απέλασή του επειδή είχε εισέλθει και παρέμενε παράνομα στην Ελλάδα. Στη συνέχεια ζήτησε την επανεξέταση της υπόθεσής του που απορρίφθηκε από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης. Προσέφυγε στο Δικαστήριο αιτούμενος προσωρινή δικαστική προστασία και την ακύρωση της απόφασης με την οποία απορρίφθηκε το αίτημά του για άσυλο και διετάχθη η απέλασή του από τη χώρα. Στο μεταξύ απελάθηκε.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή επιβεβαίωσε την προηγούμενη νομολογία της σύμφωνα με την οποία η εκτέλεση της απέλασης δεν αποτελεί κώλυμα για τη χορήγηση αναστολής, που αποσκοπεί στην επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση. Αποφάνθηκε ότι η αναστολή εκτελέσεως αρνητικής διοικητικής πράξεως, όπως είναι η άρνηση χορήγησης ασύλου δεν είναι δυνατή γιατί θα ισοδυναμούσε με έκδοση πράξης

θετικού περιεχομένου. Άρα ως προς το αίτημα αυτό η αίτηση αναστολής απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Στη συνέχεια έκρινε ότι η αναστολή εκτέλεσης διοικητικής πράξης με την οποία διατάσσεται η απέλαση αλλοδαπού που εισήλθε και παρέμενε παράνομα στην χώρα δεν είναι κατ' αρχήν επιτρεπτή, γιατί το μέτρο αυτό επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, εκτός αν αποδεικνύεται ότι συντρέχουν όλως εξαιρετικοί λόγοι, αναγόμενοι σε σαφείς κινδύνους της ζωής, της ασφάλειας ή ελευθερίας του αλλοδαπού εκ της επιστροφής του στη χώρα του, που θα δικαιολογούσαν ενδεχομένως την παρά ταύτα χορήγηση της αιτουμένης αναστολής. Το αίτημα αναστολής απορρίπτεται γιατί ο αιτών δεν απέδειξε ότι συντρέχει σαφής κίνδυνος της ζωής, της ασφάλειας ή της ελευθερίας του εάν επιστρέψει στη χώρα του.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής ως απαράδεκτη και ως κατ' ουσία αβάσιμη.

Σημείωση : όμοιου περιεχομένου και οι εξής αποφάσεις της Επιτροπής Αναστολών : **166 έως 168/1991, 312/1991, 651/1997** (αφορά αιτούντα άσυλο φερόμενο ως υπήκοο Ισραήλ Παλαιστινιακής καταγωγής), **34/1992.**

0018

ΣτΕ (ΕΑ) 138/1991

Αιτών άσυλο από την Ινδία – Άσκηση αίτησης ακύρωσης κατά της απορριπτικής του ασύλου απόφασης – Αίτηση αναστολής της απόφασης απέλασης που αιτιολογείται με την παράνομο είσοδο και παραμονή στην Ελλάδα κατ' αρχήν δεν είναι επιτρεπτή για λόγους δημοσίου συμφέροντος – Οι εξαιρετικοί λόγοι που αφορούν κίνδυνο ζωής, ασφάλειας ή ελευθερίας του αλλοδαπού αποτελούν εξαίρεση από την αρχή της μη αναστολής – Απαράδεκτη η αίτηση αναστολής εκτέλεσης αρνητικής διοικητικής πράξης – Διοικητικό δίκαιο.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης της Ινδίας υπέβαλε αίτημα πολιτικού ασύλου που απερρίφθη και διετάχθη η απέλασή του επειδή είχε εισέλθει και παρέμενε παράνομα στην Ελλάδα. Στη συνέχεια ζήτησε την επανεξέταση της υπόθεσής του που απορρίφθηκε από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης. Προσέφυγε στο Δικαστήριο αιτούμενος προσωρινή δικαστική προστασία και αναστολή της εκτέλεσης της απέλασης.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή αποφάνθηκε ότι η αναστολή εκτελέσεως αρνητικής διοικητικής πράξεως, όπως είναι η άρνηση χορήγησης ασύλου δεν είναι δυνατή γιατί θα ισοδυναμούσε με έκδοση πράξης θετικού περιεχομένου. Άρα ως προς το αίτημα αυτό η αίτηση αναστολής απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Στη συνέχεια έκρινε ότι η αναστολή εκτέλεσης διοικητι-

κής πράξης με την οποία διατάσσεται η απέλαση αλλοδαπού που εισήλθε και παρέμενε παράνομα στην χώρα δεν είναι κατ' αρχήν επιτρεπτή, γιατί το μέτρο αυτό επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, εκτός αν αποδεικνύεται ότι συντρέχουν όλως εξαιρετικοί λόγοι, αναγόμενοι σε σαφείς κινδύνους της ζωής, της ασφάλειας ή ελευθερίας του αλλοδαπού εκ της επιστροφής του στη χώρα του, που θα δικαιολογούσαν ενδεχομένως την παρά ταύτα χορήγηση της αιτουμένης αναστολής. Το αίτημα αναστολής απορρίπτεται γιατί ο αιτών δεν απέδειξε ότι συντρέχει σαφής κίνδυνος της ζωής, της ασφάλειας ή της ελευθερίας του εάν επιστρέψει στη χώρα του.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής ως απαράδεκτη και ως κατ' ουσία αβάσιμη.

Σημείωση : όμοιοι περιεχομένου και οι εξής αποφάσεις της Επιτροπής Αναστολών : **163 έως 165 / 1991, 222 έως 228/1991, 248 έως 259/1991, 313 έως 321/1991, 395/1991, 396/1991** (με την οποία η Επιτροπή αποφάνθηκε οριστικά επί αίτησης αναστολής που είχε κρίνει προσωρινά, βλέπε ανωτέρω απόφαση **344/1990**), **407 έως 409/1991, 40/1992, 52/1992, 345/1992**

0019

ΣτΕ (ΕΑ) 441/1991

Αιτών Παλαιστινιακής εθνικότητας – Ανάκληση της άδειας παραμονής και απέλαση για λόγους δημοσίου συμφέροντος – Κατηγορία για σχέση με άτομα που συμμετείχαν στην έκρηξη βόμβας στην Πάτρα στις 19.4.1991 – Η αίτηση αναστολής συζητείται μετά την εκτέλεση της απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, φερόμενος ως πολίτης του Ισραήλ, παλαιστινιακής καταγωγής κατηγορήθηκε ότι σχετιζόταν με άτομα που κατηγορήθηκαν για την έκρηξη βόμβας που έλαβε χώρα στην Πάτρα την 19^η Απριλίου 1991. Με απόφασή του ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης διέταξε την ανάκληση της άδειας παραμονής του αιτούντα και την απέλασή του από την Ελλάδα. Με μεταγενέστερη απόφαση διετάχθη εκ νέου η απέλαση του αιτούντα από την Ελλάδα, που όμως δεν είχε μέχρι τότε εκτελεστεί επειδή δεν είχε ολοκληρωθεί η ανάκριση που διεξήγαγε η Ελληνική Αστυνομία. Τελικά ο αιτών απελάθηκε την 12^η Ιουνίου 1991. Ο αιτών προσέφυγε στο Δικαστήριο αιτούμενος προσωρινή δικαστική προστασία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή, επιβεβαιώνοντας τη νομολογία της έκρινε ότι η εκτέλεση της απέλασης δεν αποτελεί κώλυμα για τη χορήγηση της αιτουμένης αναστολής, που αποσκοπεί στην επαναφορά των πραγμάτων

στην προηγούμενη κατάσταση. Απέρριψε το αίτημα αναστολής επειδή η αναστολή διοικητικής πράξης με την οποία διατάσσεται η απέλαση του αλλοδαπού κατόπιν ανακλήσεως της αδειας παραμονής του στην Ελλάδα, δεν είναι επιτρεπτή εφόσον, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, η απέλαση οφείλεται σε λόγους δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν την άμεση απομάκρυνσή του από τη Χώρα.

Η Επιτροπή Αναστολών απέρριψε την αίτηση αναστολής εκτέλεσης της απέλασης.

0020

ΣτΕ (ΕΑ) 536/1991

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Ιορδανίας, που διέμενε νόμιμα στην Ελλάδα λόγω σπουδών – Απέλαση για λόγους δημοσίου συμφέροντος – Συζήτηση της αίτησης αναστολής ενώ είχε ήδη εκτελεσθεί η απέλαση.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης της Ιορδανίας, εισήλθε στην Ελλάδα για σπουδές από το 1974 και είχε άδεια παραμονής έως το 1990. Μετά τη λήξη της άδειας παραμονής του δεν αναχώρησε από την Ελλάδα και εκδόθηκε σε βάρος του απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με την οποία διατάσσεται η απέλασή του από την Ελλάδα για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Ο αιτών προσέφυγε στο Συμβούλιο Επικρατείας αιτούμενος προσωρινή δικαστική προστασία και πριν τη συζήτηση της υπόθεσης απελάθηκε στην Ιορδανία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε την αίτηση αναστολής αφού η εκτέλεση της απέλασης δεν αποτελεί κώλυμα για την χορήγηση της αναστολής, που αποσκοπεί στην επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση. Επανελάβε την αρχή ότι η αναστολή εκτέλεσης της διοικητικής πράξης με την οποία διατάσσεται η απέλαση αλλοδαπού που παραμένει παράνομα στη χώρα δεν είναι επιτρεπτή, γιατί το μέτρο της απέλασης επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Εξαίρεση από την αρχή αυτή επιτρέπεται μόνον εφόσον αποδεικνύεται ότι συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι, που ανάγονται σε σαφείς κινδύνους ζωής, ασφάλειας ή ελευθερίας του αλλοδαπού εκ της επιστροφής στην χώρα καταγωγής του. Στην προκειμένη περίπτωση η Διοίκηση χορηγούσε στον αιτούντα άδεια παραμονής λόγω σπουδών από το 1974 έως το 1990. Με τη λήξη της όμως ο αιτών δεν αναχώρησε και με την αίτηση αναστολής δεν επικαλέσθηκε ύπαρξη κινδύνων κατά της ζωής ή της ελευθερίας, εάν αναγκαστεί να επιστρέψει στην χώρα καταγωγής του.

Η Επιτροπή Αναστολών απέρριψε το αίτημα παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας.

0021**ΣτΕ (ΕΑ) 636/1991**

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Αιθιοπίας – Λήξη άδειας παραμονής λόγω σπουδών – Αοριστία λόγω δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών ήρθε στην Ελλάδα για σπουδές. Του χορηγήθηκε άδεια παραμονής που έληξε το 1991. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης διετάχθη η απέλαση του αιτούντα από την Ελλάδα. Ο αιτών προσέφυγε στο Συμβούλιο Επικρατείας αιτούμενος προσωρινή δικαστική προστασία. Υποστήριξε ότι η απέλασή του στην Αιθιοπία θα προκαλέσει βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη στην περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως επειδή είναι φοιτητής - εκπονεί διδακτορική διατριβή - στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης, θα έχει ως συνέπεια της αναχώρησης του αιτούντα από την Ελλάδα τη διακοπή της ολοκλήρωσης της διδακτορικής του διατριβής που όπως αποδεικνύει εκπονεί στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας και θα επιφέρει σ' αυτόν βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη στην περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως. Εν συνεχεία λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η Διοίκηση στο φάκελο που απέστειλε στο Δικαστήριο διατυπώνοντας τις απόψεις της δεν προβάλλει συγκεκριμένους λόγους δημοσίου συμφέροντος, που κωλύουν τη χορήγηση της αιτούμενης αναστολής ανέστειλε την εκτέλεση της απέλασης.

Η Επιτροπή Αναστολών ανέστειλε την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.

0022**ΣτΕ (ΕΑ) 179/1992**

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Πολωνίας – Νόμιμη παραμονή στην Ελλάδα – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Προσωρινή αναστολή.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα, πολίτης της Πολωνίας εισήλθε στη Ελλάδα το 1986 και είχε ισχυρή άδεια παραμονής έως το 1992. Εν συνεχεία το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης απέρριψε αίτημά της για ανανέωση της άδειας παραμονής και με απόφαση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας διετάχθη η αναχώρησή της ή άλλως η σύλληψη και απέλασή της. Το 1991 η αιτούσα είχε συνάψει γάμο με έλληνα πολίτη. Προσέφυγε στο Δικαστήριο αιτούμενη προσωρινή δικαστική προστασία, γιατί η απομάκρυνσή της από την Ελλάδα θα οδηγήσει σε διάλυση της οικογένειάς της. Η αιτούσα απέδειξε στην Επιτροπή ότι ήταν κάτοχος

άδειας παραμονής από το 1986 έως το 1992. Προσεκόμισε ληξιαρχική πράξη τέλεσης πολιτικού γάμου με έλληνα πολίτη.

Σκεπτικό : Με βάση τα προαναφερθέντα η Επιτροπή ανέστειλε προσωρινά την εκτέλεση της απέλασης επιφυλασσόμενη για την έκδοση οριστικής απόφασης όταν ο φάκελος της Διοίκησης περιέλθει στο Δικαστήριο.

Η Επιτροπή ανέστειλε προσωρινά την εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης απέλασης.

Σημείωση : ομοίου περιεχομένου και η **202/1992** απόφαση της Επιτροπής Αναστολών.

0023

ΣτΕ (ΕΑ) 210/1992

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Πολωνίας – Αρχή της Οικογενειακής Ενότητας – Άδεια παραμονής λόγω αναμονής μετανάστευσης στις ΗΠΑ και εν συνεχεία λόγω γάμου με έλληνα πολίτη – Εικονικότητα του γάμου – Μεμπτή προσωπική ζωή της αιτούσης – Δικαιώματα του παιδιού.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα πολωνικής καταγωγής ήρθε στην Ελλάδα το 1987. Έως το 1989 είχε άδεια παραμονής με την προοπτική της μετανάστευσής της στις ΗΠΑ. Εν συνεχεία τέλεσε θρησκευτικό γάμο με έλληνα πολίτη και βάσει του γάμου της χορηγήθηκε άδεια παραμονής έως το 1990. Με τη λήξη αυτής της άδειας ζήτησε την ανανέωσή της, που η Διοίκηση αρνήθηκε επικαλούμενη εικονικότητα του γάμου και την προσωπική ζωή της αιτούσας. Η αρμόδια αστυνομική διεύθυνση διετάχθη από την Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας να υποχρεώσει την αιτούσα σε άμεση αναχώρηση, άλλως να κινήσει τη διαδικασία απέλασής της. Η αιτούσα ζήτησε προσωρινή δικαστική προστασία επικαλούμενη και αποδεικνύοντας με σχετική βεβαίωση μεταξύ άλλων το γεγονός ότι η ανήλικη κόρη της είναι μαθήτρια Δημοτικού Σχολείου στην Ελλάδα.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έλαβε ιδιαιτέρως υπόψη το γεγονός ότι η ανήλικη κόρη της αιτούσας είναι κατά το τρέχον σχολικό έτος μαθήτρια του Δημοτικού Σχολείου. Έκρινε ότι οι λόγοι που επικαλείται η Διοίκηση ως λόγους δημοσίου συμφέροντος (εικονικότητα του γάμου - μεμπτή προσωπική ζωή της αιτούσας) δεν είναι ικανοί να δικαιολογήσουν την απόρριψη της υπό κρίση αιτήσεως ενόψει της βλάβης που θα προκαλέσει στην αιτούσα η άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.

Η Επιτροπή ανέστειλε την εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης.

0024**ΣτΕ (ΕΑ) 272/1992**

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Νιγηρίας – Καταδίκη για αδικήματα του κοινού ποινικού δικαίου – Εξισορρόπηση του δημοσίου συμφέροντος και της βλάβης που θα επέλθει στον αιτούντα αν απελαθεί.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης της Νιγηρίας ήρθε στην Ελλάδα για σπουδές το 1989. Φοιτούσε στη Σχολή Τεχνολόγων Γεωπονίας ΤΕΙ. Το 1992 συνελήφθη, γιατί διενεργούσε παράνομο τυχερό παιχνίδι και εργαζόταν παράνομα. Παραπέμφθηκε σε δίκη και εκδόθηκε σε βάρος του καταδικαστική απόφαση που διέταζε την 20ήμερη φυλάκισή του. Με απόφασή του ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης διέταξε την απέλαση του αιτούντα από την Ελλάδα. Ο αιτών άσκησε αίτηση ακύρωσης και παράλληλα αίτηση αναστολής εκτέλεσης της απέλασης.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή στάθμισε αφενός τη σοβαρότητα των διαπραχθέντων από τον αιτούντα αδικημάτων που αποτέλεσαν το λόγο της απέλασής του, αφετέρου δε τη βλάβη που θα υποστεί ο αιτών από την απέλαση λόγω της διακοπής της φοίτησής του η οποία είναι δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως.

Η Επιτροπή ανέστειλε την εκτέλεση της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

0025**ΣτΕ (ΕΑ) 275/1992**

Άρνηση των Ελληνικών Αρχών να επιτρέψουν την είσοδο στην Ελλάδα σε πολίτη του Πακιστάν, εφοδιασμένο με προξενική θεώρηση ενός μηνός – Μεταγενέστερη έγκριση εισόδου στην Ελλάδα – Παραμονή και αναχώρηση – Απαράδεκτη η αίτηση αναστολής.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα, πολίτης του Πακιστάν έφθασε στην Αθήνα αεροπορικώς το 1991, εφοδιασμένη με προξενική θεώρηση διάρκειας ενός μηνός. Η Αστυνομική αρχή του αερολιμένα κρίνοντας ότι σκοπός του ταξιδιού της στην Ελλάδα ήταν η παράνομη εγκατάσταση δεν της επέτρεψε την είσοδο. Λόγω ασθένειας μεταφέρθηκε σε νοσοκομείο και στη συνέχεια ζήτησε από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης να άρει την απαγόρευση εισόδου της, επικαλούμενη ότι μοναδικός σκοπός της επισκέψεώς της στην Ελλάδα ήταν να επισκεφθεί το σύζυγό της, που εργάζεται νόμιμα στην χώρα. Με σήμα της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας της επετράπη η είσοδος στη χώρα και η παραμονή για ένα μήνα μετά την εκπνοή του οποίου η αιτούσα αναχώρησε για την πατρίδα

της. Η αιτούσα προσέφυγε στο Δικαστήριο αιτούμενη προσωρινή δικαστική προστασία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε απορριπτικά την αίτηση αναστολής κατά το μέρος που στρέφεται κατά πράξεως απέλασης προεχόντως διότι δεν εξεδόθη ποτέ πράξη απελάσεως της αιτούσης από την Ελλάδα. Εάν θεωρηθεί, καθ' ερμηνεία του δικογράφου της αιτήσεως αναστολής ότι η αίτηση στρέφεται κατά της απαγόρευσης εισόδου στην Ελλάδα η αίτηση είναι και υπό την εκδοχή αυτή απορριπτικά γιατί η αιτούσα τελικώς εισήλθε νόμιμα, παρέμεινε στην Ελλάδα και αναχώρησε μετά το πέρας της διαμονής της. Άρα δεν συντρέχει περίπτωση χορήγησης της αιτούμενης αναστολής.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής.

0026

ΣτΕ (ΕΑ) 341/1992

Απέλαση σε βάρος πολίτη του Ιράκ – Παράνομη παραμονή στην Ελλάδα – Καταδίκη για αδίκημα κοινού ποινικού δικαίου – Συγκεκριμένοι λόγοι δημοσίου συμφέροντος.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών εισήλθε στην Ελλάδα από την Τουρκία το 1989. Παρέμεινε νόμιμα στην Ελλάδα έως το 1991. Έκτοτε παρέμεινε παράνομα στην Ελλάδα ενώ λίγο αργότερα καταδικάστηκε σε τετράμηνη φυλάκιση για «πρόκληση σκανδάλου δι' ασέμων πράξεων». Με απόφασή του ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης διέταξε την απέλασή του από την Ελλάδα. Κατά της απόφασης αυτής προσέφυγε ο αιτών στο Συμβούλιο Επικρατείας ζητώντας και προσωρινή δικαστική προστασία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος που επικαλείται η Διοίκηση στο φάκελο που απέστειλε στο Δικαστήριο, που δεν επιτρέπουν την χορήγηση της αιτουμένης αναστολής, ανεξάρτητα από τη βλάβη που επικαλείται ο αιτών.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής.

0027

ΣτΕ (ΕΑ) 389/1992

Μη ανανέωση άδειας παραμονής και διαταγή απέλασης σε βάρος πολίτη της Σρί Λάνκα – Κατ' αρχήν δεν επιτρέπεται η αναστολή εκτέλεσης πράξης που διατάσσει απομάκρυνση αλλοδαπού, εκτός αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι που ανάγονται σε θέματα ζωής, ασφάλειας ή ελευθερίας του αλλοδαπού – Η διαταγή απέλασης δεν αναφέρει ότι ο αλλοδαπός πρέπει να επαναπροωθηθεί στην χώρα κατα-

γωγής του, αλλά σε τρίτη χώρα – Πρόσφυγας εντολής, υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Πραγματικά Περιστατικά : Σε βάρος του αιτούντα εκδόθηκε απόφαση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με την οποία δεν ανανεώνεται η άδεια παραμονής του και διατάσσεται η αναχώρησή του από την Ελλάδα για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Ο αιτών προσέβαλε τη απόφαση της Διοίκησης στο Δικαστήριο, αιτούμενος παράλληλα και προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής επικαλέστηκε κίνδυνο ζωής αν επιστρέψει στην πατρίδα του επειδή ανήκει σε καταδιωκόμενη φυλή.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή επανέλαβε την πάγια νομολογία ότι δηλαδή επειδή η απαγόρευση παραμονής αλλοδαπού στην χώρα ανάγεται σε θέμα προστασίας της δημόσιας τάξης, δεν επιτρέπεται κατ' αρχήν η αναστολή εκτελέσεως της πράξεως, που διατάσσει την απομάκρυνσή του, εκτός αν αποδεικνύεται ότι συντρέχουν όλως εξαιρετικοί λόγοι αναγόμενοι σε σαφείς κινδύνους της ζωής, ασφάλειας ή ελευθερίας του αλλοδαπού που θα δικαιολογούσαν την κατ' εξαίρεση χορήγησης της ζητούμενης αναστολής. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η Επιτροπή έκρινε ότι δεν συντρέχει λόγος απόκλισης από την αρχή επειδή ναι μεν ο αιτών επικαλείται κίνδυνο ζωής του αν επιστρέψει στην πατρίδα του λόγω του ότι ανήκει σε καταδιωκόμενη φυλή, με την προσβαλλόμενη όμως πράξη δεν διατάσσεται η προώθηση του αιτούντα στη χώρα του, αλλά η απομάκρυνσή του από το Ελληνικό έδαφος, και η προώθησή του σε Τρίτη χώρα για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Η Επιτροπή απέρριψε το αίτημα αναστολής.

Σημείωση : ο αιτών επανήλθε με νέα αίτηση αναστολής στο Δικαστήριο υποβάλλοντας συμπληρωματικά βεβαίωση του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες από την οποία προκύπτει ότι είναι πρόσφυγας εντολής και ότι προσπάθησε στο παρελθόν να μεταναστεύσει σε τρίτη χώρα, αλλά οι προσπάθειές του ήταν χωρίς αποτέλεσμα. Η Επιτροπή, εκτίμησε ότι το αποδεικτικό στοιχείο που υπέβαλε ο αιτών δεν αποτελεί ικανή βάση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης (574/1992).

0028

ΣτΕ (ΕΑ) 390/1992

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Σρί Λάνκα – Αίτηση αναστολής από εταιρεία στην οποία εργάζεται ο αλλοδαπός.

Πραγματικά Περιστατικά : Με απόφασή της η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης απέρριψε αίτημα ανα-

νέωσης της άδειας παραμονής του αιτούντα για λόγους δημοσίου συμφέροντος και διέταξε τις αρμόδιες αστυνομικές αρχές να τον υποχρεώσουν σε αναχώρηση από την χώρα. Κατά της απόφασης απέλασης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης προσέφυγε η εταιρεία όπου απασχολείται ο αιτών επικαλούμενη ότι ο αιτών που είναι υπάλληλός της είναι απαραίτητος γιατί γνωρίζει όλες τις διαλέκτους της Σρί Λάνκα με την οποία η εταιρεία συνεργάζεται.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή επανέλαβε την αρχή σύμφωνα με την οποία η απαγόρευση παραμονής του αλλοδαπού στην χώρα ανάγεται σε θέμα προστασίας της δημόσιας τάξης και δεν επιτρέπεται η αναστολή εκτελέσεως που διατάσσει την απομάκρυνσή του, εκτός εάν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι αναγόμενοι σε κίνδυνο της ζωής, ασφάλειας ή ελευθερίας του αλλοδαπού. Απέρριψε τον προβαλλόμενο από την αιτούσα - εταιρεία, που απασχολούσε τον υπό απέλαση αλλοδαπό, λόγο κρίνοντας ότι δεν έχει χαρακτήρα εξαιρετικό που να επιτρέπει την απόκλιση από την προαναφερόμενη αρχή.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής.

0029

ΣτΕ (ΕΑ) 417/1992

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Ινδονησίας – Προστασία οικονομικών δικαιωμάτων – Προσωρινή αναστολή.

Πραγματικά Περιστατικά : Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης η αιτούσα υποχρεούται να αναχωρήσει από την Ελλάδα με την εκπνοή ισχύος της άδειας παραμονής. Η αιτούσα είχε έρθει στην Ελλάδα με μετάκληση προκειμένου να εργαστεί ως νοσοκόμος και το συναρμόδιο Υπουργείο Εξωτερικών αποφάσισε ότι υποχρεούται να αναχωρήσει από την Ελλάδα μετά τη λήξη της άδειας παραμονής της. Κατά των πράξεων του Υπουργού Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης η αιτούσα άσκησε αίτηση ακύρωσης αιτούμενη παράλληλα και προσωρινή δικαστική προστασία. Υπέβαλε στην Επιτροπή αποδεικτικά στοιχεία της εργασίας της ως νοσοκόμου καθώς και της νόμιμης παραμονής της στην Ελλάδα.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή πιθανολόγησε ότι η εκτέλεση της πράξης με την οποία διατάσσεται η αιτούσα να αναχωρήσει από την Ελλάδα έχοντας ως συνέπεια την διακοπή της επαγγελματικής της δραστηριότητας θα της επιφέρει βλάβη που δύσκολα θα μπορούσε να επανορθωθεί σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακύρωσης.

Η Επιτροπή αποφάσισε την προσωρινή αναστολή της εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης.

0030**ΣτΕ (ΕΑ) 476/1992**

Απέλαση σε βάρος Αιθίοπα πολίτη – Παράνομος είσοδος και παραμονή στην Ελλάδα – Αίτηση αναστολής για λόγους μετανάστευσης – Κίνδυνος ζωής στην χώρα καταγωγής λόγω του εμφυλίου πολέμου – Η απέλαση αλλοδαπού που εισήλθε και παραμένει παράνομα στην Ελλάδα επιβάλλεται από λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Πραγματικά Περιστατικά : Σε βάρος της αιτούσας που εισήλθε παράνομα στην Ελλάδα σε άγνωστο χρόνο και μετά από σύλληψή της από τις αστυνομικές αρχές εκδόθηκε απόφαση απέλασης από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Η αιτούσα προσφεύγει στο Δικαστήριο και ζητά προσωρινή δικαστική προστασία επικαλούμενη ένορκο βεβαίωση συμπατριώτη της από την οποία προκύπτει ότι η χώρα προορισμού της είναι ο Καναδάς καθώς και την εγγραφή της σε μεταναστευτική οργάνωση και κίνδυνο ζωής της εάν επιστρέψει στην Αιθιοπία λόγω της έκρυθμης κατάστασης που επικρατεί στη χώρα αυτή συνεπεία του εμφυλίου πολέμου που διεξάγεται μεταξύ χριστιανών όπως η αιτούσα και μουσουλμάνων.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή υπενθύμισε την αρχή σύμφωνα με την οποία η αναστολή εκτέλεσης διοικητικής πράξης που διατάσσει την απέλαση αλλοδαπού που εισήλθε και παραμένει παράνομα στην Ελλάδα δεν είναι κατ' αρχή επιτρεπτή, γιατί το μέτρο αυτό επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, εκτός εάν αποδεικνύεται ότι συντρέχουν όλως εξαιρετικοί λόγοι, αναγόμενοι σε σαφείς κινδύνους ζωής, ασφάλειας ή ελευθερίας του αλλοδαπού αυτού εκ της επιστροφής στην χώρα του που θα δικαιολογούσαν την χορήγηση της αιτουμένης αναστολής. Στην προκειμένη όμως περίπτωση δεν αποδεικνύονται οι προϋποθέσεις εξαίρεσης της αρχής απαγόρευσης της αναστολής εκτέλεσης. Εξάλλου δεν ασκεί καμία επιρροή το γεγονός ότι η αιτούσα προτίθεται να μεταναστεύσει σε άλλη χώρα, ούτε η εγγραφή της στους καταλόγους μεταναστευτικής οργάνωσης.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής.

Σημείωση : Η Επιτροπή Αναστολών ανακάλεσε την απορριπτική της αναστολής εκτέλεσης απόφασή της με την **513/1992** απόφασή της και χορήγησε οριστική αναστολή με την **400/1995** απόφασή της όταν με νέα αίτηση αναστολής η αιτούσα προσκόμισε στην Επιτροπή νόμιμο θεωρημένο αντίγραφο άδειας παραμονής που χορηγήθηκε σ' αυτήν και από την οποία προκύπτει η νόμιμη είσοδός της στην Ελλάδα.

0031**ΣτΕ (ΕΑ) 477/1992**

Απέλαση σε βάρος Αιθίοπα πολίτη – Νόμιμη είσοδος και παραμονή στην Ελλάδα – Αίτηση αναστολής για λόγους μετανάστευσης – Κίνδυνος ζωής στην χώρα καταγωγής λόγω του εμφυλίου πολέμου

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα, Αιθίοπας πολίτης εισήλθε νόμιμα στην Ελλάδα το 1988 και έτυχε άδειας παραμονής έως το 1989, προκειμένου να μεριμνήσει για τη μετανάστευσή της σε τρίτη χώρα. Το 1992 συνελήφθη από τις αστυνομικές αρχές και εκδόθηκε σε βάρος της από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης απόφαση απέλασης. Κατά της απόφασης αυτής προσέφυγε στο Συμβούλιο Επικρατείας αιτούμενη παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία. Στην αίτηση αναστολής επικαλέστηκε την πρόθεσή της να μεταναστεύσει στον Καναδά και το γεγονός ότι η καθυστέρηση αναχώρησής της για τη χώρα αυτή οφειλόταν στην βραδεία απορρόφηση των μεταναστών. Προς απόδειξη της πρόθεσής της να μεταναστεύσει προσεκόμισε στο δικαστήριο ένορκη βεβαίωση. Επιπροσθέτως επικαλέστηκε κίνδυνο ζωής σε περίπτωση που αναγκαζόταν να επιστρέψει στην πατρίδα της λόγω του εμφυλίου πολέμου που μαινόταν στην Αιθιοπία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή εκτίμησε το γεγονός ότι η αιτούσα εισήλθε νόμιμα στην χώρα και έτυχε άδειας παραμονής στην Ελλάδα, έστω και αν αυτή έχει ήδη εκπνεύσει, και ότι η μετανάστευσή της στον Καναδά δεν καθυστέρησε από υπαιτιότητά της ή εν πάση περιπτώσει από λόγους που αφορούσαν το πρόσωπό της. Έκρινε ότι δεν συντρέχει λόγος δημοσίου συμφέροντος για την άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης.

Η Επιτροπή ανέστειλε την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης απέλασης.

0032**ΣτΕ (ΕΑ) 255/1993**

Απέλαση σε βάρος αλλοδαπής, σύζυγος έλληνα πολίτη – Άρνηση ανανέωσης άδειας παραμονής σε σύζυγο έλληνα πολίτη – Προσωρινή προστασία για βιοτικές σχέσεις στην Ελλάδα μετά το θάνατο του συζύγου της – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε στην Ελλάδα το 1989 και το 1990 τέλεσε γάμο με έλληνα πολίτη. Έλαβε άδεια παραμονής που ανανεωνόταν έως το 1992, οπότε στο αίτημα για ανανέωσή της η Διοίκηση απάντησε αρνητικά με την αιτιολογία ότι υποβλήθηκε εκπρόθεσμα. Υπέβαλε νέα αίτηση για άδεια παραμονής επικαλούμενη ως λόγο παρα-

μονής της στην Ελλάδα την ασθένεια του συζύγου της. Η Διοίκηση απέριψε το αίτημά της και διέταξε την αναχώρησή της από την χώρα. Η αιτούσα προσέφυγε στο Δικαστήριο για την ακύρωση των πράξεων με τις οποίες η διοίκηση αρνήθηκε να ανανεώσει την άδεια παραμονής και διέταξε την αναχώρησή της από την Ελλάδα και ζήτησε προσωρινή δικαστική προστασία, ισχυριζόμενη ότι η απομάκρυνσή της από τη χώρα θα της επιφέρει βλάβη μη επανορθώσιμη σε περίπτωση αποδοχής της αίτησης ακύρωσης, λόγω του ότι έχει δημιουργήσει στην Ελλάδα πλέγμα βιοτικών σχέσεων, ήδη δε μετά τον επακολούθησαντα θάνατο του συζύγου της έχει να ρυθμίσει κληρονομικά θέματα.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή Αναστολών κατά την κρίση της πιθανολόγησε ότι η εκτέλεση των προσβαλλόμενων πράξεων θα επιφέρει στην αιτούσα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη. Ενόψει δε του ότι η αιτούσα έχει λάβει στο παρελθόν άδεια παραμονής ως σύζυγος έλληνα πολίτη, η δε διοίκηση δεν επικαλείται λόγους δημοσίας τάξεως που θα εμπόδιζαν τη χορήγηση αναστολής, η Επιτροπή αποφάσισε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτελέσεως των προσβαλλόμενων πράξεων.

Η Επιτροπή Αναστολών ανέστειλε την εκτέλεση των προσβαλλόμενων πράξεων της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

0033

ΣτΕ (ΕΑ) 327/1993

Απέλαση σε βάρος αλλοδαπής μητέρας 14χρονου – Απαγόρευση νέας εισόδου στη χώρα για πέντε χρόνια – Παράνομη είσοδος στην Ελλάδα – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Δικαιώματα του Παιδιού.

Πραγματικά Περιστατικά : Σε βάρος της αιτούσας διατάχθηκε από τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας η απέλαση από την χώρα και η απαγόρευση νέας εισόδου για πέντε χρόνια επειδή είχε εισέλθει παράνομα στην Ελλάδα. Η αιτούσα έχει ως μητέρα τη γονική μέριμνα 14χρονου ανήλικου παιδιού που φιλοξενείται στο ΠΚΠΑ, όπου και το επισκέπτεται συχνά. Η αιτούσα προσέφυγε στο Δικαστήριο κατά της πράξης απέλασής της από τη χώρα με την οποία της απαγορευόταν ταυτόχρονα να έρθει πάλι στην Ελλάδα για πέντε χρόνια, ισχυριζόμενη ότι η εκτέλεση της απέλασης θα προκαλέσει βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη στην οικογενειακή της κατάσταση.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι επειδή η αιτούσα ασκεί ως μητέρα τη γονική μέριμνα του 14χρονου ανήλικου παιδιού της η απέλαση και η απαγόρευση εισόδου της στη χώρα θα προκαλέσει ανεπανόρθωτη βλάβη σ' αυτήν και στο ανήλικο παιδί της.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει λόγος χορήγησης αναστολής της εκτέλεσης της πράξης της απέλασης που εκδόθηκε σε βάρος της αιτούσας.

0034

ΣτΕ (ΕΑ) 520/1993

Απέλαση σε βάρος Παλαιστίνιου από τη Λωρίδα της Γάζας – Νόμιμη παραμονή στην Ελλάδα λόγω σπουδών – Πρόσφυγας εντολής της Υπατης Αρμοστείας ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες – Κάτοχος κάρτας πρόσφυγα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες της Μέσης Ανατολής.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών ήρθε στην Ελλάδα για σπουδές το 1983. Ελάμβανε αδιάκοπα άδεια παραμονής έως το 1992 οπότε και διετάχθη η απέλαση από την Ελλάδα για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Ο αιτών προσέβαλε με αίτηση ακύρωσης την απόφαση απέλασης του Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Τάξης αιτούμενος παράλληλα και προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής επικαλέστηκε το καθεστώς του ως πρόσφυγα εντολής της Υπατης Αρμοστείας των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες (άρθρο 1Δ της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων). Υποστήριξε ότι η επιστροφή του στο Ισραήλ είναι επικίνδυνη λόγω των ταραχών που επικρατούν στη Λωρίδα της Γάζας όπου βρίσκεται η κατοικία του. Επιπλέον προσκομίζοντας απόσπασμα εφημερίδας αποδεικνύει ότι ο αδερφός του απεβίωσε στο Ισραήλ λόγω τραυματισμού του από τις Ισραηλινές Ένοπλες Δυνάμεις.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα της υπόθεσης πιθανολόγησε ότι η άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης θα επιφέρει στον αιτούντα πράξη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής εκτέλεσης της απέλασης.

0035

ΣτΕ (ΕΑ) 737/1993

Απέλαση σε βάρος αλλοδαπής, συζύγου δις ελλήνων πολιτών – Απόρριψη της αιτιολογίας της Διοίκησης για την απέλαση, που στηρίζεται σε τέλεση γάμου με υπερήλικα – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Αοριστία των λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία των προσβαλλόμενων διοικητικών πράξεων.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα είχε άδεια παραμονής στην Ελλάδα από το 1989 ως το 1990 ως σύζυγος Έλληνα πολίτη. Μετά το θάνατο του συζύγου της η Διοίκηση αρνήθηκε την ανανέωση της ά-

δειας παραμονής και διέταξε την αναχώρησή της από την Ελλάδα. Η αιτούσα όμως τέλεσε δεύτερο γάμο με έλληνα πολίτη και έλαβε άδεια παραμονής που έληξε το 1994. Επειδή όμως αποβίωσε και ο δεύτερος σύζυγός της η Διοίκηση ανακάλεσε την άδεια παραμονής κρίνοντας ότι εξέλιπαν οι λόγοι παραμονής στην Ελλάδα και ότι πρέπει να υποχρεωθεί σε αναχώρηση με την αιτιολογία ότι η τέλεση δύο γάμων με υπερήλικες Έλληνες που ήδη απεβίωσαν είχε ως μοναδικό σκοπό τη μόνιμη παραμονή της στην Ελλάδα. Η αιτούσα προσέφυγε στο Δικαστήριο αιτούμενη την ακύρωση των πράξεων της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας και προσωρινή δικαστική προστασία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή εκτίμησε ότι η αιτούσα θα υποστεί ανεπανόρθωτη βλάβη με την αναχώρησή της από την Ελλάδα διότι έχει δημιουργήσει κατά την πολυετή παραμονή της στη χώρα ισχυρούς συγγενικούς και περιουσιακούς δεσμούς. Πιθανολογεί ότι η εκτέλεση των προσβαλλόμενων πράξεων θα επιφέρει πράγματι στην αιτούσα βλάβη. Κατά τη διαμόρφωση της κρίσης της η Επιτροπή έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η αιτούσα είχε λάβει στο παρελθόν άδεια παραμονής ως σύζυγος ελλήνων πολιτών και ότι η διοίκηση δεν επικαλείται λόγους δημόσιας τάξης που θα εμπόδιζαν τη χορήγηση αναστολής.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτελέσεως των προσβαλλόμενων πράξεων.

0036

ΣτΕ (ΕΑ) 747/1993

Απέλαση σε βάρος Παλαιστίνιου από τη Λωρίδα της Γάζας – Νόμιμη παραμονή στην Ελλάδα λόγω σπουδών – Πρόσφυγας εντολής της Υπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες – Κίνδυνος προσωπικής ασφάλειας και ελευθερίας

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών ήρθε στην Ελλάδα το 1989 για σπουδές. Παρέμενε νόμιμα στη χώρα έως το 1991, οπότε δεν ανανεώθηκε η άδεια παραμονής, αλλά συνέχισε να παραμένει στην χώρα. Το 1993 συνελήφθη και σε βάρος του εκδόθηκε από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης απόφαση απέλασης από την Ελλάδα. Την απόφαση αυτή προσέβαλε στο Συμβούλιο Επικρατείας αιτούμενος παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής επικαλέστηκε το καθεστώς του πρόσφυγα εντολής (άρθρο 1Δ της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων), τον κίνδυνο προσωπικής ασφάλειας και ελευθερίας εάν αναγκαστεί να επιστρέψει στο Ισραήλ αφενός μεν λόγω των ταραχών που επικρατούν στη λωρί-

δα της Γάζας και αφετέρου ενόψει του ότι ο αδερφός του κρατείται στη φυλακή από το 1992.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία της υπόθεσης έκρινε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης, συνεπαγόμενη την απέλαση του αιτούντος από τη Χώρα θα επιφέρει σ' αυτόν βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης της Διοίκησης.

Σημείωση : Η Επιτροπή χορήγησε οριστική αναστολή εκτέλεσης με την 577/1995 απόφασή της.

0037

ΣτΕ (ΕΑ) 784/1993

Μη ανανέωση άδειας παραμονής φοιτητή Ιορδανού πολίτη με την αιτιολογία ότι δεν παρουσιάζει πρόοδο στις σπουδές του και δεν έχει μέσα συντηρήσεως – Παραμονή εκτός Ελλάδας λόγω του πολέμου στο Ιράκ το 1991 – Καθυστέρηση ολοκλήρωσης των σπουδών σε λόγους που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα του αιτούντα – Προσωρινή προστασία του δικαιώματος στην εκπαίδευση – Βεβαιώσεις αγοράς συναλλάγματος – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών πολίτης της Ιορδανίας ήρθε στην Ελλάδα το 1988 και το 1989 ενεγράφη σε ΤΕΙ Τεχνολογίας. Λάμβανε άδεια παραμονής από το 1988 έως το 1992. Το 1993 με απόφαση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης απερρίφθη το αίτημά του για ανανέωση της άδειας παραμονής με την αιτιολογία ότι δεν παρουσιάζει πρόοδο στις σπουδές του και δεν έχει μέσα συντηρήσεως. Ο αιτών προσέφυγε στο Δικαστήριο αιτούμενος προσωρινή δικαστική προστασία και επικαλέστηκε ως λόγο καθυστέρησης της ολοκλήρωσης των σπουδών του αφενός μεν το γεγονός ότι βρέθηκε στο Κουβέιτ κατά την έναρξη των εχθροπραξιών με το Ιράκ οπότε δεν μπόρεσε να επιστρέψει στην Ελλάδα πριν από τη λήξη του πολέμου αφετέρου δε ότι κατά το χρονικό διάστημα 1990 έως 1993 κατά περιόδους διακόπτονταν τα μαθήματα και οι εξετάσεις στις σχολές των ΤΕΙ λόγω καταλήψεων από τους σπουδαστές ή λόγω αποχής των καθηγητών από τα καθήκοντά τους. Επιπλέον προκειμένου να αποδείξει ότι διαθέτει τα μέσα συντήρησής του προσκομίζει στην Επιτροπή Αναστολών βεβαιώσεις εισαγωγής και αγοράς συναλλάγματος.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή πιθανολογεί ότι η άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης, συνεπαγόμενη την αναχώρηση του αιτούντος από την Ελλάδα και την εκ του λόγου τούτου διακοπή των σπουδών του, θα επιφέρει στον αιτούντα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αιτήσεως ακυρώσεως. Έλαβε υπόψη ότι δεν προκύπτει από την προσβαλλόμενη πράξη με την αιτιολογία που περιέχει η ύπαρξη λόγων δημοσίου συμφέροντος που να κωλύουν την χορήγηση αναστολής εκτέλεσης.

Η Επιτροπή αποφάσισε την προσωρινή αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας.

Σημείωση : με την **595/1996** η Επιτροπή Αναστολών απέρριψε οριστικά την αίτηση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης της απέλασης γιατί μετά την άρνηση ανανέωσης της άδειας παραμονής του αιτούντα η Διοίκηση του χορήγησε ετήσιες άδειες παραμονής λόγω σπουδών και τέλος άδεια παραμονής ως συζύγου ελληνίδας πολίτη.

Ομοίου περιεχομένου με την **784/1993** απόφαση της Επιτροπής Αναστολών και η **336/1993** με την οποία χορηγείται προσωρινή αναστολή εκτέλεσης απόφασης περί μη ανανέωσης της άδειας παραμονής αλλοδαπού, πολίτη της Νιγηρίας, φοιτητή Ιατρικής, υπότροφου, ειδικευόμενου στην παθολογία. **Υπογραμμίζεται πάντως ότι με την 595/1996** η Επιτροπή Αναστολών απέρριψε την αίτηση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης της απέλασης γιατί μετά την άρνηση ανανέωσης της άδειας παραμονής του αιτούντα η Διοίκηση του χορήγησε ετήσιες άδειες παραμονής λόγω σπουδών και τέλος άδεια παραμονής ως συζύγου ελληνίδας πολίτη.

0038

ΣτΕ (ΕΑ) 787/1993

Μη ανανέωση άδειας παραμονής αλλοδαπού, συζύγου ελληνίδας – Με δικαστική απόφαση η επιμέλεια του παιδιού ανατίθεται στην μητέρα, που δηλώνει ότι είναι αναγκαία η παρουσία του πατέρα στην Ελλάδα – Αρχή Οικογενειακής Ενότητας – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών διέμενε και εργαζόταν νόμιμα στην Ελλάδα από το 1990 και 1991 αντίστοιχα και έως το 1993. Τέλεσε γάμο με ελληνίδα πολίτη και απέκτησαν τέκνο. Τελεί σε διάσταση με τη σύζυγό του στην οποία έχει ανατεθεί με δικαστική απόφαση η επιμέλεια του τέκνου τους. Η ίδια απόφαση καθορίζει τα της επικοινωνίας του με το τέκνο. Με απόφαση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας απορρίπτεται

το αίτημά του για ανανέωση της άδειας παραμονής με την αιτιολογία ότι :
α) αποσκοπεί στην μόνιμη εγκατάστασή του στην Ελλάδα και β) η επιμέλεια του ανηλίκου παιδιού του έχει ανατεθεί στην μητέρα. Ο αιτών προσέφυγε κατά της απόφασης αυτής αιτούμενος την ακύρωσή της και παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής Αναστολών προσκόμισε υπεύθυνη δήλωση της μητέρας του παιδιού του με την οποία δηλώνει ότι επιθυμεί την παραμονή του στην Ελλάδα, γιατί αφενός μεν της παρέχει οικονομική βοήθεια για την ανατροφή του παιδιού τους, αφετέρου δε διότι είναι απαραίτητη η επικοινωνία μεταξύ του αιτούντος και του παιδιού του.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή πιθανολόγησε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης, συνεπαγόμενη την άμεση αναχώρηση του αιτούντος από τη χώρα και την εκ του λόγου τούτου διακοπή της επικοινωνίας με το τέκνο του, θα προκαλέσει στον αιτούντα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως. Η Επιτροπή κατά τη διαμόρφωση της κρίσης της έλαβε υπόψη ότι δεν προκύπτει από την προσβαλλόμενη πράξη η ύπαρξη λόγων δημοσίου συμφέροντος που θα εκώλυαν τη χορήγηση αναστολής εκτελέσεως.

Η Επιτροπή αποφάσισε την προσωρινή αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης άρνησης ανανέωσης της άδειας παραμονής.

Σημείωση : Η Επιτροπή Αναστολών χορήγησε οριστική αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης με την **452/1995** απόφασή της.

0039

ΣτΕ (ΕΑ) 790/1993

Απέλαση σε βάρος Παλαιστίνιου γεννηθέντος στη Συρία – Μετανάστευση – Πρόσφυγας εντολής της Υπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες βάσει του άρθρου 1Δ της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Σε βάρος του αιτούντα εκδόθηκε από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης απόφαση απέλασης από τη Χώρα. Ο αιτών προσέβαλε την απόφαση αιτούμενος παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής επικαλέστηκε και απόδειξε ότι όλα τα μέλη της οικογένειάς του, εκτός από έναν αδερφό του που κρατείται στη Συρία για πολιτικούς λόγους βρίσκονται στην Αυστραλία και έχουν την ιθαγένεια αυτής της χώρας. Ένα μέλος της οικογένειάς του τον έχει προσκαλέσει να μεταναστεύσει στην χώρα αυτή. Επιπλέον προς απόδειξη του ισχυρισμού του για το καθεστώς

του πρόσφυγα υπέβαλε σχετική βεβαίωση του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή λαμβάνοντας όλα τα στοιχεία της υπόθεσης έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση προσωρινής αναστολής εκτέλεσης της απέλασης αφού μάλιστα η απόφαση απέλασης δεν έχει εκδοθεί κατ'επίκληση συγκεκριμένου λόγου δημοσίου συμφέροντος.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση προσωρινής αναστολής εκτέλεσης της απέλασης.

0040

ΣτΕ (ΕΑ) 791/1993

Απέλαση σε βάρος αλλοδαπού, συζύγου Έλληνα πολίτη – Φόνος του συζύγου – Προστασία κληρονομικών & οικονομικών δικαιωμάτων – Άσκηση του δικαιώματος παράστασης ως πολιτικός ενάγουσας.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε στην Ελλάδα το 1989 και τέλεσε γάμο με έλληνα πολίτη, που σκότωσαν το 1992. Είχε άδεια παραμονής έως το 1993 αλλά το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης απέρριψε αίτημά της για ανανέωση της άδειας παραμονής. Η αιτούσα αιτήθηκε την ακύρωση της απόφασης της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας και προσωρινή δικαστική προστασία. Επικαλέστηκε ότι η άμεση εκτέλεση της απέλασης, συνεπαγόμενη την αναχώρησή της από την Ελλάδα θα της προξενήσει ανεπανόρθωτη βλάβη. Ισχυρίζεται ότι, ως κληρονόμος του συζύγου της, έχει ακίνητη περιουσία, που δεν θα μπορεί να διαχειρίζεται εάν αναχωρήσει από την Ελλάδα, ότι έχει καταθέσει σε Τράπεζα και ότι δεν μπορεί να εξάγει τα κεφάλαια στο εξωτερικό, όπου δεν διαθέτει πόρους συντήρησης και τέλος ότι δεν θα μπορέσει να παραστεί ως πολιτική ενάγουσα στη δίκη του κατηγορουμένου για φόνο του συζύγου της.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι πρέπει να ανασταλεί προσωρινά η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης κατά το μέρος που η πράξη αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα την αναχώρηση της αιτούσας από την Ελλάδα.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης.

0041

ΣτΕ (ΕΑ) 806/1993

Μη ανανέωση άδειας παραμονής πολίτη Φιλιππίνων – Είσοδος στην Ελλάδα με τη διαδικασία της μετάκλησης – Προστασία οικονομικών δικαιωμάτων και του δικαιώματος σε αξιοπρεπή ζωή – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε στην Ελλάδα με τη διαδικασία της μετάκλησης και είχε άδεια παραμονής έως το 1993 οπότε το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης απέρριψε αίτημά της για ανανέωση της άδειας παραμονής της με την αιτιολογία ότι : α) το δηλωθέν από την εργοδότητά της εισόδημα ήταν κατώτερο του προβλεπόμενου, β) το εισπραχθέν από την αιτούσα μίσθωμα ήταν κατώτερο του προβλεπόμενου και γ) δεν υπέβαλε αντίγραφο φορολογικής δήλωσης. Η αιτούσα πρόσβαλε την απόφαση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας αιτούμενη παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία επικαλούμενη ότι η μη ανανέωση της άδειας παραμονής της στην Ελλάδα θα της στερήσει τα μέσα βιοπορισμού καθώς και τη δυνατότητα να ζήσει μια αξιοπρεπή ζωή.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή, ενόψει της πιθανολογούμενης βλάβης, και δοθέντος ότι δεν προκύπτει η ύπαρξη λόγων δημοσίου συμφέροντος που κωλύουν τη χορήγηση της αναστολής, αποφάσισε την προσωρινή αναστολή της προσβαλλόμενης πράξης.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής.

0042

ΣτΕ (ΕΑ) 805/1993

Άρνηση ανανέωσης άδειας παραμονής και διαταγή απέλασης σε βάρος αλλοδαπού – Νόμιμη παραμονή και εργασία – Προστασία οικονομικών δικαιωμάτων – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης της Διοίκησης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε στην Ελλάδα το 1990 : εργαζόταν και παρέμενε νόμιμα έως το 1992, οπότε η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας απέρριψε το αίτημά της για ανανέωση της άδειας παραμονής και διέταξε την αναχώρησή της από την Ελλάδα. Η αιτούσα πρόσβαλε την απόφαση επικαλούμενη ότι η αναχώρησή της από την Ελλάδα θα προκαλέσει βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη αφού θα απωλέσει την εργασία της, που αποτελεί το μοναδικό μέσο βιοπορισμού αυτής και της πολυμελούς οικογένειάς της.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή χορήγησε προσωρινή αναστολή λαμβάνοντας υπόψη τους ισχυρισμούς της αιτούσας και το γεγονός ότι από την προσβαλλόμενη πράξη δεν προκύπτει η ύπαρξη λόγων δημοσίου συμφέροντος που θα κώλυαν τη χορήγηση αναστολής εκτελέσεως.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση προσωρινής αναστολής της προσβαλλόμενης πράξης.

0043**ΣτΕ (ΕΑ) 864/1993**

Άρνηση ανανέωσης άδειας παραμονής πολίτη της Πολωνίας – Αρχή της Οικογενειακής Ενότητας – Διάσταση με τον έλληνα σύζυγο – Προσωρινή άσκηση γονικής μέριμνας – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της διοικητικής πράξης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα, πολίτης της Πολωνίας ήρθε στην Ελλάδα το 1987, τέλεσε γάμο με έλληνα πολίτη και απέκτησαν μια κόρη. Στη συνέχεια ήταν σε διάσταση με το σύζυγό της και βάσει δικαστικής απόφασης ασκούσε προσωρινά τη γονική μέριμνα. Παράμενε νόμιμα μέχρι το 1993, οπότε η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας απέρριψε αίτημά της για ανανέωση της άδειας παραμονής της για «λόγους δημοσίου συμφέροντος», επειδή «αποσκοπούσε στη δημιουργία συνθηκών μακράς εγκατάστασης στη χώρα». Η αιτούσα προσέβαλε την απορριπτική απόφαση της Διοίκησης και προσκόμισε στην Επιτροπή όλα τα αποδεικτικά της οικογενειακής της κατάστασης στοιχεία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι οι λόγοι που επικαλείται η Διοίκηση προς απόρριψη του αιτήματος παρατάσεως της άδειας παραμονής δεν αρκούν, όπως διατυπώνονται σ' αυτή, για να θεωρηθεί ότι υφίστανται συγκεκριμένοι λόγοι δημοσίου συμφέροντος, κωλύοντες την αναστολή εκτελέσεως της εν λόγω πράξης.

Η Επιτροπή κρίνει ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης.

0044**ΣτΕ (ΕΑ) 17/1994**

Μη ανανέωση άδειας παραμονής, αλλοδαπού συζύγου ελληνίδας – Νόμιμη παραμονή στην Ελλάδα λόγω σπουδών και γάμου – Παύση συμβίωσης – Προσωρινή προστασία του δικαιώματος στην εκπαίδευση – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης – Χορήγηση από τη Διοίκηση πιστοποιητικού για να χρησιμοποιηθεί στη διαδικασία πολιτογράφησης αποτελεί ένδειξη ανυπαρξίας λόγων δημοσίου συμφέροντος κωλύοντες της χορήγησης της αναστολής εκτελέσεως.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών ήρθε στην Ελλάδα το 1980 για σπουδές και παρέμενε νόμιμα στην χώρα. Το 1989 τέλεσε γάμο με ελληνίδα πολίτη. Με απόφαση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης απερρίφθη αίτημα ανανέωσης της άδειας παραμονής επειδή είχε παύσει να συμβιώνει με τη σύζυγό του.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα της υπόθεσης πιθανολογεί ότι η άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης που συνεπάγεται την αναχώρηση του αιτούντος από την Ελλάδα θα του προκαλέσει βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη (διακοπή σπουδών και συναφούς προς τις σπουδές εργασίας). Αποφασίζει τη χορήγηση προσωρινής αναστολής ενόψει της πιθανολογούμενης βλάβης και δοθέντος ότι δεν προκύπτουν από τα υπάρχοντα στοιχεία λόγοι δημοσίου συμφέροντος που να κωλύουν τη χορήγηση της αναστολής.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση προσωρινής αναστολής εκτέλεσης.

Σημείωση : Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης οριστικής αναστολής με την **267/1994** απόφασή της, όπου έκρινε ότι από τη χορήγηση από τη Διοίκηση πιστοποιητικού για να υποβληθεί στο Υπουργείο Εσωτερικών στη διαδικασία πολιτογράφησης του αιτούντα, συνάγεται ότι δεν πρέπει να συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος κωλύοντες της χορήγησης της αιτούμενης αναστολής εκτελέσεως.

0045

ΣτΕ (ΕΑ) 37/1994

Μη ανανέωση άδειας παραμονής πολίτη της Δομινικανής Δημοκρατίας – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Αοριστία των λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης της διοίκησης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε στην Ελλάδα το 1991. Έλαβε άδεια παραμονής, και μετά την άρνηση της Διοίκησης να την ανανεώσει τέλεσε γάμο με έλληνα πολίτη. Υπέβαλε εκ νέου αίτημα για ανανέωση της άδειας παραμονής, που απερρίφθη. Κατά της απόφασης του Διευθυντή Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με την οποία απερρίφθη το αίτημα ανανέωσης της άδειας παραμονής προσέφυγε στο Δικαστήριο αιτούμενη παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία. Από το φάκελο που απέστειλε το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης στο Δικαστήριο δεν προέκυπτε λύση του γάμου της αιτούσας ή διακοπή της συμβίωσης με τον σύζυγό της.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή αφού εκτίμησε τα στοιχεία του φακέλου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, το γεγονός ότι η Διοίκηση δεν επικαλείται συγκεκριμένο λόγο δημοσίου συμφέροντος που να κωλύει την χορήγηση της αναστολής έκρινε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης της Διοίκησης θα προκαλέσει στην αιτούσα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακύρωσης.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης.

0046

ΣτΕ (ΕΑ) 69/1994

Απέλαση σε βάρος πολίτη Φιλιππίνων, συζύγου βιετναμέζου πρόσφυγα με δικαίωμα μόνιμης εγκατάστασης στην Ελλάδα – Αρχή οικογενειακής ενότητας – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε στην Ελλάδα το 1989 με τη διαδικασία της μετάκλησης και εργάστηκε έως το 1990. Το 1991 τέλεσε γάμο με βιετναμέζο πολιτικό πρόσφυγα που απολαμβάνει της προστασίας της Ύπατης Αρμοστείας των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες και βρίσκεται στην Ελλάδα κατόπιν εγκρίσεως των Ελληνικών Αρχών με σκοπό τη μόνιμη διαμονή και εργασία. Η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης απέρριψε αίτημά της για ανανέωση της άδειας παραμονής της και διέταξε να υποχρεωθεί σε αναχώρηση από τη χώρα. Η αιτούσα προσέβαλε την απορριπτική απόφαση της Διοίκησης στο Δικαστήριο αιτούμενη παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής απέδειξε εγγράφως όλα τα στοιχεία της υπόθεσής της.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τον ισχυρισμό της αιτούσας ότι η αναχώρησή της από τη Χώρα θα επιφέρει βλάβη στο δικαίωμά της για οικογενειακή ζωή που δύσκολα μπορεί να επανορθωθεί σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως καθώς και την ανυπαρξία συγκεκριμένων λόγων δημοσίου συμφέροντος που να αποκλείουν την περαιτέρω παραμονή της στην Ελλάδα έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής εκτελέσεως της προσβαλλόμενης πράξης υπό την έννοια της μη απομάκρυνσης της αιτούσας από την Ελλάδα.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης της Διοίκησης.

Σημείωση : ομοίου περιεχομένου απόφαση και η **152/1994** (όπου η Διοίκηση αρνήθηκε την ανανέωση άδειας παραμονής και διέταξε την απομάκρυνση της αιτούσας από την Ελλάδα με την αιτιολογία ότι παρέμενε για δύο μήνες παράνομα στην χώρα) απόφαση της Επιτροπής Αναστολών. Υπογραμμίζεται ότι με την κοινοποίηση των σχετικών αποφάσεων στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ανανεώθηκαν οι άδειες παραμονής των αιτούντων που παραιτήθηκαν από το δικόγραφο της αίτησης ακύρωσης.

0047**ΣτΕ (ΕΑ) 130/1994**

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Δομινικανής Δημοκρατίας – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Αοριστία των λόγων δημοσίων συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης απέλασης

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα πολίτης της Δομινικανής Δημοκρατίας ήρθε στην Ελλάδα το 1991 με τη διαδικασία της μετάκλησης για να εργασθεί ως καλλιτέχνης. Έλαβε άδεια παραμονής και εργασίας. Στο μεταξύ τέλεσε γάμο με Έλληνα πολίτη και στη συνέχεια ζήτησε άδεια παραμονής, που απορρίφθηκε. Συνέχισε να ζει στην Ελλάδα παράνομα έως ότου συνελήφθη, οπότε εκδόθηκε σε βάρος της διαταγή απέλασης. Την απόφαση απέλασης προσέβαλε αιτούμενη παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία με τον ισχυρισμό ότι η εκτέλεση της απέλασης θα επιφέρει σ' αυτήν ανεπανόρθωτη βλάβη που συνίσταται στην ανατροπή των προσωπικών και οικονομικών δεδομένων της ζωής της, γιατί θα προκαλέσει διακοπή της συμβίωσής της με το σύζυγό της και ανάληψη των βαρών της εγκυμοσύνης της από την ίδια. Ενώπιον της Επιτροπής απέδειξε εγγράφως τους ισχυρισμούς της.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία της υπόθεσης έκρινε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης πιθανολογείται ότι θα επιφέρει στην αιτούσα την βλάβη που επικαλείται και ότι πρέπει να χορηγηθεί η αιτούμενη αναστολή εκτέλεσης. Και ισχυρίζεται μεν η Διοίκηση ότι συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος για τη μη χορήγηση αναστολής εκτελέσεως, δεν εξειδικεύει όμως τους λόγους αυτούς. Εξάλλου ούτε από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος που θα εμπόδιζαν τη χορήγηση της αναστολής.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης.

0048**ΣτΕ (ΕΑ) 151/1994**

Μη ανανέωση άδειας παραμονής πολίτη του Ισραήλ, συζύγου αλλοδαπού νόμιμα διαμένοντος και εργαζόμενου στην Ελλάδα – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απορριπτικής απόφασης της Διοίκησης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε στην Ελλάδα το 1989 και ελάμβανε άδεια παραμονής έως το 1993 με ενδιάμεσες παρατάσεις ισόχρονες με εκείνες του συζύγου της που έχει άδεια παραμονής και εργασίας σε επιχείρηση εγκατεστημένη στη Χώρα. Όταν υπέβαλε αίτημα ανανέωσης της άδειας παραμονής της η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας

του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης το απέρριψε με την αιτιολογία ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που τάσσει το άρθρο 14 παρ. 1 του Ν.1975/1991 και συγκεκριμένα διότι ο σύζυγος της αιτούσας δεν έχει συμπληρώσει πενταετία παραμονής στην Ελλάδα. Η αιτούσα προσέβαλε την απόφαση στο Συμβούλιο Επικρατείας αιτούμενη παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία επικαλούμενη ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης, που συνεπάγεται την αναγκαστική αναχώρησή της από την Ελλάδα όπου ζει νομίμως με την οικογένειά της (το σύζυγό της και τα δύο παιδιά της) θα προκαλέσει σ' αυτήν και στην οικογένειά της ανεπανόρθωτη ή πάντως δυσχερώς επανορθώσιμη βλάβη, αφού τούτο θα έχει ως αποτέλεσμα της διάσπαση της οικογένειας με οδυνηρές συνέπειες.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης θα προκαλέσει στην αιτούσα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακύρωσης. Ως εκ τούτου και δεδομένου ότι η Διοίκηση δεν επικαλείται συγκεκριμένους λόγους δημοσίου συμφέροντος, που θα εκώλυαν τη χορήγηση της ζητούμενης αναστολής πρέπει να ανασταλεί η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης.

0049

ΣτΕ (ΕΑ) 203/1994

Μη ανανέωση άδειας παραμονής πολίτη του Καναδά – Νόμιμη παραμονή στην Ελλάδα λόγω γάμου με Έλληνα πολίτη – Διακοπή της έγγαμης συμβίωσης – Προστασία οικονομικών δικαιωμάτων και βιολογικών σχέσεων που δημιουργήθηκαν λόγω της μακράς παραμονής στην Ελλάδα – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στο αιτιολογικό της απόφασης της Διοίκησης – Αθώωση της αιτούσας από Ποινικό Δικαστήριο για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα πολίτης του Καναδά τέλεσε το 1976 γάμο με Έλληνα πολίτη. Το 1978 εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα και ελάμβανε άδεια παραμονής ως σύζυγος έλληνα. Το 1993, οπότε και διέκοψε τη συμβίωσή της με το σύζυγό της και ενώ είχε μισθώσει στην επαρχία κατοικία και αγρό που καλλιεργούσε η Διοίκηση αρνήθηκε την ανανέωση της άδειας παραμονής της επικαλούμενη ότι η αιτούσα στο παρελθόν είχε παραπεμφθεί στην ποινική δικαιοσύνη για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών, όπου αθώωθηκε. Η αιτούσα προσέβαλε την διοικητική πράξη μη ανανέωσης της άδειας παραμονής της στο Συμβούλιο Επικρατείας αιτούμενη παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης θα επιφέρει στην αιτούσα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση αποδοχής της αίτησης ακυρώσεως, που συνίσταται στη βίαιη ανατροπή των βιοτικών σχέσεων που έχει δημιουργήσει στην Ελλάδα λόγω της μακράς παραμονής της. Η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη ότι η αιτούσα αθωώθηκε από την ποινική δικαιοσύνη για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών συνάγει ότι δεν προκύπτουν, ούτε προβάλλονται από τη Διοίκηση άλλοι λόγοι δημοσίου συμφέροντος που θα εμπόδιζαν τη χορήγηση της αναστολής εκτελέσεως.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης της Διοίκησης.

0050

ΣτΕ (ΕΑ) 227/1994

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Αιθιοπίας – Νόμιμη είσοδος στη Χώρα – Μετανάστευση / Πρόσφυγας εντολής της Ύπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε νόμιμα στην Ελλάδα το 1982 για τουρισμό. Μετά τη λήξη της προξενικής θεώρησης παρέμεινε στην Ελλάδα και έλαβε στη συνέχεια άδεια παραμονής από το 1985 για ένα εξάμηνο. Ζήτησε ανανέωση της άδειας παραμονής της προκειμένου να μεταναστεύσει σε τρίτη χώρα αλλά το αίτημά της απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι έλαβε θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα για τουρισμό, ενώ ο πραγματικός σκοπός της είναι η μετανάστευση και ότι στερείται επαρκών μέσων συντηρήσεως, ο δε χρόνος αναχωρήσεως είναι αβέβαιος και τελεί υπό την αίρεση εγκρίσεως τρίτης χώρας. Αργότερα έλαβε άδεια παραμονής επί διετία. Όταν ζήτησε περαιτέρω ανανέωσή της το αίτημά της απερρίφθη από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης με την αιτιολογία «ότι παραμένει ατακτοποιήτη και δεν έχει προσδιορισθεί επακριβώς ο χρόνος μετανάστευσής της» και ταυτόχρονα διετάχθη η απέλασή της από τη Χώρα. Δύο χρόνια αργότερα υπέβαλε εκ νέου αίτημα άδειας παραμονής επισυνάπτοντας βεβαίωση της Ύπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες και υπεύθυνη δήλωση για το λόγο καθυστέρησης υποβολής του αιτήματός της. Η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας απέρριψε το αίτημά της «για λόγους δημοσίου συμφέροντος» διατάσσοντας παράλληλα και την απέλασή της από τη χώρα. Την απόφαση αυτή της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας προσέβαλε στο Δικαστήριο αιτούμενη παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία. Απέδειξε εγγράφως τα στοιχεία της υπόθεσής της ενώπιον της Επιτροπής.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή πιθανολογεί ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης, δηλαδή η απομάκρυνσή της από τη Χώρα θα επιφέρει στην αιτούσα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αιτήσεως ακυρώσεως. Εξάλλου η επίκληση από τη Διοίκηση λόγων δημοσίου συμφέροντος που δεν συνηγορούν στην ικανοποίηση του αιτήματος της αιτούσας είναι εντελώς αόριστη, γιατί δεν εξειδικεύονται στην προσβαλλόμενη πράξη, ούτε από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν οι λόγοι αυτοί που συντρέχουν στο πρόσωπό της αιτούσας και επιβάλλουν τη μη περαιτέρω παραμονής της στην Ελλάδα.

Η Επιτροπή Αναστολών έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της απόφασης της απέλασης.

0051

ΣτΕ (ΕΑ) 267/1994

Μη ανανέωση άδειας παραμονής Παλαιστίνιας γεννημένης στην Αλγερία, συζύγου φοιτητή παλαιστινιακής καταγωγής, που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Άδεια παραμονής λόγω σπουδών – Η πρόθεση του αλλοδαπού να παραμείνει επί μακρό στην Ελλάδα δεν συνιστά λόγο δημοσίου συμφέροντος κωλύοντος της χορήγησης της αναστολής εκτέλεσης – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε στην Ελλάδα το 1993. Έλαβε άδεια παραμονής λόγω σπουδών. Έχει τελέσει γάμο με φοιτητή παλαιστινιακής καταγωγής και απέκτησαν παιδιά. Στην αίτησή της για ανανέωση της άδειας παραμονής η Διοίκηση απάντησε αρνητικά με την αιτιολογία ότι «αποσκοπεί σε μακρά παραμονή». Προσέβαλε την απόφαση της Διοίκησης στο Δικαστήριο αιτούμενη παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής απέδειξε εγγράφως τους ισχυρισμούς της.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα της υπόθεσης έκρινε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης θα προκαλέσει στην αιτούσα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως. Για τη χορήγηση της αιτούμενης αναστολής συνεκτίμησε το γεγονός ότι η Διοίκηση δεν επικαλείται συγκεκριμένους λόγους δημοσίου συμφέροντος που θα εκώλυαν τη χορήγηση της αιτούμενης αναστολής.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης οριστικής αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης της Διοίκησης.

0052

ΣτΕ (ΕΑ) 30/1995

Απέλαση Ιορδανού φοιτητή, συζύγου ελληνίδας – Τελεί σε διάσταση με τη σύζυγό του – Προσωρινά η γονική μέριμνα ασκείται από τη σύζυγό του – Δικαίωμα του πατέρα να επικοινωνεί με το παιδί του (κατοχυρώνεται από ΑΚ και ΚΠολΔ) – Δικαιώματα του Παιδιού – Δικαίωμα παράστασης σε δίκες που εκκρεμούν στην Ελλάδα – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών από την άφιξή του στην Ελλάδα είχε άδεια παραμονής και αργότερα εργασίας. Το 1986 αποφοίτησε με επιτυχία από την Ιατρική Σχολή. Αργότερα τέλεσε γάμο με Ελληνίδα και απέκτησαν μια κόρη. Μετά τη διακοπή της έγγαμης συμβίωσής του με δικαστική απόφαση που εκδόθηκε το 1993 η προσωρινή επιμέλεια του παιδιού του ανατέθηκε στη σύζυγό του. Στο μεταξύ έχει ήδη υποβάλλει σχετικές αιτήσεις για την απόκτηση τίτλου ειδικότητας στην Ελλάδα. Ως αποτέλεσμα της κοινοποίησης αυτής της προαναφερόμενης δικαστικής απόφασης στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης η Διοίκηση αρνήθηκε την ανανέωση της άδειας παραμονής του με το αιτιολογικό : «α) δεν υφίσταται συμβίωση με την Ελληνίδα σύζυγό του και β) με δικαστική απόφαση η επιμέλεια του τέκνου τους ανατέθηκε στην μητέρα». Ο αιτών προσέβαλε την απόφαση της Διοίκησης στο Συμβούλιο Επικρατείας αιτούμενος παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία. Ο αιτών απέδειξε εγγράφως τους ισχυρισμούς του στην Επιτροπή.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι άσχετα με την ανάθεση της επιμέλειας του τέκνου στην μητέρα ο αιτών έχει κατά νόμο δικαίωμα επικοινωνίας με το ανήλικο τέκνο του (1520 ΑΚ και 681 Β παρ. 1 ΚΠολΔ), υφίσταται δε σύμφωνα με όσα επικαλείται και προσάγει ο αιτών σειρά εκκρεμών δικών ενώπιον των δικαστηρίων μεταξύ των δύο συζύγων, που ο ίδιος έχει έννομο συμφέρον να παρακολουθήσει εκ του πλησίον. Η Επιτροπή συνεκτιμώντας όλα τα δεδομένα της υπόθεσης έκρινε ότι η απομάκρυνση του αιτούντα από την Ελλάδα κατ' εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης θα επιφέρει σ' αυτόν βλάβη που δύσκολα μπορεί να επανορθωθεί σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακύρωσης. Άρα συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης εφόσον δεν προκύπτει από οποιοδήποτε στοιχείο ουδέ από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης πράξεως η συνδρομή στο πρόσωπό του ειδικών λόγων δημοσίου συμφέροντος, που αποκλείουν την περαιτέρω παραμονή του στη Χώρα.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης.

Σημείωση : Με την **651/1995** απόφασής της η Επιτροπή χορήγησε οριστική αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης στον αιτούντα. Ομοίου περιεχομένου η **606/1995** απόφαση της Επιτροπής Αναστολών με την οποία η Επιτροπή ανέστειλε την μη ανανέωση της άδειας παραμονής μαροκινού πολίτη, συζύγου ελληνίδας, με την οποία τελούσε σε διάσταση, στην οποία με δικαστική απόφαση είχε ανατεθεί η επιμέλεια του παιδιού τους.

0053

ΣτΕ (ΕΑ) 65/1995

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Αιγύπτου – Είσοδος στην Ελλάδα για παραμονή και εργασία – Νόμιμη παραμονή και εργασία στην Ελλάδα – Ασκηση προσωπικής επιχείρησης – Οικονομικά μέσα συντήρησης στην Ελλάδα – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών πολίτης της Αιγύπτου ήρθε στην Ελλάδα το 1977, παρέμενε και εργαζόταν στην χώρα νόμιμα έως το 1992, οπότε ασκώντας ήδη από το 1986 ατομική επιχείρηση συνυπέβαλε με το αίτημα ανανέωσης της άδειας παραμονής του αντίγραφο της φορολογικής του δήλωσης. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης απέρριψε το αίτημά του με το αιτιολογικό ότι από την υποβληθείσα φορολογική δήλωση δεν προκύπτει ότι έχει οικονομικά μέσα ικανά για τη συντήρησή του. Ο αιτών προσέβαλε την απόφαση μη ανανέωσης της άδειας παραμονής και απέλασής του από την Ελλάδα στο Δικαστήριο αιτούμενος παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή, αφού εκτίμησε όλα τα δεδομένα της υπόθεσης έκρινε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης θα προκαλέσει στον αιτούντα βλάβη της οποίας η επανόρθωση θα είναι δυσχερής σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως. Δεδομένου ότι η Διοίκηση δεν επικαλείται ιδιαίτερους λόγους δημοσίου συμφέροντος που θα εκώλυαν την χορήγηση της αιτούμενης αναστολής η Επιτροπή αποφάσισε την αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης.

Η Επιτροπή αποφάσισε την αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης.

0054**ΣτΕ (ΕΑ) 73/1995**

Μη ανανέωση της άδειας παραμονής και απέλαση σε βάρος πολίτη της Βουλγαρίας – Προστασία του δικαιώματος στην εκπαίδευση – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στο αιτιολογικό της απόφασης της διοίκησης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα υπέβαλε στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης αίτημα για χορήγηση άδειας παραμονής λόγω των σπουδών της στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Με απόφαση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας το σχετικό αίτημά της απορρίφθηκε και διατάχθηκε η αναχώρησή της από την Ελλάδα. Η αιτούσα προσέφυγε στο Δικαστήριο αιτούμενη την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης και προσωρινή δικαστική προστασία. Απέδειξε εγγράφως τους ισχυρισμούς της στην Επιτροπή Αναστολών.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή εκτιμώντας ότι η αιτούσα τυγχάνει φοιτήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου έκρινε ότι η απομάκρυνσή της από την Ελλάδα, κατ' εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης, θα επιφέρει σ' αυτήν βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη στην περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακύρωσης. Κατά τη διαμόρφωση της κρίσης της έλαβε ιδιαίτερα υπόψη ότι δεν προβάλλεται από τη Διοίκηση συνδρομή λόγων δημοσίου συμφέροντος κωλώντων την χορήγηση της αιτουμένης αναστολής.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης της Διοίκησης.

Σημείωση : Με την **487/1993** απόφασή της η Επιτροπή Αναστολών είχε χορηγήσει προσωρινή αναστολή στην αιτούσα.

0055**ΣτΕ (ΕΑ) 116/1995**

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Ρωσίας, δις συζύγου έλληνα πολίτη – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Δικαιώματα του Παιδιού – Πιστοποιητικό της Εκκλησίας περί μη λύσης του γάμου – Υπεύθυνη δήλωση του έλληνα συζύγου περί διακοπής της έγγαμης συμβίωσης – Πολιτογράφηση – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στο αιτιολογικό της απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε στην Ελλάδα το 1989 και έλαβε άδεια παραμονής έως το 1993 ως σύζυγος διαδοχικά δύο ελλήνων πολιτών. Το 1993 ο σύζυγός με υπεύθυνη δήλωση γνωστοποίησε την παύση της έγγαμης συμβίωσης με την αιτούσα. Ως αποτέλεσμα αυτής της δήλωσης το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης διέταξε την αναχώρησή της από την Ελλάδα. Στην συνέχεια η αιτούσα προσέβαλε με προσφυγή την

απόφαση αυτή συνυποβάλλοντας πιστοποιητικό της Εκκλησίας περί μη λύσης του γάμου, βεβαίωση του Λυκείου όπου φοιτούσε η κόρη της από πρώτο γάμο με ρώσο πολίτη και έγγραφα του Υπουργείου Εσωτερικών από τα οποία προκύπτει ότι είχε υποβάλει αίτημα πολιτογράφησης. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης απέρριψε την προσφυγή με το αιτιολογικό της παύσης της έγγαμης συμβίωσης με τον έλληνα σύζυγο και θεωρώντας ότι η αιτούσα αποσκοπεί στην μακρά παραμονή στην χώρα. Την απόφαση αυτή προσέβαλε η αιτούσα αιτούμενη την ακύρωσή της και παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας. Στην Επιτροπή υποστήριξε ότι η άμεση αναχώρησή της από την Ελλάδα θα προκαλέσει βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη, αφού δεν θα έχει καμία πιθανότητα να επανασυνδεθεί με το σύζυγό της με τον οποίο δεν επιθυμεί να χωρίσει και η κόρη της θα χάσει τη σχολική χρονιά και δεν θα μπορέσει να συνεχίσει τη φοίτησή της σε σχολείο της Ρωσίας, γιατί μετά τη μακρά παραμονή της στην Ελλάδα από το 1989 έχει ξεχάσει τη Ρωσική γλώσσα.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή εκτιμώντας τα δεδομένα κρίνει ότι πρέπει ν' ανασταλεί η εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης της Διοίκησης, δεδομένου άλλωστε ότι οι λόγοι που επικαλείται η Διοίκηση για τη μη παράταση της άδειας παραμονής της στην χώρα και την απέλασή της δεν συνιστούν λόγους δημοσίου συμφέροντος που θα εκώλυαν τη χορήγηση της αιτουμένης αναστολής.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης απέλασης.

0056

ΣτΕ (ΕΑ) 141/1995

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Ινδίας – Νόμιμος είσοδος στη χώρα – Άδεια εργασίας για απασχόληση σε συγκεκριμένη επιχείρηση – Προστασία Οικονομικών Δικαιωμάτων – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στο αιτιολογικό της απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών ήρθε στην Ελλάδα νόμιμα το 1990. Στη συνέχεια παρέμεινε και εργάστηκε νόμιμα στην Ελλάδα ως το 1993, οπότε το αίτημά του για ανανέωση της άδειας παραμονής του απορρίφθηκε από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και εκδόθηκε σε βάρος του απόφαση απέλασης με το αιτιολογικό : « ότι οι όροι εργασίας του είναι δυσμενέστεροι συγκρινόμενοι με τους αντίστοιχους των ημεδαπών, σύμφωνα με την υπεύθυνη δήλωση που έχει υποβάλει και δεν κατέθεσε φορολογική δήλωση». Ο αιτών ζήτησε την επανεξέταση της υπόθεσής του από τη Διοίκηση προβάλλοντας ότι δεν θεωρούσε τους όρους εργασίας του δυσμενέστερους από τους αυτούς των Ελλήνων συναδέρφων

του σε σχέση προς τα χρήματα που λαμβάνει καθώς και ότι η φτώχεια και η ανεργία στην πατρίδα του είναι πολύ μεγάλη, η δε επιστροφή του εκεί εξοντωτική. Επίσης προέβαλε ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας, δεν είχε υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης το 1992, αναφέροντας το ύψος των αποδοχών του και δηλώνοντας ότι δεν είχε εργασθεί καθ' όλο το έτος. Ο αιτών προσέφυγε στη Δικαιοσύνη αιτούμενος την ακύρωση της απόφασης απέλασης και προσωρινή δικαστική προστασία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή αφού εκτίμησε τα δεδομένα της υπόθεσης και τα στοιχεία του φακέλου από τα οποία αποδεικνύονταν εγγράφως οι ισχυρισμοί του αιτούντα έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση αναστολής της προσβαλλόμενης πράξης της Διοίκησης αφού πιθανολογείται ότι η εκτέλεση της απέλασης θα επιφέρει ανεπανόρθωτη βλάβη στον αιτούντα, γιατί εάν απελαθεί δεν θα είναι δυνατό να επανέλθει στην Ελλάδα και θα χάσει τη δουλειά του από την οποία πορίζεται τα αναγκαία για να επιζεί. Η Επιτροπή, κατά τη διαμόρφωση της κρίσης της έλαβε ιδιαίτερα υπόψη ότι η Διοίκηση δεν επικαλείται λόγους δημόσιας τάξης καθιστώντας επικίνδυνη την παραμονή του αιτούντα στην Ελλάδα.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης απέλασης.

0057

ΣτΕ (ΕΑ) 285/1995

Απέλαση σε βάρος πολίτη του Πακιστάν – Απέλαση από την Ελλάδα και κατάρτιση ερυθρού δελτίου περί απαγόρευσης επανεισόδου του στη Χώρα για λόγους δημόσιου συμφέροντος – Επανείσοδος στην Ελλάδα - παράνομα και στην συνέχεια νόμιμη ετήσια παραμονή ως σύζυγος ελληνίδας – Ανάκληση της άδειας παραμονής βάσει σχετικής δήλωσης της οικογένειας της συζύγου του στην Διοίκηση – Εμφάνιση ενώπιον των Ελληνικών Αρχών με διαφορετικά κάθε φορά στοιχεία ταυτότητας – Παράνομη παραμονή στην Ελλάδα & η εν γένει συμπεριφορά του αλλοδαπού συνιστά λόγο δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλει την απέλασή του από την Ελλάδα.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών ήρθε στην Ελλάδα νόμιμα το 1989 και του χορηγήθηκε άδεια παραμονής λόγω σπουδών. Δε ζήτησε την ανανέωσή της και το 1993 συνελήφθη στην Αθήνα λόγω παράνομης παραμονής και εκδόθηκε σε βάρος του απόφαση απέλασης. Απελάθηκε από τη χώρα και καταρτίστηκε σε βάρος του ερυθρό δελτίο για απαγόρευση επανεισόδου του στη Χώρα για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Ο αιτών πέντε μήνες αργότερα ήρθε πάλι στην Ελλάδα χρησιμοποιώντας

άλλο ονοματεπώνυμο οπότε και έλαβε ετήσια άδεια παραμονής ως σύζυγος ελληνίδας. Μετά από δήλωση μέλους της οικογένειας της συζύγου του στις αρμόδιες Υπηρεσίες Αλλοδαπών ανακλήθηκε η άδεια παραμονής του και διατάχθηκε η απέλασή του από τη χώρα επειδή διαπιστώθηκε ότι εμφανίστηκε ενώπιον των Ελληνικών Αρχών χρησιμοποιώντας κάθε φορά διαφορετικά στοιχεία ταυτότητας και η προ πέντε μηνών απέλασή του επιβλήθηκε για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Ο αιτών ζήτησε από τη Διοίκηση την επανεξέταση της υπόθεσής του. Η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας απέρριψε το αίτημά του και ο αιτών προσέφυγε στη Δικαιοσύνη αιτούμενος την ακύρωση της απόφασης της Διοίκησης και προσωρινή δικαστική προστασία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή εκτίμησε ότι ο αιτών δεν επικαλέστηκε καμία απειλούμενη σε βάρος του βλάβη από την εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης. Και έκρινε πάντως ότι δεν συντρέχει λόγος χορηγήσεως αναστολής ενόψει της όλης συμπεριφοράς του αιτούντα και ιδίως του ότι κατ' επανάληψη μεθόδευσε την παράνομη παραμονή του στην Ελλάδα υπό τις προεκτεθείσες περιστάσεις.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης απέλασης.

0058

ΣτΕ (ΕΑ) 374/1995

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Αιγύπτου – Είσοδος στην Ελλάδα βάσει της ελληνοαιγυπτιακής συμφωνίας για την προαγωγή της διμερούς συνεργασίας σε θέματα εργασίας (Ν. 1543/1984) – Νόμιμη παραμονή και εργασία στην Ελλάδα – Προστασία των οικονομικών δικαιωμάτων – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στο αιτιολογικό της απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών ήρθε νόμιμα στην Ελλάδα στις αρχές της δεκαετίας του 1980 και λάμβανε άδεια παραμονής και εργασίας έως το 1995, οπότε η Διοίκηση απέρριψε το σχετικό αίτημα για ανανέωση της άδειας παραμονής του με το αιτιολογικό ότι «δεν παρέχει εξαρτημένη εργασία έναντι αμοιβής, αλλ' ασκεί ελεύθερο επάγγελμα και δεν πληροί τις προβλεπόμενες από τις ισχύουσες διατάξεις προϋποθέσεις του Ν. 1543/1984 και Ν. 1975/1991». Ο αιτών ζήτησε την επανεξέταση της υπόθεσής του από τη Διοίκηση που επιβεβαίωσε την πρωτοβάθμια απόφασή της για απέλασή του από την Ελλάδα. Ο αιτών προσέφυγε στη Δικαιοσύνη αιτούμενος την ακύρωση της απόφασης απέλασης και προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής επικαλέστηκε λό-

γους οικογενειακής ενότητας καθώς και την βεβαρημένη ψυχική κατάσταση ενός από τα τέσσερα παιδιά του, που σύμφωνα με σχετική γνωμάτευση του Κέντρου Ψυχικής Υγιεινής «χρειάζεται ψυχοθεραπεία, ειδική αγωγή και συμβουλευτική εργασία με τους γονείς».

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι η εκτέλεση της απέλασης που θα προκαλέσει την αναγκαστική αναχώρηση του αιτούντα από την Ελλάδα θα του προξενήσει ανεπανόρθωτη βλάβη, γιατί θα οδηγήσει στην πλήρη απορύθμιση της ατομικής και οικογενειακής του κατάστασης με ενδεχόμενο να καταστραφεί αυτός και η οικογένειά του οικονομικά και να διακοπεί η ειδική θεραπευτική αγωγή του άρρωστου παιδιού του. Με τα δεδομένα αυτά η Επιτροπή κρίνει ότι πιθανολογείται ότι θα επέλθει στον αιτούντα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη από την εκτέλεση της προσβαλλόμενης διοικητικής απόφασης, ενώ, εξάλλου ούτε από την αιτιολογία της, ούτε από τα στοιχεία που προσκόμισε ο αιτών ενώπιόν της δεν προκύπτει συγκεκριμένος λόγος δημοσίου συμφέροντος που να επιβάλει την άμεση αναχώρησή του από την Χώρα.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής της προσβαλλόμενης απόφασης απέλασης.

Σημείωση : όμοιου περιεχομένου και η **581/1995** απόφαση της Επιτροπής Αναστολών με την οποία αναστέλλεται η απέλαση πολίτη Φιλιππίνων, που ήρθε νόμιμα στην Ελλάδα και εργαζόταν νόμιμα υπαγόμενη στη διαδικασία της μετάκλησης, στη συνέχεια όμως αφού εγκατέλειψε τον εργοδότη της παρέμενε και εργαζόταν παράνομα στην Ελλάδα, όπου δημιούργησε οικογένεια και το παιδί της έπασχε από σοβαρή πνευμονική πάθηση.

0059

ΣτΕ (ΕΑ) 490/1995

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Αιθιοπίας – Παράνομη παραμονή στη χώρα – Μόνον για εξαιρετικούς λόγους αναγόμενους σε σαφείς κινδύνους ζωής, ασφάλειας ή ελευθερίας του αλλοδαπού εκ της επιστροφής του στην χώρα του επιτρέπεται η παρέκκλιση από την αρχή της απέλασης του αλλοδαπού.

Πραγματικά Περιστατικά : Σε βάρος της αιτούσας, πολίτη της Αιθιοπίας διατάχθηκε η απέλαση από τη χώρα με την αιτιολογία ότι παραμένει παράνομα στην Χώρα. Η αιτούσα προσέφυγε στην Δικαιοσύνη αιτούμενη την ακύρωση της διοικητικής απόφασης απέλασης και προσωρινή δικαστική προστασία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή επανέλαβε την πάγια νομολογία της ότι η αναστολή εκτελέσεως διοικητικής πράξεως περί απελάσεως του αλλοδα-

πού, που παραμένει παράνομα στην χώρα δεν είναι κατ' αρχήν επιτρεπτή, διότι το μέτρο αυτό επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, εκτός αν αποδεικνύεται ότι συντρέχουν όλως εξαιρετικοί λόγοι αναγόμενοι σε σαφείς κινδύνους ζωής, ασφάλειας ή ελευθερίας του αλλοδαπού αυτού εκ της επιστροφής του στην χώρα του. Τέτοιους όμως λόγους δεν επικαλείται η αιτούσα με το δικόγραφο της αίτησης αναστολής και κατά συνέπεια απορρίπτεται το αίτημά της περί χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της απόφασης απέλασης.

Η Επιτροπή έκρινε ότι δεν συντρέχει περίπτωση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης.

0060

ΣτΕ (ΕΑ) 501/1995

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Ιορδανίας παλαιστινιακής καταγωγής – Νόμιμη παραμονή στην Ελλάδα λόγω σπουδών – Απόρριψη του αιτήματος ετήσιας παράτασης της άδειας παραμονής για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής λόγω περάτωσης των βασικών σπουδών και καταδίκης για αδικήματα κοινού ποινικού δικαίου (ανθρωποκτονία) – Επανείσοδος στην Ελλάδα μετά από απέλαση στην Τύνιδα και έκδοση ερυθρού δελτίου απαγόρευσης εισόδου στην Ελλάδα – Υπό ανοχή παραμονή στην Ελλάδα έως την εκδίκαση υπόθεσης βομβιστικής ενέργειας για την οποία κατηγορήθηκε από την Ελληνική Δικαιοσύνη – Η προηγούμενη απέλαση από τη χώρα συνιστά λόγο δημοσίου συμφέροντος που κωλύει την χορήγηση αναστολής εκτέλεσης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης της Ιορδανίας είχε έρθει νόμιμα στην Ελλάδα για σπουδές το 1981 και είχε άδεια παραμονής, με διαδοχικές παρατάσεις έως το 1990, οπότε υπέβαλε αίτημα παράτασης της άδειας παραμονής προκειμένου να εκπονήσει διδακτορική διατριβή στην Ελλάδα. Η αίτησή του αυτή απορρίφθηκε από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης με το αιτιολογικό ότι είχε ήδη περατώσει τις βασικές σπουδές του και είχε καταδικαστεί για απόπειρα ανθρωποκτονίας από την Ελληνική Δικαιοσύνη. Το 1991 συνελήφθη και εκδόθηκε σε βάρος του διαταγή απέλασης λόγω της παράνομης παραμονής του στην Ελλάδα. Ένα μήνα αργότερα απελάθηκε και εκδόθηκε σε βάρος του ερυθρό δελτίο απαγόρευσης επανείσοδος στην Ελλάδα. Δύο μήνες αργότερα ήρθε πάλι στην Ελλάδα και συνελήφθη λίγες μέρες μετά την είσοδό του στην Ελλάδα ενεχόμενος για βομβιστική ενέργεια. Διετάχθη από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης η υπό ανοχή παραμονή του στην χώρα έως την εκδίκαση της υπόθεσής του από την Ελληνική Δικαιοσύνη. Μετά την αθώωσή του υπέβαλε εκ νέου αίτημα παραμονής στην Ελλάδα

για να ολοκληρώσει την διδακτορική του διατριβή. Η αίτηση αυτή απερρίφθη με το αιτιολογικό της ήδη εκδοθείσης σε βάρος του απόφασης απέλασης. Ο αιτών προσέφυγε στη Δικαιοσύνη αιτούμενος την ακύρωση της απόφασης απέλασης της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και προσωρινή δικαστική προστασία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι η προηγούμενη απέλαση από την χώρα συνιστά λόγο δημοσίου συμφέροντος που κωλύει τη χορήγηση της αιτούμενης αναστολής. Έλαβε υπόψη ότι ο αιτών στις δύο αιτήσεις που υπέβαλε στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ζήτησε την ετήσια παράταση της άδειας παραμονής, χρονικό διάστημα που έχει ήδη παρέλθει, και ως εκ τούτου η κρινόμενη αίτηση δεν έχει πλέον αντικείμενο.

Η Επιτροπή απέρριψε το αίτημα αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης απέλασης.

0061

ΣτΕ (ΕΑ) 578/1995

Απέλαση σε βάρος πολίτη Φιλιππίνων – 18χρονη νόμιμη παραμονή και εργασία της συζύγου του, πολίτη Φιλιππίνων στην Ελλάδα – Πολιτογράφηση – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Προστασία βιοτικών σχέσεων – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης των Φιλιππίνων ήρθε στην Ελλάδα παράνομα σε άγνωστη ημερομηνία και παρέμεινε ως λαθρομετανάστης. Το 1995 συνελήφθη και εκδόθηκε σε βάρος του απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Τάξης με την οποία διατάσσεται η απέλασή του από τη χώρα και απαγορεύεται η είσοδός του έως το 2000. Ο αιτών προσέφυγε στη δικαιοσύνη αιτούμενος την ακύρωση της απόφασης απέλασης και προσωρινή δικαστική προστασία. Ο αιτών επικαλέστηκε στην Επιτροπή ότι η απέλασή του θα προκαλέσει σ' αυτόν ανεπανόρθωτη ηθική και υλική βλάβη. Ειδικότερα ότι έχει ήδη τελέσει γάμο με πολίτη των Φιλιππίνων που διαμένει και εργάζεται νόμιμα από 18 ετίας στην Ελλάδα, ομιλεί άπταιστα την Ελληνική γλώσσα και έχει υποβάλει αίτημα πολιτογράφησης. Επίσης επικαλέστηκε την εγκυμοσύνη της συζύγου του αιτούμενος την αναστολή εκτέλεσης της απέλασης ώστε να μπορέσει να παρευρεθεί στο χρόνο του τοκετού και της λοχείας της συζύγου του, να της συμπαρασταθεί και να της προσφέρει τις φροντίδες του. Περαιτέρω προβάλλει ότι η εκτέλεση της απέλασης θα έχει ως συνέπεια τη διάλυση της οικογένειάς του, τη βίαιη διακοπή της συμβίωσής του με την σύζυγό του στην χώρα, που αγαπούν, θεωρούν δεύτερη πατρίδα του και έχουν αποκτήσει φίλους Έλληνες. Τέλος υποστήριξε ότι τα

έξοδα του αναγκαστικού ταξιδιού του στις Φιλιππίνες είναι υπέρογκα. Ο αιτών απέδειξε εγγράφως στην Επιτροπή όλους τους ισχυρισμούς του.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε αξιολογώντας τα δεδομένα της υπόθεσης ότι η εκτέλεση της απέλασης, συνεπαγόμενη την αναχώρηση του αιτούντα από την χώρα, θα έχει ως αποτέλεσμα τη διακοπή της έγγαμης συμβίωσης και ενόψει της κατάστασης εγκυμοσύνης της συζύγου του θα επιφέρει σ' αυτόν βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακύρωσης. Κατά τη διαμόρφωση της κρίσης της η Επιτροπή έλαβε ιδιαίτερος υπόψη ότι η Διοίκηση δεν επικαλείται συγκεκριμένους λόγους δημοσίου συμφέροντος, κωλύοντας τη χορήγηση της αναστολής ή λόγους δημόσιας τάξης καθιστώντας επικίνδυνη την παραμονή του αιτούντα στην χώρα.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της απόφασης απέλασης.

Σημείωση : ομοίου περιεχομένου και η **580/1995** απόφαση της Επιτροπής Αναστολών με την οποία χορηγήθηκε αναστολή εκτέλεσης της απέλασης σε βάρος πολίτη των Φιλιππίνων, που κατ' αρχήν παρέμενε και εργαζόταν νόμιμα στην Ελλάδα όπου είχε έρθει με τη διαδικασία της μετάκλησης το 1987, στη συνέχεια όμως εγκατέλειψε την εργοδότηριά του και αφού συνελήφθηκε το 1995 εκδόθηκε σε βάρος του απόφαση απέλασης λόγω της παράνομης παραμονής του στην Ελλάδα, όπου είχε δημιουργήσει οικογένεια με πολίτη Φιλιππίνων, που παραμένει και εργάζεται νόμιμα στην Ελλάδα επί 22 έτη.

0062

ΣτΕ (ΕΑ) 661/1995

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Συρίας για λόγους δημοσίου συμφέροντος και απαγόρευση εισόδου στην Ελλάδα – Η αναστολή της απέλασης δεν είναι κατ' αρχήν επιτρεπτή γιατί το μέτρο επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος – Εξαίρεση προβλέπεται όταν ο επαναπατρισμός δημιουργεί σαφείς κινδύνους ζωής, ασφάλειας ή ελευθερίας του απελαυνόμενου – Ο αιτών επικαλείται την ιδιότητά του ως προέδρου της Απελευθερωτικής Κίνησης της Συρίας.

Πραγματικά Περιστατικά : Σε βάρος του αιτούντα εκδόθηκε το 1994 διαταγή απέλασης για λόγους δημοσίου συμφέροντος και απαγόρευση εισόδου στην Ελλάδα έως το 1999. Ο αιτών, ένα μήνα μετά την έκδοση της απόφασης απέλασης, υπέβαλε στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης αίτημα για χορήγηση άδειας παραμονής. Επί του αιτήματός του αυτού έλαβε την απάντηση ότι η αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου δεσμεύεται από την περί απελάσεως απόφαση και έτσι δεν μπορεί να του

χορηγήσει άδεια παραμονής. Ο αιτών προσέφυγε στη Δικαιοσύνη αιτούμενος την ακύρωση των πράξεων απέλασης και μη χορήγησης άδειας παραμονής καθώς και προσωρινή δικαστική προστασία. Επικαλέστηκε ενώπιον της Επιτροπής κίνδυνο ζωής, ασφάλειας και ελευθερίας αν επιστρέψει στη χώρα του λόγω του ότι είναι Πρόεδρος της Απελευθερωτικής Κίνησης για τη Συρία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή υπενθύμισε την πάγια νομολογία της ότι η αναστολή εκτελέσεως διοικητικής πράξεως με την οποία διατάσσεται απέλαση του αλλοδαπού δεν είναι, κατ' αρχήν επιτρεπτή, γιατί το μέτρο αυτό επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, εκτός εάν αποδεικνύεται ότι συντρέχουν όλως εξαιρετικοί λόγοι, αναγόμενοι σε σαφείς κινδύνους της ζωής, της ασφάλειας ή της ελευθερίας του αλλοδαπού, που θα δικαιολογούσαν ενδεχομένως την κατ' εξαίρεση χορήγηση αναστολής. Εν προκειμένω, δεν συντρέχει λόγος απόκλισης από την προαναφερόμενη αρχή, δοθέντος ότι ναι μεν ο αιτών επικαλείται κίνδυνο της ζωής, της ασφάλειας και της ελευθερίας του, αν επιστρέψει στη Συρία, λόγω του ότι είναι Πρόεδρος της Απελευθερωτικής Κίνησης για τη Συρία, πλην όμως με τις προσβαλλόμενες πράξεις περί απελάσεως δεν διατάσσεται η προώθηση του αιτούντα ειδικά στην χώρα του, ούτε, άλλωστε, προκύπτει, ότι στην παρούσα υπόθεση συντρέχουν τέτοιοι λόγοι.

Η Επιτροπή Αναστολών απέρριψε την αίτηση αναστολής.

0063

ΣτΕ (ΕΑ) 698/1995

Αρνηση ανανέωσης άδειας παραμονής και διαταγή προς αναχώρηση σε βάρος πολίτη Βενεζουέλας – Προστασία οικονομικών δικαιωμάτων και βιοτικών σχέσεων – Θάνατος του έλληνα συζύγου - συνταξιοδότηση της αιτούσας από το ΝΑΤ – Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης της Διοίκησης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα, πολίτης της Βενεζουέλας τέλεσε γάμο με έλληνα πολίτη και το 1988 εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα μαζί με την κόρη της από πρώτο γάμο. Με το θάνατο του συζύγου της η Διοίκηση αρνήθηκε την ανανέωση της άδειας παραμονής με την αιτιολογία ότι με το θάνατό του έπαυσαν και οι λόγοι της παραμονής της στην Ελλάδα. Η αιτούσα προσέβαλε την απορριπτική απόφαση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας στο Συμβούλιο Επικρατείας αιτούμενη προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής ισχυρίστηκε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης της διοίκησης που θα έχει ως αποτέλεσμα την αναχώρησή της από την Ελλάδα θα της προξενήσει ανεπα-

νόρθωτη βλάβη, αφού αν απωλέσει την εργασία της στην Ελλάδα μετά βεβαιότητας αυτή και η ανήλικη κόρη της θα περιέλθουν σε οικονομική εξαθλίωση, αφού μοναδικό πόρο θα έχει μια πενιχρή σύνταξη του ΝΑΤ. Εξάλλου η ανήλικη κόρη της φοιτά από την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα σε ελληνικά σχολεία και θα αντιμετωπίσει ανυπέρβλητα εμπόδια στην πατρίδα της, την Βενεζουέλα, αφού η μόνη γλώσσα που γνωρίζει είναι η ελληνική. Απόδειξε τους ισχυρισμούς της εγγράφως ενώπιον της Επιτροπής.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή, αξιολογώντας τα δεδομένα της υπόθεσης, και λαμβάνοντας υπόψη ότι από την προσβαλλόμενη πράξη δεν προκύπτουν συγκεκριμένοι λόγοι δημοσίου συμφέροντος που θα κώλυαν την παραμονή της αιτούσας στην Ελλάδα ανέστειλε προσωρινά την εκτέλεση της διοικητικής πράξης.

Η Επιτροπή Αναστολών έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση προσωρινής αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης.

Σημείωση : με την **556/1996** η Επιτροπή Αναστολών χορήγησε οριστική αναστολή στην αιτούσα αφού ούτε από τα στοιχεία του φακέλου της Διοίκησης προέκυψαν συγκεκριμένοι λόγοι δημοσίου συμφέροντος που θα εμπόδιζαν τη χορήγηση αναστολής εκτελέσεως.

0064

ΣτΕ (ΕΑ) 12/1996

Απέλαση σε βάρος πολίτη του Μπανγκλαντές, αιτούντα άσυλο – Νόμιμη είσοδος στην Ελλάδα – Καταδίκη σε δμνη φυλάκιση για παράνομη παραμονή και εργασία – Υποβολή αιτήματος ασύλου κατά την έκτιση της ποινής - Απόρριψη – Επανάληψη του αιτήματος ασύλου μετά την αποφυλάκιση και ενώ εκρατείτο για απέλαση – Υποβολή αποδεικτικών στοιχείων για τον κίνδυνο ζωής, ασφάλειας και ελευθερίας – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος για την επίσπευση της αναχώρησής του από την Ελλάδα.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης του Μπανγκλαντές ήρθε νόμιμα στην Ελλάδα το 1990. Αργότερα συνελήφθη και καταδικάστηκε σε δμνη φυλάκιση για παράνομη παραμονή και εργασία. Ενώ εξέτιε την ποινή φυλάκισης υπέβαλε αίτημα ασύλου που απορρίφθηκε. Μετά την αποφυλάκισή του υπέβαλε εκ νέου αίτημα ασύλου προσκομίζοντας σχετικά στοιχεία, ότι είναι μέλος της οργάνωσης J.P. της οποίας ο ηγέτης είναι στη φυλακή και ότι εάν επιστρέψει στο Μπανγκλαντές θα συλληφθεί και θα θανατωθεί. Η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας δέχθηκε την προσφυγή του αιτούντα βάσει των νέων αυτών στοιχείων, προκειμένου να καταστεί δυνατή η εξέταση του αιτήματος ασύλου. Όμως ο Γενι-

κός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης απέρριψε το αίτημα αναβολής της απέλασης εμποδίζοντας έτσι την εξέταση του αιτήματος ασύλου. Ο αιτών προσέβαλε την πράξη του Γενικού Γραμματέα αιτούμενος την ακύρωσή της και προσωρινή δικαστική προστασία.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τη βλάβη που θα υποστεί ενδεχομένως ο αιτών από την επιστροφή του στη πατρίδα του, από το πολιτικό καθεστώς της οποίας διώκεται, κατά τους ισχυρισμούς του, και το γεγονός ότι η Διοίκηση δεν επικαλείται λόγους δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν την επίσπευση της αναχώρησης, χορήγησε στον αιτούντα αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτελέσεως.

0065

ΣτΕ (ΕΑ) 131/1996

Διαταγή αναχώρησης από την Ελλάδα σε βάρος πολίτη της Βουλγαρίας, συζύγου Έλληνα λόγω διακοπής της έγγαμης συμβίωσης – Προστασία οικονομικών δικαιωμάτων – Προστασία των βιοτικών σχέσεων – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης διαταγής αναχώρησης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε στην Ελλάδα το 1990, τέλεσε γάμο με Έλληνα πολίτη και είχε άδεια παραμονής έως το 1995, οπότε έπαυσε να ανανεώνεται λόγω της διακοπής της έγγαμης συμβίωσης. Η αιτούσα προσέφυγε στη Δικαιοσύνη αιτούμενη την ακύρωση της πράξης της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας με την οποία διατασσόταν να αναχωρήσει από τη χώρα καθώς και προσωρινή δικαστική προστασία. Πρόβαλε ότι η άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης, που συνεπάγεται την αναχώρησή της από την Ελλάδα, θα επιφέρει βλάβη που δύσκολα θα μπορεί να αποκατασταθεί σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακύρωσης, δεδομένου ότι θα χάσει την εργασία της, σε βιοτεχνία ετοιμών ενδυμάτων, όπου εργάζεται και θα στερηθεί των μέσων βιοπορισμού, ενώ εξάλλου η μακρόχρονη απουσία της από τη πατρίδα της, τη Βουλγαρία, θα καταστήσει προβληματική την εκεί επανένταξή της και εκ των πραγμάτων αδύνατη την επιστροφή της στην Ελλάδα. Η αιτούσα απέδειξε εγγράφως τους ισχυρισμούς της ενώπιον της Επιτροπής.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα της υπόθεσης και ότι από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης υπαγόρευαν λόγοι προστασίας του δημο-

σίου συμφέροντος πιθανολογεί ότι από την εκτέλεση της η αιτούσα θα υποστεί βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αιτήσεως ακυρώσεως.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης.

Σημείωση : με την **367/1996** απόφαση η Επιτροπή Αναστολών χορήγησε οριστική αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης λαμβάνοντας υπόψη ότι η Διοίκηση δεν επικαλείται συγκεκριμένους λόγους δημόσιας τάξης ή δημοσίου συμφέροντος, που θα επέβαλαν την άμεση απομάκρυνση της αιτούσας από την Χώρα. Διευκρίνισε τη δυσχερώς επανορθώσιμη βλάβη που θα υποστεί η αιτούσα σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως, δηλαδή ότι η βλάβη συνίσταται στη βίαιη ανατροπή των βιοτικών σχέσεων που έχει δημιουργήσει λόγω της μακράς νόμιμης παραμονής της στην Ελλάδα.

0066

ΣτΕ (ΕΑ) 252/1996

Διαταγή προς αναχώρηση από την Ελλάδα σε βάρος Τούρκου πολίτη, κουργικής καταγωγής, του οποίου του αίτημα ασύλου απορρίφθηκε – Σύλληψη για παράνομη παραμονή και κοινοποίηση της απορριπτικής του ασύλου απόφασης – Εξυπαρχής εξέταση του αιτήματος ασύλου – Αρχή της μη επαναπροώθησης – Η έλλειψη ταξιδιωτικών εγγράφων συνεπάγεται αδυναμία εισόδου σε τρίτη χώρα – Αοριστία των λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της διαταγής προς αναχώρηση.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών ήρθε στην Ελλάδα το 1994 και υπέβαλε αίτημα ασύλου. Το αίτημά του απορρίφθηκε με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης που κοινοποιήθηκε στον αιτούντα ως αγνώστου διαμονής, γιατί είχε ήδη απομακρυνθεί αυθαίρετα από τον τόπο διαμονής που του είχε καθορισθεί. Ένα χρόνο αργότερα συνελήφθη για παράνομη παραμονή, οπότε και ενημερώθηκε προφορικά για την απορριπτική του ασύλου απόφαση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, με την επισήμανση ότι οφείλει να αναχωρήσει στο εξωτερικό το συντομότερο δυνατό κατ' εφαρμογή της αρχής της μη επαναπροώθησης. Στη συνέχεια ο αιτών ζήτησε την εξυπαρχής εξέταση της υπόθεσης ασύλου προσκομίζοντας στις αρμόδιες αστυνομικές αρχές αντίγραφα της αιτήσεως εγγραφής του ως μέλους και εγγραφής του στο Κουρδικό Δημοκρατικό Κόμμα καθώς και βεβαίωση του εκπροσώπου του κόμματος αυτού ότι κατεζητείτο στην Τουρκία από μυστικές υπηρεσίες. Όμως ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης

απέρριψε το σχετικό αίτημά του και ταυτόχρονα ο αιτών ενημερώθηκε ότι οφείλει να αναχωρήσει από την Ελλάδα εντός τριών μηνών. Κατά της απόφασης αυτής ο αιτών κατέθεσε αίτηση ακύρωσης καθώς και αίτηση αναστολής εκτέλεσης.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή αφού εκτίμησε το γεγονός ότι ο αιτών, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του, στερείται ταξιδιωτικών εγγράφων και συνεπώς, της δυνατότητας κανονικής εισόδου του σε τρίτη χώρα, καθώς και το γεγονός ότι η Διοίκηση δεν προβάλλει λόγους δημοσίου συμφέροντος, που επιβάλλουν την άμεση απομάκρυνσή του από την Ελλάδα, αποφάσισε τη χορήγηση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης, προς αποτροπή της ενδεχόμενης βλάβης του από την επιστροφή του ή την απέλασή του στην Τουρκία, όπου κατά τους ισχυρισμούς του απειλούνται η ζωή του και η ελευθερία του.

Η Επιτροπή Αναστολών έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση αναστολής της προσβαλλόμενης απόφασης.

0067

ΣτΕ (ΕΑ) 276/1996

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Ρουμανίας – Αρχή της Οικογενειακής Ενότητας – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα βρίσκεται στην Ελλάδα από το 1979. Είχε άδεια παραμονής έως το 1991, μετά τη λήξη της οποίας δεν αναχώρησε. Το 1988 τέλεσε γάμο με Έλληνα πολίτη με τον οποίο εξακολουθεί να συμβιώνει. Το 1996 με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης απερρίφθη το αίτημά της για επανεξέταση της απέλασής της που διατάχθηκε επειδή κατελήφθη να ασκεί παράνομα το επάγγελμα του διερμηνέα και δεν είχε άδεια παραμονής. Επιπλέον απαγορεύθηκε η είσοδός της στην Ελλάδα έως το 2001. Αιτιολογία της απόφασης ήταν ότι η παραμονή της στην χώρα δημιουργεί «σοβαρά προβλήματα δημόσιας τάξης» και η απέλασή της υπαγορεύεται από «λόγους δημοσίου συμφέροντος». Η αιτούσα επικαλέστηκε στην Επιτροπή Αναστολών την προστασία της οικογενειακής της ζωής υποβάλλοντας υπεύθυνη δήλωση του συζύγου της, με την οποία βεβαιώνεται ότι συμβιών.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης θα επιφέρει στην αιτούσα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ακυρώσεως, συνιστάμενη σε διάσπαση της οικογένειάς της. Η Επιτροπή έλαβε επίσης υπόψη ότι οι λόγοι «δημόσιας τάξης» και «δημο-

σίου συμφέροντος» δεν προσδιορίζονται ειδικότερα στην προσβαλλόμενη πράξη.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής της προσβαλλόμενης απόφασης.

Σημείωση : με την **377/1996** απόφαση η Επιτροπή Αναστολών έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης αφενός μεν επειδή η άμεση εκτέλεση της απέλασης θα επιφέρει στην αιτούσα βλάβη, δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως, αφετέρου δεν επειδή από τον φάκελο της Διοίκησης δεν προκύπτουν συγκεκριμένοι λόγοι «δημοσίας τάξης» ή «δημοσίου συμφέροντος» που να κωλύουν την χορήγηση της αναστολής.

0068

ΣτΕ (ΕΑ) 298/1996

Διαταγή αναχώρησης από την Ελλάδα σε βάρος πολίτη του Ελ Σαλβαδόρ – Είσοδος στην Ελλάδα το 1981 ενώ ήταν ανήλικος με την αλλοδαπή μητέρα του, που τέλεσε γάμο με Έλληνα πολίτη – Υιοθεσία από τον Έλληνα σύζυγο της μητέρας του – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της διαταγής αναχώρησης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης του Ελ Σαλβαδόρ ήρθε με την μητέρα του στην Ελλάδα το 1981, σε ηλικία 8 ετών. Η μητέρα του τέλεσε γάμο με Έλληνα πολίτη και απέκτησαν άλλα δύο παιδιά. Ο αιτών από το 1981 φοιτά στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και το 1994 υιοθετήθηκε από τον Έλληνα σύζυγο της μητέρας του. Το αίτημα του για χορήγηση άδειας παραμονής, που συνοδεύεται από αντίγραφο της δικαστικής απόφασης υιοθεσίας απορρίφθηκε από τη Διοίκηση με την αιτιολογία ότι με την υιοθεσία αποσκοπεί σε μακρά παραμονή. Με απόφαση απέλασης της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας διατάχθηκε να αναχωρήσει από την Ελλάδα. Κατά της πράξης αυτής άσκησε αίτηση ακύρωσης και ζήτησε παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία επικαλούμενος ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης θα επιφέρει σ' αυτόν ανεπανόρθωτη βλάβη γιατί θα αναγκαστεί να απομακρυνθεί από την οικογένειά του.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή Αναστολών χορηγώντας οριστική αναστολή με την **623/1996** απόφασή της έκρινε ότι δεν συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος που επιβάλουν την απομάκρυνση του αιτούντος από τη χώρα, θεωρώντας ότι η απομάκρυνσή του από την Ελλάδα και το οι-

κογενειακό του περιβάλλον θα προκαλέσουν βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της εκκρεμούς αιτήσεως ακυρώσεως.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής.

0069

ΣτΕ (ΕΑ) 316/1996

Μη ανανέωση άδειας παραμονής αλλοδαπού, συζύγου Ελληνίδα – Νόμιμη παραμονή και εργασία – Διακοπή έγγαμης συμβίωσης – Δικαίωμα επικοινωνίας με τα τέκνα – Δικαιώματα του Παιδιού.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών βρίσκεται στην Ελλάδα από το 1987 και χορηγούνταν σ' αυτόν άδειες παραμονής. Το 1991 τέλεσε γάμο με ελληνίδα και απέκτησαν δύο παιδιά. Η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας απέρριψε το 1995 αίτημα για ανανέωση της άδειας παραμονής του με το αιτιολογικό ότι διεκόπη η έγγαμη συμβίωση του αιτούντα με τη σύζυγό του και δεν προσκομίσθηκε δικαστική απόφαση που να του αναθέτει την άσκηση της γονικής μέριμνας των δύο ανήλικων τέκνων του. Κατά της απορριπτικής απόφασης της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας ο αιτών άσκησε αίτηση ακύρωσης και αναστολής. Στην Επιτροπή υπέβαλε δικαστική απόφαση με την οποία ρυθμίζεται προσωρινά η επικοινωνία του αιτούντα με τα τέκνα του.

Σκεπτικό : Λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα της υπόθεσης και ιδιαίτερα το γεγονός ότι από τα στοιχεία της υπόθεσης δεν προκύπτει ούτε έκδοση διαζυγίου, ούτε η αφαίρεση με δικαστική απόφαση της γονικής μέριμνας από τον αιτούντα καθώς και την προσωρινή δικαστική ρύθμιση επικοινωνίας με τα τέκνα του η Επιτροπή πιθανολογεί ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης και η συνεπαγόμενη αναχώρηση του από την Ελλάδα θα επιφέρει σ' αυτόν βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αιτήσεως ακυρώσεως.

Η Επιτροπή ανέστειλε προσωρινά την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.

Σημείωση : με την **819/1996** απόφαση η Επιτροπή χορήγησε οριστική αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης.

Ομοίου περιεχομένου και η **381/1996** απόφαση της Επιτροπής με την οποία κρίνεται ότι η μη ανανέωση άδειας παραμονής πολίτη του Πακιστάν, πατέρα δύο ανήλικων παιδιών από γάμο του με ελληνίδα, στον οποίο έχει ανατεθεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση η άσκηση της επιμέλειας των τέκνων του (λόγω του αναξιοπρεπούς βίου της συζύγου του και της καταδίκης της για κατά συρροή αξιόποινες πράξεις σωματικής βλάβης σε βάρος ενός εκ των ανήλικων τέκνων του) θα προκαλέσει βλά-

βη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως, συνιστάμενη στην ανατροπή των διαμορφωμένων βιοτικών του σχέσεων και στη στέρηση της φροντίδας και ανατροφής των ανήλικων τέκνων του. Η Επιτροπή εκτιμά ιδιαίτερα το γεγονός ότι από τα υπάρχοντα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτουν λόγοι δημοσίας τάξεως ή άλλοι λόγοι δημοσίου συμφέροντος που θα εκώλυαν τη χορήγηση της αναστολής και αποφασίζει την προσωρινή αναστολή της προσβαλλόμενης απόφασης.

0070

ΣτΕ (ΕΑ) 399/1996

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Πολωνίας – Παράνομη είσοδος στη χώρα – Διεύθυνση γραφείου ευρέως εργασίας για αλλοδαπούς διευκολύνοντας την παράνομη παραμονή και εργασία τους στην Ελλάδα – Η αναστολή εκτέλεσης της απέλασης επιτρέπεται μόνον για εξαιρετικούς λόγους αναγόμενους σε κίνδυνο ζωής, ασφάλειας και ελευθερίας του αλλοδαπού – Υγεία - Οικογενειακή ζωή : δεδομένα της υπόθεσης μη αποδεικνυόμενα ενώπιον της Επιτροπής – Επίκληση της ιδιότητας του πρόσφυγα – Παράνομη παραμονή στην Ελλάδα επί δετία.

Πραγματικά Περιστατικά : Σε βάρος της αιτούσας, που είχε έρθει παράνομα στην Ελλάδα εκδόθηκε από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης απόφαση απέλασής της από τη χώρα μετά από σύλληψή της στην Αθήνα, όπου σύμφωνα με το σχετικό διαφημιστικό φυλλάδιο διηύθυνε γραφείο ευρέσεως εργασίας, όπως προκύπτει από την ταυτόχρονη σύλληψη τριών άλλων αλλοδαπών στον προθάλαμο του προαναφερθέντος γραφείου, διευκολύνοντας την παράνομη παραμονή και εργασία αλλοδαπών στην χώρα. Κατά τη απόφασης απέλασης άσκησε αίτηση ακύρωσης, αιτούμενη παράλληλα προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής ισχυρίστηκε, χωρίς να αποδείξει εγγράφως ότι είναι πρόσφυγας, ότι έχει τελέσει γάμο με Έλληνα πολίτη ήδη από το 1992, ότι ένα από τα δύο παιδιά που απέκτησε στο γάμο αυτό αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα υγείας, τη μόνιμη παραμονή της στην Ελλάδα από την τέλεση του γάμου καθώς και τις προσπάθειες της για αναζήτηση νόμιμης εργασίας σε ταξιδιωτικό γραφείο.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή επανέλαβε την πάγια νομολογία ότι δηλαδή η πράξη απέλασης του αλλοδαπού, επιβαλλομένη για λόγους δημοσίου συμφέροντος δεν είναι κατ' αρχήν δεκτική αναστολής, εκτός εάν αποδεικνύεται ότι συντρέχουν όλως εξαιρετικοί λόγοι αναγόμενοι σε σαφείς κινδύνους της ζωής, της ασφάλειας και της ελευθερίας του αλλοδαπού,

που θα δικαιολογούσαν ενδεχομένως τη κατ' εξαίρεση χορήγηση αναστολής. Έλαβε υπόψη της ότι η αιτούσα δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό των ισχυρισμών της στοιχείο, ενώ εξάλλου πιθανολόγησε ότι διαμένει παράνομα στην Ελλάδα και ουδέποτε επιδίωξε τη χορήγηση άδειας παραμονής βάσει της σχετικής ελληνικής νομοθεσίας. Ειδικότερα για τον ισχυρισμό της αιτούσας ότι είναι πρόσφυγας η Επιτροπή έκρινε ότι εκτός « της κατά τρόπο αόριστο και αναπόδεικτο, επικλήσεως της ιδιότητας του πρόσφυγος, δεν προβάλλονται από μέρους της αιτούσης λόγοι αναγόμενοι σε κινδύνους της ζωής, ασφαλείας ή ελευθερίας της ίδιας».

Η Επιτροπή έκρινε ότι δεν συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης.

0071

ΣτΕ (ΕΑ) 359/1996

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Συρίας – Παράνομη παραμονή στην Ελλάδα – Δικαστική καταδίκη για τροχαία παράβαση – Τριετής παραμονή στην Ελλάδα – Μνηστεία με ελληνίδα & πρόθεση τέλεσης γάμου μαζί της - εγκυμοσύνη – Δήλωση του εργοδότη ότι είναι αναγκαίος και απαραίτητος για την εργασία που παρέχει – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Προστασία οικονομικών δικαιωμάτων – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απέλασης.

Πραγματικά περιστατικά: Σε βάρος του αιτούντα εκδόθηκε απόφαση απέλασης μετά την έκτιση 30ήμερης ποινής φυλάκισης για τροχαία παράβαση. Διαπιστώθηκε ότι είχε εισέλθει παράνομα στην Ελλάδα πριν από τρία χρόνια και στο αιτιολογικό της απόφασης που εκδόθηκε από το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης αναφέρεται ότι η απέλαση διατάσσεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Ο αιτών πρόσβαλε την πράξη της Διοίκησης με αίτηση ακύρωσης αιτούμενος παράλληλα και προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής απέδειξε εγγράφως : τη μνηστεία του με Ελληνίδα και την πρόθεσή του να τελέσει γάμο μαζί της καθώς και την εγκυμοσύνη της μέλλουσας συζύγου του. Επιπροσθέτως προσκόμισε βεβαίωση του εργοδότη του ο οποίος δηλώνει ότι επιθυμεί την παραμονή του αιτούντα στη χώρα, γιατί είναι άριστος τεχνίτης και καλό χαρακτήρας, ότι ουδέποτε αντιμετώπισε πρόβλημα μαζί του είτε σε θέματα εργασίας είτε στις μεταξύ τους σχέσεις και ότι η παραμονή του στη χώρα δεν συνεπάγεται απώλεια εργασίας για κάποιον ημεδαπό δεδομένου ότι ο ΟΑΕΔ στον οποίον έχει επανειλημμένα απευθυνθεί αδυνατεί να του συστήσει τεχνίτη με ανάλογες τεχνικές γνώσεις.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή πιθανολογεί ότι η άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης θα επιφέρει στον αιτούντα ανεπανόρθωτη βλάβη, συνισταμένη στην ανατροπή των προσωπικών, κοινωνικών και οικονομικών δεδομένων της ζωής του. Έκρινε ότι αν και η προσβαλλόμενη πράξη αναφέρει ότι η απέλαση του αιτούντος διατάσσεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, δεν εξειδικεύει τους λόγους αυτούς, που θα εμπόδιζαν τη χορήγηση της αιτούμενης αναστολής.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης προσωρινής αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης.

0072

ΣτΕ (ΕΑ) 433/1996

Αρνηση ανανέωσης άδειας παραμονής και διαταγή απέλασης σε βάρος της αιτούσας, πολίτη της Κέννας, μητέρας δύο ανήλικων τέκνων πολιτών επίσης Κέννας λόγω διακοπής της έγγαμης συμβίωσης της με Έλληνα – Δικαιώματα του Παιδιού – Προστασία οικονομικών δικαιωμάτων – Δικαίωμα σε αξιοπρεπή ζωή – Αοριστία των λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης της Διοίκησης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα, μητέρα δύο ανήλικων τέκνων ήρθε στην Ελλάδα νόμιμα από την Κέννα το 1989. Το 1990 τέλεσε γάμο με Έλληνα πολίτη και λάμβανε άδεια παραμονής έως το 1995, οπότε λόγω διακοπής της έγγαμης συμβίωσης το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης αρνήθηκε την περαιτέρω ανανέωση της άδειας παραμονής στην Ελλάδα τόσο της δικής της όσο και των τέκνων της. Η αιτούσα άσκησε αίτηση ακύρωσης κατά της απόφασης της Διοίκησης με την οποία απορρίπτεται το αίτημά της για ανανέωση της άδειας παραμονής στην χώρα και διατάσσεται η απέλασή της. Επιπλέον αιτήθηκε προσωρινή δικαστική προστασία. Στην Επιτροπή απέδειξε εγγράφως τους ισχυρισμούς της περί δυσχερώς επανορθώσιμης βλάβης εάν εκτελεσθεί η προσβαλλόμενη πράξη και τελικά ευδοκμήσει η αίτηση ακύρωσης κυρίως για τα παιδιά της, που θα αναγκαστούν να διακόψουν την φοίτησή τους σε σχολεία της Ελλάδας και θα υποχρεωθούν να επιστρέψουν σε σχολεία της Κέννας, τα οποία όμως τους είναι παντελώς άγνωστα μετά την μακρόχρονη παραμονή τους στην Ελλάδα. Εξάλλου η ίδια η αιτούσα θα αναγκαστεί να διακόψει την απασχόλησή της σε διάφορες αγροτικές εργασίες και να επιστρέψει στην Κέννα, όπου επικρατεί εξαθλίωση, με αποτέλεσμα τόσο αυτή, όσο και η οικογένειά της να αντιμετωπίσουν σοβαρό πρόβλημα επιβίωσης. Η Διοίκηση στις απόψεις που διατύπωσε στο έγγραφο που απέστειλε στο Δικαστήριο αναφέρει ότι οι γενικότεροι λόγοι δημοσίου συμφέροντος που αιτιολογούν την έκδοση της προσβαλλόμενης διοικητι-

κής πράξης συνίστανται στις δυσμενείς επιπτώσεις από την μόνιμη εγκατάσταση αλλοδαπών στην χώρα, όπως οικονομικές, εθνικής ασφαλείας, υγείας, δημογραφικές που κωλύουν την χορήγηση της αιτούμενης αναστολής.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή εκτιμώντας τα δεδομένα της υπόθεσης έκρινε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης διαταγής απέλασης θα επιφέρει στην αιτούσα και τα παιδιά της βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη. Επί των λόγων δημοσίου συμφέροντος που διατύπωσε η Διοίκηση ως αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης έκρινε ότι αυτοί διατυπώνονται αόριστα, και σχετίζονται γενικά με την ανάγκη αποφυγής συρροής μεγάλου αριθμού αλλοδαπών εξωκοινοτικής προελεύσεως στην χώρα και όχι ατομικώς με την αιτούσα και τα παιδιά της ή με συγκεκριμένες δραστηριότητές τους και άρα δεν συνιστούν λόγους κωλύοντες την αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης.

Η Επιτροπή αποφάσισε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγηση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης.

0073

ΣτΕ (ΕΑ) 442/1996

Απέλαση σε βάρος ανήλικης αλλοδαπής, πολίτη της Κίνας – Νόμιμη είσοδος και παραμονή στην Ελλάδα - στη συνέχεια παράνομη – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Δικαιώματα του Παιδιού – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος και δημόσιας τάξης στην αιτιολογία της απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε νόμιμα στην Ελλάδα το 1989 προκειμένου να μείνει με τους γονείς της. Λάμβανε άδεια παραμονής έως το 1993. Το 1996 συνελήφθη λόγω παράνομης παραμονής και εκδόθηκε σε βάρος της διαταγή απέλασης, η εκτέλεση της οποίας ανεστάλη επί τρίμηνο επειδή φοιτούσε σε ελληνικό Σχολείο. Οι γονείς της, ως ασκούντες τη γονική μέριμνα ζήτησαν την ακύρωση της απόφασης απέλασης της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας και προσωρινή δικαστική προστασία. Αποδεικνύοντας εγγράφως τους ισχυρισμούς τους πρόβαλαν ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης θα επιφέρει στην κόρη τους ανεπανόρθωτη βλάβη που συνίσταται σε διακοπή των σπουδών της.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή κρίνει ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης θα επιφέρει στην κόρη των αιτούντων τη βλάβη που επικαλούνται και ότι πρέπει να χορηγηθεί η αιτούμενη αναστολή εκτέλεσης. Και να μεν στην προσβαλλόμενη πράξη αναφέρεται ότι η παραμονή της στην Ελλάδα δημιουργεί «σοβαρά προβλήματα δημόσιας τάξης» και ότι η απέλαση διατάσσεται «για λόγους δημοσίου συμφέροντος», οι λόγοι όμως

αυτοί δεν προσδιορίζονται ειδικότερα στην προσβαλλόμενη απόφαση, ούτε προκύπτουν από τα στοιχεία του φακέλου.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης.

0074

ΣτΕ (ΕΑ) 444/1996

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Συρίας – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Κράτηση και απέλαση λόγω συσχέτισής του με προανάκριση που εκκρεμούσε βάρος του εργοδότη του – Προστασία βιοτικών και κοινωνικών σχέσεων – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης απέλασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης της Συρίας ήρθε νόμιμα στην Ελλάδα το 1996 και έλαβε άδεια παραμονής έως το 1997 εργαζόμενος σε ναυτιλιακή εταιρεία. Κατά το διάστημα αυτό γράφτηκε σε Σχολή Βυζαντινής Αγιογραφίας. Όταν ο αιτών προσήλθε στις υπηρεσίες Αλλοδαπών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης για να δηλώσει το γάμο του με Ελληνίδα κρατήθηκε και στη συνέχεια αφού ανακλήθηκε η άδεια παραμονής του διατάχθηκε η απέλασή του από την χώρα και η απαγόρευση εισόδου του έως το 2001. Δικαιολογητική βάση της έκδοσης της απόφασης απέλασης ήταν το γεγονός ότι εργαζόταν σε εταιρεία σε βάρος της οποίας είχε ασκηθεί ποινική δίωξη με την κατηγορία ότι τακτοποιούσε αλλοδαπούς εκδίδοντας πλαστές καταστάσεις της Επιθεώρησης Εργασίας. Ο αιτών ζήτησε την ακύρωση της απόφασης απέλασης και προσωρινή δικαστική προστασία, ισχυριζόμενος ότι η άμεση εκτέλεση της απέλασης θα επιφέρει βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη που συνίσταται στην διάσπαση της οικογένειάς του και στην εν γένει ανατροπή των κοινωνικών και βιοτικών του σχέσεων. Απέδειξε εγγράφως του ισχυρισμούς του ενώπιον της Επιτροπής.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι η εκτέλεση της απόφασης απέλασης θα προκαλέσει στον αιτούντα δυσχερώς επανορθώσιμη βλάβη για τους λόγους που αναφέρει στην αίτησή του. Και να μεν η Διοίκηση επικαλείται στην προσβαλλόμενη πράξη ότι η παραμονή του αιτούντα προκαλεί «σοβαρά προβλήματα δημόσιας τάξης», εκ τούτου όμως δεν κωλύεται η χορήγηση της αιτούμενης αναστολής γιατί οι λόγοι δημόσιας τάξης που επικαλείται η Διοίκηση δεν προσδιορίζονται ειδικότερα στην προσβαλλόμενη πράξη, ούτε προκύπτουν από τα στοιχεία του φακέλου (στη γνωμοδότηση της Επιτροπής του άρθρου 27 παρ. 5 του Ν. 1975/1991 αναφέρεται ότι «πρόκειται περί ατόμου για το οποίο δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι είναι επικίνδυνο για τη δημόσια τάξη...»). Εξάλλου τέτοιοι λόγοι

δεν προκύπτουν ούτε από το γεγονός ότι διεξάγεται προανάκριση σε βάρος της εταιρείας, όπου ο αιτών εργαζόταν, για τακτοποίηση αλλοδαπών με πλαστές καταστάσεις, η οποία άλλωστε δεν έχει ακόμα καταλήξει.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης απέλασης.

0075

ΣτΕ (ΕΑ) 587/1996

Απέλαση σε βάρος πολίτη της Ρωσίας – Εκτέλεση της απέλασης – Η αναστολή εκτέλεσης της απέλασης επιτρέπεται για εξαιρετικούς λόγους που ανάγονται στην ζωή, ασφάλεια και ελευθερία του αλλοδαπού – Απόρριψη της αίτησης αναστολής που ασκείται και από τον εργοδότη της αλλοδαπής, γιατί η επικαλούμενη από αυτόν ζημία είναι οικονομικής φύσης, μη δικαιολογούσα την χορήγηση αναστολής.

Πραγματικά Περιστατικά : Σε βάρος της αλλοδαπής, εκδόθηκε απόφαση απέλασης και απαγορεύθηκε η είσοδος της στην Ελλάδα έως το 2001. Είχε έρθει στην Ελλάδα το 1996 για να εργασθεί ως καλλιτέχνης σε κέντρο διασκέδασης. Κατά της απόφασης απέλασης άσκησαν αίτηση ακύρωσης και αναστολής η αλλοδαπή καθώς και ο ιδιοκτήτης του κέντρου διασκέδασης, όπου εργαζόταν. Στην Επιτροπή ο ιδιοκτήτης του κέντρου διασκέδασης ισχυρίστηκε ότι η απέλαση της αλλοδαπής θα επιφέρει σ' αυτόν ζημία, που συνίσταται στην οριστική διάλυση του καλλιτεχνικού συγκροτήματος του κέντρου του, στο οποίο συμμετείχε η υπό απέλαση αλλοδαπή. Η Επιτροπή έκρινε την υπόθεση μετά την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης απέλασης (με έγγραφό του το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ενημέρωσε την Επιτροπή περί της εκτέλεσης της απέλασης της αλλοδαπής).

Σκεπτικό : Η Επιτροπή επανέλαβε την αρχή σύμφωνα με την οποία η αναστολή εκτέλεση διοικητικής πράξης με την οποία διατάσσεται απέλαση αλλοδαπού δεν είναι, καταρχήν, επιτρεπτή, διότι το μέτρο αυτό επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, εκτός αν αποδεικνύεται ότι συντρέχουν όλως εξαιρετικοί λόγοι, αναγόμενοι σε σαφείς κινδύνους της ζωής, ασφάλειας ή ελευθερίας του αλλοδαπού, που θα δικαιολογούσαν ενδεχομένως την κατ' εξαίρεση χορήγηση της αναστολής. Στην προκειμένη περίπτωση η αιτούσα δεν επικαλέστηκε λόγους κινδύνου της ζωής της, της ασφάλειας ή της ελευθερίας της από την επιστροφή της στην πατρίδα της. Εξάλλου έχει ήδη απελαθεί στην Μόσχα αεροπορικώς. Η Επιτροπή κρίνει στη συνέχεια ότι η αναστολής εκτέλεσης διοικητικής πράξης αποσκοπεί μόνο στη διατήρηση υφιστάμενης πραγματικής κατάστασης και όχι στη δημιουργία νέας, και άρα δεν είναι εν προκειμένω

επιτρεπτή η αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης. Ως προς τους ισχυρισμούς του δεύτερου των αιτούντων, ιδιοκτήτη του κέντρου διασκέδασης όπου εργαζόταν η αλλοδαπή που απελάθηκε η Επιτροπή έκρινε ότι η ζημία που ισχυρίζεται ότι θα υποστεί λόγω της αναχώρησης της πρώτης των αιτούντων από την Ελλάδα είναι οικονομικής φύσης και δε δικαιολογεί τη χορήγηση της αναστολής.

Η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση αναστολής και ως προς τους δύο αιτούντες.

Σημείωση : όμοιου περιεχομένου και η **588/1996** απόφαση της Επιτροπής Αναστολών.

0076

ΣτΕ (ΕΑ) 596/1996

Απόρριψη αιτήματος ασύλου Αιθίοπα πολίτη και έγκριση υπό ανοχή παραμονής του στην χώρα, προκειμένου να μεριμνήσει για την αναχώρησή του – Είσοδος στην Ελλάδα λόγω σπουδών το 1970 και άδεια παραμονής έως το 1990 λόγω σπουδών – Ιδιότητα του Εκπρωσώπου στη Ελλάδα του Ορθόδοξου Πατριαρχείου της Αιθιοπίας – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της απόφασης απομάκρυνσης του αιτούντα από τη χώρα.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, Αιθίοπας πολίτης, ήρθε στην Ελλάδα το 1970 και έλαβε άδεια παραμονής λόγω σπουδών, που ανανεωνόταν συνεχώς έως το 1990. Φοίτησε στη Θεολογική και Νομική Σχολή ενώ το 1978 είχε αναλάβει την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής που πρόκειται να κριθεί εντός του 1996. Κατά το διάστημα παραμονής του στην Ελλάδα δραστηριοποιείτο στα πλαίσια της αιθιοπικής κοινότητας στην χώρα, ενώ το 1990 ορίστηκε επίσημος εκπρόσωπος του Ορθόδοξου Πατριαρχείου της Αιθιοπίας. Το 1995 συνελήφθη και διετάχθη η αυθημερόν απέλασή του από την Ελλάδα, επειδή παρέμενε παράνομα. Ενώ εκρατείτο για απέλαση υπέβαλε αίτημα ασύλου που απερρίφθη και στη συνέχεια μετά από αίτησή του του χορηγήθηκε άδεια υπό ανοχή παραμονής στην Ελλάδα προκειμένου να μεριμνήσει την αναχώρησή του από την χώρα. Η άδεια αυτή, αρχικά εξάμηνη, στη συνέχεια παρατάθηκε για ένα ακόμα εξάμηνο. Ο αιτών προσέβαλε και τις δύο πράξεις της Διοίκησης, δηλ. την πράξη απόρριψης του αιτήματος ασύλου και την πράξη με την οποία χορηγείται στον αιτούντα υπό ανοχή παραμονή στην Ελλάδα προκειμένου να μεριμνήσει για την αναχώρησή του από την χώρα στο Συμβούλιο Επικρατείας και ζήτησε προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής απόδειξε εγγράφως τους ισχυρισμούς τους και ειδικότερα τον κίνδυνο ζωής και ελευθερίας που διατρέχει εάν

αναγκαστεί να επιστρέψει στην Αιθιοπία, αφού αντίκειται στο καθεστώς της χώρας αυτής, που προέκυψε μετά το πραξικόπημα του 1991.

Σκεπτικό : Ως προς το μέρος που η αίτηση αναστολής στρέφεται κατά της απόφασης με την οποία η Διοίκηση απέρριψε το αίτημα ασύλου του αιτούντα η Επιτροπή έκρινε ότι η αναστολή εκτέλεσης αρνητικής διοικητικής πράξης, όπως είναι η άρνηση αναγνώρισης του αιτούντος ως πρόσφυγα και χορήγησης σ' αυτόν πολιτικού ασύλου δεν είναι επιτρεπτή, γιατί θα ισοδυναμούσε με έκδοση πράξης θετικού περιεχομένου. Ως προς το δεύτερο σκέλος της αιτούμενης αναστολής η Επιτροπή έκρινε, αφού έλαβε υπόψη της τα δεδομένα της υπόθεσης, την παράταση για ένα επιπλέον δμνηνο της ήδη χορηγηθείσης υπό ανοχή άδειας παραμονής και τον κίνδυνο ζωής που επικαλείται ο αιτών αν αναγκαστεί να επιτρέψει στην πατρίδα του, ότι η Διοίκηση δεν επικαλείται λόγους δημοσίου συμφέροντος, που να επιβάλλουν την άμεση απομάκρυνσή του από τη Χώρα.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της πράξης με την οποία ο αιτών διατάσσεται να μεριμνήσει για την αναχώρησή του από την Ελλάδα και απέρριψε ως απαράδεκτη την αίτηση αναστολής κατά το μέρος που αφορά στην αναστολή εκτέλεσης της απορριπτικής του αιτήματος του ασύλου απόφασης της Διοίκησης.

0077

ΣτΕ (ΕΑ) 64/1997

Άρνηση ανανέωσης της άδειας παραμονής και απειλή απέλασης σε βάρος της αιτούσας, πολίτη των Φιλιππίνων, τέως συζύγου Έλληνα πολίτη – Προστασία οικονομικών δικαιωμάτων – Αοριστία λόγω δημοσίου συμφέροντος στο αιτιολογικό της απόφασης της Διοίκησης.

Πραγματικά Περιστατικά : Η αιτούσα ήρθε στην Ελλάδα το 1989 και μετά την τέλεση γάμου με Έλληνα πολίτη της χορηγήθηκε για το λόγο αυτό άδεια παραμονής. Λόγω απόρριψης του αιτήματός της για ανανέωση της άδειας παραμονής της το 1995 αναχώρησε από την Ελλάδα και στη συνέχεια επανήλθε με προξενική θεώρηση, ισχύος έξι μηνών, για ετήσια διαμονή, ως σύζυγος Έλληνα πολίτη. Μετά τη λήξη της ετήσιας διαμονής της υπέβαλε αίτημα ανανέωσης της άδειας παραμονής και χορήγησης άδειας εργασίας (σε αλλοδαπή εταιρεία του Α.Ν. 89/1967 που διατηρεί εγκατάσταση Γραφείου στην Ελλάδα), αλλά το αίτημά της απορρίφθηκε με απόφαση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας επειδή δεν υποβλήθηκε εγκαίρως και επειδή αποσκοπεί σε μακρά παραμονή στην Ελλάδα. Στη συνέχεια η αιτούσα κατέθεσε αγωγή διαζυγίου και ζήτησε την επανεξέταση του αιτήματός της, ενώ με σχετική δικαστική απόφαση ελύθη ο γάμος της. Επί του αιτήματος επανεξέτασης η Διεύθυνση Κρατι-

κής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης απάντησε αρνητικά με το αιτιολογικό ότι δε ζήτησε άδεια παραμονής εγκαίρως, δεν υπάρχει συμβίωση με το σύζυγό της και αποσκοπεί σε μακρά παραμονή και εργασία στην Ελλάδα, χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις. Την απόφαση αυτή προσέβαλε στο Συμβούλιο Επικρατείας αιτούμενη την ακύρωσή της και την αναστολή εκτέλεσης της επαπειλούμενης απέλασης. Απόδειξε εγγράφως τους ισχυρισμούς της ενώπιον της Επιτροπής.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή έκρινε ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης θα επιφέρει στην αιτούσα βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακυρώσεως, δεδομένου ότι θα απωλέσει την εργασία της σε εταιρεία που υπάγεται στις διατάξεις του Α.Ν. 89/1967. Ενόψει της βλάβης αυτής και δοθέντος ότι η Διοίκηση αναφέρει αορίστως γενικότερους λόγους δημοσίου συμφέροντος και δεν επικαλείται συγκεκριμένους λόγους δημοσίας τάξης ή δημοσίου συμφέροντος που αφορούν την αιτούσα ή τις δραστηριότητές της, η Επιτροπή κρίνει ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης της αιτουμένης αναστολής.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής της προσβαλλόμενης απόφασης.

0078

ΣτΕ (ΕΑ) 78/1997

Απέλαση σε βάρος αλλοδαπού, πολίτη Φιλιππίνων, που ήρθε στην Ελλάδα σε ηλικία 10 ετών, προκειμένου να συνενωθεί με τη νόμιμα διαμένουσα στη χώρα μητέρα του – Νόμιμη παραμονή έως την ηλικία των 19 ετών – Αρχή της οικογενειακής ενότητας – Φοίτηση στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα – Αναστολή εκτέλεσης της απέλασης από τη Διοίκηση για ανθρωπιστικούς λόγους – Αοριστία των λόγων δημοσίας τάξης και δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών ήρθε στην Ελλάδα το 1983, σε ηλικία 10 ετών, προκειμένου να συνενωθεί με τη νόμιμα διαμένουσα στη χώρα μητέρα του. Έλαβε άδεια παραμονής έως το 1994, μέχρι δηλαδή την συμπλήρωση των 18 ετών. Στο διάστημα της νόμιμης παραμονής του στην Ελλάδα φοίτησε στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, δημιούργησε τη δική του οικογένεια και το 1994 απέκτησε ένα παιδί. Το 1996 συνελήφθη για παράνομη παραμονή και εκδόθηκε σε βάρος του απόφαση απέλασης από τη Χώρα για λόγους δημοσίου συμφέροντος, ενώ ταυτόχρονα απαγορεύθηκε η εκ νέου είσοδός του έως το 2001. Η προσφυγή του αιτούντα στην Διοίκηση για επανεξέταση της υπόθεσής του είχε ως αποτέλεσμα την επιβεβαίωση της απόφασης του πρωτοβάθμιου διοικητι-

κού οργάνου με την αιτιολογία ότι εξακολουθούν να υφίστανται οι λόγοι που αναφέρονται στην απόφαση απέλασης. Αργότερα, ζήτησε άδεια παραμονής βάσει της αρχής της οικογενειακής ενότητας και για λόγους σπουδών. Το αίτημά του αυτό απορρίφθηκε από τη Διοίκηση με την αιτιολογία ότι η ικανοποίησή του προσκρούει σε λόγους δημοσίου συμφέροντος που περιλαμβάνονται στην απόφαση απέλασής του. Όμως, για ανθρωπιστικούς λόγους και επειδή ο αιτών παρέμεινε επί μακρόν στην Ελλάδα πλησίον της μητέρας του, που είναι κάτοχος ισχύουσας άδειας παραμονής, η Διοίκηση ανέστειλε την εκτέλεση της απόφασης απέλασης για είκοσι ημέρες. Ο αιτών προσέβαλε τις αποφάσεις της Διοίκησης περί απέλασης στο Συμβούλιο Επικρατείας καταθέτοντας αίτηση ακύρωσης και αιτούμενος προσωρινή δικαστική προστασία. Απόδειξε εγγράφως του ισχυρισμούς του ενώπιον της Επιτροπής.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή κατά την κρίση της πιθανολόγησε ότι η άμεση εκτέλεση της απέλασης θα επιφέρει στον αιτούντα τη βλάβη που επικαλείται, δηλαδή θα πληγεί το δικαίωμά του στην οικογενειακή ζωή και θα αναγκαστεί να διακόψει τις σπουδές του. Και ναι μεν στην προσβαλλόμενη απόφαση αναφέρεται ότι παραμονή του αιτούντα στην Ελλάδα «δημιουργεί σοβαρά προβλήματα δημόσιας τάξης» και ότι την απέλασή του υπαγόρευαν «λόγοι δημοσίου συμφέροντος», εκ τούτου όμως δεν κωλύεται η αναστολή, γιατί οι λόγοι δημοσίας τάξης που επικαλείται η Διοίκηση δεν προσδιορίζονται ειδικότερα στην προσβαλλόμενη απόφαση απέλασης, ούτε προκύπτουν από τα στοιχεία του φακέλου.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης απέλασης.

Σημείωση : Όμοιου περιεχομένου και η 242/1997 απόφαση της Επιτροπής Αναστολών, που αφορά πολίτη της Δομινικανής Δημοκρατίας που ήρθε στην Ελλάδα το 1989, όταν ήταν ανήλικος λόγω του θανάτου του πατέρα του στην πατρίδα του, προκειμένου να συνενωθεί με την νόμιμα διαμένουσα από το 1985 λόγω γάμου με έλληνα πολίτη μητέρα του, που στο μεταξύ είχε αποκτήσει και άλλο τέκνο. Έλαβε άδεια παραμονής που ανανεωνόταν έως το 1996 και στο διάστημα της νόμιμης παραμονής του στην Ελλάδα φοίτησε σε Ελληνικά Σχολεία. Το 1996 η Διοίκηση απέρριψε αίτημά του για ανανέωση της άδειας παραμονής του με το αιτιολογικό ότι δεν υπεβλήθη έγκαιρα, στερείται ιδίων μέσων συντήρησης και είναι ενήλικος αλλογενής που αποσκοπεί σε μακρά παραμονή. Ταυτόχρονα διέταξε την αναχώρησή του από την Ελλάδα. Ο αιτών προσέφυγε στο Συμβούλιο Επικρατείας αιτούμενος την ακύρωση της απόφασης και προσωρινή δικαστική προστασία. Ενώπιον της Επιτροπής, όπου απέδειξε εγγράφως τους ισχυρισμούς του, επικαλέστηκε ότι η εκτέλεση της από-

φασης αναχώρησής του από την Ελλάδα θα επιφέρει σ' αυτόν ανεπανόρθωτη βλάβη, που συνίσταται στην απομάκρυνση από την οικογένειά του και διακοπή των σπουδών του. Η Επιτροπή, κατά την κρίση της, πιθανολόγησε ότι η άμεση εκτέλεση της μη ανανέωσης της άδειας παραμονής και της διαταγής προς αναχώρηση θα επιφέρει στον αιτούντα την βλάβη που επικαλείται και αποφάσισε την χορήγηση της αιτούμενης αναστολής εκτέλεσης.

0079

ΣτΕ (ΕΑ) 239/1997

Άρνηση ανανέωσης άδειας παραμονής και διαταγή αναχώρησης από την χώρα σε βάρος πολίτη της Αιγύπτου – Νόμιμη παραμονή στην χώρα από 1978 έως 1994 / Αρχή της Οικογενειακής Ενότητας – Αοριστία λόγων δημοσίου συμφέροντος στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης.

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, πολίτης της Αιγύπτου, είναι έγγαμος και έχει τρία ανήλικα τέκνα. Του έχει χορηγηθεί άδεια παραμονής στην Ελλάδα από το 1978, που μετά από διαδοχικές ανανεώσεις έληξε το 1994. Αίτημά του για ανανέωση της άδειας παραμονής του έτυχε αρνητικής απάντησης από τη Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με το αιτιολογικό της μη έγκαιρης υποβολής του και διατάχθηκε η αναχώρησή του από την Ελλάδα. Ο αιτών προσέβαλε την απόφαση της Διοίκησης αιτούμενος την ακύρωσή της και προσωρινή δικαστική προστασία. Απέδειξε εγγράφως ενώπιον της Επιτροπής τους ισχυρισμούς του.

Σκεπτικό : Η Επιτροπή, έκρινε ότι ενόψει της οικογενειακής κατάστασης του αιτούντα, η κατ' εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης απομάκρυνσής του από την Ελλάδα θα προκαλέσει σ' αυτόν βλάβη δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακύρωσης. Λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα της υπόθεσης και δεδομένου ότι δεν προκύπτει από την προσβαλλόμενη πράξη η ύπαρξη λόγων δημοσίου συμφέροντος που θα εκώλυαν την χορήγηση της αιτούμενης αναστολής η Επιτροπή αποφάσισε την αναστολή εκτέλεσης της απέλασης.

Η Επιτροπή έκρινε ότι συντρέχει περίπτωση χορήγησης αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης της Διοίκησης.

III. ΕΥΕΡΓΕΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕΝΙΑΣ

Η διάταξη του άρθρου 37 του Π.Δ. 18/1989 προβλέπει ότι ο Πρόεδρος του Τμήματος μπορεί, κατόπιν υποβολής σχετικής αιτήσεως, να απαλλάξει τον ασκούντα ένδικο μέσο από την υποχρέωση καταβολής τελών και παραβόλου, αν κατά την κρίση του πιθανολογείται ένδεια. Η ευεργετική αυτή διάταξη εφαρμόζεται για τη συζήτηση της αίτησης ακύρωσης και της αίτησης αναστολής εκτέλεσης.

Με την **84/1992** απόφαση του Προέδρου του Δ' Τμήματος εκρίθη ότι η είσοδος του αιτούντα στην Χώρα ως λαθρομετανάστη σημαίνει συνθήκες από τις οποίες κατά την κρίση του πιθανολογείται ένδεια. Κατά τη διαμόρφωση της τελικής κρίσης του ο Πρόεδρος έλαβε υπόψη σχετική βεβαίωση του Δικηγορικού Συλλόγου Αθήνας από την οποία προκύπτει ότι επιτρέπεται στο δικηγόρο του αιτούντα να παραστεί κατά τη συζήτηση της αίτησης ακύρωσης και της αίτησης αναστολής εκτέλεσης χωρίς γραμμάτιο προείσπραξης της δικηγορικής αμοιβής λόγω απορίας του πελάτη του. Όμοιου περιεχομένου είναι και οι **85-92/1992, 129-134/1993, 145-156/1992**.

**Παράνομη είσοδος προσφύγων σε χώρα υποδοχής
και δικανικοί συλλογισμοί ab absurdo
Συμβουλή στην ερμηνεία του άρθρου 31 (1)
της Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων**

Νικόλαος Σιταρόπουλος¹

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Την 6η Ιουνίου 1997 το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Γυθείου με την απόφαση αρ. 271 καταδίκασε και διέταξε την απέλαση τριάντα δύο αλλοδαπών για, μεταξύ άλλων, παράνομη είσοδο στην ελληνική επικράτεια, κατά παράβαση του Ν. 1975/1991. Σύμφωνα με την παραπάνω απόφαση, οι ανωτέρω αλλοδαποί (προερχόμενοι από χώρες της Αφρικής και Μέσης Ανατολής) είχαν υποβάλει την ίδια μέρα αίτηση αναγνώρισης προσφυγικής ιδιότητας στο Αστυνομικό Τμήμα Γυθείου. Όπως είναι φανερό από την ίδια απόφαση, το δικαστήριο δεν προέβη σε μία κατ' ουσίαν εξέταση των σχετικών αιτημάτων. Απέρριψε τις σχετικές ενστάσεις των κατηγορουμένων-αιτούντων άσυλο (εξααιρουμένου ενός μειοψηφούντος μέλους του δικαστηρίου) με το κάτωθι σκεπτικό: “[ό]σον αφορά δε την προβαλλόμενη από τους κατηγορούμενους ιδιότητα του πολιτικού πρόσφυγα...οι κατηγορούμενοι υπέβαλαν αιτήσεις πολιτικού ασύλου με σημαντική καθυστέρηση [η σύλληψή τους είχε γίνει την 2 Ιουνίου 1997], όταν πλέον είχαν όλοι συγκεντρωθεί στο Αστυνομικό Τμήμα Γυθείου για να προσαχθούν στο παρόν Δικαστήριο με τη διαδικασία του αυτοφώρου. Η τακτική αυτή δεν είναι ιδιαίτερα πειστική ως προς την ιδιότητα του πολιτικού πρόσφυγα, διότι κατά την κοινή πείρα και λογική ένα άτομο, που πράγματι έχει την ιδιότητα αυτή, εισέρχεται φανερά στη χώρα, στην οποία επιθυμεί να καταφύγει και δεν τηρεί στάση όπως αυτή των κατηγορουμένων, η οποία καθιστά σαφές ότι πρόκειται για οικονομικούς πρόσφυγες, που προσπαθούν να περάσουν από υπανάπτυκτες χώρες στην Ευρώπη για να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο των ίδιων και των οικογενειών τους”².

Το ανωτέρω σκεπτικό του δικαστηρίου συνιστά, όπως θα δούμε, μια εξώφθαλμα λανθασμένη ερμηνεία της πρώτης παραγράφου της διάταξης του άρθρου 31 (“Πρόσφυγες παρανόμως διαμένοντες επί του εδά-

¹ΔΝ (London, UCL), LLΜ (Essex), Δικηγόρος.

²Φύλλο 11^ο της απόφασης 271/1997, 6.6.1997, Τριμ. Πλημ. Γυθείου.

φους της χώρας της εισδοχής”) της Σύμβασης της Γενεύης (1951) για το Καθεστώς των Προσφύγων (τροποποιημένης με το Πρωτόκολλο της Ν. Υόρκης [1967])³, επαναφέροντας, έτσι, μετά από μερικά χρόνια, και πάλι το θέμα της ορθής ερμηνείας και εφαρμογής της παραπάνω κρίσιμης για την προσφυγική προστασία διάταξης στο προσκήνιο του ελληνικού προσφυγικού δικαίου και πράξης. Η ανωτέρω διάταξη, ενεργοποιούμενη πάντα σε αρχικά στάδια της προσφυγικής παρουσίας στη χώρα υποδοχής (και έχουσα στην Ελλάδα υπερνομοθετική ισχύ δυνάμει του άρθρου 28 (1) Σ), απαγορεύει την επιβολή ποινικών κυρώσεων σε πρόσφυγες λόγω παράνομης εισόδου ή διαμονής, “εάν ούτοι προερχόμενοι απ’ ευθείας εκ χώρας ένθα η ζωή ή η ελευθερία αυτών ηπειλείτο, εν τη εννοία του άρθρου 1⁴, εισέρχονται ή ευρίσκονται ήδη επί του εδάφους αυτών άνευ αδείας, υπό την επιφύλαξιν πάντως ότι ούτοι αφ’ ενός μεν θα παρουσιασθούν αμελλητί εις τας αρχάς αφ’ ετέρου δε θα δώσουν επαρκείς εξηγήσεις περί της παρανόμου αυτών εισόδου ή διαμονής”.

Το βασικό σφάλμα της παραπάνω ερμηνείας του δικαστηρίου του Γυθείου έγκειται κατ’ αρχάς στη σύνδεση του άρθρου 1 Α (2) (ορισμός πρόσφυγα) με το άρθρο 31 (1) της Σύμβασης, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να εξαρτά την εφαρμογή του πρώτου από τη δεύτερη διάταξη. Μια τέτοια ερμηνεία δεν βρίσκει έρεισμα στο νόμο. Το αν ένα άτομο είναι ή όχι πρόσφυγας εξαρτάται από την πλήρωση των κριτηρίων της ουσιαστικής διάταξης του άρθρου 1 Α (2), και όχι της διάταξης του άρθρου 31 αναφερόμενου αποκλειστικά και μόνο στον τρόπο εισόδου του πρόσφυγα⁵. Κατά δεύτερο λόγο, το σφάλμα της παραπάνω δικαστικής ερμηνείας αναφέρεται συγκεκριμένα σε δύο ζητήματα τα οποία ρυθμίζει το άρθρο 31 (1): (α) το παράνομο της εισόδου των προσφύγων στη χώρα ασύλου/υποδοχής και (β) την παρουσίαση των προσφύγων “αμελλητί” στις αρχές της ανωτέρω χώρας. Η ανωτέρω απόφαση συγκρούεται άμεσα με,

³ΝΔ 3989/1959, ΦΕΚ Α’ 201 και ΑΝ 389/1968, ΦΕΚ Α’ 125, αντίστοιχα.

⁴Σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης 1951/1967 πρόσφυγας είναι κάθε άτομο το οποίο «συνεπεία δεδικοιολογημένου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως [παράφραση του όρου «ιδιαιτέρη κοινωνική ομάδα», «particular social group», κατά το πρωτότυπο] ή πολιτικών πεποιθήσεων ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να απολαύη της προστασίας της χώρας ταύτης ή εάν μη έχον υπηκοότητα τινά και ευρισκόμενον εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους αυτού διαμονής, δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να επιστρέψη εις ταύτην».

⁵ Βλ. Grahl-Madsen, A, *The Status of Refugees in International Law*, vol. I, Leyden, A W Sijthoff, 1966, p. 196.

και παραμορφώνει ουσιαστικά, την παραπάνω διεθνή (και εσωτερικά υπερνομοθετική) διάταξη διότι, πρώτον, θέτει, απόπως, ως βάση και κανόνα της συλλογιστικής της τη νόμιμη είσοδο των προσφύγων σε μια χώρα υποδοχής και δεύτερον, ερμηνεύει τον όρο “αμελλητί παρουσίαση” άκαμπτα, κατά τρόπο που απάδει του πνεύματος και του σκοπού της Σύμβασης. Σκοπός του παρόντος είναι η παρουσίαση του διεθνούς και εθνικού νομικού υποβάθρου του άρθρου 31 (1) και, βάσει αυτού, η πρόταση μιας μεθόδου σχετικής νομικής ερμηνείας.

II. ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 31 (1).

α. Είναι σκόπιμο κατ’ αρχήν να τονιστεί ότι ιδιαίτερα σημαντική για τη νομική ερμηνεία διεθνών κειμένων, όπως είναι η Σύμβαση της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων, είναι η Σύμβαση της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών (1969)⁶, σύμβαση που δυστυχώς αγνοείται ή χρησιμοποιείται σπανίως από εθνικά fora. Σύμφωνα με το άρθρο 31 (1) της Σύμβασης της Βιέννης, το κείμενο μιας συνθήκης πρέπει να ερμηνεύεται ‘με καλή πίστη, σύμφωνα με το σύνθητες νόημα που δίνεται στους όρους της συνθήκης μέσα στο γενικό τους πλαίσιο και υπό το φως του αντικειμένου και του σκοπού της’⁷. Το άρθρο 32 της ίδιας Σύμβασης τονίζει την ιδιαίτερη επικουρική σημασία των, μεταξύ άλλων, προπαρασκευαστικών εργασιών (*travaux preparatoires*) μιας συνθήκης για την ερμηνεία του κειμένου της⁸. Από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της Σύμβασης της Γενεύης⁹ γίνεται αντιληπτό ότι το θέμα του τρόπου εισόδου προσφύγων και το σχετικό νομικό πλαίσιο υποδοχής προξένησε έντονη συζήτηση μεταξύ των κυβερνητικών και μη κυβερνητικών εκπροσώπων. Η ένταση δικαιολογείται από το γεγονός ότι το ζήτημα αυτό άπτεται άμεσα και έκδηλα της εδαφικής κυριαρχίας και ασφάλειας του

⁶ ΝΔ 402/1974, ΦΕΚ Α’141. Βλ. Ρούκουνας, Εμ. *Διεθνές Δίκαιο I*, Αθήνα, Σάκκουλας 1997, σελ. 101 επ., Ιωάννου, Κ. και άλλοι, *Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο-Θεωρία των Πηγών*, Αθήνα Κομοτηνή, Σάκκουλας, 1988, σελ. 80 επ.

⁷ Βλ. Ιωάννου και άλλοι, *ibid.* Σελ. 184-189, Ρούκουνας, Εμ. *Ibid.*, σελ. 179 επ..

⁸ Ρούκουνας, Εμ., *ibid.*, σελ. 179 επ.

⁹ Βλ. Takkenberg, A, Tahbaz, CC (eds), *The Collected Travaux Preparatoires of the 1951 Geneva Convention Relating to the Status of Refugees*, (Travaux), Amsterdam, Dutch Refugee Council, 1990, Vol. I, II, III. Βλ. Επίσης, Weis, P, *The Refugee Convention, 1951-The Travaux Preparatoires Analysed with a Commentary*, Cambridge, CUP, 1995 (Weis).

κράτους υποδοχής¹⁰. Πρόκειται όντως περί μιας διάταξης όπου καταδεικνύεται η ισορροπία που πρέπει πάντοτε να κρατά ένα κράτος υποδοχής προσφύγων “μεταξύ πυγμής και μεγαθυμίας”¹¹.

Παράλληλα, από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της Σύμβασης απορρέει το συμπέρασμα ότι ήταν γενικά αποδεκτή, από τα Κράτη που συμμετείχαν στη δημιουργία της Σύμβασης, η άποψη ότι ο πρόσφυγας που συνήθως εγκαταλείπει τη χώρα καταγωγής του εν τάχει σπάνια έχει τη δυνατότητα να εισέλθει νομίμως σε μια τρίτη χώρα πιθανού ασύλου¹². Η τιμωρία, κατά συνέπεια, της παράνομης εισόδου πρόσφυγα αντικρούει στα θεμέλια του ίδιου του θεσμού του εδαφικού ασύλου, θεσμός που έχει ως σκοπό την παροχή αποτελεσματικής προστασίας σε άτομα ευρισκόμενα σε φυγή κατόπιν διάλυσης του νομικού δεσμού προστασίας μεταξύ αυτών και του κράτους ιθαγένειας/καταγωγής τους.

β. Ιδιαίτερη συζήτηση, το 1951, είχε προκαλέσει το ζήτημα προέλευσης του πρόσφυγα απευθείας από χώρα όπου απειλείται η ζωή του ή η ελευθερία του σύμφωνα με το άρθρο 1 Α (2) της Σύμβασης. Θα πρέπει αμέσως να διευκρινιστεί ότι η Σύμβαση δεν προϋποθέτει για την ενεργοποίηση του άρθρου 31 (1) την έλευση του πρόσφυγα απευθείας από τη χώρα ιθαγένειας/καταγωγής του. Αυτό ήταν σαφές σε όλα τα Κράτη - Συντάκτες το 1951, και τονίστηκε ιδιαίτερα από τον van Heuven Goedhart, της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. Ο ίδιος εκπρόσωπος παρέθεσε ως παράδειγμα την προσωπική του ιστορία κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (1944), όταν αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Ολλανδία και να βρει καταφύγιο στο Γιβραλτάρ, έχοντας διασχίσει τρεις χώρες: Βέλγιο, Γαλλία και Ισπανία¹³. Αυτό όμως που προϋποθέτει η ενεργοποίηση του Άρθρου 31 (1) είναι η ύπαρξη “επαρκών εξηγήσεων” από τον πρόσφυγα για την παράνομη είσοδό του. Από τις travaux μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι η φράση αυτή συμπεριελήφθη στη Σύμβαση χάριν αναγνώρισης του, κατ' αρχήν, κυριαρχικού δικαιώματος των Κρατών να αποφασίζουν την υποδοχή ή τον αποκλει-

¹⁰Βλ. UN Doc E/AC.32/SR.40, 27 September 1950, Travaux, vol. II, pp. 147-151.

¹¹“In the difficult task of taking in refugees, a balance could and must be found between prudence and charity, between firmness and generosity”, βλ. Εκπρόσωπο της Caritas Internationalis, Abbe HAAS, UN Doc. A/CONF.2/SR.14, 22 November 1951, Travaux, vol. III, σελ. 321 σε 323.

¹²Βλ. Weis, σελ. 279

¹³B. UN Doc. A/CONF.2/SR.14, 22 November 1951, p. 5, Travaux, vol. III, pp. 322-323.

σμό ενός αλλοδαπού από το έδαφός τους¹⁴. Η παραπάνω φράση δεν υποχρεώνει τον πρόσφυγα να αποδείξει, με την αυστηρά δικονομική έννοια του όρου¹⁵, ότι ήταν αδύνατον να βρει προστασία σε κάθε ένα από τα Κράτη που ενδεχομένως διέσχισε. Όμως, η παράνομη είσοδος θα πρέπει, κατά βάση, να δικαιολογείται από την ανυπαρξία ουσιαστικής προστασίας στη χώρα προέλευσης και στις τρίτες χώρες που ενδεχομένως έχει περάσει ο πρόσφυγας πριν την είσοδό του στην τελική χώρα υποδοχής¹⁶. Παραδείγματα ανυπαρξίας προσφυγικής προστασίας σε τρίτες χώρες μπορούν να προσφέρουν χώρες που δεν δεσμεύονται από τη Σύμβαση της Γενεύης, ή που έχουν συμβληθεί σε αυτή με ουσιαστικές επιφυλάξεις οι οποίες καθιστούν ανενεργή την προστασία που τυπικά μπορούν να προσφέρουν σε πρόσφυγες¹⁷, ή χώρες οι οποίες είναι γνωστές ως παραβιάζουσες ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες. Το αν επομένως μια τρίτη χώρα δύναται να εκληφθεί ως Κράτος προσφέρον αποτελεσματική προσφυγική προστασία είναι ένα ζήτημα πραγματικό που κάνει αναγκαία την άμεση συνεργασία των κρατικών οργάνων/λειτουργιών της χώρας υποδοχής με την Αντιπροσωπεία του Υπάτου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στη χώρα αυτή. Η συνεργασία αυτή επιβάλλεται από το ίδιο το άρθρο 35 (1) της Σύμβασης της Γενεύης¹⁸. Η γνώμη της Υπατης Αρμοστείας είναι σε αυτές τις περιπτώσεις σκόπιμο να αναζητείται σε όλες τις περιπτώσεις όπου γίνεται επίκληση ή υποβάλλεται αίτηση αναγνώρισης προσφυγικής ιδιότητας και οι σχετικές αρμόδιες αρχές αδυνατούν να σχηματίσουν γνώμη και να αποφασίσουν επί των υποθέσεων, κυρίως, λόγω έλλειψης βασικού πληροφοριακού υλικού σχετικού με την πολιτική κατάσταση χωρών καταγωγής των προσφύγων (ή/ και

¹⁴Βλ. UN Doc. A/CONF.2/SR.35, 3 December 1951, pp. 10-20, Travaux, vol. III, pp. 566-571.

¹⁵Βλ. Weis p. 303.

¹⁶Βλ. Weis, p. 302, Goodwin-Gill, GS, *The Refugee in International Law*, Oxford, Clarendon Press, 2nd edition, 1996, pp.152-153.

¹⁷Βλ. το παράδειγμα της Τουρκίας η οποία διατηρεί τη γεωγραφική επιφύλαξη προσφυγικής προέλευσης που προέβλεψε η Σύμβαση της Γενεύης 1951 (άρθρο 1 Β (1) α), σύμφωνα με την οποία πρόσφυγας είναι άτομο προερχόμενο από την Ευρώπη, Βλ. Kirisci, K, "Is Turkey lifting the geographical limitation?- The November 1994 Regulation on asylum in Turkey", 8 *International Journal of Refugee Law* (1996) 293 άδ.

¹⁸Άρθρο 35 (1): «Αι Συμβαλλόμενοι Χώροι αναλαμβάνουν να συνεργάζονται μετά του Υπάτου Αρμοστού ... και ειδικότερον θα διευκολύνουν το έργο του αυτού της επιτηρήσεως της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσης Συμβάσεως», Βλ. επίσης Άρθρο II του Πρωτοκόλλου Ν. Υόρκης, 1967.

ενδιάμεσων χωρών) και τους με αυτή άμεσα συναρτούμενους ισχυρισμούς των προσφύγων.

γ. Όσον αφορά στην προϋπόθεση παρουσίασης του πρόσφυγα στις αρχές “αμελλητί”, θα πρέπει να τονιστεί ότι με την περίληψη αυτής της προϋπόθεσης στη συνθήκη, σκοπός των Κρατών που συνεβλήθησαν στη σύνταξη της Σύμβασης της Γενεύης ήταν ο αποκλεισμός από την ευεργετική διάταξη του άρθρου 31 (1) παράνομων μεταναστών οι οποίοι μετά από μακρόχρονη παράνομη διαμονή σε χώρα υποδοχής παρουσιάζονται στις αρχές και αιτούνται εδαφικό άσυλο¹⁹. Ο (“bona fide”) πρόσφυγας πρέπει κατά κανόνα να παρουσιάζεται στις αρχές της χώρας υποδοχής “χωρίς καθυστέρηση” (“without delay”, κατά το πρωτότυπο). Το ζήτημα αυτό είναι κατά βάση πραγματικό. Εξαρτάται από τις συγκεκριμένες συνθήκες άφιξης και προσωρινής (de facto) διαμονής (ή και κράτησης) του αλλοδαπού πρόσφυγα στη χώρα υποδοχής, και κυρίως από τα ίδια τα πρόσωπα των προσφύγων. Ιδιαίτερης σημασίας για την πράξη είναι η παράγραφος 190 του Εγχειριδίου για τις Διαδικασίες και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος των Προσφύγων της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες²⁰: “το πρόσωπο που υποβάλλει αίτηση για να αναγνωρισθεί το καθεστώς του πρόσφυγα είναι συνήθως σε ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση. Βρίσκεται σε ξένο περιβάλλον και αντιμετωπίζει ενδεχομένως σοβαρές δυσκολίες, τεχνικές και ψυχολογικές, υποβάλλοντας την υπόθεσή του στις αρχές μιας ξένης χώρας, συχνά μάλιστα σε μια γλώσσα που δεν είναι η δική του.” Η σχετική ελαστικότητα στα χρονικά όρια υποβολής του αιτήματος αναγνώρισης προσφυγικής ιδιότητας που θα πρέπει να εφαρμόζεται έχει επίσης τονιστεί από την Εκτελεστική Επιτροπή της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στο Πόρισμα αρ. 15 (XXX, 1979): “Ένα χρονικό όριο μπορεί να τεθεί σε όσους ζητούν άσυλο για την υποβολή της αίτησής τους, αλλά η παράβλεψη αυτού του όρου ή κάποιας άλλης τυπικής προϋπόθεσης δεν πρέπει να έχει σαν συνέπεια την άρνηση εξέτασης της αίτησης”²¹. Σε κάθε περίπτωση πάντως τα δεδομένα δικαιολόγησης τυχόν

¹⁹Βλ. Weis, p. 294. Εξαίρεση αποτελούν οι πρόσφυγες «επί τόπου» (“refugees sur place”). Βλ. Γραφείο του Υπάτου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, Εγχειρίδιο για τις Διαδικασίες και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος των Προσφύγων, Β΄ έκδοση, Αθήνα 1993 (Εγχειρίδιο), σελ. 27, παράγραφοι 94-96.

²⁰Βλ. Εγχειρίδιο, σελ. 54.

²¹Πόρισμα με τίτλο «Πρόσφυγες χωρίς χώρα ασύλου», Γραφείο του Υπάτου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, *Πορίσματα για τη Διεθνή Προστασία των Προσφύγων*, Αθήνα 1995, σελ. 22-24.

καθυστέρησης υποβολής του σχετικού αιτήματος ασύλου στις αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εξετάζονται στα πλαίσια των συνολικών πραγματικών περιστατικών της κάθε υπόθεσης²², εφαρμόζοντας έτσι μια ολιστική θεώρηση των εκάστοτε αποδεικτικών στοιχείων που παρουσιάζει ο πρόσφυγας.

III. ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 31 (1).

α. Το ελληνικό δίκαιο έχει ενεργοποιήσει τις διατάξεις της Σύμβασης της Γενεύης, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 31 (1), με το Ν. 1975/1991 (ΦΕΚ Α' 184), όπως τροποποιήθηκε με τον προσφυγικό νόμο-πλαίσιο 2452/1996 (ΦΕΚ Α' 283). Έτσι το άρθρο 4 (3) του Ν. 1975/1991 προβλέπει ρητά επιφύλαξη εφαρμογής των διατάξεων του νόμου που προβλέπουν ποινική δίωξη παρανόμως εισερχόμενων αλλοδαπών υπέρ των διατάξεων της υπερισχύουσας Σύμβασης της Γενεύης / Ν. Υόρκης.

β. Πριν τη θέση σε ισχύ του Ν. 2452/1996, το Άρθρο 25 (1) α προέβλεπε ότι η αίτηση αλλοδαπού είναι απαράδεκτη εάν δεν υποβληθεί αμέσως κατά την άφιξή του στο σημείο εισόδου ή, αν έχει ήδη εισέλθει στην ελληνική επικράτεια, στην πλησιέστερη δημόσια αρχή. Η διάταξη αυτή καταργήθηκε με το Ν. 2452/1996, αφού η εφαρμογή της είχε καταστεί προβληματική στην πράξη, λόγω του αορίστου της έννοιας “άμεση υποβολή” και της συνακόλουθης αδυναμίας ύπαρξης ουσιαστικού ελέγχου της διοικητικής ερμηνείας αυτής της έννοιας. Αν και η διάταξη αυτή είναι πλέον εκτός εφαρμογής, είναι σκόπιμο να αναφερθεί η σχετική ερμηνεία της ανωτέρω έννοιας που είχε γίνει από την Εγκύκλιο 5401/1-28557 (6/12/93) του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης (ΥΔΤ), διότι συνδέεται εννοιολογικά άμεσα με την προϋπόθεση “αμελλητί” παρουσίασης του άρθρου 31 (1). Το ΥΔΤ είχε επισημάνει ότι με “τον όρο “αμέσως” του άρθρου 25 παρ. 1 εδ. α Ν. 1975/91, δεν τίθενται συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια, εντός των οποίων ο ενδιαφερόμενος οφείλει να υποβάλλει το περί ασύλου αίτημά του. Συνεπώς αυτά θα πρέπει να προσδιορίζονται κατά περίπτωση, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων κάθε αιτήματος, όπως πχ συνθήκες εισόδου, δυνατότητα επικοινωνίας και συνεννόησης, ψυχολογική κατάσταση κ.λ.π.”. Βλέπουμε λοιπόν ότι και η διοίκηση εν προκειμένω είχε, θεωρητικά τουλάχιστον, υιοθετήσει την ορθή άποψη

²²Βλ.. Hathaway, JC, *The Law of Refugee Status*, Toronto etc., Butterworths, 1991, p. 55.

της περιπτωσιολογικής και ολιστικής εξέτασης κάθε αιτήματος ασύλου, συμπεριλαμβανομένων των χρονικών του ορίων²³.

γ. Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης η ερμηνεία που δίνει η ίδια Εγκύκλιος στην έννοια “χώρα όπου απειλείται η ζωή ή η ελευθερία του πρόσφυγα”, από την οποία, σύμφωνα με το άρθρο 25 1(β), πριν το Ν. 2452/1996, έπρεπε να προέρχεται ο πρόσφυγας. Το ΥΔΤ όριζε σαφώς στην Εγκύκλιό του ότι τέτοια χώρα μπορεί να είναι όχι μόνο η χώρα υπηκοότητας ή συνήθους διαμονής του πρόσφυγα, αλλά και “η χώρα προέλευσης εφ’ όσον στο έδαφός της δεν εξασφαλίζεται από επαναπροώθηση (άρθρο 33 της Σύμβασης), απάνθρωπη ή υβριστική συμπεριφορά ή δεν έχει δυνατότητα πρόσβασης στις διαδικασίες του ασύλου”. Η ερμηνεία αυτή είναι σύμφωνη με το διεθνές νομικό πλαίσιο της Σύμβασης και μπορεί να εφαρμοστεί κατ’ αναλογία στο άρθρο 31 (1) το οποίο, όπως αναφέρθηκε, προβλέπει ως προϋπόθεση εφαρμογής του την απευθείας άφιξη του πρόσφυγα από χώρα όπου κινδυνεύει η ζωή ή η ελευθερία του, σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης. Εδώ θα πρέπει να επισημανθεί ότι η ανωτέρω ερμηνεία είναι σε απόλυτη συμφωνία με την προσφυγική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας το οποίο έχει πλέον παγιώσει τη θέση σύμφωνα με την οποία μόνη η άφιξη του αιτούντος [άσυλο] από τρίτη χώρα και όχι από τη χώρα της οποίας είναι υπήκοος δεν αποκλείει την αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 1 της Σύμβασης²⁴.

δ. Το ίδιο ερμηνευτικό πνεύμα, υπέρ της παροχής αποτελεσματικής προσφυγικής προστασίας σύμφωνα με τη Σύμβαση, επιδεικνύει επίσης η Εγκύκλιος του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου αριθ. 1973/2.6.1993, σχετική με την ερμηνεία του Ν. 1975/1991²⁵. Η παραπάνω Εγκύκλιος (σελ. 12), αναφερόμενη στην υποχρέωση ενεργοποίησης του άρθρου 31 (1) από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές, ορίζει ρητώς ότι η σχετική διερεύνη-

²³Βλ. Επίσης, Νάσκου-Περράκη, Π, Το Νομικό Καθεστώς των Προσφύγων στη Διεθνή και Ελληνική Έννομη Τάξη, Αθήνα, Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1991, σελ. 143., Skordas, A, *La Protection des Etrangers Vulnerables en Droit International et Hellenique*, Sakkoulas, 1996, pp. 145-146, Σιδέρης, ΔΚ. «Η νομολογία των πρωτοβάθμιων ποινικών δικαστηρίων ως προς τους πολιτικούς πρόσφυγες», 43 ΝοΒ (1995) 773, σελ. 775, Σιδέρης, ΔΚ, «Η επίκληση της ιδιότητας του πολιτικού πρόσφυγα ενώπιον των ελληνικών ποινικών δικαστικών αρχών», Ποινικά Χρονικά ΜΓ, 1217, σελ. 1224.

²⁴Βλ. Αποφάσεις ΣτΕ 830/1985, 932/1988 (Εγχειρίδιο, σελ. 131, 133) και 3103/1997.

²⁵Η Εγκύκλιος αυτή είχε συνταχθεί και υποβληθεί στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

ση εφαρμογής της διάταξης θα πρέπει να είναι ουσιαστική. Η αρμόδια δικαστική αρχή “πρέπει να ερωτήσει ευθέως τον αλλοδαπό για τους λόγους της παράνομης εισόδου του στο ελληνικό έδαφος και να σταθμίσει την τυχόν δήλωσή του...με κάθε αποδεικτικό μέσο στην διάθεσή [της] και στην ανάγκη να αναβάλει την έκδοση της αποφάσεως”. Η ίδια Εγκύκλιος (σελ. 14) προχωρεί και θέτει σε ουσιαστική εφαρμογή το άρθρο 35 (1) της Σύμβασης, ορίζοντας ότι σε περίπτωση που ο Εισαγγελέας “δεν πεισθεί από τον αλλοδαπό για την βασιμότητα του αιτήματος, προτού λάβει την οριστική απόφασή του για την επαναπροώθηση, πρέπει εις εκπλήρωση του πνεύματος της Σύμβασης...κατά το μέτρο που μπορεί να εφαρμοστεί στη διαδικασία αυτή, να ανακοινώσει την περίπτωση στον αντιπρόσωπο του Υπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών, παρέχοντάς του έστω και μια σχετικώς μικρή προθεσμία να έλθει σε επικοινωνία με τον αλλοδαπό και να εκθέσει τις απόψεις του σχετικά με την απειλούμενη επαναπροώθηση”²⁶.

ε. Όσον αφορά στην ελληνική νομολογία, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα ελληνικά δικαστήρια έχουν επανειλημμένως ενεργοποιήσει και ερμηνεύσει ορθά τη διάταξη του Άρθρου 31 (1) σε προσφυγικές υποθέσεις, έχοντας έτσι παγιώσει την απαλλαγή προσφύγων από το αξιόποιο λόγω παράνομης εισόδου στην Ελλάδα, εφαρμόζοντας παράλληλα το ευεργέτημα της αμφιβολίας υπέρ των προσφύγων, στα πλαίσια της απόδειξης δίωξης σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης²⁷. Άξια ιδιαίτερης μνείας είναι η απόφαση 2475/96 του Πλημμελειοδικείου Πατρών. Το δικαστήριο αυτό, σε μια ενδελεχή συλλογιστική και ερμηνεία του άρθρου 31, τόνισε την ολιστική θεώρηση της προσφυγικής αίτησης προστασίας. Όσον αφορά στην “αμελλητί” παρουσίαση του πρόσφυγα στις αρχές της χώρας υποδοχής, το ίδιο δικαστήριο υπογράμμισε ορθώς ότι “θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι παράγοντες και ειδικότερα οι δυσχέρειες που μπορεί να αντιμετωπίσει ο αλλοδαπός κατά την παραμονή του στην ξένη χώρα, όπως για παράδειγμα οι ενδεχόμενες διώξεις που τον αναγκάζουν να κρύβεται και να διαφεύγει και οι οποίοι (λόγοι) εκτιμώμενοι και αξιολογούμενοι να δικαιολογούν πράγματι την παράλειψη εκ μέρους του πρόσφυγα αμελλητί...εμφανίσεως σε οποιαδήποτε αρμόδια Ελληνική Αρχή. Έτσι ο νομικός κανόνας *imposibile nulla est obligatio* “ουδείς υ-

²⁶Βλ. *supra* υποσημείωση 18.

²⁷Βλ. Πλημμελειοδικείο Χίου, αριθ. 233/1993, 41 ΝοΒ (1993) 1128, Πλημμελειοδικείο Μυτιλήνης, αριθ. 585/1993, ανατύπωση σε Εγχειρίδιο, σελ. 140, Συμβούλιο Εφετών Αιγαίου, αριθ. 60/1993. Βλ. επίσης, μειοψηφούν μέλος (Β. Κουτράκου) του Πλημμελειοδικείου Γυθείου, απόφαση 271/1997, φύλλο 12

ποχρεούται εις τα αδύνατα” επιβάλλεται στην προκειμένη περίπτωση να λαμβάνεται και μάλιστα σοβαρώς υπόψη”²⁸. Ο συλλογισμός αυτός βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με τα πλαίσια νομικής ερμηνείας και συνακόλουθης εφαρμογής μιας συνθήκης κατ’ εξοχήν ανθρωπιστικού χαρακτήρα, όπως είναι η Σύμβαση της Γενεύης. Πρόκειται περί μίας συνθήκης η οποία επιτάσσει την εφαρμογή της σε εθνικό επίπεδο πάντοτε υπέρ του πρόσφυγα, ακόμη και καθ’ υπέρβαση του στενού συμβατικού της πεδίου²⁹.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η διάταξη του άρθρου 31 (1) της Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων συνιστά μία θεμελιώδους σημασίας διάταξη για την ουσιαστική και αποτελεσματική προστασία των προσφύγων κατά την είσοδό τους σε μια χώρα υποδοχής. Από την ανάλυση που προηγήθηκε γίνεται πιστεύουμε φανερό η θεμελίωση της σημασίας της ανωτέρω διάταξης στο διεθνές και το ελληνικό προσφυγικό δίκαιο. Πρόκειται περί μίας διάταξης που έχει ως λόγο ύπαρξής της την διευκόλυνση παροχής προστασίας από το κράτος υποδοχής σε όλους τους πρόσφυγες χρήζοντες άμεσης προστασίας λόγω πολιτικών, υπό ευρεία έννοια, διώξεων στη χώρα προέλευσης.

Όπως είδαμε, το άρθρο 31 (1) συνδέεται άμεσα ερμηνευτικά, λόγω της αναφοράς του στην έννοια της προσφυγικής δίωξης, με το άρθρο 1 της Σύμβασης. Δεν συμβαίνει όμως και το αντίστροφο. Η πλήρωση των κριτηρίων της προσφυγικής ιδιότητας του άρθρου 1 δεν εξαρτάται, κατ’ ουδένα ουσιαστικό τρόπο, από την εφαρμογή/ερμηνεία του άρθρου 31 (1). Κατά δεύτερο λόγο, το άρθρο 31 (1) αποτελεί διεθνή αναγνώριση του γεγονότος ότι η “bona fide” προσφυγική έξοδος από τη χώρα προέλευσης και επακόλουθη είσοδος στη χώρα υποδοχής είναι, κατά κανόνα, παράνομη. Όπως δείχνει η ιστορία σύνταξης της Σύμβασης, η προκειμένη διάταξη συνιστά ενσάρκωση της διεθνούς προσφυγικής εμπειρίας πριν (αλλά και μετά) το 1951. Τέλος, ως φυσικό επακόλουθο της παράνομης

²⁸ Σελ. 18 αντιγράφου απόφασης.

²⁹ Βλ. Τελική Πράξη της Συνδιάσκεψης των Πληρεξουσίων των Ηνωμένων Εθνών για το Καθεστώς των Προσφύγων και των Ανιθαγενών (Παράρτημα της Σύμβασης), Σύσταση Ε: «Η Συνδιάσκεψη εκφράζει την ελπίδα ότι η Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων θα έχει αξία προτύπου που υπερβαίνει το συμβατικό της πεδίο και ότι όλα τα έθνη θα καθοδηγηθούν απ’ αυτήν ώστε να χορηγήσουν όσο το δυνατόν περισσότερο σε πρόσωπα που βρίσκονται στην επικράτειά τους ως πρόσφυγες, και που δεν εμπίπτουν στους ορισμούς της Σύμβασης, τη μεταχείριση που προβλέπει η τελευταία».

εισόδου των προσφύγων θα πρέπει να θεωρείται πάντοτε μια συνακόλουθη καθυστέρηση υποβολής του αιτήματος αναγνώρισης ή επίκλησης της προσφυγικής ιδιότητας, καθυστέρηση που δεν πρέπει να αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 31 (1) και, *a fortiori*, την εφαρμογή του άρθρου 1 της Σύμβασης. Μια αντίθετη δικανική συλλογιστική είναι άτοπη, ερχόμενη σε άμεση ρήξη με το γράμμα και το πνεύμα της Σύμβασης της Γενεύης, αλλά και το γράμμα της Σύμβασης της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών. Η Σύμβαση της Γενεύης είναι μία συνθήκη που έχει στην ουσία ως σκοπό την προστασία θεμελιωδών /στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων βία μετακινούμενων ατόμων. Χρήζει, ως συνέπεια της φύσης της, και σύμφωνα με το σύγχρονο δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων³⁰, στο πλαίσιο του οποίου εντάσσεται, μίας δυναμικής νομικής ερμηνείας, έχοντας ως βασικό στόχο την παροχή ουσιαστικής και άμεσης προστασίας (*effet utile*) σε ιδιαίτερα ευάλωτα, κοινωνικά και κυρίως νομικά, άτομα όπως είναι πάντοτε οι πρόσφυγες.

³⁰ Βλ. μεταξύ άλλων, Ευστρατίου, Π-Μ-Ε, Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας σε διοικητικές διαδικασίες και άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, Α' Αθήνα, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1996, σελ. 98 – 107.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Ι. ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΕΙΣΟΔΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

0080¹

ΤριμΠλημΧίου 233/1993

Παράνομη είσοδος ιρακινών προσφύγων στην Ελλάδα – Τουρκία, χώρα διέλευσης πριν την είσοδο στην Ελλάδα – Διαδικασία αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα – Βάρος απόδειξης – Ευεργέτημα της αμφιβολίας – Εγχειρίδιο Υπατης Αρμοστείας για τις Διαδικασίες και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος του Πρόσφυγα – Εναλλακτική του προσφυγικού καθεστώτος λύση εντός της χώρας καταγωγής.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 31 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 «περί του Καθεστώτος των Προσφύγων»

Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201, τ. Α΄)

Άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος 1975/1986

Άρθρα 4 παρ. 3 και 33 παρ. 1 του Ν. 1975/1991 « Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α΄)

Άρθρο 233 ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Την 17.4.1993 δεκαεπτά Ιρακινοί πολίτες ήρθαν στην Χίο από την Τουρκία. Αποβιβάστηκαν στην περιοχή Καρφά της νήσου και ανακαλύφθηκαν από πλοίο του πολεμικού ναυτικού, που ειδοποίησε το Λιμενικό. Παραπέμφθηκαν στο Δικαστήριο με την κατηγορία της παράνομης εισόδου στη χώρα. Ενώπιον του Δικαστηρίου κατέθεσαν ως μάρτυρες κατηγορίες οι λιμενικοί που τους «ανακάλυψαν» καθώς και ο Διοικητής του Τμήματος Ασφαλείας Χίου που εκλήθη να καταθέσει ως μάρτυρας με πρόταση του Εισαγγελέα. Οι μάρτυρες κατηγορίας κατέθεσαν : 1) για τον χρόνο «ανακάλυψης» των κατηγορουμένων, 2) ότι οι κατηγορούμενοι είναι οι συλληφθέντες στην περιοχή Καρφά της νήσου κατά την ημερομηνία που αναγράφεται στο κατηγορητήριο, 3) για την αδυναμία επικοινωνίας με τους συλληφθέντες, 4) ότι μερικοί από τους κατηγορούμενους είχαν πιστοποιητικό βάπτισης, ενώ άλλοι δεν είχαν έγγραφα αποδεικτικά τα ταυτότητάς τους, 5) ότι οι κατη-

¹ Η απόφαση έχει δημοσιευθεί με σχετικό σχόλιο στο ΝοΒ, Τόμος 41, σελ. 1128 και Ελληνική Δικαιοσύνη, 34 (1993), σελ. 120.

γορούμενοι εξέφρασαν φόβο στο άκουσμα του ονόματος του Σαντάμ Χουσεΐν, 6) ότι γνωρίζουν από τα μαζικά μέσα ενημέρωσης ότι το ιρακινό καθεστώς διώκει όλα τα «διαφορετικά στοιχεία», Κούρδους, Χριστιανούς και ότι οι κατηγορούμενοι κατά την άποψή τους είναι πολιτικοί πρόσφυγες, 7) ότι η βάρκα με την οποία οι κατηγορούμενοι ήρθαν στην Ελλάδα είναι τουρκική, κατεστραμμένη πλέον, ώστε να μην μπορέσουν οι Ελληνικές Αρχές να τους αναγκάσουν να επιστρέψουν στην Τουρκία. Ο Διοικητής του Τμήματος Ασφάλειας Χίου ανέφερε στην κατάθεσή του ότι γνωρίζει για μια ημιαυτόνομη περιοχή στο Ζάχο του Ιράκ, όπου διαμένουν άτομα που εναντιώνονται στο καθεστώς του Χουσεΐν. Εξέφρασε αμφιβολίες για τις συνθήκες ασφάλειας του πληθυσμού που ζει σ' αυτήν την περιοχή. Δήλωσε προς το Δικαστήριο ότι, αρμόδιο όργανο για να αποφασίσει για το καθεστώς του πρόσφυγα των κατηγορουμένων είναι το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, ότι η απόφαση του Δικαστηρίου δεν ασκεί καμία επιρροή στη σχετική απόφαση του Υπουργού.

Στη συνέχεια απολογήθηκαν οι κατηγορούμενοι, ο καθένας χωριστά με την συνδρομή διερμηνέα από και προς την Αραβική / Ασσυριακή και Ελληνική γλώσσα. Όλοι αναφέρθηκαν στο δρομολόγιο και στον τρόπο αναχώρησή τους από το Ιράκ έως και την άφιξή τους στην Ελλάδα. Δήλωσαν ότι υπέβαλαν αίτηση για να αναγνωρισθούν πολιτικοί πρόσφυγες και εξέθεσαν, ο καθένας ατομικά, τους λόγους για τους οποίους εγκατέλειψαν την πατρίδα τους και φοβούνται να επιστρέψουν σ' αυτήν. Στην συντριπτική πλειοψηφία τους ήσαν λιποτάκτες, που είχαν πολεμήσει στον πόλεμο με το Ιράν και διαφωνούσαν στο πόλεμο που μαινόταν στην χώρα τους με αντίπαλο τις ΗΠΑ. Ισχυρίστηκαν, ότι εξαιτίας του θρησκευματός τους, Χριστιανοί, Ασσύριοι και Χριστιανοί καθολικοί διώκονταν υποκείμενοι σε ιδιαίτερα διακριτική μεταχείριση σε σχέση με άλλους, Άραβες, Ιρακινούς στρατιώτες : υπέρμετρα μεγάλη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας που φθάνει έως και την 15ετία, ανάθεση ιδιαίτερα δύσκολων καθηκόντων κατά την εκπλήρωσή της, στην πρώτη γραμμή των μαχών, κακομεταχείριση. Εξέφρασαν την αντίθεσή τους στο ιρακινό καθεστώς και τον φόβο διώξής τους αν αναγκαστούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους. Κάποιοι που έχουν συγγενείς στο εξωτερικό δήλωσαν ότι φοβούνται τη σύλληψή τους και ανάκρισή τους από το ιρακινό καθεστώς για να ομολογήσουν που βρίσκονται οι συγγενείς τους. Κάποιοι άλλοι επικαλέστηκαν την εκτέλεση συγγενικών τους προσώπων, άλλες διώξεις (φυλάκιση) ή απειλές διώξεων σε βάρος τους λόγω της στάσης των μελών της οικογένειάς τους απέναντι στο καθεστώς του Σ. Χουσεΐν. Αφού ολοκληρώθηκαν οι απολογίες των κατηγορουμένων ο Εισαγγελέας πρότεινε την αθώωσή τους.

Απόφαση : Το Δικαστήριο κηρύσσει αθώους τους κατηγορούμενους της αξιόποινης πράξης που τους αποδίδεται καθόσον η ιδιότητα του πρόσφυγα συνιστά προσωπικό λόγο απαλλαγής τους από την ποινή (άρθρο 31 παρ.1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων). Επικυρώνει την κατάσχεση της βάρκας με την οποία ήρθαν στην Ελλάδα κατ' εφαρμογή του άρθρου 33 παρ.1 του Ν. 1975/1991.

Σκεπτικό : Α) Το Δικαστήριο αναφέρθηκε ρητά στην διάταξη του άρθρου 1 της Σύμβασης της Γενεύης για τον ορισμό του πρόσφυγα, όπως αυτό τροποποιήθηκε ως προς τη γεωγραφική εφαρμογή του με το Πρωτόκολλο του 1967 της Νέας Υόρκης. Έλαβε υπόψη του ότι η αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα από την αρμόδια διοικητική αρχή του Κράτους εισδοχής δεν έχει δημιουργικό, διαπλαστικό, αλλά δηλωτικό χαρακτήρα. Επικαλούμενο το άρθρο 31 της Σύμβασης ερμήνευσε την εφαρμογή του στην υπό κρίση περίπτωση, όπου οι κατηγορούμενοι πριν την είσοδό τους στην Ελλάδα είχαν διέλθει από τρίτη χώρα, την Τουρκία : οι πρόσφυγες απολαμβάνουν την προβλεπόμενη από το άρθρο αυτό προστασία ακόμα και όταν εισέρχονται στην χώρα εισδοχής τους από τρίτη χώρα στην οποία επίσης απειλείται η ζωή ή η ελευθερία τους ή που δεν έχει αναλάβει διεθνή υποχρέωση παροχής ασύλου σε άτομα που ανήκουν στην κατηγορία των συγκεκριμένων προσφύγων. **Β)** Εξάλλου ο εσωτερικός νομοθέτης σε αρμονία με τη διεθνή σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων, που έχει αυξημένη τυπική ισχύ (άρθρο 28 παρ. 1 Συντάγματος) πρόβλεψε στο άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 1975/1991 ότι με την επιφύλαξη της Διεθνούς Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και του συναφούς Πρωτοκόλλου του 1967 τιμωρείται με ποινή φυλάκισης όποιος επιχειρεί να εξέλθει από το Ελληνικό έδαφος ή εισέρχεται σ' αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις. **Γ)** Με βάση τα προαναφερθέντα οι ισχυρισμοί των κατηγορουμένων ενόψει του ότι η ιδιότητα του πρόσφυγα στοιχειοθετεί προσωπικό λόγο απαλλαγής για τη δικαζόμενη πράξη αποτελούν πρόκριμα για την τελική κρίση του Δικαστηρίου και θα πρέπει να ερευνηθεί εν προκειμένω « pro examine », χωρίς να κωλύεται προς τούτο το Δικαστήριο από το γεγονός ότι η σχετική αυθεντική «pro nuntiare» κρίση και απόφαση θα γίνει από την αρμόδια Διοικητική Αρχή. Από το σύνολο των προαναφερθέντων αποδεικτικών στοιχείων, αλλά και από τα παγκοίως γνωστά από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης σχετικά με την επικρατούσα πολιτική κατάσταση στο Ιράκ, προκύπτουν κατά την κρίση του Δικαστηρίου σοβαρές ενδείξεις ότι οι κατηγορούμενοι είναι υπήκοοι του Ιράκ, ανήκουν στις ειδικότερες εθνότητες των Ασσυρίων και των Χαλδαίων και είναι Χριστιανοί. Αιτία εγκαταλείψεως από αυτούς του τόπου ιθαγένειάς τους είναι ο φόβος δίωξης

τους λόγω της εθνικότητας, της θρησκείας τους και των πολιτικών τους πεποιθήσεων. Ο φόβος αυτός κρίνεται δικαιολογημένος ενόψει των περιστατικών που εξέθεσαν, επιβεβαιωμένου άλλωστε και από τις σχετικές πληροφορίες που είναι σε όλους γνωστές από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και που συνίστανται σε εκτελέσεις ή απειλές εκτελέσεων, δυσμενείς διακρίσεις (οικονομικές, κοινωνικές, αναφορικά με τη στράτευση, τοποθετήσεις στην πρώτη γραμμή με τον αποκλειστικό σκοπό τον αποδεκατισμό τους από τους αντιπάλους ή ακόμα και τους ακολουθούντες συμπολίτες τους Μουσουλμάνους) λόγω των εθνικών ομάδων στις οποίες ανήκουν, της θρησκείας τους (ως χριστιανών) αλλά και ως πολιτικά αντιφρονούντων στο κυβερνών το Ιράκ κόμμα ΜΠΑΑΘ και τον επικεφαλής της κυβέρνησης Σ. Χουσεΐν. Η πλήρης ζοηρότητας και σαφήνειας αφήγηση από τους κατηγορούμενους των προσωπικών τους εμπειριών και των περιστατικών που αιτιολογούν τους φόβους τους για τη δίωξη, ακόμα δε και τα συγκεκριμένα περιστατικά γενομένων διώξεων πείθουν το Δικαστήριο περί της αλήθειας αυτών. Υπογραμμίζεται ότι και τα κενά αποδείξεως και οι αμφιβολίες που μένουν ως προς ορισμένα εκ των επικαλουμένων από τους κατηγορούμενους επί μέρους περιστατικών λόγω ανεπαρκούς τεκμηρίωσης τους (που οφείλεται στη δυσχέρεια αποδείξεως, που είναι εγγενης στην ειδική κατάσταση που βρίσκονται) δεν πρέπει να οδηγήσουν στο συμπέρασμα της αναλήθειας των ισχυρισμών τους, αλλά θα πρέπει να τους αναγνωρισθεί το «ευεργέτημα της αμφιβολίας» (όπως αυτό αποτυπώνεται ως αρχή στο Εγχειρίδιο για τις Διαδικασίες και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος του Πρόσφυγα, Γραφείο Υ.Α. Ηνωμένων Εθνών, Αθήνα 1989). Εξάλλου ο φόβος διώξεως μπορεί να μην επεκτείνεται αναγκαστικά σε όλη την επικράτεια της χώρας, την ιθαγένεια της οποίας έχει ο πρόσφυγας. Δεν αποκλείεται, δηλαδή, ένα πρόσωπο από το καθεστώς του πρόσφυγα, επειδή θα μπορούσε να είχε αναζητήσει καταφύγιο σε ένα άλλο τμήμα της ίδιας χώρας, εάν, λαμβανομένων υπόψη όλων των συνθηκών, δεν θα ήταν λογικό να αναμένεται απ' αυτό τέτοια ενέργεια. Εν προκειμένω, η ύπαρξη στην περιοχή του Ζάχο του Ιράκ, ζώνης προστατευόμενης από τις Συμμαχικές Δυνάμεις (Αμερικανικές κλπ) και δη κατά δημοσιογραφικές πληροφορίες προς παροχή καταφυγίου στην εθνική ομάδα των Κούρδων (διαφορετική από αυτή των κατηγορουμένων), δεν αίρει το φόβο διώξεως των κατηγορουμένων ενόψει των δυσχερειών προσπελάσεως στην εν λόγω ζώνη και δη εν μέσω της επικρατούσας αναταραχής και δυσκολίας κινήσεως στην όλη επικράτεια του Ιράκ των ομάδων που τελούν σε δυσμένεια. Εξάλλου δεν πρέπει να αποκλεισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα και η, συνεπεία αυτής, προστασία στους κατηγορούμενους από το γεγονός ότι έφθασαν στην Ελλάδα δια

μέσου τρίτης χώρας και δη της Τουρκίας, ενόψει ιδίως του γεγονότος ότι η τελευταία έχει διατηρήσει επιφύλαξη και περιορίζει τις υποχρεώσεις της από τη Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων μόνο σε πρόσωπα που έγιναν πρόσφυγες εξ αιτίας γεγονότων που συνέβησαν στην Ευρώπη.

Δικαιώματα υπεράσπισης των κατηγορουμένων: Πριν την απαγγελία της απόφασης το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι τόσο η πρόταση του Εισαγγελέα όσο και όλα όσα ειπώθηκαν κατά τη διάρκεια της αποδεικτικής διαδικασίας μεταφράστηκαν από το διερμηνέα στους κατηγορούμενους και ότι ο διερμηνέας με εντολή του Προέδρου στεκόταν κοντά τους και μετέφραζε σ' αυτούς όλα όσα ειπώθηκαν κατά τη διάρκεια της δίκης, οι δε κατηγορούμενοι απευθύνονταν στο Δικαστήριο μέσω του διερμηνέα.

0081 ¹

ΤριμΠλημΜυτιλήνης 585/1993

Παράνομη είσοδος Ιρακινών προσφύγων – Αρχή της μη Επαναπροώθησης – Διαδικασία εξέτασης του αιτήματος ασύλου στην ποινική δίκη – Βάρος απόδειξης – Αρχή ηθικής απόδειξης – Ευεργέτημα της αμφιβολίας – Αρχή της Οικογενειακής Ενότητας – Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης – Μαζική άφιξη προσφύγων στην Ελλάδα – Μετεγκατάσταση προσφύγων – Αρχή της ισότιμης κατανομής των βαρών – Πορίσματα της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ύπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες – Εγχειρίδιο της Ύ.Α. για τις Διαδικασίες και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος του Πρόσφυγα.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρα 1, 31 παρ.1, 32 παρ. 1, 33 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 «περί του Καθεστώτος των Προσφύγων»

Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 291, τ Α΄)

Άρθρο 1 παρ. 1 εδ. β΄2 της Καταστατικής Πράξης του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης

Ν. 1784/1988 (ΦΕΚ 113, τ. Α΄)

Άρθρα 4 παρ. 1 και 3, 25 παρ. 1 εδ. β΄ του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α΄)

Άρθρο 25 ΠΚ

¹ Η απόφαση έχει δημοσιευθεί : Ελληνική Δικαιοσύνη 35 (1994), σελ. 235.

Άρθρα 177 και 233 ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Το Μάιο 1993 δέκα επτά Ιρακινοί, με ταξύ των οποίων και μια οικογένεια με ανήλικο τέκνο 6 ετών και την εγκυμονούσα μητέρα του, έφθασαν παράνομα στην Μυτιλήνη μέσω Τουρκίας πιστεύοντας ότι έχουν φθάσει στην Ιταλία ... όπως τους είπε υποσχασθεί ο Τούρκος που διευκόλυνε την αναχώρησή τους από την Τουρκία. Με τη σύλληψή τους από την αστυνομία υπέβαλαν όλοι αίτημα πολιτικού ασύλου και παραπέμφθηκαν στο δικαστήριο κατηγορούμενοι για το αδίκημα της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα. Στο δικαστήριο, κατά την απολογία τους με την συνδρομή διερμηνέα (που γνώριζε την αραβική γλώσσα) ισχυρίστηκαν ότι είναι πολίτες του Ιράκ, και υπηρετούσαν στις τάξεις του στρατού του Σ. Χουσεΐν, πλην όμως επειδή είναι Χριστιανοί Καθολικοί κατά το θρήσκευμά τους, είχαν θρησκευτικές και πολιτικές πεποιθήσεις αντίθετες από τις κρατούσες και υποστηριζόμενες από το δικτατορικό και μουσουλμανικό καθεστώς της χώρας τους, με συνέπεια λόγω της καταπίεσης που υφίσταντο να αναγκαστούν να καταφύγουν στην αυτόνομη κουρδική περιοχή του Ζάχο του Βορείου Ιράκ. Στο Ζάχο παρέμειναν περίπου επί τρίμηνο, οπότε οι οικογένειές τους, που τους συνέδραμαν οικονομικά για να καλύπτουν τα έξοδα της διαμονής τους στην περιοχή αυτή του Ιράκ τους ενημέρωσαν ότι οι Αρχές της χώρας τους του αναζητούν για να τους συλλάβουν και ότι στην περίπτωση που συλλαμβάνονταν θα φυλακίζονταν. Έτσι, φοβούμενοι τη σύλληψή τους και την εν συνεχεία φυλάκισή τους, οργάνωσαν το ταξίδι αναχώρησής τους από την πατρίδα τους. Μετά το πέρας της απολογίας τους ο Εισαγγελέας πρότεινε την ενοχή τους, πρόταση που διερμηνεύθηκε στους κατηγορούμενους που ζήτησαν την αθώωσή τους.

Σκεπτικό : Α) Το Δικαστήριο αναφέρθηκε ρητά στην διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 31 της Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων που προβλέπει την υπό προϋποθέσεις μη επιβολή κυρώσεων σε βάρος των προσφύγων που εισέρχονται παράνομα στο έδαφος της χώρας εισδοχής. Εν συνεχεία, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 33 παρ. 1 και 32 όπου αποτυπώνονται αντίστοιχα η αρχή της μη επαναπροώθησης και η απαγόρευση απέλασης των προσφύγων υπό προϋποθέσεις, αναφέρθηκε στο έργο μετεγκατάστασης των προσφύγων που επιτελεί ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης σε συνεργασία με κυβερνητικές και διεθνείς οργανώσεις : απαγορεύεται η επαναπροώθηση ή η απέλαση προσφύγων στα σύνορα εδαφών όπου απειλούνται η ζωή ή η ελευθερία τους για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων, σε κάθε δε περίπτωση τα Κράτη παρέχουν στους πρόσφυγες εύλογη προθεσμία προς επιδίωξη άδειας

κανονικής εισόδου σε τρίτη χώρα. Μια ιδιαίτερη έκφραση της δυνατότητας των προσφύγων να παραμείνουν στην χώρα εισδοχής έως ότου καταστεί δυνατή η μετεγκατάστασή τους σε τρίτη χώρα είναι η χορήγηση από το Κράτος εισδοχής προσωρινού ασύλου στις περιπτώσεις μαζικής εισροής προσφύγων. Το Δικαστήριο ερμήνευσε το άρθρο 25 παρ. 1 β του Ν. 1975/1991 αναφερόμενο στην νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας (830/1985 και 932/1988) σύμφωνα με την οποία για την αναγνώριση κάποιου προσώπου ως πρόσφυγα δεν απαιτείται να προέρχεται κατ' ευθείαν από τη χώρα της οποίας έχει την ιθαγένεια αλλά μπορεί να προέρχεται και από τρίτη χώρα, αρκεί να ευρίσκεται εκτός της χώρας του συνεπεία δικαιολογημένου φόβου δίωξης που οφείλεται στους λόγους που αναφέρονται στον ορισμό του πρόσφυγα. Κρίνοντας ιδιαίτερα την κατάσταση της οικογένειας που περιλαμβανόταν στην ομάδα των κατηγορουμένων το Δικαστήριο εφάρμοσε την αρχή οικογενειακής ενότητας που έχει υιοθετηθεί με την Τελική Πράξη της Συνδιάσκεψης της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και εξειδικευθεί με το Πόρισμα Νο. 15 της Εκτελεστικής Επιτροπής της Υ.Α. των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες επί προσφυγικών οικογενειών: όταν ο επικεφαλής της προσφυγικής οικογένειας είναι πρόσφυγας θα πρέπει να αναγνωρίζεται και στα εξαρτώμενα μέλη του καθεστώτος του πρόσφυγα. Κατά τη διαμόρφωση της κρίσης του το Δικαστήριο έλαβε υπόψη ότι κατ' αρχήν το βάρος της απόδειξης του καθεστώτος του πρόσφυγα φέρει ο αιτών, πλην όμως λόγω των περιστάσεων και των συνθηκών διαφυγής του δεν είναι δυνατόν να απαιτείται πλήρης απόδειξη των σχετικών ισχυρισμών του και κατά μεν τη διοικητική διαδικασία εξέτασης του αιτήματος ασύλου αναγνωρίζεται στον αιτούντα το ευεργέτημα της αμφιβολίας (Εγχειρίδιο για τη Διαδικασία και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος του Πρόσφυγα, Υ.Α. του ΟΗΕ), κατά δεν την ποινική διαδικασία ισχύει η αρχή της ηθικής αποδείξεως. Επικαλούμενο διδάγματα της πείρας και ειδικότερα ότι κανείς δεν εγκαταλείπει την πατρίδα του και την περιουσία του για να περιφερθεί σε άγνωστες χώρες χωρίς κανένα εφόδιο γλώσσας, επαγγέλματος, μόρφωσης παρά μόνο για σοβαρό λόγο, λαμβάνοντας υπόψη ότι λόγω του φόβου δίωξης ή της δίωξης που υπέστησαν οι κατηγορούμενοι αδυνατούσαν να ζητήσουν από τις Αρχές του Ιράκ διαβατήριο το Δικαστήριο διατύπωσε την κρίση ότι οι κατηγορούμενοι είναι πρόσφυγες και αναγκάστηκαν να φύγουν από το Ιράκ λόγω παρόντος κινδύνου, απειλούντος την προσωπική τους ελευθερία, αποτρέψιμου μόνο με τη φυγή τους.

Δικαιώματα υπεράσπισης των κατηγορουμένων : Πριν την απαγγελία της απόφασης το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι όλα όσα έλαβαν

χώρα, ειπώθηκαν ή διαβάστηκαν κατά τη διαδικασία της δίκης έγιναν γνωστά μέσω διερμηνέα στους κατηγορούμενους.

Οι κατηγορούμενοι κηρύσσονται αθώοι της παράνομης εισόδου στην Ελληνική Επικράτεια. Λόγω της κατάστασης ανάγκης αίρεται ο παράνομος χαρακτήρας του αδικήματος της παράνομης εισόδου.

0082 ¹

ΤρμΠλημΠατρών 2745/1996

Παράνομη έξοδος Ιρακινών και Τούρκων κουρδικής καταγωγής από την Ελλάδα – Αρχή της μη επαναπροώθησης – Διαδικασία εξέτασης αιτήματος ασύλου στην ποινική διαδικασία – Βάρος απόδειξης – Αρχή ηθικής απόδειξης – Κατάσταση ανάγκης – Η συνδρομή των προϋποθέσεων του ορισμού του πρόσφυγα εξετάζεται σε κάθε στάση της δίκης και μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης – Η δικαστική κρίση για το καθεστώς του πρόσφυγα δεν εξαρτάται από την προηγούμενη υποβολή αιτήματος ασύλου – Οι συνθήκες μεταφοράς των προσφύγων σε νταλικά προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια – Η παράλειψη υποβολής αιτήματος ασύλου στις ελληνικές αρχές λόγω έλλειψης των εγγράφων ταυτότητας διέπεται από την αρχή : « ουδείς υποχρεούται εις τα αδύνατα » – Η εμφάνιση του πρόσφυγα που φθάνει παράνομα στην Ελλάδα μπορεί να πραγματοποιηθεί ενώπιον οιασδήποτε Ελληνικής Αρχής που υποχρεούται να τον παραπέμψει στην αρμόδια αστυνομική υπηρεσία – Η ασθενής πιθανολόγηση της ιδιότητας του πρόσφυγα κατηγορουμένου δεν μπορεί να οδηγήσει στην απέλασή του και λαμβάνεται αναμφισβήτητα υπέρ αυτού – Διαπιστωτικός ο χαρακτήρας της διοικητικής πράξης αναγνώρισης ή απόρριψης του αιτήματος ασύλου – Επαναπατρισμός απορριφθέντων αιτούντων άσυλο με τη συνδρομή της Ύπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες – Διευκόλυνση της παραμονής τους στη χώρα ώστε να κρίνει η Διοίκηση το αίτημα ασύλου που υπέβαλαν ενώπιον του Δικαστηρίου – Καταδίκη πολιτών Πακιστάν και Κασμίρ λαμβανόμενων υπόψη των ελαφρυντικών περιστάσεων του άρθρου 84 παρ. 2 ΠΚ – Ποινική ευθύνη μεταφορέων και οδηγών.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρα 1, 31 και 32 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 «περί του Καθεστώτος των Προσφύγων»
Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201, τ. Α')

¹ Αδημοσίευτη.

Άρθρα 1 και 3 της Διεθνούς Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας

N. 1782/1988 (ΦΕΚ 116, τ. Α')

Άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος 1975/1986

Άρθρα 4 παρ. 1 και 3, 33 παρ. 2 σε συνδυασμό με παρ. 1 εδ. β' του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Άρθρο 1 παρ. 1 του Π.Δ. 83/1993 « Διαδικασία εξέτασης αιτήσεως αλλοδαπού για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα, ανάκληση της αναγνώρισης και τρόπος συνεργασίας και ενημέρωσης του Εκπροσώπου της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα» (ΦΕΚ 36, τ. Α')

Άρθρο 25 ΠΚ

Άρθρα 177 και 233 ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Τον Απρίλιο 1996 όργανα του Λιμεναρχείου Πατρών και κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους διαπίστωσαν τυχαίως ότι δύο σταθμευμένες νταλίκες έφεραν περιέργως τον ίδιο αριθμό κυκλοφορίας. Διενήργησαν έλεγχο στα δύο αυτά οχήματα και διαπίστωσαν ότι στη μια νταλίκα βρισκόταν ο οδηγός της με 43 αλλοδαπούς και στην άλλη ο οδηγός της με 3 αλλοδαπούς. Τους είχαν επιβιβάσει στην Αθήνα και τους προόριζαν για το εξωτερικό και ειδικότερα στο Πρίντεζι της Ιταλίας. Κάθε αλλοδαπός είχε καταβάλει το ποσό των 1000 δολαρίων ΗΠΑ. Ο ιδιοκτήτης της εταιρείας τελούσε εν γνώσει της μεταφοράς των αλλοδαπών. Οι 46 αλλοδαποί, 43 Τούρκοι και Ιρακινοί κουρδικής καταγωγής και 3 Πακιστανοί εκ των οποίων οι δύο κατάγονται από την περιοχή του Κασμίρ καθώς και οι οδηγοί των οχημάτων παραπέμφθηκαν σε δίκη με την κατηγορία οι μεν αλλοδαποί για το αδίκημα της παράνομης εξόδου από την χώρα, οι δε οδηγοί των οχημάτων για την διευκόλυνση εξόδου και μεταφορά παράνομων προσώπων. Στην απολογία τους, με τη συνδρομή διερμηνέα οι 43 Τούρκοι και Ιρακινοί ισχυρίστηκαν ότι τυγχάνουν πολιτικοί πρόσφυγες κατά την έννοια του άρθρου 1 της Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων, δοθέντος ότι έχουν υποστεί και συνέχισαν να υφίστανται στις πατρίδες τους, μέχρι της καταφυγής τους στην Ελλάδα, διώξεις και βασανισμούς, λόγω των εθνικότητάς τους, των πολιτικών τους πεποιθήσεων και την υπέρ της ελευθερίας δράση τους. Ότι η ιδιότητά τους αυτή συνιστά λόγο απαλλαγής τους από την αποδιδόμενη κατηγορία της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις της προαναφερθείσης Σύμβασης, που από

την κύρωσή της από την Ελλάδα αποτελεί εσωτερικό δίκαιο αυξημένης τυπικής ισχύος. Ζήτησαν να μην διαταχθεί η απέλασή τους στην Τουρκία και στο Ιράκ, όπου διώκονται και είναι βέβαιο ότι θα συλληφθούν και θα βασανισθούν με την έννοια του άρθρου 1 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων. Αναφέρθηκαν στο άρθρο 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων που περιέχει απόλυτη απαγόρευση επαναπροώθησης προσώπου στα σύνορα εδαφών όπου υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι αυτό το πρόσωπο θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια. Το περιεχόμενο των απολογιών των 43 αυτών αλλοδαπών σχετικά με την μεταχείρισή τους στις χώρες καταγωγής τους στήριξαν με τις καταθέσεις τους οι μάρτυρες υπεράσπισης : ο εκπρόσωπος της Διεθνούς Αμνηστίας στην Πάτρα καθώς και ο πρόεδρος της νομίμως αναγνωρισμένης «Ένωσης Ελληνοκουρδικής Φιλίας». Οι υπόλοιποι τρεις αλλοδαποί στην απολογία τους υποστήριξαν ότι ήρθαν στην Ελλάδα αναζητώντας καλλίτερη τύχη και μετέβαιναν στην Ιταλία για να βρουν εργασία. Οι δύο εξ αυτών έκφρασαν στο Δικαστήριο την επιθυμία τους να υποβάλλουν αίτημα ασύλου. Ο Εισαγγελέας πρότεινε την αθώωση των 43 κουρδικής καταγωγής κατηγορουμένων και την ενοχή των υπόλοιπων τριών.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο στην μείζονα σκέψη του αναφέρθηκε κατ' αρχήν στην αυξημένη τυπική ισχύ² του άρθρου 31 της Σύμβασης της Γενεύης (αρχή της μη επαναπροώθησης). Στη συνέχεια διατύπωσε την κρίση ότι το βάρος της απόδειξης, στην διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων ασύλου που προβάλλονται σε ποινική δίκη, φέρει κατ' αρχήν ο αιτών πλην όμως, λόγω των περιστάσεων και των εν γένει συνθηκών διαφυγής του, δεν είναι δυνατόν να απαιτηθεί πλήρης απόδειξη των σχετικών ισχυρισμών του, και γι' αυτό εφαρμόζεται η αρχή της ηθικής απόδειξης ενώ τυχόν αμφιβολία του Δικαστηρίου λειτουργεί υπέρ του κατηγορούμενου³. Το Δικαστήριο επανέλαβε : 1) για να αναγνωρισθεί πρόσωπο ως πολιτικός πρόσφυγας δεν απαιτείται να προέρχεται απευθείας από τη χώρα της ιθαγένειάς του αλλά και από τρίτη χώρα, αρκεί να συντρέχουν οι λοιποί νόμιμοι όροι για την αναγνώρισή του ως πολιτικού πρόσφυγα⁴, 2) ... 3) η εμφάνιση του πρόσφυγα που παράνομα διήλθε τα σύνορα της χώρας μπορεί να πραγματοποιηθεί ενώπιον οιασδήποτε Ελ-

² Με παραπομπή σε ΑΠ 641/1993, Ποιν.Χρ. ΜΓ, 637 και σε *Α. Δερβέναγα, Το Σύνταγμα της Ελλάδος*, σελ. 15 - *Γ. Τενεκίδης, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο*, εκδ. 175, σελ. 183 επ.

³ *Α. Σιδέρης, Η επίκληση της ιδιότητας του πολιτικού πρόσφυγα ενώπιον των Ελληνικών Ποινικών Δικαστηρίων*, ΠοινΧρ. ΜΓ, 1217 επ και κυρίως 1224.

⁴ Επικαλούμενο τη νομολογία του ΣτΕ : 830/1085 και 932/1988

ληνικής Αρχής που, εφόσον είναι εφικτό, θα λάβει τις εξηγήσεις του και σε κάθε περίπτωση θα τον προωθήσει στην αρμόδια αστυνομική αρχή, 4) η εξακρίβωση των προϋποθέσεων του προσωπικού λόγου απαλλαγής γίνεται μόνο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 αφού μόνο σε αυτές παραπέμπει το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 1971/1991 και εναπόκειται στην ουσιαστική κρίση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού σε κάθε στάδιο της ποινικής διαδικασίας, και μέχρι να εκδοθεί σχετική επί της υποθέσεως τελεσίδικη απόφαση, 5) η δικαστική αυτή κρίση δεν εξαρτάται από την προηγούμενη υποβολή αιτήσεως του πρόσφυγα να του χορηγηθεί πολιτικό άσυλο, ούτε από την παραδοχή ή όχι της αιτήσεως του αυτής, αφού μάλιστα η αντίστοιχη διοικητική πράξη, θετική ή αρνητική, έχει διαπιστωτικό μόνο χαρακτήρα⁵. Η αποδοχή της ιδιότητας αυτής του πρόσφυγα οδηγεί σε απαλλαγή του, σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη στην περίπτωση αυτή διάταξη του άρθρου 25 ΠΚ, που προβλέπει μια μορφή κατάσταση ανάγκης που αίρει τον άδικο χαρακτήρα των πράξεων της παράνομης εισόδου ή εξόδου από την χώρα. Δηλαδή, το ιδιώνυμο έγκλημα της παράνομης εισόδου ή εξόδου από τη Χώρα θεμελιώνεται μεν πλήρως και υπάρχει γι' αυτές αξιόποινη πράξη όχι όμως και αξιόποινος δράστης, αφού αυτός πλέον δεν κρίνεται άξιος κολασμού. Το Δικαστήριο, αποφαινόμενο επί της συγκεκριμένης υπόθεσης, έκρινε ότι η έλλειψη των στοιχείων των κατηγορουμένων σχετικά με την απόδειξη της προσφυγικής τους ιδιότητας δικαιολογείται από τις συνθήκες υπό τις οποίες κατόρθωσαν να διαφύγουν από τις πατρίδες τους. Αναγνωρίζει ως δυσμενές στοιχείο την καθυστερημένη εμφάνισή τους ενώπιον Ελληνικής Αρχής για την υποβολή αιτήματος ασύλου, πλην όμως η δυσμέμεια αυτή θεραπεύεται από την έλλειψη των σχετικών στοιχείων, αποδεικτικών της προσφυγικής τους ιδιότητας, εφαρμόζοντας το νομικό κανόνα : «ουδείς υποχρεούται εις τα αδύνατα»⁶. Έχει ήδη γίνει δεκτό ότι η ασθενής πιθανολόγηση της ιδιότητας του πρόσφυγα κατηγορουμένου δεν μπορεί να οδηγήσει στην απέλασή του και λαμβάνεται αναμφισβητήτως υπόψη υπέρ αυτού. Κατά τη διαμόρφωση της τελικής κρίσης του για τους 43 αλλοδαπούς κουρδικής καταγωγής το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι διέπραξαν μεν αξιόποινη πράξη, η κατάσταση ανάγκης όμως στην οποία αναμφιβόλως βρέθηκαν, αίρει τον άδικο χαρακτήρα της. Αποφάσισε την αθώωσή τους λαμβάνοντας ιδιαιτέρως υπόψη την προστασία της ζωής τους, ως ύψιστο έννομο αγαθό, καθώς επίσης και του

⁵ *Ηλ. Κυριακόπουλος, Διοικητικό Δίκαιο*, τόμος Β', σελ. 353.

⁶ Βλ. ανωτέρω υπό υποσημείωση 4 και *Ι.Ζησιάδης, Ποινική Δικονομία*, τόμος Β', σελ. 289.

δικαιώματος ανθρώπινης αξιοπρέπειας, αφού είναι βέβαιο, σύμφωνα με όσα προέκυψαν από την αποδεικτική διαδικασία, ότι αν αναγκασθούν να επιστρέψουν στην Τουρκία ή στο Ιράκ θα υποστούν διώξεις και βασανισμούς με απρόβλεπτες συνέπειες για τη ζωή τους. Εξάλλου η παραμονή τους στο ελληνικό έδαφος θα διευκολύνει τη συγκέντρωση των απαιτούμενων στοιχείων για την εκ μέρους της Ελληνικής Πολιτείας χορήγηση του ζητούμενου ενόπιου του Δικαστηρίου πολιτικού ασύλου. Σε αντίθετη περίπτωση, και με τη συνδρομή διεθνών οργανισμών, όπως ο ΟΗΕ, θα δοθεί η δυνατότητα επανόδου τους στις πατρίδες τους. Για τους τρεις υπόλοιπους αλλοδαπούς το Δικαστήριο έκρινε ότι είναι ένοχοι του αδικήματος της παράνομης εξόδου από την χώρα, αναγνωρίζοντας στο πρόσωπό τους ότι δεν ωθήθηκαν στην διάπραξή της από ταπεινά αίτια.

Δικαιώματα υπεράσπισης των κατηγορουμένων : Το Δικαστήριο όρισε διερμηνείς από την Ελληνική προς την Τουρκική και Αγγλική γλώσσα αφού οι κατηγορούμενοι δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν την Ελληνική. Ο Πρόεδρος ανέφερε στους κατηγορούμενους τα δικαιώματά τους : ν' ακούσουν με προσοχή τις κατηγορίες και να παρακολουθήσουν τη συζήτηση στο ακροατήριο. Επίσης να εκθέσουν τους ισχυρισμούς τους, να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους ύστερα από την εξέταση κάθε μάρτυρα και την έρευνα κάθε αποδεικτικού μέσου.

Το Δικαστήριο κήρυξε αθώους του 43 πρώτους κατηγορούμενους, ένοχους με την αναγνώριση των ελαφρυντικών περιστάσεων του άρθρου 84 παρ. 2 β' τους υπόλοιπους τρεις αλλοδαπούς, και καταδίκασε τους οδηγούς των οχημάτων.

Σημείωση : Όμοιου περιεχομένου και η **4106/1996** απόφαση του Τριμ. Πλημμελειοδικείου Πατρών (αδημοσίευτη).

0083¹

ΜονΠλημΝεάπολης (Πρωτοδικείο Λασηθίου) 1268/1996

Παράνομη είσοδος Ιρακινών προσφύγων – Αρχή της μη Επαναπροώθησης – Διαδικασία εξέτασης του αιτήματος ασύλου στην ποινική διαδικασία – Βάρος απόδειξης – Αρχή ηθικής απόδειξης – Ευεργέτημα της αμφιβολίας – Αρχή της Οικογενειακής Ενότητας – Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης – Μαζική άφιξη προσφύγων στην Ελλάδα – Μετεγκατάσταση προσφύγων – Αρχή της ισότιμης κατανομής των βαρών – Πορίσματα της Εκτελεστικής Επιτροπής της Υπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες – Εγχειρίδιο της Υ.Α. για

¹ Αδημοσίευτη.

τις Διαδικασίες και τα Κριτήρια Καθορισμού του Καθεστώτος του Πρόσφυγα.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρα 1, 31 παρ.1, 32 παρ. 1, 33 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 «περί του Καθεστώτος των Προσφύγων»

Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 291, τ Α΄)

Άρθρο 1 παρ. 1 εδ. β΄2 της Καταστατικής Πράξης του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης

Ν. 1784/1988 (ΦΕΚ 113, τ. Α΄)

Άρθρα 4 παρ. 1 και 3, 25 παρ. 1 εδ. β΄ του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α΄)

Άρθρο 25 ΠΚ

Άρθρα 177 και 233 ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Τον Οκτώβριο του 1996 εβδομήντα τέσσερις ιρακινοί πολίτες κουρδικής καταγωγής, μεταξύ των οποίων και οικογένειες με τρία και τέσσερα παιδιά εισήλθαν στην Ελληνική Επικράτεια χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις. Ειδικότερα αποβίβαστηκαν στην θαλάσσια περιοχή της Σητείας και συνελήφθησαν από αστυνομικά όργανα, από καράβι αγνώστων στοιχείων, στο οποίο είχαν επιβιβαστεί από τις Ιρακινές ακτές δέκα ημέρες πριν την αποβίβασή τους στην ελληνική ακτή, καταβάλλοντας μάλιστα και 4000 δολάρια ΗΠΑ περίπου κατ' άτομο, με προορισμό κάποια χώρα της Ευρώπης, όπως τους είπε το πρόσωπο του μεσολάβησε για την μεταφορά τους. Παραπέμφθηκαν σε δίκη κατηγορούμενοι για το αδίκημα παράνομης εισόδου στην Ελλάδα. Στην απολογία τους, με τη συνδρομή διερμηνέα, ισχυρίστηκαν ότι εγκατέλειψαν την πατρίδα τους, το Ιράκ, από δικαιολογημένο φόβο δίωξης εξαιτίας της φυλής και της εθνικότητας στην οποία ανήκουν, ζήτησαν δε πολιτικό άσυλο στην Ελλάδα, ως πολιτικοί πρόσφυγες. Μετά το πέρας της αποδεικτικής διαδικασίας ο Εισαγγελέας πρότεινε την αθώωση των ενηλίκων κατηγορουμένων και να δεχθεί το Δικαστήριο ότι δεν τέλεσαν την πράξη οι ανήλικοι λόγω της ιδιότητάς τους ως πολιτικών προσφύγων, κατ' άρθρο 1Α παρ. 2 της σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, όπως ισχύει μετά το σχετικό Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967, καλυπτομένων εξ' απόψεως ποινικής ευθύνης : α) σύμφωνα με το άρθρο 31 παρ. 1 της παραπάνω Σύμβασης της Γενεύης η οποία κατά το άρθρο 28 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος έχει αυξημένη τυπική ισχύ ως κυρωθείσα από την Ελλάδα, και β) σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 1975 που εναρμονίζεται με τη Σύμβαση αυτή.

Σκεπτικό : Στη μείζονα πρότασή του το Δικαστήριο αναφέρθηκε στο άρθρο 31 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των προσφύγων, σύμφωνα με το οποίο αίρεται υπό προϋποθέσεις ο άδικος χαρακτήρας της παράνομης εισόδου των προσφύγων στις χώρες εισδοχής. Υπογράμμισε την αρχή της μη επαναπροώθησης όπως αποτυπώνεται στο άρθρο 33 παρ. 1 της Σύμβασης σε συνδυασμό με το δικαίωμα των αιτούντων άσυλο σε προσωρινή προστασία έως ότου επιτύχουν τη μετεγκατάστασή τους σε τρίτη χώρα, κατ' εφαρμογή της αρχής της ισότιμης κατανομής των βαρών στη διεθνή κοινότητα, με τη συνδρομή του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, του οποίου έργο είναι η οργανωμένη μεταφορά των προσφύγων σε στενή συνεργασία με διεθνείς και κυβερνητικούς οργανισμούς. Σημείωσε, αναφερόμενο σε προηγούμενη νομολογία, τις βασικές αρχές της απόδειξης της ιδιότητας του πρόσφυγα ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων. Κατά τη διαμόρφωση της τελικής του κρίσης εξετάζοντας τα περιστατικά της συγκεκριμένης υπόθεσης αποφάνθηκε ότι ο ισχυρισμός των κατηγορουμένων περί πολιτικού ασύλου στοιχειοθετεί προσωπικό λόγο απαλλαγής από την ποινή, δηλ. στην περίπτωση αυτή υπάρχει αξιόποινη πράξη, όχι όμως και αξιόποινος δράστης. Κρίνοντας ότι η εξέταση των αιτημάτων ασύλου που υπέβαλαν οι κατηγορούμενοι κατά την ακροαματική διαδικασία δεν συνδέεται με την αυθεντική κρίση των αιτημάτων τους από την αρμόδια αστυνομική αρχή έλαβε υπόψη μεταξύ άλλων τα γνωστά σε όλους από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για την πολιτική κατάσταση του Ιράκ, και συμπέρανε ότι υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι οι κατηγορούμενοι, πολίτες του Ιράκ, κουρδικής καταγωγής, υφίστανται στη χώρα τους διώξεις εξαιτίας της εθνικότητας και των πολιτικών τους πεποιθήσεων. Έκρινε ότι ο φόβος δίωξης που εξέφρασαν οι κατηγορούμενοι είναι δικαιολογημένος, συνεκτιμώντας τις σχετικές πληροφορίες, γνωστές σε όλους από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για τις διώξεις κατά των Κούρδων του Ιράκ. Συμπερασματικά διατύπωσε το δίδαγμα κοινής πείρας ότι κανείς δεν εγκαταλείπει την πατρίδα του και την περιουσία του χωρίς σοβαρό λόγο, προκειμένου να βρεθεί σε άγνωστες γι' αυτόν περιοχές χωρίς κανένα εφόδιο γλώσσας, επαγγέλματος, μόρφωσης.

Δικαιώματα υπεράσπισης των κατηγορουμένων : Οι κατηγορούμενοι δήλωσαν ότι αγνοούν την Ελληνική γλώσσα και το δικαστήριο διόρισε διερμηνείς από την Αραβική στην Κουρδική και από την Αραβική στην Ελληνική. Ο πρόεδρος του Δικαστηρίου ενημέρωσε στην συνέχεια μέσω των διερμηνέων τους κατηγορούμενους για τα δικαιώματά τους.

Το Δικαστήριο κήρυξε αθώους τους ενήλικες κατηγορούμενους και έκρινε ότι οι ανήλικοι δεν τέλεσαν την πράξη της παράνομης εισόδου στη χώρα.

Σημείωση : Όμοιου περιεχομένου είναι και η **1269/1996** απόφαση του Μον. Πλημμελειοδικείου Νεάπολης (Πρωτοδικείο Λασιθίου) με την οποία αθώνεται ο 75^{ος} της ομάδας της προηγούμενης απόφασης, που παραπέμφθηκε σε δίκη για το αδίκημα της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα.

0084¹

ΤριμΠλημΓυθείου 271/1997

Παράνομη είσοδος αλλοδαπών στην Ελλάδα – Αιτούντες άσυλο από Ιράκ, Αλγερία, Λίβανο, Μαρόκο, Συρία, Τυνησία, Αίγυπτο – Υποχρέωση του Δικαστηρίου να διορίσει για τους κατηγορούμενους συνήγορο, εφόσον το ζητήσουν.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρα 4 παρ. 1 και 3 του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α΄)

Άρθρα 12, 14, 16, 17, 18, 26 παρ. 1, 27, 51, 53, 84 παρ. 2 εδ. β΄, 94 παρ. 1 ΠΚ

Άρθρα 233, 423 παρ. 1 εδ. α΄ ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Είκοσι εννέα αλλοδαποί αποβιβάστηκαν χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις στην Ελλάδα στην περιοχή του Γυθείου. Οι λιμενικές αρχές βρήκαν εγκαταλελειμμένο το σκάφος με το οποίο έφθασαν στην χώρα. Η απουσία των ανθρώπων κίνησε υποψίες για την αποβίβαση λαθρομεταναστών και για το λόγο αυτό ειδοποιήθηκαν σχετικά όλες οι λιμενικές και αστυνομικές αρχές της περιοχής, οι οποίες άρχισαν την έρευνες με αποτέλεσμα τη σταδιακή σύλληψη των κατηγορουμένων, που στο μεταξύ κυκλοφορούσαν περιπλανώμενοι στην περιοχή, προσπαθώντας να βρουν τρόπο να μεταβούν στην Αθήνα. Κανείς από τους κατηγορούμενους δεν επεδίωξε να έλθει σε επαφή με οποιαδήποτε λιμενική, αστυνομική ή άλλη αρχή, προκειμένου να υποβληθεί στο νόμιμο αστυνομικό και διαβατηριακό έλεγχο. Οι περισσότεροι εξάλλου δεν είχαν διαβατήριο. Οι κατηγορούμενοι παραπέμφθηκαν σε δίκη με την κατηγορία της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα. Στο ακροατήριο ζήτησαν από το Δικαστήριο να τους διορίσει δικηγόρο επειδή ήσαν άποροι.

¹ Αδημοσίευτη.

Αφού συνελήφθησαν υπέβαλαν αίτημα ασύλου στις αρμόδιες ελληνικές αρχές.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο έλαβε υπόψη του την καθυστέρηση τεσσάρων ημερών υποβολής αιτήματος πολιτικού ασύλου από τους κατηγορούμενους. Αξιολογώντας την πρακτική αυτή έκρινε ότι δεν είναι ιδιαίτερα πειστική ως προς την ιδιότητα του πολιτικού πρόσφυγα, γιατί κατά την κοινή πείρα και λογική ένα άτομο, που πράγματι έχει την ιδιότητα αυτή, εισέρχεται φανερά στη χώρα, στην οποία επιθυμεί να καταφύγει, και δεν τηρεί στάση όπως αυτή των κατηγορουμένων, που καθιστά σαφές ότι πρόκειται για οικονομικούς πρόσφυγες, που προσπαθούν να περάσουν από υπανάπτυκτες χώρες στην Ευρώπη για να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο των ίδιων και των οικογενειών τους. Παράλληλα όμως, κατά την κρίση του δικαστηρίου όπως αυτή διαμορφώθηκε από την αποδεικτική διαδικασία, οι κατηγορούμενοι ωθήθηκαν στην τέλεση της πράξης της εισόδου στην Ελλάδα χωρίς την τήρηση των νόμιμων διατυπώσεων από μη ταπεινά αίτια, και συγκεκριμένα από την πολύ κακή οικονομική κατάσταση που επικρατεί στις πατρίδες τους, εξαιτίας της οποίας αποφάσισαν να έλθουν και να εργασθούν στη χώρα μας ως λαθρομετανάστες για να βελτιώσουν κάπως το βιοτικό επίπεδο τους και αυτό των οικογενειών τους.

Δικαιώματα υπεράσπισης των κατηγορουμένων : Το Δικαστήριο διόρισε διερμηνέα από την Αραβική γλώσσα στην Ελληνική, δεδομένου ότι οι κατηγορούμενοι δήλωσαν ότι αγνοούν την Ελληνική γλώσσα. Επίσης το Δικαστήριο ικανοποίησε το σχετικό αίτημα των κατηγορουμένων για διορισμό δικηγόρου που λόγω της απορίας τους αδυνατούσαν να προσλάβουν για την υπεράσπισή τους. Κατά τη σχετική του κρίση του Δικαστήριο έλαβε υπόψη την εμπειρία και τις γνώσεις των ευρισκομένων στη αίθουσα συνεδριάσεων Δικηγόρων.

Το Δικαστήριο καταδίκασε με πλειοψηφία όλους τους κατηγορούμενους για το αδίκημα της παράνομης εισόδου στην χώρα σε ποινή φυλάκισης και στην απέλασή τους από τη χώρα. Κατά την άποψη όμως ενός μέλους του Δικαστηρίου συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 31 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και κατά συνέπεια θα πρέπει οι κατηγορούμενοι να κηρυχθούν αθώοι.

0085 ¹**ΤριμΠλημΚαβάλας 142/1997**

Παράνομη είσοδος στην Ελλάδα – Τέλεση παράνομης πράξης από μη ταπεινά αίτια.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρα 4 παρ. 3 του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Άρθρα 17, 26 παρ. 1, 27, 53 ΠΚ

Άρθρο 233 ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Οι τρεις από τους πέντε κατηγορούμενους, Τούρκοι πολίτες κουρδικής καταγωγής συνελήφθησαν στην περιοχή της Καβάλας και παραπέμφθηκαν σε δίκη κατηγορούμενοι για το αδίκημα της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα. Στην ακροαματική διαδικασία αναφέρθηκαν μόνον στις συνθήκες εισόδου τους στην χώρα.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο διαπίστωσε κατά την αποδεικτική διαδικασία ότι πληρούνται οι αντικειμενικές προϋποθέσεις τέλεσης του αδικήματος της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα, δηλαδή ότι οι κατηγορούμενοι εισήλθαν στην χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις και τα απαιτούμενα έγγραφα. Έκρινε ότι είναι ένοχοι της πράξης για την οποία κατηγορούνται με το ελαφρυντικό του άρθρου 84 παρ. 2 β' Π.Κ. (τέλεση της πράξης από μη ταπεινά αίτια).

Δικαιώματα υπεράσπισης των κατηγορουμένων : Το Δικαστήριο διόρισε διερμηνέα από την Αραβική στην Ελληνική επειδή οι κατηγορούμενοι δήλωσαν ότι αγνοούν την Ελληνική γλώσσα.

Το Δικαστήριο καταδίκασε τους κατηγορούμενους για το αδίκημα της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα αναγνωρίζοντας ότι τέλεσαν την αξιόποινη πράξη από μη ταπεινά αίτια.

0086 ¹**ΕφΑιγαίου 60/1993 (βούλευμα)**

Καταδίκη για παράνομη είσοδο στην Ελλάδα σε φυλάκιση και απέλαση – Μη εφέσιμη ποινή – Αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα από τις αρμόδιες Αρχές του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης – Η δικαστική απέλαση παραμένει ισχυρά, πλην όμως το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης αδυνατεί να την εκτελέσει γιατί θα παραβιάσει τις διε-

¹ Αδημοσίευτη.

¹ Αδημοσίευτο.

θνείς υποχρεώσεις της Ελλάδας (άρθρο 31 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων) – Αίτηση Επανάληψης της Διαδικασίας.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 31 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 «περί του Καθεστώτος των Προσφύγων»

Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 291, τ Α´)

Άρθρα 525 επ. ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Οι αιτούντες, Τούρκοι πολίτες κουργικής καταγωγής καταδικάστηκαν, του Δικαστηρίου εκτιμώντος ότι διέπραξαν την παράνομη πράξη από μη ταπεινά αίτια, κατηγορούμενοι για το αδίκημα της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα με την υπ' αριθμ. 261/1992 αμετάκλητη απόφαση του Τριμ. Πλημ/κειού Σάμου σε ποινή φυλάκισης και σε απέλαση από τη χώρα μετά την έκτιση της ποινής τους. Πριν την απέλασή τους υπέβαλαν αίτημα αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα στις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Το αίτημά τους έγινε δεκτό και αναγνωρίστηκαν πρόσφυγες. Η δικαστική απέλαση όμως παρέμενε ισχυρά, πλην όμως ήταν αδύνατον να εκτελεστεί γιατί θα παραβιάζονταν οι διεθνείς υποχρεώσεις της Ελλάδας, όπως αυτές απορρέουν από την Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και το συναφές αυτής Πρωτόκολλο του 1967. Με την αίτηση επανάληψης της διαδικασίας υπέρ του καταδικασθέντος αιτούνται να εξαφανιστεί η καταδικαστική απόφαση που εκδόθηκε σε βάρος τους γιατί με απόφαση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης αναγνωρίστηκαν πρόσφυγες. Υποβάλλοντας στο Συμβούλιο Εφετών τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία αποδεικνύουν ότι ήσαν αθώοι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 31 της προαναφερόμενης Σύμβασης, του αδικήματος της παράνομης εισόδου στην χώρα για το οποίο καταδικάστηκαν.

Σκεπτικό : Στην πρότασή του προς το Συμβούλιο ο Εισαγγελέας αναφέρθηκε στην διάταξη του άρθρου 525 παρ. 1 Κ.Π.Δ. σύμφωνα με την οποία η ποινική διαδικασία που περατώθηκε με αμετάκλητη δικαστική απόφαση επαναλαμβάνεται προς το συμφέρον του καταδικασμένου για πλημμέλημα ή κακούργημα, μεταξύ των άλλων, και όταν ύστερα από την οριστική καταδίκη κάποιου αποκαλύφθηκαν νέα, άγνωστα στους δικαστές που τον καταδίκασαν γεγονότα ή αποδείξεις, τα οποία μόνα τους ή σε συνδυασμό με εκείνα που είχαν προσκομισθεί προηγουμένως κάνουν φανερό ότι αυτός που καταδικάστηκε είναι αθώος ή καταδικάστηκε άδικα για έγκλημα βαρύτερο από εκείνο που πραγματικά τέλεσε. Έτσι συνεπάγεται ότι προς ευδοκίμηση του λόγου επαναλήψεως της διαδικασίας δεν αρκεί η αποκάλυψη νέων αγνώστων γεγονότων ή αποδείξεων

στους δικάσαντες δικαστές, αλλά απαιτείται επιπροσθέτως να καθίσταται εξ αυτού φανερή η αθωότητα του καταδικασθέντα και όχι απλώς να πιθανολογείται (ΑΠ 148/1977 Ποιν. Χρ. ΚΖ΄ 566 - ΑΠ. 736/1977 Ποιν. Χρ. ΚΗ΄ 44 - ΑΠ 323/1953 Ποιν. Χρ. Γ΄ 505 - ΑΠ 259/1982 ΛΒ΄ 874 - ΑΠ 272/1987 Ποιν. Χρ. ΛΖ΄ 414). Στην συνέχεια ο Εισαγγελέας έκρινε ότι με την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα στο πρόσωπο των αιτούντων συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 31 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 περί του Καθεστώτος των Προσφύγων, αφού εν προκειμένω οι αιτούντες είναι πρόσφυγες, τούρκοι πολίτες κουρδικής καταγωγής λόγω της οποίας είναι γνωστό ότι υφίστανται διώξεις στην Τουρκία, παρείχαν επαρκείς εξηγήσεις στις αρμόδιες αρχές κατά την εξέταση του αιτήματός τους για αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα και άρα καλύπτονται από άποψης ποινικής ευθύνης και καθίστανται αθώοι.

Ακολουθώντας την πρόταση του Εισαγγελέα το Συμβούλιο δέχεται την αίτηση επανάληψης της διαδικασίας, ακυρώνει την υπ' αριθμ. 261/1992 αμετάκλητη απόφαση του Τριμ. Πλημμελειοδικείου Σάμου και παραπέμπει την υπόθεση να κριθεί από το Τριμ. Πλημμελειοδικείο Αθηνών.

Σημείωση : Με την **1000/1994** απόφαση του Τριμ. Πλημμελειοδικείου Αθηνών οι αιτούντες κηρύχθηκαν αθώοι της πράξης για την οποία καταδικάστηκαν με την υπ' αριθμ. 261/1992 απόφαση του Τριμ. Πλημμελειοδικείου Σάμου.

0087¹

ΕφΘράκης 39/1996 (βούλευμα)

Καταδίκη για παράνομη είσοδο στην Ελλάδα σε φυλάκιση και απέλαση – Μη εφέσιμη ποινή – Αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα από τις αρμόδιες Αρχές του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης – Η δικαστική απέλαση παραμένει ισχυρά, πλην όμως το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης αδυνατεί να την εκτελέσει γιατί θα παραβιάσει τις διεθνείς υποχρεώσεις της Ελλάδας (άρθρο 31 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων) – Αίτηση Επανάληψης της Διαδικασίας.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 31 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 «περί του Καθεστώτος των Προσφύγων»
Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 291, τ Α΄)

¹ Αδημοσίευτο.

Άρθρα 525 επ. ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αιτών, Ιρακινός πολίτης κουρδικής καταγωγής, καταδικάστηκε κατηγορούμενος για το αδίκημα της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα, με την υπ' αριθμ. 1137/1990 αμετάκλητη απόφαση του Τριμελούς Πλημ/κείου Αλεξανδρούπολης σε φυλάκιση 14 μηνών και σε οριστική απέλαση από την χώρα μετά την έκτιση της ποινής. Κατά της απόφαση αυτής άσκησε έφεση που απορρίφθηκε ως ανυποστήρικτη. Κατά την έκτιση της ποινής φυλάκισης υπέβαλε αίτημα ασύλου και με απόφαση της Διοίκησης αναγνωρίστηκε στο πρόσωπό του από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης το καθεστώς του πρόσφυγα. Η δικαστική απέλαση όμως παρέμενε ισχυρά, πλην όμως ήταν αδύνατον να εκτελεστεί γιατί θα παραβιάζονταν οι διεθνείς υποχρεώσεις της Ελλάδας, όπως αυτές απορρέουν από την Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και το συναφές αυτής Πρωτόκολλο του 1967. Με την αίτηση επανάληψης της διαδικασίας υπέρ του καταδικασθέντος αιτείται να εξαφανιστεί η καταδικαστική απόφαση που εκδόθηκε σε βάρος του γιατί με απόφαση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης αναγνωρίστηκε πρόσφυγας. Υποβάλλοντας στο Συμβούλιο Εφετών τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία αποδεικνύει ότι ήταν αθώος, κατ' εφαρμογή του άρθρου 31 της προαναφερόμενης Σύμβασης, του αδικήματος της παράνομης εισόδου στην χώρα για το οποίο καταδικάστηκε.

Σκεπτικό : Στην πρότασή του προς το Συμβούλιο ο Εισαγγελέας αναφέρθηκε στην διάταξη του άρθρου 525 παρ. 1 Κ.Π.Δ. σύμφωνα με την οποία η ποινική διαδικασία που περατώθηκε με αμετάκλητη δικαστική απόφαση επαναλαμβάνεται προς το συμφέρον του καταδικασμένου για πλημμέλημα ή κακούργημα, μεταξύ των άλλων, και όταν ύστερα από την οριστική καταδίκη κάποιου αποκαλύφθηκαν νέα, άγνωστα στους δικαστές που τον καταδίκασαν γεγονότα ή αποδείξεις, τα οποία μόνα τους ή σε συνδυασμό με εκείνα που είχαν προσκομισθεί προηγουμένως κάνουν φανερό, ότι αυτός που καταδικάστηκε είναι αθώος ή καταδικάστηκε άδικα για έγκλημα βαρύτερο από εκείνο που πραγματικά τέλεσε. Έτσι συνεπάγεται ότι προς ευδοκίμηση του λόγου επανάληψης της διαδικασίας δεν αρκεί η αποκάλυψη νέων αγνώστων γεγονότων ή αποδείξεων στους δικάσαντες δικαστές, αλλά απαιτείται επιπροσθέτως να καθίσταται εξ αυτού φανερή η αθώοτητα του καταδικασθέντα και όχι απλώς να πιθανολογείται (ΑΠ 148/1977 Ποιν. Χρ. ΚΖ' 566 - ΑΠ. 736/1977 Ποιν. Χρ. ΚΗ' 44 - ΑΠ 323/1953 Ποιν. Χρ. Γ' 505 - ΑΠ 259/1982 ΛΒ' 874 - ΑΠ 272/1987 Ποιν. Χρ. ΛΖ' 414). Έλαβε υπόψη του ότι κατά της αμετάκλητης απόφασης του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου δεν ασκήθηκε αίτηση αναίρεσης. Στην συνέχεια ο Εισαγγελέας έκρινε ότι με την αναγνώριση

του καθεστώτος του πρόσφυγα στο πρόσωπο του αιτούντα συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 31 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 περί του Καθεστώτος των Προσφύγων, αφού εν προκειμένω ο αιτών αποδεικνύει ότι είναι πρόσφυγας, πολίτης του Ιράκ (είναι δε γνωστόν ότι στο Ιράκ απειλείται η ζωή και η ελευθερία των μη συμπαθούντων το καθεστώς του κόμματος Μπάαθ του Σαντάμ Χουσεϊν ή των αντιτιθεμένων σ' αυτό και υφίστανται πολιτικές διώξεις), παρείχε επαρκείς εξηγήσεις στις ελληνικές αρχές για τους λόγους της παράνομης εισόδου του στη χώρα, πράξη στην ευρεία έννοια της οποίας υπάγεται και η ειδικότερη μορφή της εισόδου σε αμυντική περιοχή - επιτηρούμενη ζώνη. Κατά συνέπεια ο αιτών καλύπτεται από άποψη ποινικής ευθύνης και καθίσταται αθώος.

Ακολουθώντας την πρόταση του Εισαγγελέα το Συμβούλιο δέχεται την αίτηση επανάληψης της διαδικασίας, ακυρώνει την υπ' αριθμ. 1137/1990 αμετάκλητη απόφαση του Τριμ. Πλημμελειοδικείου Αλεξανδρούπολης και παραπέμπει την υπόθεση να κριθεί από το Τριμ. Πλημμελειοδικείο Αθηνών.

Σημείωση : Με την 76820/1997 απόφαση του Τριμ. Πλημμελειοδικείου Αθηνών ο αιτών κηρύχθηκε αθώος της πράξης για την οποία καταδικάστηκε με την υπ' αριθμ. 1137/1990 αμετάκλητη απόφαση του Τριμ. Πλημμελειοδικείου Αλεξανδρούπολης.

0088¹

ΕφΘράκης 679/1990

Παράνομη είσοδος στην Ελλάδα – Επίκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα στην ακροαματική διαδικασία – Ψυχολογικά τραύματα λόγω εκτέλεσης προσφιλών προσώπων – Βασανιστήρια.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 19 παρ. 1 και 3 του Ν. 4310/1929 «περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι, αστυνομικού ελέγχου διαβατηρίων, απελάσεων και εκτοπίσεων» (ΦΕΚ 287, τ. Α')

Άρθρα 5 και 7 Α.Ν. 376/1936 «περί μέτρων ασφαλείας οχυρών θέσεων» (ΦΕΚ 546, τ. Α')

¹ Οι αποφάσεις 679/1990 Εφ. Θρ., 36389/1989 Τριμ. Πλημ/κείου Αθηνών, 404/1986 Εφ. Θρ. έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογή του προϊσχύσαντος δικαίου για την αναγνώριση του καθεστώτος των προσφύγων. Περισσότερα για νομολογία αυτής της περιόδου σχετικά με το αδίκημα της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα βλ. Π. Νάσκου Περράκη, *Το Νομικό Καθεστώς των Προσφύγων στη Διεθνή και Ελληνική Έννομη Τάξη*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1991, σελ. 180 επ.

Άρθρα 12, 14, 26 παρ. 1 εδ. α', 27 παρ. 1, 53, 79 ΠΚ

Άρθρο 233 ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Ο κατηγορούμενος, ιρανός πολίτης εισήλθε στην Ελλάδα παράνομα. Με την υπ' αριθμ. 869/1990 απόφαση του Τριμ. Πλημ/κείου Αλεξανδρούπολης καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης για το αδίκημα της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα και για είσοδο σε απαγορευμένη στρατιωτική ζώνη. Κατά της απόφασης αυτής άσκησε έφεση. Ενώπιον του Εφετείου κατέθεσε, ως μάρτυρας υπεράσπισης ψυχίατρος Δημόσιου Νοσοκομείου, στο οποίο παραπέμφθηκε ο κατηγορούμενος μετά την είσοδό του στην Ελλάδα επειδή χρειαζόταν ειδική θεραπεία για να ξεπεράσει τα ψυχολογικά τραύματα και το στρες που προκαλούνταν σ' αυτόν λόγω της απώλειας κάποιων αγαπημένων προσώπων του. Δήλωσε στο Δικαστήριο όσα γνωρίζει για την ζωή του κατηγορούμενου λόγω της ιατρικής παρακολούθησής τους : τα αδέρφια του εκτελέστηκαν και ο πατέρας του είναι φυλακισμένος. Η μητέρα του είναι αγνοούμενη, ο ίδιος φυλακίστηκε, βασανίστηκε και μόλις αφέθηκε ελεύθερος έφυγε από την πατρίδα του. Λόγω των διώξεών του θα ήταν αδύνατον να έχει ταξιδιωτικά έγγραφα. Έχει υποβάλει αίτηση για πολιτικό άσυλο. Τελείωσε την κατάθεσή του με τη διαπίστωση ότι η κατάσταση του κατηγορούμενου θα βελτιωνόταν αισθητά αν αποφυλακίζόταν. Στη συνέχεια ο κατηγορούμενος απολογήθηκε μέσω της διερμηνέως που διόρισε το Δικαστήριο. Δήλωσε σχετικά με τα αδικήματα που κατηγορείτο ότι είναι πολιτικός πρόσφυγας, στερείται διαβατηρίου και ότι δεν γνώριζε ότι διήλθε από απαγορευμένη περιοχή. Μετά την απολογία του κατηγορουμένου ο Εισαγγελέας πρότεινε την ενοχή του κατηγορουμένου, που του γνωστοποιήθηκε μέσω του διερμηνέα.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο, αφού έλαβε υπόψη του όλα τα αποδεικτικά στοιχεία της ακροαματικής διαδικασίας έκρινε ένοχο τον κατηγορούμενο κρίνοντας ότι αποδείχθηκε ότι προερχόμενος από την Τουρκία εισήλθε στο Ελληνικό έδαφος στερούμενος διαβατηρίου ή άλλου εγγράφου που να του επιτρέπει την είσοδο σ' αυτό και χωρίς προηγουμένως να υποστεί από τα αρμόδια αστυνομικά όργανα το σχετικό έλεγχο. Πλην όμως από τα ίδια στοιχεία προέκυψαν αμφιβολίες περί του αν ο κατηγορούμενος, γνώριζε ότι η περιοχή από την οποία εισήλθε στο ελληνικό έδαφος ήταν στρατιωτική ζώνη, αφού αυτή έχει χαρακτηριστεί με τον υπ' αριθμ. 604/1982 Π.Δ. επιτηρούμενη ζώνη και η διέλευση του από αυτήν έπρεπε να γίνει μόνο με σχετική άδεια του αρμόδιου Υπουργείου, που δεν είχε.

Δικαιώματα υπεράσπισης του κατηγορούμενου : Κατά την ακροαματική διαδικασία διερμήνευε για τον κατηγορούμενο διερμηνέας

της Αγγλικής γλώσσας, μιας και ο κατηγορούμενος ομιλούσε την Αγγλική.

Το Δικαστήριο έκρινε τον κατηγορούμενο ένοχο της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα, αθώο λόγω αμφιβολιών της διέλευσης από παραμεθόριες περιοχές, χωρίς να είναι εφοδιασμένος με την απαιτούμενη άδεια των αρμοδίων Αρχών. Διέταξε επίσης την οριστική απέλασή του από την χώρα.

Σημείωση : Η ποινή της απέλασης δεν εκτελέστηκε γιατί το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης αναγνώρισε στον καταδικασθέντα ιρανό πολίτη το καθεστώς του πρόσφυγα.

0089¹

ΤριμΠλημΑθήνας 363899/1989

Παράνομη έξοδος προσφύγων από την Ελλάδα – Χρήση πλαστών διαβατηρίων.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρα 25 και 216 ΠΚ

Πραγματικά Περιστατικά : Οι κατηγορούμενοι, τρεις Ιρανοί, συνελήφθησαν στο αεροδρόμιο της Αθήνας ενώ επιχειρούσαν να αναχωρήσουν από την Ελλάδα με προορισμό τον Καναδά χρησιμοποιώντας πλαστά ισπανικά διαβατήρια. Παραπέμφθηκαν στο δικαστήριο κατηγορούμενοι για το αδίκημα της χρήσης πλαστών πιστοποιητικών. Με την έναρξη της συνεδρίασης το Δικαστήριο διόρισε διερμηνέα (που ομιλούσε την ιρανική και ελληνική γλώσσα). Οι τρεις μάρτυρες υπεράσπισης κατέθεσαν ότι οι κατηγορούμενοι αναγκάστηκαν να φύγουν από το Ιράν επειδή κινδύνευε η ζωή τους από το καθεστώς της χώρας αυτής. Ήρθαν στην Ελλάδα με σκοπό να αναχωρήσουν σε κάποια άλλη χώρα. Οι κατηγορούμενοι στην απολογία τους ισχυρίστηκαν ότι αναγκάστηκαν να αφήσουν την πατρίδα τους λόγω των πολιτικών τους πεποιθήσεων. Ο ένας εξ αυτών, στρατιωτικός το επάγγελμα στο Ιράν, ομολόγησε ότι αναγκάστηκε να αγοράσει το πλαστό διαβατήριο που χρησιμοποίησε επειδή διέτρεχε τον κίνδυνο να συλληφθεί λόγω των αντικαθεστωτικών του πεποιθήσεων. Κατά την παραμονή του στην Τουρκία προσπάθησε να αναγνωριστεί πολιτικός πρόσφυγας αλλά το αίτημά του δεν εξετάστηκε από το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας στην Άγκυρα, επειδή, φοβούμενος για την ζωή του στην χώρα αυτή, αποφάσισε να αναχωρήσει. Ο δεύτερος με την απολογία του δήλωσε στο Δικαστήριο ότι αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την πατρίδα του για να σώσει τη ζωή του. Ο τρίτος δήλωσε ότι στο Ιράν δεν επικρατεί ελευθερία ή δημοκρατία. Οι Ιρανικές αρχές εισέβαλαν στο σπίτι

¹ Αδημοσίευτη.

τι του και επειδή είδαν την φωτογραφία του Σάχη, εάν δεν έφευγε θα συλλαμβανόταν και θα εκτελείτο. Έτσι, αναγκάστηκε να αγοράσει πλαστό διαβατήριο. Μετά την απολογία των κατηγορουμένων ο Εισαγγελέας πρότεινε την ενοχή τους με ελαφρυντικά.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο αφού έκρινε ότι η πλαστότητα των διαβατηρίων συνίστατο στην αλλαγή των φωτογραφιών των κατόχων με αυτές των κατηγορουμένων αποφάνθηκε ότι δεν συντρέχουν οι υποκειμενικοί και αντικειμενικοί όροι προς θεμελίωση της άδικης πράξης για την οποία παραπέμφθηκαν σε δίκη.

Το Δικαστήριο κήρυξε αθώους τους κατηγορούμενους.

0090 ¹

ΕφΘράκης 404/1986

Παράνομη είσοδος προσφύγων στην Ελλάδα – Χρήση πλαστών διαβατηρίων.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 25 ΠΚ

Πραγματικά Περιστατικά : Οι κατηγορούμενοι, τρεις Ιρανοί πολίτες, ήρθαν στην Ελλάδα από την Τουρκία. Συνελήφθησαν κατά την είσοδό τους στο ελληνικό έδαφος επειδή ήσαν κάτοχοι πλαστών διαβατηρίων. Σύμφωνα με όσα κατέθεσε ο μάρτυρας κατηγορίας στο Τριμ. Πλημ/κείο Ορεστιάδας που εξέδωσε την υπ' αριθμ. 345/1986 εφεσιβαλλόμενη απόφαση οι κατηγορούμενοι δήλωσαν ότι αγόρασαν τα διαβατήρια στην Κωνσταντινούπολη επειδή ήθελαν να ταξιδεύσουν στον Καναδά. Στην ακροαματική διαδικασία ενώπιον του Εφετείου οι κατηγορούμενοι υποστήριζαν με την απολογία τους ότι δεν μπορούσαν να μείνουν στην χώρα τους. Ο πρώτος εξ αυτών δήλωσε ότι ήταν στη φυλακή, από όπου δραπέτευσε και παράνομα κατάφερε να φθάσει στην Τουρκία, όπου και αγόρασε τα πλαστά διαβατήρια, ώστε μαζί με τους άλλους συγκατηγορούμενούς του να έρθουν στην Ελλάδα. Οι δύο άλλοι κατηγορούμενοι απολογήθηκαν ότι αναγκάστηκαν να χρησιμοποιήσουν τα πλαστά διαβατήρια επειδή, αναγκασμένοι να φύγουν παράνομα από το Ιράν λόγω της αντίθεσής τους με το καθεστώς της πατρίδας, έπρεπε να φύγουν και από την Τουρκία, όπου δεν ήσαν ασφαλείς. Μετά το πέρας της απολογίας των κατηγορουμένων ο Εισαγγελέας πρότεινε την αθώωσή τους.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο έκρινε ότι από την αποδεικτική διαδικασία αποδείχθηκε ότι οι κατηγορούμενοι, διωκόμενοι στην πατρίδα τους λόγω των πολιτικών τους πεποιθήσεων, προκειμένου να αποφύγουν την

¹ Αδημοσίευτη.

σύλληψη, τη φυλάκιση και ενδεχομένως τη θανάτωσή τους εισήλθαν στην Ελλάδα από την Τουρκία, όπου προμηθεύθηκαν πλαστά διαβατήρια, με τα οποία εισήλθαν στο ελληνικό έδαφος αποσκοπώντας να μεταβούν τελικώς στον Καναδά. Οι κατηγορούμενοι κρίνονται αθώοι των αδικημάτων για τα οποία παραπέμφθηκαν σε δίκη επειδή τελούσαν σε κατάσταση ανάγκης.

Το Δικαστήριο κήρυξε τους κατηγορούμενους αθώους των αδικημάτων για τα οποία κατηγορήθηκαν.

**Π. ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ
ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΩΝ**

0091 ¹

ΤριμΠλημΑλεξανδρούπολης 727/1992

Παράνομη είσοδος αλλοδαπών στην Ελλάδα – Προώθηση αλλοδαπών στο εσωτερικό της ελληνικής επικράτειας – Πρόσφυγας εντολής της Ύπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες – Κυρώσεις μεταφορέων – Μη ταπεινά αίτια.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 33 παρ. 1 του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α΄)

Άρθρο 84 παρ. 2 εδ. β΄ ΠΚ

Πραγματικά Περιστατικά : Την 2^η Αυγούστου 1992 ο κατηγορούμενος, πρόσφυγας εντολής του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες στην Αθήνα, συνελήφθη μαζί με τρεις συμπατριώτες του που είχαν εισέλθει στη χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις στην περιοχή του αεροδρομίου της Αλεξανδρούπολης και ενώ είχε ήδη επιβιβασθεί μαζί τους σε ταξί, με προορισμό την Αθήνα, συνελήφθη από την αστυνομία. Από την ακροαματική διαδικασία προέκυψε ότι ο κατηγορούμενος ήρθε από την Αθήνα για να παραλάβει από την περιοχή του αεροδρομίου τρεις συμπατριώτες του Ιρανού, που τον είχαν ενημερώσει για την είσοδό τους στην Ελλάδα. Στην απολογία του ο κατηγορούμενος υποστήριξε ότι οι συμπατριώτες του, ένας εκ των οποίων είναι ξάδερφός του, επικοινώνησαν μαζί του αφού είχαν ήδη εισέλθει στο ελληνικό έδαφος και βρίσκονταν στην Αλεξανδρούπολη. Κατ' αρχήν αγνοούσε ότι ο ξάδερφός του είχε έρθει στην Ελλάδα με δύο συμπατριώτες του : ενημερώθηκε γι' αυτό όταν έφθασε στην Αλεξανδρούπολη. Καταλήγοντας δήλωσε στο Δικαστήριο ότι βρίσκεται στην Ελλάδα από το 1989, όταν αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την πατρίδα του σε ηλικία 14 ετών, γιατί το καθεστώς του Χομεινί εκτέλεσε τους γονείς του και τα αδέρφια του, λόγω της θέσης του πατέρα του στην αστυνομία του Σάχη.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο έκρινε ότι ο κατηγορούμενος στην Αλεξανδρούπολη, και ενώ απαγορεύεται να μεταφέρει από το εξωτερικό στην Ελλάδα με οποιοδήποτε μέσο αλλοδαπούς καθώς και να διευκολύνει την μεταφορά και προώθησή τους στο εσωτερικό της χώρας, αυτός με

¹ Αδημοσίευτη.

πρόθεση κατόπιν προσυνηνόησης με τους συμπατριώτες του, κατοίκους Ιράν, παρέλαβε αυτούς από την περιοχή αεροδρομίου της Αλεξανδρούπολης, με σκοπό να τους προωθήσει στο εσωτερικό της χώρας, και συγκεκριμένα στην Αθήνα. Αποδείχθηκε όμως ότι ο κατηγορούμενος τέλεσε την παραπάνω πράξη από αίτια μη ταπεινά και για το λόγο αυτό θα πρέπει να κηρυχθεί ένοχος με τις ελαφρυντικές περιστάσεις του άρθρου 84 παρ. 2β' ΠΚ.

Το Δικαστήριο έκρινε ένοχο τον κατηγορούμενο, αναγνωρίζοντας ότι τέλεσε την παράνομη πράξη από μη ταπεινά αίτια.

0092¹

ΑΠ 1838/1993

Διευκόλυνση εισόδου αλλοδαπών στην χώρα – Παράνομη είσοδος αλλοδαπών στην χώρα – Κυρώσεις μεταφορέων – Αιτιολογία δικαστικής απόφασης.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 93 παρ. 3 του Συντάγματος 1975/1986

Άρθρο 33 παρ. 1 του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Άρθρα 139 και 510 παρ. 1 εδ. δ' ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Ο αναιρεσείων καταδικάστηκε με απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Ιωαννίνων επειδή την 4.4.1993 με πρόθεση διευκόλυνε την προώθηση και μεταφορά στο εσωτερικό της Χώρας με το ιδιοκτησίας του ταξί τέσσερις Αλβανούς λαθρομετανάστες. Ενώπιον του Εφετείου υποστήριξε ότι τη μεταφορά των λαθρομεταναστών είχε συμφωνήσει άλλος οδηγός ταξί, που στη συνέχεια του ανέθεσε την εκτέλεση του έργου. Υπογράμμισε ότι δεν είχε καμία οικονομική συναλλαγή με τους μεταφερόμενους λαθρομετανάστες. Το Εφετείο αποφάσισε την καταδίκη του με το αιτιολογικό ότι είναι πλέον κοινή πείρα ότι το σύνολο σχεδόν των Αλβανών που κυκλοφορούν στην Ελλάδα στερούνται ταξιδιωτικών εγγράφων. Ο καταδικασθείς ζήτησε την αναίρεση της απόφασης του Εφετείου λόγω έλλειψης ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο αναφέρθηκε κατ' αρχήν στις προϋποθέσεις της ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας των δικαστικών αποφάσεων που υπαγορεύεται από το άρθρα 139 ΚΠΔ και 93 παρ. 3 του Συντάγματος. Στην συνέχεια έκρινε ότι η αιτιολογία της προσβαλλόμενης

¹ Δημοσιευμένη με σχολιασμό στο ΝοΒ 42, σελ. 254

απόφασης, δηλαδή ότι αποτελεί πλέον κοινή πείρα ότι το σύνολο σχεδόν των Αλβανών που κυκλοφορούν στην Ελλάδα στερούνται ταξιδιωτικών εγγράφων δεν είναι πλήρης και σαφής, γιατί έτσι γενικεύεται ανεπίτρεπτα η απαγόρευση μεταφοράς κάθε αλβανού που βρίσκεται στην Ελλάδα, έστω και εάν αυτός διαμένει νόμιμα στην επικράτεια.

Το Δικαστήριο αποφάσισε την αναίρεση της προσβαλλόμενης απόφασης.

0093¹

ΑΠ 9/1995 (Ολομέλεια)

Διευκόλυνση εισόδου και προώθηση παράνομων αλλοδαπών στην Ελληνική επικράτεια από τη θάλασσα – Κυρώσεις μεταφορέων – Πραγματική και κατ' ιδέα συρροή – Εσφαλμένη εφαρμογή ή ερμηνεία ουσιαστικής ποινικής διάταξης.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 19 παρ. 2 του Ν. 4310/1929 « περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι, αστυνομικού ελέγχου διαβατηρίων, απελάσεων και εκτοπίσεων» όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 19 παρ. 2 του Ν. 1941/1991 «τροποποίηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 287 και ΦΕΚ 41 τ. Α')

Άρθρο 94 ΠΚ

Άρθρο 510 παρ. 1 εδ. ε' ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Ενώπιον του Τριμελούς Εφετείου Αιγαίου αποδείχθηκε ότι την 8^η Ιανουαρίου 1992 οι δύο αναιρεσειόντες, ο πρώτος ως κυβερνήτης και ο δεύτερος ως συγκυβερνήτης του με τουρκική σημαία πλοίου Α μετέφεραν εντός της Ελληνικής επικράτειας και συγκεκριμένα στην παραθαλάσσια περιοχή του κόλπου Μυρτιάς Σάμου 34 συνολικά λαθρομετανάστες Κούρδους, πολίτες του Ιράν, χωρίς αυτοί να είναι εφοδιασμένοι με τα νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα, χωρίς δηλαδή τα άτομα αυτά να έχουν δικαίωμα εισόδου στην χώρα, επρόκειτο δε να τα αποβιβάσουν στην ερημική τοποθεσία «Πράσο» της Σάμου. Το Εφετείο καταδίκασε τους κατηγορούμενους και κατ' εφαρμογή του άρθρου 19 παρ. 2 του Ν. 4310/1929 επέβαλε στον καθένα ποινή φυλακίσεως ενός έτους και χρηματική ποινή ενός εκατ. δρχ. για κάθε μεταφερόμενο, συνολική δε ποινή φυλακίσεως έξη ετών και έξη μηνών (προσαυξάνοντας τη μία ποινή κατά 2 μήνες για κάθε ένα των λοιπών 33 λαθρομεταναστών).

¹ Δημοσιευμένη με σχολιασμό στα Ποιν. Χρ. ΜΣΤ', σελ. 476.

Οι καταδικασθέντες άσκησαν αίτηση αναίρεσης λόγω εσφαλμένης εφαρμογής ή ερμηνείας ουσιαστικής ποινικής διάταξης.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο έκρινε ότι ενόψει της εισηγητικής εκθέσεως του Ν. 1941/1991 σε σχέση με την αντικατάσταση του άρθρου 19 παρ. 2 του Ν. 4310/1929 κατά το οποίο η προβλεπόμενη με την καταργούμενη διάταξη ποινή τουλάχιστον ενός μηνός θεωρείτο ανεπαρκής, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός της αθρόας εισόδου λαθρομεταναστών κατά τα τελευταία έτη, που ασφαλώς ενθαρρύνεται και από τους σύγχρονους «δουλεμπόρους» και η επιβληθείσα ποινή δεν μπορεί να υπερβεί τα δέκα έτη, προκύπτει ότι στην περίπτωση της παραβάσεως της διατάξεως του άρθρου 19 του Ν. 4310/1929 ο νομοθέτης θέλησε να τιμωρείται ο παραβάτης σε περίπτωση συρροής εγκλημάτων, λόγω μεταφοράς περισσότερων προσώπων κατά τις περί πραγματικής συρροής διατάξεις του άρθρου 94 παρ. 1 ΠΚ, ανεξάρτητα από τον αριθμό των χρησιμοποιουμένων προς τούτο μεταφορικών μέσων και του αριθμού των δρομολογίων μεταφοράς, προκειμένου να αντιμετωπίσει το γεγονός της αθρόας εισόδου των λαθρομεταναστών. Κατά συνέπεια είναι ορθή η καταδίκη για παράβαση του νόμου περί λαθρομεταναστών των αναιρεσειόντων και η επιβολή εναντίον τους συνολικής ποινής κατ' εφαρμογή του άρθρου 94 παρ. ΠΚ (πραγματική συρροή), που μετέφεραν στην Ελληνική Επικράτεια 34 λαθρομετανάστες χωρίς νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα και χωρίς δικαίωμα εισόδου στην χώρα. Κατά την γνώμη όμως της μειοψηφίας (δέκα οκτώ μελών του Δικαστηρίου) ο λόγος αναίρεσης θα έπρεπε να γίνει δεκτός ως βάσιμος, γιατί στην προκειμένη περίπτωση της παραβίασης των διατάξεων του άρθρου 19 του Ν. 4310/1929 υπάρχει μεν συρροή εγκλημάτων, αφού ο παραβάτης τιμωρείται για κάθε μεταφερόμενο πρόσωπο και οι μεταφερόμενοι εδώ ήσαν 34, πρόκειται όμως για κατ' ιδέαν συρροή, εφόσον η μεταφορά πραγματοποιήθηκε, με μία υλική πράξη (ένα δρομολόγιο) και άρα η συνολική ποινή που έπρεπε να επιβληθεί στους αναιρεσειόντες δεν έπρεπε, κατά τις διατάξεις των άρθρων 94 παρ. 2 και 53 ΠΚ, να υπερβεί το ανώτατο όριο του είδους της προβλεπόμενης ποινής, δηλαδή τα πέντε έτη φυλακίσεως.

Το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναίρεσης.

0094¹

ΑΠ 69/1995

Διευκόλυνση εισόδου και προώθηση λαθρομεταναστών στην Ελληνική Επικράτεια – Κυρώσεις μεταφορέων – Αιτιολογία δικαστικών αποφάσεων – Αυτοτελής ισχυρισμός περί πραγματικής πλάνης.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 93 παρ. 3 του Συντάγματος 1975/1986

Άρθρο 33 παρ. 1 του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α΄)

Άρθρο 30 παρ. 1 ΠΚ

Άρθρα 139 και 510 παρ. 1 εδ. δ΄ ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Ο ανααιρεσείων καταδικάστηκε από το Εφετείο Ιωαννίνων επειδή την 4.4.1994, ως οδηγός ταξί επιβίβασε σ' αυτό στην Αρτα και μετέφερε στο εσωτερικό της Χώρας, με προορισμό την Ιστιαία πέντε Αλβανούς πολίτες, αν και αυτοί δεν είχαν δικαίωμα εισόδου στην Ελλάδα. Στην απολογία του ισχυρίστηκε ότι δεν ήξερε ότι Βορειοηπειρώτες έπρεπε να έχουν διαβατήρια. Το Εφετείο απέρριψε τον ισχυρισμό αυτό, που περιλαμβάνει τα στοιχεία της πραγματικής πλάνης και έχει ως συνέπεια τον μη καταλογισμό στον κατηγορούμενο της πράξης για την οποία κατηγορείται με την αιτιολογία ότι δεν απεδείχθη. Ο καταδικασθείς άσκησε αίτηση αναίρεσης κατά της απόφασης του Εφετείου λόγω έλλειψης ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας.

Σκεπτικό : Στην μείζονα πρόταση του συλλογισμού το Δικαστήριο αναφέρει ότι η ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία των δικαστικών αποφάσεων που υπαγορεύεται από τα άρθρα 139 ΚΠΔ και 93 παρ. 3 του Συντάγματος πρέπει να επεκτείνεται και στους προβαλλόμενους από τον κατηγορούμενο αυτοτελείς ισχυρισμούς που έχουν ως συνέπεια την άρση του άδικου χαρακτήρα της πράξης ή τον αποκλεισμό της ικανότητας προς καταλογισμό ή τη μείωση της ικανότητας αυτής, ή την εξάλειψη του αξιοποίνου ή την μείωση της ποινής. Τέτοιος αυτοτελής ισχυρισμός είναι ο περί πραγματικής πλάνης του κατηγορούμενου που συνίσταται σε εσφαλμένη αντίληψη των πραγματικών περιστατικών που συγκροτούν την αντικειμενική υπόσταση του αποδιδόμενου σ' αυτόν εγκλήματος. Στην υπό κρίση υπόθεση το Δικαστήριο αποφασίζει την αναίρεση, λόγω έλλειψης αιτιολογίας, της προσβαλλόμενης απόφασης για μεταφορά στο εσωτερικό της χώρας λαθρομεταναστών, γιατί το Εφετείο απέρριψε με

¹ Δημοσιευμένη στα Ποιν. Χρ. ΜΕ΄, σελ. 341.

τυπική αιτιολογία («δεν απεδείχθη») τον ισχυρισμό του κατηγορούμενου, ότι « δεν ήξερε ότι οι Βορειοηπειρώτες έπρεπε να είχαν διαβατήρια», ο οποίος έχει το νόημα ότι ο κατηγορούμενος αγνοούσε πως οι Βορειοηπειρώτες που μετέφερε είναι αλλοδαποί και συνεπώς είναι αυτοτελής ισχυρισμός περί πραγματικής πλάνης.

Το Δικαστήριο αναίρεσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

0095¹

ΑΠ 613/1995

Προώθηση παράνομων αλλοδαπών στην Ελλάδα – Κυρώσεις μεταφορέων – Αιτιολογία δικαστικής απόφασης.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 93 παρ. 3 του Συντάγματος 1975/1986

Άρθρο 33 παρ. 1 του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Άρθρο 30 παρ. 1 ΠΚ

Άρθρα 139 και 510 παρ. 1 εδ. δ' ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Με απόφαση του Εφετείου Θράκης ο αναιρεσείων καταδικάσθηκε σε φυλάκιση 36 μηνών και χρηματική ποινή 350.000 δρχ. για παράβαση της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 33 του Ν. 1975/1991. Στο αιτιολογικό της προσβαλλόμενης απόφασης δεν αναφέρονται τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος της διευκόλυνσης εισόδου και προώθησης παράνομων αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Άσκησε αίτηση αναίρεσης κατά της εφετειακής απόφασης λόγω έλλειψης ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας.

Σκεπτικό : Κατά τη διάταξη του άρθρου 33 παρ. 1 του Ν. 1975/1991, τιμωρούνται με τις ποινές που αναφέρονται σ' αυτήν, μεταξύ άλλων, οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μέσου που προωθούν στο εσωτερικό της χώρας αλλοδαπούς, που σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας δεν έχουν δικαίωμα εισόδου στο ελληνικό έδαφος. Για τη θεμελίωση της ποινικής ευθύνης που θεσπίζεται με τη διάταξη αυτή απαιτείται να πρόκειται για αλλοδαπούς που δεν τήρησαν τις νόμιμες διατυπώσεις εισόδου στο ελληνικό έδαφος. Το στοιχείο αυτό πρέπει να αναφέρεται στην καταδικαστική απόφαση ότι προέκυψε από τις αποδείξεις, διαφορετικά υπάρχει έλλειψη ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας που επιβάλλουν οι διατάξεις των άρθρων 93 παρ. 3 του Συντάγματος και

¹ Δημοσιευμένη στο ΝοΒ 44, σελ. 245. Βλ. επίσης 357/1996 ΑΠ, Ποιν. Χρ. ΜΣΤ', σελ. 1701.

139 ΚΠΔ, δημιουργική λόγου αναίρεσης από το άρθρο 510 παρ. 1 δ' ΚΠΔ.

Ο Άρειος Πάγος αποφάσισε την αναίρεση της προσβαλλόμενης απόφασης.

0096¹

ΑΠ 905/1995

Λαθρεπιβάτες σε πλοίο – Παράνομη είσοδος αλλοδαπών στην Ελλάδα – Κώδικας Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου – Κυρώσεις μεταφορέων – Αιτιολογία δικαστικής απόφασης.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 93 παρ. 3 του Συντάγματος 1975/1986

Άρθρο 19 παρ. 2 του Ν. 4310/1929 « περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι, αστυνομικού ελέγχου διαβατηρίων, απελάσεων και εκτοπίσεων » όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 19 παρ. 2 εδ. α' και γ' του Ν. 1941/1991 « τροποποίηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις » (ΦΕΚ 287 και ΦΕΚ 41 τ. Α')

Άρθρο 104 του Ν. Δ. 187/1973 « περί Κώδικος Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου »

(ΦΕΚ 26, τ. Α')

Άρθρα 139 και 510 παρ. 1 εδ. δ' ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Την 18^η Νοεμβρίου 1991 κατέπλευσε στο λιμάνι της Ρόδου του υπό ελληνική σημαία εμπορικό πλοίο «Μ», προερχόμενο από την Τουρκία. Λίγες ώρες μετά τον κατάπλου του πλοίου βγήκαν λαθραία από αυτό στην πόλη της Ρόδου δέκα έξι αλλοδαποί που δεν είχαν δικαίωμα εισόδου στην χώρα. Ο πλοίαρχος και ο πρώτος μηχανικός του πλοίου παραπέμφθηκαν σε δίκη κατηγορούμενοι για το αδίκημα της διευκόλυνσης εισόδου αλλοδαπών στην χώρα και της παράνομης μεταφοράς από το εξωτερικό στην Ελλάδα των δέκα έξι αλλοδαπών. Οι παράνομα εισελθόντες στην Ελλάδα αλλοδαποί, ανακρινόμενοι, ανέφεραν ότι είχαν πληρώσει ο καθένας 1000 δολάρια ΗΠΑ σε Τούρκο μεσάζοντα, που τους οδήγησε στο πλοίο, όπου τους παρέλαβαν οι κατηγορούμενοι για να τους μεταφέρουν στην Ελλάδα. Το Εφετείο όπου προσέφυγαν ο πλοίαρχος και ο πρώτος μηχανικός, που καταδικάστηκαν πρωτοδίκως, επικύρωσε την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Έτσι

¹ Δημοσιευμένη στα Ποιν. Χρ. ΜΕ', σελ. 1438.

άσκησαν αίτηση αναίρεσης κατά της απόφασης του Εφετείου λόγω έλλειψης αιτιολογίας της απόφασης.

Σκεπτικό : Λόγο αναίρεσης της απόφασης δημιουργεί η έλλειψη ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας που επιβάλλεται από το Σύνταγμα και από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Τέτοια έλλειψη υπάρχει όταν δεν εκτίθενται στην απόφαση τα πραγματικά περιστατικά από τα οποία το δικαστήριο συνήγαγε την ύπαρξη των αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων του εγκλήματος, ούτε οι αποδείξεις από τις οποίες πείστηκε, καθώς και οι νομικοί λόγοι από τους οποίους έκρινε την υπαγωγή των περιστατικών που αποδείχτηκαν, στην ουσιαστική ποινική διάταξη που εφάρμοσε. Ειδικότερα στο αιτιολογικό της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης δεν προσδιορίζεται οποιαδήποτε δράση του αναιρεσιβάντος που να θεμελιώνει την από μέρους του παραλαβή των αλλοδαπών, ούτε αναφέρονται άλλα επαρκή συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά που να θεμελιώνουν την υποκειμενική και αντικειμενική υπόσταση του παραπάνω εγκλήματος, ούτε περιέχονται τα περιστατικά εκείνα βάσει των οποίων το δικαστήριο δέχτηκε ότι ο αναιρεσιβάντος συμμετέσχε στην τέλεση τους ως συναυτουργός. Η ασάφεια αυτή του αιτιολογικού επιτείνεται ενόψει και των διατάξεων του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου σύμφωνα με τις οποίες ο πλοίαρχος είναι αρμόδιος για τη διοίκηση του πλοίου και τη μεταφορά των επιβατών και επομένως τυχόν συμμετοχή τρίτου στην παράνομη ενέργειά του πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς.

Η απόφαση του Εφετείου αναιρείται λόγω έλλειψης αιτιολογίας.

0097¹

ΑΠ 1218/1995

Προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας – Έγκλημα υπαλλακτικώς μικτό – Ποινική ευθύνη οδηγού μεταφορικού μέσου – Παράνομο κέρδος – Κυρώσεις μεταφορέων – Αιτιολογία δικαστικής απόφασης.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 93 παρ. 3 του Συντάγματος 1975/1986

Άρθρο 33 παρ. 1 σε συνδυασμό με άρθρο 4 παρ. 1 και 3 του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Άρθρα 139 και 510 παρ. 1 εδ. δ' ΚΠΔ

¹ Δημοσιευμένη στα Ποιν. Χρ, ΜΣΤ', σελ. 351.

Πραγματικά Περιστατικά : Ενώπιον του Εφετείου Θράκης απεδείχθη ότι την 27^η Φεβρουαρίου 1994, οι συγκατηγορούμενοι του αναιρεσειόντος μετέφεραν με το ιδιωτικής χρήσης αυτοκίνητο που ανήκε σε έναν εξ αυτών, τμηματικά, ανά πέντε άτομα, συνολικά δε 20 άτομα, αλλοδαπούς, πολίτες του Πακιστάν, προερχόμενους από την Τουρκία, από την «παρέμβρια περιοχή Διδυμοτείχου» στην πόλη του Διδυμοτείχου, χωρίς αυτοί να έχουν δικαίωμα εισόδου στο ελληνικό έδαφος. Στην συνέχεια τους επιβίβασαν σε σταθμευμένο τουριστικό λεωφορείο, ιδιοκτησίας άλλου συγκατηγορούμενου, τους απέκρυσαν σε ειδικά κατασκευασμένη κρύπτη, που επικοινωνούσε με το εσωτερικό δάπεδο του λεωφορείου με καταπακτή, που βρισκόταν κάτω από το προτελευταίο αριστερό κάθισμα. Ο αναιρεσειών οδήγησε στη συνέχεια αυτό το λεωφορείο, με προορισμό την Αθήνα. Από την απόφαση του Εφετείου δεν προκύπτει, ούτε από το σκεπτικό ούτε από το διατακτικό η γνώση του οδηγού του λεωφορείου περί της μεταφοράς στην Αθήνα, σε ειδικά κατασκευασμένη κρύπτη, προσώπων αλλοδαπών που δεν είχαν δικαίωμα εισόδου στην Ελληνική επικράτεια. Ο οδηγός του λεωφορείου άσκησε αίτηση αναίρεσης κατά της απόφασης του Εφετείου λόγω έλλειψης ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας.

Σκεπτικό : Από τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 33 του Ν. 1975/1991 που υπαγορεύθηκε από την ανάγκη ανακοπής της αυθαίρετης εισόδου αλλοδαπών στο έδαφος της Ελληνικής Επικράτειας σε συνδυασμό με τις διατάξεις των παραγράφων 1 & 3 του άρθρου 4 του ίδιου νόμου που προβλέπουν την ποινική ευθύνη των αλλοδαπών που εισέρχονται στο ελληνικό έδαφος χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, προκύπτει ότι θεσμοθετείται ποινικό αδίκημα, υπαλλακτικώς μικτό, πραγματοποιούμενο με καθένα από τους αναφερόμενους τρόπους, εναντίον των προσώπων τα οποία αποδέχονται να μεταφέρουν από το εξωτερικό στην Ελλάδα, αλλοδαπούς, που δεν έχουν δικαίωμα εισόδου στο έδαφός της ή τους προωθούν στο εσωτερικό της χώρας ή διευκολύνουν τη μεταφορά ή προώθησή τους. Συνεπώς και ο οδηγός οποιουδήποτε είδους αυτοκινήτου, που παραλαμβάνει αλλοδαπούς που έχουν ήδη εισέλθει στο ελληνικό έδαφος, χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις και τους διευκολύνει, περαιτέρω, με τη μεταφορά τους στο εσωτερικό της ελληνικής επικράτειας, λαθραίως δηλαδή, γνωρίζοντας την αυθαίρετη είσοδό τους ως λαθρομεταναστών, διαπράττει το ανωτέρω πλημμέλημα. Το στοιχείο αυτό της γνώσεως περί της παρανόμου εισόδου των αλλοδαπών στο ελληνικό έδαφος πρέπει να αναφέρεται στην περί ενοχής του οδηγού αυτού απόφαση, για την πληρότητα της κατά τα άρθρα 93 παρ. 3 του Συντάγματος και 139 ΚΠΔ, επιβαλλομένης ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας, η οποία

ειδικότερα πρέπει να διαλαμβάνει τα προκύψαντα από τις αποδείξεις πραγματικά περιστατικά, από τα οποία συνάγεται το παράνομο της εισόδου στο ελληνικό έδαφος αλλοδαπών και η περί τούτου γνώση του οδηγού και, επιπρόσθετα, πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς, εφόσον συντρέχει, η ως άνω επιβαρυντική περίπτωση ότι τέλεσε την πράξη με σκοπό το παράνομο κέρδος. Διαφορετικά η απόφαση αυτή, ως στερούμενη της απαιτούμενης αιτιολογίας, είναι αναιρετέα κατά το άρθρο 510 παρ.1 δ' ΚΠΔ. Στην υπό κρίση υπόθεση τα περιστατικά που αναφέρονται στην προσβαλλόμενη απόφαση δεν ενέχουν και την προσωπική γνώση του αναιρεσειόντος για την παράνομη είσοδο των αλλοδαπών στην Ελλάδα και την διευκόλυνσή τους, με την παράνομη περαιτέρω μεταφορά τους στο εσωτερικό της χώρας, αφού δεν εκτίθεται ότι ο αναιρεσειών εν γνώσει είχε ενεργήσει στην επιβίβαση και απόκρυψη των αλλοδαπών ή ότι αντιλήφθηκε το γεγονός αυτό. Περαιτέρω δεν αναφέρονται πραγματικά περιστατικά που να στηρίζουν την πιο πάνω επιβαρυντική περίπτωση της τελέσεως της πράξεως αυτής με σκοπό το παράνομο κέρδος. Άρα, η προσβαλλόμενη απόφαση στερείται της απαιτούμενης ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας και πρέπει να αναιρεθεί.

Το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση ως προς τον οδηγό του λεωφορείου.

0098¹

ΑΠ 1596/1995

Προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας – Κυρώσεις μεταφορέων – Δήμευση μεταφορικών μέσων – Αιτιολογία δικαστικής απόφασης.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 93 παρ. 3 του Συντάγματος 1975/1986

Άρθρο 33 παρ. 1 του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Άρθρα 139 και 510 παρ. 1 εδ. δ' ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Στην ακροαματική διαδικασία του Εφετείου Δυτικής Μακεδονίας αποδείχθηκε ότι ο αναιρεσειών, την 15.9.1995, οδηγός αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης, ιδιοκτησίας του, επιβίβασε σ' αυτό από μη επακριβώς διακριβωθέν σημείο της Ελληνοαλβανικής μεθορίου πέντε Αλβανούς πολίτες, που αναφέρονται ονομαστικά,

¹ Δημοσιευμένη στα Ποιν. Χρ. ΜΣΤ', σελ. 1022

που συνελήφθησαν στον αστυνομικό έλεγχο που διενεργήθηκε στην Καστοριά, και παρόλο που γνώριζε πως όλοι τους δεν είχαν, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, δικαίωμα εισόδου στην Ελλάδα, και συνεπώς βρίσκονται παράνομα στη χώρα, τους μετέφερε προς το εσωτερικό της επικράτειας με τελικό προορισμό την Αθήνα, όπου και κατά τη συμφωνία τους, που είχε προηγηθεί της επιβίβασης στο όχημα, θα έπαιρνε ως αμοιβή του για τη μεταφορά αυτή από τον καθένα μεταφερόμενο Αλβανό πολίτη το ποσό των 45.000 δρχ. Αυτά τα στοιχεία αποδείχθηκαν από την κατάθεση του μάρτυρα κατηγορίας που διενήργησε τον έλεγχο στο αυτοκίνητο του αναιρεσείοντα καθώς και από την απολογία του όπου ομολόγησε ότι οι μεταφερόμενοι αλβανοί πολίτες στερούνταν ταξιδιωτικών εγγράφων καθώς και ότι τελούσε σε γνώση αυτού του γεγονότος. Το Εφετείο καταδίκασε τον αναιρεσείοντα σε ποινή φυλάκισης οκτώ μηνών για την υπ' αυτού, ως οδηγού ιδιωτικής χρήσης επιβατηγού αυτοκινήτου, ιδιοκτησίας του, μεταφορά πέντε Αλβανών στο εσωτερικό της χώρας, αν και γνώριζε ότι οι μεταφερόμενοι δεν είχαν, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, δικαίωμα εισόδου στο ελληνικό έδαφος και συνεπώς βρίσκονταν παράνομα στην Ελλάδα. Διέταξε επίσης τη δήμευση του αυτοκινήτου του. Ο καταδικασθείς προσέβαλε την απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου με αίτηση αναίρεσης επικαλούμενος έλλειψη ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας της απόφασης.

Σκεπτικό : Ο Αρειος Πάγος έκρινε ότι το Εφετείο, με αυτά που δέχθηκε ως αποδεδειγμένα, με πληρότητα, σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις ή λογικά κενά, παρέθεσε στην προσβαλλόμενη απόφασή του την απαιτούμενη από τα άρθρα 93 παρ. 3 του Συντάγματος και 139 ΚΠΔ ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, τόσο ως προς τα αντικειμενικά όσο και ως προς τα υποκειμενικά στοιχεία του εγκλήματος, αλλά και όσον αφορά την διαταχθείσα δήμευση του μεταφορικού μέσου, σύμφωνα με την ουσιαστική ποινική διάταξη του άρθρου 33 παρ. 1 Ν. 1975/1991, αφού δέχθηκε ότι ο ιδιοκτήτης του αυτοκινήτου που χρησιμοποιήθηκε για την παράνομη μεταφορά είναι αυτουργός της πράξεως αυτής.

Το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναίρεσης ως αβάσιμη.

0099¹

ΑΠ 18/1996

Πρώτηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας – Κυρώσεις μεταφορέων – Αιτιολογία δικαστικής απόφασης.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

¹ Δημοσιευμένη στα Ποιν. Χρ. ΜΣΤ', σελ. 1084 & 1302.

Άρθρο 93 παρ. 3 του Συντάγματος 1975/1986

Άρθρο 33 παρ. 1 του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α΄)

Άρθρα 139 και 510 παρ. 1 εδ. δ΄ ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Ο κατηγορούμενος συνελήφθη να οδηγεί σε εθνική οδό Καλαμπάκας - Ιωαννίνων το αγοραίο αυτοκίνητό του και να μεταφέρει τέσσερις Αλβανούς λαθρομετανάστες, που παρέλαβε από το Μέτσοβο για να τους προωθήσει στο εσωτερικό της χώρας και ειδικότερα στην Καλαμπάκα, αντί κομίστρου 25.000 δρχ για τον καθένα. Στην πρωτοβάθμια και κατ' έφεση διαδικασία δεν αποδείχθηκε εάν οι Αλβανοί είχαν διαβατήρια. Όμως, οι μάρτυρες κατηγορίας βεβαίωσαν ότι όταν ο κατηγορούμενος αντελήφθη τους αστυνομικούς προσπάθησε να διαφύγει και συνελήφθη από αυτούς, μόνον όταν αστυνομικός άρχισε να πυροβολεί στα ελαστικά του αυτοκινήτου του, που αναγκαστικά στάθμευσε. Ο κατηγορούμενος άσκησε αίτηση αναίρεσης λόγω έλλειψης αιτιολογίας της δικαστικής απόφασης.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο στην μείζονα πρότασή του αναφέρθηκε στις προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί η ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία των δικαστικών αποφάσεων, όπως ορίζεται από το άρθρο 93 παρ. 3 του Συντάγματος και την διάταξη του 139 ΚΠΔ. Περαιτέρω, λαμβάνοντας υπόψη την περιεχόμενη στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση αιτιολογία έκρινε ότι αυτή είναι ειδική και εμπειριστατωμένη, αφού πλήρως και σαφώς περιέχει τα συγκροτούντα την παράβαση της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 33 του Ν. 1975/1991 πραγματικά περιστατικά, αναφέρεται δε στην έλλειψη των διαβατηρίων από τα μεταφερόμενα πρόσωπα, που δεν χρειαζόταν να αναφέρονται στην απόφαση ονομαστικά.

Το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναίρεσης ως αβάσιμη.

0100¹

ΑΠ 790/1996

Προώθηση και διευκόλυνση μεταφοράς λαθρομεταναστών : έγκλημα αυτοτελές (αντικειμενική υπόσταση) – Κυρώσεις μεταφορέων – Συρροή εγκλημάτων λόγω μεταφοράς περισσότερων προσώπων – Δήμευση μεταφορικού μέσου – Αιτιολογία δικαστικής απόφασης.

¹ Δημοσιευμένη στα Ποιν. Χρ. ΜΖ', σελ. 668.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 93 παρ. 3 του Συντάγματος 1975/1986

Άρθρο 33 παρ. 1, του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α΄)

Άρθρο 94 ΠΚ

Άρθρα 139 και 510 παρ. 1 εδ. δ΄ ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Στην ενώπιον του Εφετείου Θράκης διαδικασία αποδείχθηκε ότι στις 17.6.1995 και στο 38^ο χιλιόμετρο της εθνικής οδού Αλεξανδρούπολης - Κήπων, αν και απαγορεύεται εκ μέρους οποιουδήποτε να προωθεί στο εσωτερικό της χώρας ή να διευκολύνει την μεταφορά ή την προώθηση αλλοδαπών που δεν έχουν δικαίωμα εισόδου στην χώρα, οι κατηγορούμενοι, μαζί με κάποιον Αλβανό πολίτη, αγνώστων λοιπών στοιχείων, κάτοικο Αθηνών, και ύστερα με προσυνηννόηση με Ιρακινό πολίτη Ρ., αγνώστων λοιπών στοιχείων, παρέλαβαν 86 Ιρακινούς λαθρομετανάστες, τους οποίους είχε βοηθήσει να διασχίσουν τα σύνορα με την Τουρκία στον ποταμό Έβρο ο Ιρακινός Ρ., που για τη διευκόλυνση αυτή αμείφθηκε από τον καθένα με το ποσό των 500 δολαρίων ΗΠΑ. Οι λαθρομετανάστες με την βοήθεια των κατηγορουμένων επιβιβάστηκαν σε φορτηγό ψυγείο που οδηγούσε ο πρώτος εκ των κατηγορουμένων με συνοδηγό τον Αλβανό. Το όχημα ανήκει κατά κυριότητα στο Ζ.Φ., αγνώστων λοιπών στοιχείων, κάτοικο Αθηνών, που το είχε παραχωρήσει στο συγκατηγορούμενο του Αλβανού έναντι αμοιβής 2000 δολαρίων ΗΠΑ που καταβλήθηκαν από τον Ιρακινό Ρ. Προπομπός του φορτηγού - ψυγείου ήταν ένα επιβατηγό αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης με οδηγό και συνοδηγό τους δεύτερο και τρίτο κατηγορούμενο. Το αυτοκίνητο αυτό ανήκει κατά κυριότητα σε εταιρεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων με έδρα την Αθήνα. Για τις υπηρεσίες που παρείχαν οι κατηγορούμενοι με σκοπό να διευκολύνουν την προώθηση των λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας με προορισμό την Αθήνα εισέπραξαν ποσό που δεν εξακριβώθηκε. Στην απολογία του ένας από τους κατηγορούμενους υποστήριξε ότι ξαφνικά ξύπνησε τη νύχτα και αναχώρησε επειδή ο συνοδηγός Αλβανός δεν τον άφησε να διαπιστώσει με «τι ακριβώς» είχε φορτωθεί το αυτοκίνητο. Οι κατηγορούμενοι άσκησαν αίτηση αναίρεσης κατά της απόφασης του Εφετείου Θράκης λόγω ελλείψεως ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας και νομίμου βάσεως.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο στην μείζονα πρότασή του εκθέτει το συλλογισμό ότι από τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 33 του Ν. 1975/1991 που υπαγορεύθηκε από την ανάγκη ανακοπής της αθρόας εισόδου λαθρομεταναστών στο ελληνικό έδαφος προκύπτει ότι ως διευκό-

λυνση εισόδου των ανωτέρω προσώπων, η οποία καθιερώνεται ως αυτοτελές έγκλημα νοείται όχι μόνον η παρεχόμενη σε αυτά βοήθεια κατά τη στιγμιαία διέλευσή τους από την οροθετική γραμμή των συνόρων της Ελλάδος με ξένο κράτος, αλλά και η με οποιοδήποτε τρόπο διευκόλυνση της περαιτέρω, χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, προωθήσεώς τους στο ελληνικό έδαφος. Στην συνέχεια αναφέρει τις προϋποθέσεις της ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας των δικαστικών αποφάσεων, της εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής της ουσιαστικής ποινικής διάταξης. Κατά το Δικαστήριο, υπάρχει εσφαλμένη ερμηνεία ουσιαστικής ποινικής διάταξης όταν ο δικαστής αποδίδει σ' αυτή διαφορετική έννοια από εκείνη που πραγματικά έχει, ενώ εσφαλμένη εφαρμογή υφίσταται, όταν ο δικαστής δεν υπήγαγε σωστά τα πραγματικά περιστατικά, που δέχθηκε στη διάταξη που εφαρμόσθηκε. Περίπτωση εσφαλμένης εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διάταξης, που αποτελεί λόγο αναίρεσης, υπάρχει και όταν η παραβίαση γίνεται εκ πλαγίου, γιατί δεν αναφέρονται στην απόφαση με σαφήνεια, πληρότητα και συγκεκριμένο τρόπο, τα πραγματικά περιστατικά που προέκυψαν κατά την κρίση του Δικαστηρίου από την ακροαματική διαδικασία ή κατά την έκθεση αυτών υπάρχει αντίφαση είτε στην ίδια την αιτιολογία είτε μεταξύ της αιτιολογίας που τα περιέχει και του διατακτικού της απόφασης, ώστε να μην είναι εφικτός από τον Άρειο Πάγο ο έλεγχος για την ορθή ή όχι εφαρμογή του νόμου, οπότε η απόφαση στερείται νομίμου βάσεως. Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση του Εφετείου Θράκης όμως με όσα δέχθηκε είναι ειδικά και εμπειριστατωμένη αιτιολογημένη, αφού σε αυτήν εκτίθενται με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις τα πραγματικά περιστατικά που αποδείχθηκαν κατά την ακροαματική διαδικασία, που συγκροτούν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση της αξιοποιούν πράξεως για την οποία καταδικάσθηκαν οι αναιρεσείοντες, τις αποδείξεις που συνήγαγε από αυτά, καθώς επίσης και τους συλλογισμούς με βάση τους οποίους έκανε την υπαγωγή τους στην ουσιαστική ποινική διάταξη, που εφάρμοσε, την οποία ούτε ευθέως, ούτε εκ πλαγίου παραβίασε. Συγκεκριμένα : α) δεν υπάρχει ασάφεια επειδή στο διατακτικό της προσβαλλόμενης απόφασης αναφέρεται ότι οι κατηγορούμενοι προώθησαν και διευκόλυναν την μεταφορά των αλλοδαπών, γιατί οι εναλλακτικοί τρόπο τέλεσης του εγκλήματος του άρθρου 33 παρ.1 του Ν. 1975/1991 δεν αλληλοαναιρούνται, β) το Εφετείο Θράκης δέχεται ρητά ότι αποδείχθηκε πλήρως και σαφώς η γνώση του κατηγορούμενου, οδηγού του φορτηγού ψυγείου που επιβιβάστηκαν οι λαθρομετανάστες ότι πρόκειται για πρόσωπα που βρίσκονται παράνομα στο ελληνικό έδαφος, γ) ο ισχυρισμός του αναιρεσείοντος ότι το αυτοκίνητο φορτώθηκε εν αγνοία του και ενώ κοιμόταν και ότι ο Αλβανός συνοδηγός

δεν τον άφησε να διαπιστώσει όταν ζύπνησε τι ακριβώς είχε συμβεί απορρίπτεται ως αβάσιμος, αφού αποδείχθηκε ότι η μεταφορά των λαθρομεταναστών είχε οργανωθεί και ότι μάλιστα όλοι οι συναυτουργοί εισέπραξαν ποσό το οποίο δεν εξακριβώθηκε. Περαιτέρω το Δικαστήριο έκρινε ότι από την ίδια τη διάταξη του άρθρου 33 παρ. 1 του Ν. 1975/1991 προκύπτει ότι ο νομοθέτης, προκειμένου να αντιμετωπίσει το γεγονός της αθρόας, κατά τα τελευταία έτη εισόδου λαθρομεταναστών στον Ελληνικό Χώρο, θέλησε να τιμωρείται ο παραβάτης σε περίπτωση συρροής εγκλημάτων, λόγω μεταφοράς περισσότερων προσώπων από τις περί πραγματικής συρροής διατάξεις του άρθρου 94 παρ. 1 ΠΚ, και το όριο της ποινής φυλάκισης να φθάνει μέχρι και τα δέκα έτη.

Το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναίρεσης ως αβάσιμη.

0101¹

ΑΠ 1473/1996

Διευκόλυνση εισόδου λαθρομεταναστών στην Ελλάδα – Προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας – Κυρώσεις μεταφορέων – Ανεπίτρεπτη μεταβολή της κατηγορίας – Δήμευση.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 93 παρ. 3 του Συντάγματος 1975/1986

Άρθρο 33 παρ. 1, εδ. α' και γ' του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Άρθρα 76, 94 ΠΚ

Άρθρα 139, 376 και 510 παρ. 1 εδ. δ' ΚΠΔ

Πραγματικά Περιστατικά : Σύμφωνα με όσα προέκυψαν ενώπιον του Εφετείου Αθηνών ο αναιρεσείων καταλήφθηκε στα Μέγαρα Αττικής να μεταφέρει με αγοραίο ταξί και με αντάλλαγμα Αλβανούς πολίτες που είχε παραλάβει από τα ελληνοαλβανικά σύνορα, στην περιοχή της Κόνιτσας για να τους μεταφέρει στην Πάτρα, αν και γνώριζε ότι αυτοί δεν είχαν υποβληθεί κατά την είσοδό τους στην Ελλάδα στον προβλεπόμενο από το νόμο αστυνομικό έλεγχο και δεν είχαν τα απαιτούμενα για την είσοδό τους στο ελληνικό έδαφος ταξιδιωτικά έγγραφα. Εν συνεχεία το Εφετείο κήρυξε ένοχο και καταδίκασε τον αναιρεσείοντα για άλλες τρεις αξιόποινες πράξεις που συνιστούν παραβάσεις του ΚΟΚ, και βασιζόμενο στα άρθρα 76 ΠΚ και 376 ΚΠΔ διέταξε μεταξύ άλλων την δήμευση του

¹ Δημοσιευμένη και σχολιασμένη στην ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ / 1997, σελ. 575.

αυτοκινήτου. Ο αναιρεσείων ζητά την αναίρεση της εφετειακής απόφασης λόγω έλλειψης ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας.

Σκεπτικό : Η έλλειψη της απαιτούμενης από τις διατάξεις των άρθρων 93 παρ. 3 του Συντάγματος και 139 ΚΠΔ ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας της δικαστικής απόφασης ιδρύει λόγο αναιρέσεως κατά το άρθρο 510 παρ. 1 εδ. δ ΚΠΔ, όταν, προκειμένου για καταδικαστική απόφαση, περιέχονται σ' αυτήν πραγματικά περιστατικά που προέκυψαν κατά την ακροαματική διαδικασία και στήριξαν την κρίση του Δικαστηρίου για τη συνδρομή των αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων του εγκλήματος, οι αποδείξεις οι οποίες τα θεμελίωσαν και οι σκέψεις με τις οποίες τα αποδείχθέντα πραγματικά περιστατικά έχουν υπαχθεί στη εφαρμοσθείσα ουσιαστική ποινική διάταξη. Εν συνεχεία το Δικαστήριο αναφέρει στην μείζονα πρότασή του τις προϋποθέσεις της εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διατάξεως. Ερμηνεύοντας την διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 33 του Ν. 1975/1991 αναφέρει ότι η υιοθέτησή της υπαγορεύθηκε από την ανάγκη ανακοπής της αθρόας εισόδου λαθρομεταναστών στο ελληνικό έδαφος και σαφώς συνάγεται ότι, η διευκόλυνση εισόδου των αναφερομένων σ' αυτήν προσώπων καθιερώνεται ως αυτοτελές έγκλημα, νοείται όχι μόνον η παρεχόμενη σ' αυτούς βοήθεια κατά τη στιγμιαία διέλευσή τους από την οροθετική γραμμή των συνόρων της Ελλάδας με ξένη χώρα, αλλά και η με οιοδήποτε τρόπο προώθησή τους από μια περιοχή του εσωτερικού σε μια άλλη, επίσης του εσωτερικού. Τέλος, δεν υπάρχει ανεπίτρεπτη μεταβολή κατηγορίας, ούτε χειροτέρευση της θέσης του εκκαλούντος, όταν το Εφετείο προσδιορίζει με περισσότερη σαφήνεια και ακρίβεια, βασιζόμενο στα πραγματικά περιστατικά που προέκυψαν από την αποδεικτική διαδικασία, τα στοιχεία που συγκροτούν το έγκλημα, για το οποίο ασκήθηκε η ποινική δίωξη ή καταδικάστηκε πρωτόδικα ο κατηγορούμενος, ή όταν διορθώνεται και βελτιώνεται κάποιο ιστορικό στοιχείο, που δεν μεταβάλλει ουσιωδώς τούτο. Κατά την κρίση του Αρείου Πάγου, η προσβαλλόμενη εφετειακή απόφαση, περιέχει την απαιτούμενη ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, αφού παραθέτει με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις τα πραγματικά περιστατικά που αποδείχθηκαν κατά την ακροαματική διαδικασία και συγκροτούν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση της αξιόποινης πράξης για την οποία καταδικάστηκε ο αναιρεσείων, όπως επίσης εκθέτει τις αποδείξεις από τις οποίες τα συνήγαγε και τους συλλογισμούς βάσει των οποίων τα υπήγαγε στην ουσιαστική ποινική διάταξη που εφήρμοσε, δεν παραβίασε δε αυτή τη διάταξη ούτε ευθέως, ούτε εκ πλαγίου. Ούτε ειδικότερα, υφίσταται η από τον αναιρεσείοντα προβαλλόμενη αντίφαση μεταξύ αιτιολογικού και διατακτι-

κού ως προς την περιοχή από την οποία παραλείφθηκαν οι αλλοδαποί για να μεταφερθούν στην Πάτρα. Και να μεν το Εφετείο δέχθηκε τόσο στο αιτιολογικό όσο και στο διατακτικό του ότι οι αλλοδαποί μεταφέρονταν στην συγκεκριμένη περίπτωση από την περιοχή της Κόνιτσας και όχι από την περιοχή της Καρδίτσας, όπως είχε γίνει δεκτό από την απόφαση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, πλην όμως αυτή η παραδοχή συνιστά επιτρεπτή διευκρίνιση των πραγματικών περιστατικών που συγκροτούν την αξιόποινη πράξη για την οποία καταδικάστηκε ο αναιρεσείων, δεν αποτελεί δε ούτε ανεπίτρεπτη μεταβολή της κατηγορίας, ούτε χειροτέρευση της θέσεώς του. Περαιτέρω το Εφετείο διέταξε τη δήμευση, μεταξύ άλλων πραγμάτων, του αυτοκινήτου του αναιρεσείοντα με το αιτιολογικό των άρθρων 76 ΠΚ και 376 ΚΠΔ, πλην όμως η αιτιολογία της δήμευσης ενόψει και της διατάξεως του εδαφίου γ της παραγράφου 1 του άρθρου 33 του Ν. 1975/1991 που θέτει προϋποθέσεις για την δήμευση του αυτοκινήτου που χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη της αξιόποινης πράξης της παράβασης του εδ. 1 της παραγράφου 1 του άρθρου 33 του Ν. 1975/1991 δεν είναι ούτε ειδική, ούτε εμπειριστατωμένη. Άρα, η προσβαλλόμενη απόφαση στερείται, ως προς την περί δήμευσεως διάταξή της, της κατά τα άρθρο 93 παρ. 3 του Συντάγματος και 139 ΚΠΔ επιβαλλόμενης αιτιολογίας, και πρέπει κατά παραδοχή του από το άρθρο 510 παρ. 1 εδ. δ λόγου της κρινόμενης αναιρέσεως να αναιρεθεί μερικά ως προς την περι δήμευσεως διάταξή της.

Το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση λόγω έλλειψης ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας μόνον ως προς την δήμευση του αυτοκινήτου.

0102¹

ΕφΑθήνας 10376/1996

Παράνομη έξοδος αλλοδαπού από την Ελλάδα – Διευκόλυνση εξόδου – Δωροδοκία - δωροληψία αστυνομικού οργάνου – Μαρτυρία συγκατηγορούμενου – Αρχή της ηθικής απόδειξης.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 33 παρ. 5 του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Άρθρο 46 παρ. 1 εδ. β' ΠΚ

Άρθρα 177 και 211 Α ΚΠΔ

¹ Δημοσιευμένη στα Ποιν. Χρ. ΜΖ', σελ. 115.

Πραγματικά Περιστατικά : Αλλοδαπός, Άραβας στην καταγωγή και με εμφανή χαρακτηριστικά της αραβικής φυλής, επιχειρεί να εξέλθει παράνομα από το ελληνικό έδαφος με προορισμό τον Καναδά. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιεί ελληνικό διαβατήριο που ανήκε σε άλλον. Το διαβατήριο είχε εκδοθεί επ' ονόματι του «Α.Π.» και σ' αυτό αντικατέστησε το όνομα και τη φωτογραφία του νόμιμου κατόχου του με τη δική του. Γνωρίζοντας ότι χρησιμοποιεί διαβατήριο του οποίου δεν είναι ο νόμιμος κάτοχος και προκειμένου να αναχωρήσει χωρίς πρόβλημα από το Αεροδρόμιο της Αθήνας έδωσε μη δικαιούμενα ανταλλάγματα (1500 δολάρια ΗΠΑ) σε αστυνομικό υπάλληλο που δεν τα δικαιούτο ώστε να τον διευκολύνει στον έλεγχο εισιτηρίων και στον αστυνομικό έλεγχο εξόδου από τη χώρα. Η ενέργεια του αστυνομικού τελειώθηκε αφού με τη συμπαράστασή του ο κατηγορούμενος κατόρθωσε να περάσει απαρατήρητος από τρία σημεία ελέγχου και να επιβιβαστεί στο αεροπλάνο της ΟΑ με προορισμό τον Καναδά, από όπου τελικώς τον κατέβασε υπάλληλος της ΟΑ, που διαπίστωσε ότι αν και ήταν εφοδιασμένος με ελληνικό διαβατήριο, δεν ομιλούσε την ελληνική γλώσσα. Σημειώνεται ότι ο Άραβας κατηγορούμενος δεν γνώριζε τον αστυνομικό υπάλληλο που τον διευκόλυνε καταλυτικά στην προσπάθειά του παράνομης εξόδου από την Ελλάδα. Για τη γνωριμία τους μεσολάβησε τρίτο πρόσωπο και έτσι ήλθαν σε επαφή στο χώρο του αεροδρομίου επιτεύχθηκε η μεταξύ τους συμφωνία για τις πράξεις της δωροδοκίας - δωροληψίας και ενίσχυσε με την παρουσία του τις αποφάσεις που είχαν πάρει αυτοί, τόσο για τις παραπάνω πράξεις όσο και για την πράξη της παράνομης εξόδου του Άραβα από τη χώρα μέσω του αεροδρομίου του Ελληνικού. Σχετικά με τις παράνομες πράξεις που τελέστηκαν κατέθεσαν ως μάρτυρες κατηγορίας υπάλληλος της Ο.Α. που ισχυρίστηκε ότι ο αστυνομικός υπάλληλος που συνόδραμε τον αλλοδαπό γνώριζε πολύ καλά ότι συνόδευε Άραβα με πλαστό διαβατήριο, αφού η έλλειψη ταυτοπροσωπίας ήταν τόσο εμφανής που την αντιλήφθηκε υπάλληλος της Ο.Α. Εξάλλου σύμφωνα πάντα με τους ισχυρισμούς της ίδιας μάρτυρας κατηγορίας, ο κατηγορούμενος αστυνομικός δεν είχε υπηρεσία στο αεροδρόμιο την ημέρα και ώρα τέλεσης των άδικων πράξεων για τις οποίες κατηγορείται. Άλλος μάρτυρας κατηγορίας, αστυνομικός, κατέθεσε ότι ο συνάδερφός του κατηγορούμενος είχε προσέλθει στον έλεγχο διαβατηρίων με τον Άραβα αλλοδαπό, ότι του έδωσε το διαβατήριο και ότι «δεν έκανε λεπτομερή έλεγχο επειδή δεν υπήρχε κακή πληροφορία για το συνάδελφο».

Σκεπτικό : Από την ενώπιον του δικαστηρίου διαδικασία αποδείχθηκαν τα εξής : Α) Ο πρώτος των κατηγορουμένων, αλλοδαπός που επιχειρήσε να αναχωρήσει παράνομα από το Ελληνικό έδαφος, στην απολο-

για του ομολόγησε τις κατηγορίες που του αποδίδονταν και ειδικότερα ότι όντας αλλοδαπός και έχοντας πρόθεση να ταξιδέψει στον Καναδά προμηθεύθηκε και κατείχε ελληνικό διαβατήριο, που είχε εκδοθεί στο όνομα «ΑΠ» στο οποίο είχε αντικατασταθεί το όνομα και η φωτογραφία του νόμιμου κατόχου από το δικό του. Το πλαστογραφημένο αυτό διαβατήριο το χρησιμοποίησε κατά την προσπάθειά του να αναχωρήσει από το αεροδρόμιο για Καναδά, εμφανίζοντάς το τόσο στις αρμόδιες υπηρεσίες της Ολυμπιακής Αεροπορίας, όσο και στις αρμόδιες αστυνομικές υπηρεσίες του αεροδρομίου για τον έλεγχο των διαβατηρίων. Έδωσε στον αστυνομικό υπάλληλο, συγκατηγορούμενό του, το ποσό των 1500 δολαρίων ΗΠΑ, που δεν τα δικαιούτο, ώστε αυτός, χρησιμοποιώντας την αστυνομική του ιδιότητα, να τον διευκολύνει στην αντίθετη με τα αστυνομικά του καθήκοντα παράνομη έξοδό του από το ελληνικό έδαφος. Η ενέργεια αυτή τελειώθηκε αφού ο αλλοδαπός κατόρθωσε να επιβιβαστεί στο αεροπλάνο της Ο.Α. με προορισμό τον Καναδά. **Β)** Ο δεύτερος κατηγορούμενος, αστυνομικός υπάλληλος, τοποθετημένος στο χώρο του αεροδρομίου του Ελληνικού, στις πτήσεις του εξωτερικού, απαίτησε και έλαβε από τον πρώτο 1500 δολάρια ΗΠΑ, χωρίς να τα δικαιούται, για να τον διευκολύνει, όπως άλλωστε έπραξε στην παράνομη έξοδό του από την Ελλάδα με προορισμό τον Καναδά, μέσω του αεροδρομίου του Ελληνικού. Κατείχε και χρησιμοποίησε το πλαστό διαβατήριο και διευκόλυνε τον αλλοδαπό στην παράνομη έξοδό του από τη Ελλάδα παρέχοντας σ' αυτόν απλή συνδρομή. Συγκεκριμένα, με πρόθεση και κρατώντας στα χέρια του το πλαστό διαβατήριο, συνοδεύοντας τον αλλοδαπό στους ελέγχους εισιτηρίων και διαβατηρίων, ζήτησε και πέτυχε από τους υπαλλήλους της Ο.Α. που εργάζονταν στον έλεγχο εισιτηρίων τον εκτός σειράς έλεγχο του εισιτηρίου του αλλοδαπού, και ακολούθως τον εμφάνισε στο συνάδερφό του, αρμόδιο για τον έλεγχο διαβατηρίων, από τον οποίο ζήτησε τον εκτός σειράς έλεγχο του διαβατηρίου, επιτυγχάνοντας με την παρουσία του και τη μεσολάβησή του τη διέλευση του αλλοδαπού από το σημείο ελέγχου. Τελικά ο Άραβας αλλοδαπός κατάφερε να περάσει απαρατήρητος και από το τρίτο σημείο ελέγχου και επιβιβάστηκε στο αεροπλάνο με προορισμό τον Καναδά, από το οποίο τον κατέβασε υπάλληλος της Ο.Α. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η έξοδός του από την χώρα ήταν αδύνατη χωρίς τη συνδρομή του αστυνομικού συγκατηγορούμενού του, ιδιαιτέρως επειδή είχε εμφανή χαρακτηριστικά Άραβα και δεν γνώριζε την ελληνική γλώσσα. **Γ)** Ο τρίτος κατηγορούμενος συνέδραμε τους δύο πρώτους να τελέσουν τις αξιόποινες πράξεις που τέλεσαν. Το Δικαστήριο έκρινε όλους τους κατηγορούμενους ενόχους των αδικημάτων για τα οποία κατηγορούνται. Κατά την εκτίμηση των αποδείξεων ελήφθη

υπόψη η αρχή ότι η απολογία ή η μαρτυρία του συγκατηγορούμενου για την ίδια πράξη δεν είναι αρκετή για την καταδίκη του κατηγορούμενου πλην όμως η διάταξη αυτή του ΚΠΔ δεν καταλύει την διάταξη του 177 ίδιου κώδικα (με την οποία θεσμοθετείται η αρχή της ηθικής απόδειξης) σύμφωνα με την οποία το Δικαστήριο άγεται στην συνεκτίμηση της ενοχής των κατηγορουμένων λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνον την απολογία του συγκατηγορουμένων αλλά και άλλα αποδεικτικά στοιχεία, όπως τις καταθέσεις των μαρτύρων κατηγορίας. Κατά την άποψη ενός μέλους του Δικαστηρίου κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 211 Α ΚΠΔ δεν πρέπει να καταδικασθούν για τις πράξεις της δωροληψίας, της συνέργειας σε δωροδοκία και δωροληψία ο αστυνομικός κατηγορούμενος που έφερε σε επαφή τον αλλοδαπό και τον συνάδερφό του, ούτε για την πράξη της δωροδοκίας ο αλλοδαπός γιατί τα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν την πραγμάτωση της υποκειμενικής και αντικειμενικής υπόστασης των αδικημάτων για τα οποία κατηγορούνται αποδεικνύονται μόνον από τις μαρτυρικές καταθέσεις στην προδικασία και την απολογία στο ακροατήριο του αλλοδαπού κατηγορούμενου, στον οποίο αποδίδεται η εγκληματική πράξη της δωροδοκίας του αστυνομικού. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διάταξη του άρθρου 211 Α ΚΠΔ περιορίζει την αρχή της ηθικής απόδειξης (177 ΚΠΔ) οι καταθέσεις και η απολογία του πρώτου κατηγορουμένου δεν αρκούν για την καταδίκη των υπολοίπων για τις πράξεις που αποδίδονται και άρα πρέπει να θεωρηθούν ως μη αποδεδειγμένες και οι κατηγορούμενοι αθώοι γι' αυτές. Επίσης, αφού δεν αποδεικνύεται δωροληψία του αστυνομικού που έφερε σε επαφή τον αλλοδαπό με τον αστυνομικό που τον διευκόλυνε στην απόπειρα παράνομης εξόδου από το Ελληνικό έδαφος, δε νοείται δωροδοκία από τον αλλοδαπό και για το λόγω αυτό θα πρέπει να κηρυχθεί αθώος του αδικήματος της δωροδοκίας ως προς αυτόν.

Το Δικαστήριο αποφάσισε την ενοχή των κατηγορουμένων αναγνωρίζοντάς τους το ελαφρυντικό του πρότερου έντιμου βίου.

0103¹

ΤριμΠλημΚαβάλας 142/1997

Παράνομη είσοδος αλλοδαπών στην Ελλάδα – Προώθηση παράνομων αλλοδαπών στο εσωτερικό της χώρας – Κυρώσεις μεταφορέων – Παράνομο κέρδος – Πραγματική συρροή.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

¹ Αδημοσίευτη

Άρθρα 4 παρ. 3 και 33 παρ. 1 του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Άρθρο 94 ΠΚ

Πραγματικά Περιστατικά : Την 21^η Σεπτεμβρίου 1997 οι δύο κατηγορούμενοι για το αδίκημα της προώθησης των παράνομων αλλοδαπών στο εσωτερικό της χώρας συνελήφθησαν στην Καβάλα να μεταφέρουν, μετά από συναπόφαση, τρεις Ιρακινούς πολίτες από τον Έβρο στη Θεσσαλονίκη, έναντι αμοιβής που θα εισέπρατταν από τον Τούρκο Α., που είχε ήδη εισπράξει 2.500 δολάρια ΗΠΑ από τους παράνομους αλλοδαπούς. Στην ακροαματική διαδικασία αποδείχθηκε ότι τους επιβίβασαν σε ιδιωτικής χρήσης αυτοκίνητο για να τους μεταφέρουν στον τόπο προορισμού τους και ότι με την πράξη τους αυτή επιδίωκαν να αποσπάσουν παράνομο κέρδος από την εισπραξη αμοιβής για τη μεταφορά τους.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο αποφάσισε ότι οι κατηγορούμενοι από κοινού ενεργώντας, με περισσότερες πράξεις πραγμάτωσαν περισσότερα ομοειδή εγκλήματα, και ειδικότερα προωθούσαν στο εσωτερικό της χώρας τρεις αλλοδαπούς που δεν είχαν δικαίωμα εισόδου στο Ελληνικό έδαφος, κατά τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, με σκοπό το παράνομο κέρδος.

Το Δικαστήριο αποφάσισε την ενοχή των κατηγορουμένων .

0104¹

ΤριμΠλημΠατρών 1475/1996

Παράνομη είσοδος και έξοδος αλλοδαπών από την Ελλάδα – Διευκόλυνση μεταφοράς παράνομων αλλοδαπών εκτός της Ελλάδας – Κυρώσεις μεταφορέων – Πραγματική συρροή.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρα 4 παρ. 1 και 3, 33 παρ. 1 εδ. β' και γ', παρ. 4 του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Άρθρο 94 παρ. 2 ΠΚ

Πραγματικά Περιστατικά : Την 17^η Απριλίου 1996 όργανα του Λιμεναρχείου Πατρών ενώ βρίσκονταν στο λιμάνι εκτελώντας υπηρεσία διαπίστωσαν τυχαία, ότι δύο σταθμευμένες νταλίκες έφεραν, κατά περίεργο τρόπο τον ίδιο αριθμό κυκλοφορίας. Επιλήφθηκαν της υπόθεσης,

¹ Αδημοσίευτη.

διενήργησαν έλεγχο στα δύο αυτά οχήματα, κατά τον οποίο ανακάλυψαν ότι μέσα στην μια νταλικά ήσαν κρυμμένοι 43 αλλοδαποί και στην άλλη τρεις. Ο Εισαγγελέας άσκησε ποινική δίωξη τόσο σε βάρος των οδηγών και του ιδιοκτήτη των οχημάτων. Ενώπιον του Δικαστηρίου εμφανίσθηκαν οι δύο οδηγοί και κατάθεσε ως μάρτυρας υπεράσπισης υπάλληλος του πρακτορείου μεταφορών στο οποίο ανήκαν τα δύο οχήματα. Υποστήριξε ότι ο ιδιοκτήτης τους έχει αποκλειστικά την ευθύνη για τα εμπορεύματα και τα *service* των φορτηγών και δήλωσε άγνοια ως προς τους αλλοδαπούς που αποκαλύφθηκαν σ' αυτά, επεξηγώντας ταυτόχρονα ότι τον Ιανουάριο 1996 είχε χαθεί ένα όχημα που βρέθηκε αργότερα στο λιμάνι της Πάτρας και ότι επειδή δεν υπάρχουν ιδιόκτητοι χώροι στάθμευσης και μένουν εκτεθειμένα πολλές ώρες αφαιρούνται οι πινακίδες κυκλοφορίας τους, που τοποθετούνται πριν ξεκινήσει το ταξίδι. Αναφορικά με την ευθύνη των οδηγών να ελέγξουν το εμπόρευμα που μετέφεραν, δήλωσε ότι δεν πρόλαβαν λόγω έλλειψης χρόνου. Ο ένας εκ των δύο οδηγών στην απολογία του υποστήριξε ότι μόλις είχε έλθει από το εξωτερικό και έλαβε εντολή από το πρακτορείο να αναχωρήσει με όχημα που άλλος οδηγός θα οδηγούσε έως την Πάτρα για την Ιταλία. Ο οδηγός που οδήγησε τη νταλικά από την Αθήνα έως την Πάτρα στην απολογία του υποστήριξε ότι πήρε άλλο όχημα από αυτό που είχε τελικό προορισμό την Ιταλία και ότι δεν έλεγξε το φορτίο επειδή το ίδιο όχημα είχε φέρει φορτωμένο από τη Σκύδρα και γνώριζε τι μετέφερε. Στην Πάτρα ο ένας οδηγός υπέδειξε στον άλλο το όχημα που έπρεπε, κατ' εντολή του πρακτορείου, να οδηγήσει στον προορισμό του : δηλαδή το όχημα που είχε έλθει από το εξωτερικό θα επέστρεφε στην Αθήνα με οδηγό αυτόν που οδήγησε έως την Πάτρα τη νταλικά που διαπιστώθηκε ότι μετέφερε αλλοδαπούς. Οι αλλοδαποί «μεταφερόμενοι» κατέθεσαν ενώπιον του Δικαστηρίου ότι κατέβαλαν για την μετάβασή τους στην Ιταλία το ποσό των 1000 δολαρίων ΗΠΑ σε κάποιον Πακιστανό.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο έκρινε ότι οι οδηγοί των οχημάτων γνώριζαν ότι μετέφεραν παράνομα αλλοδαπούς με προορισμό την Ιταλία και δέχθηκε ότι το πρακτορείο μεταφορών έλαβε το ποσό των 1000 δολαρίων ΗΠΑ για κάθε μεταφερόμενο αλλοδαπό. Ο κατηγορούμενος οδηγός που ήρθε από το εξωτερικό για να οδηγήσει το όχημα στην Ιταλία είχε επιστρέψει στην Ελλάδα για το σκοπό της παράνομης μεταφοράς των αλλοδαπών σ' αυτή τη χώρα. Ο ισχυρισμός του ότι δήθεν δεν γνώριζε για την συγκεκριμένη υπόθεση παράνομης μεταφοράς κρίνεται ως παντελώς αβάσιμος και δεν πείθει το Δικαστήριο. Όλα εντάσσονται στα πλαίσια παράνομης δραστηριότητας ενός οργανωμένου κυκλώματος. Είχε προβεί μάλιστα σε όλες τις απαραίτητες για την περίπτωση γραφειο-

κρατικές ενέργειες. Σημειώνεται ότι ο ένας από τους κατηγορούμενους - οδηγούς, που συνόδευε στην Πάτρα τον οδηγό που μετέφερε το όχημα με προορισμό την Ιταλία, μόλις αντιλήφθηκε τα συμβάντα και συγκεκριμένα τον εκ μέρους των αρμοδίων λιμενικών αρχών έλεγχο φρόντισε να απομακρυνθεί από το χώρο και στη συνέχεια εξαφανίστηκε, οπότε λόγω της παρέλευσης του αυτόφωρου θα δικάσσει σε μεταγενέστερη τακτική δικάσιμο. Ο ισχυρισμός του άλλου οδηγού ότι δεν έχει καμία σχέση με το περιστατικό αφού οι κατηγορούμενοι αλλοδαποί την προηγούμενη από την αναχώρησή τους νύχτα κατά περίεργο τρόπο βρέθηκαν στην νταλικά που θα οδηγούσε αυτός την επομένη εν αγνοία του δεν αποδεικνύεται από κανένα στοιχείο και δεν πείθει το δικαστήριο για τη βασιμότητά του. Αναφορικά με το ποσό των 1000 δολαρίων ΗΠΑ που κατέβαλαν οι παράνομοι αλλοδαποί για να μεταβούν στην Ιταλία το Δικαστήριο έκρινε ότι ο Πακιστανός, στον οποία κατά την απολογία τους ισχυρίστηκαν ότι πλήρωσαν το κόμιστρό τους είναι μεσολαβητής, γνωστής δραστηριότητας στην αστυνομία, πλην όμως δεν έχει καταστεί δυνατή η ανακάλυψή του, φέρεται δε να έχει αναμειχθεί και σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις παράνομης μεταφοράς αλλοδαπών. Περαιτέρω το Δικαστήριο έκρινε την κατάσταση μεταφοράς των αλλοδαπών απαράδεκτη για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια σημειώνοντας ότι ένας από τους αλλοδαπούς δεν θα άντεχε να φθάσει στον προορισμό του λόγω σοβαρών καρδιακών προβλημάτων.

Το Δικαστήριο έκρινε ένοχους τους κατηγορούμενους για το αδίκημα της διευκόλυνσης μεταφοράς στο εξωτερικό προσώπων που δεν είναι εφοδιασμένα με τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα, ή που δεν έχουν υποστεί τον κανονικό αστυνομικό έλεγχο.

0105¹

ΤριμΠλημΓυθείου 271/1997

Παράνομη είσοδος αλλοδαπών στην Ελλάδα – Διευκόλυνση εισόδου παράνομων αλλοδαπών στην Ελλάδα – Προώθηση παράνομων αλλοδαπών στο εσωτερικό της Ελληνικής επικράτειας – Κυρώσεις μεταφορέων – Πραγματική συρροή.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρα 4 παρ. 1 και 3, 33 παρ. 1 εδ. α', β' και γ', του Ν. 1975/1991 «Είσοδος-έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 184, τ. Α')

Άρθρο 94 παρ. 2 ΠΚ

¹ Αδημοσίευτη.

Πραγματικά Περιστατικά : Ένας εκ των τριών κατηγορουμένων τους τελευταίους μήνες ασκούσε στη Λιβύη επιχείρηση αλιείας, χρησιμοποιώντας για το σκοπό αυτό το υπό σημαία Λιβύης πλοιάριο W., το οποίο είχε μισθώσει από αγνώστων στοιχείων ιδιοκτήτη του. Οι άλλοι δύο είναι φίλοι και συνεργάτες του στην άσκηση της επιχείρησης αλιείας. Περί τα μέσα Μαΐου 1997 οι κατηγορούμενοι συνέλαβαν την ιδέα εκμετάλλευσης του ανωτέρω αλιευτικού πλοιαρίου με τη μέθοδο μεταφοράς λαθρομεταναστών, που θα τους απέδιδε κέρδη πολύ μεγαλύτερα από αυτά της αλιευτικής επιχείρησης. Ήλθαν λοιπόν σε επαφή με κάποιο από τα κυκλώματα που διακινούν λαθρομετανάστες από την Αφρική προς την Ευρώπη, και ανέλαβαν να μεταφέρουν 29 λαθρομετανάστες, (τους υπόλοιπους κατηγορούμενους) προς την Ελλάδα ή την Ιταλία. Οι λαθρομετανάστες αυτοί κατέβαλαν για τη μεταφορά τους (κατά μέσον όρο) το ποσό των 700 δολαρίων ΗΠΑ ο καθένας σε πράκτορες του κυκλώματος και στη συνέχεια, βάσει των οδηγιών που έλαβαν, προσήλθαν τις εσπερινές ώρες της Πέμπτης 29.5.1997 σε ερημικό κόλπο της Βεγγάζης, από όπου θα γινόταν η αναχώρησή τους. Πράγματι, όταν νύχτωσε, κατέπλευσε στον ανωτέρω κόλπο το πλοιάριο W., με κυβερνήτη τον τρίτο εκ των τριών κατηγορουμένων και πλήρωμα τους δύο πρώτους και παρέλαβε με πλήρη μυστικότητα τους υπόλοιπους κατηγορούμενους, που κλειδώθηκαν στο αμπάρι του πλοίου, προκειμένου να μεταφερθούν, υπ' αυτές τις ζωώδεις συνθήκες, στην υποτιθέμενη «Γη της Επαγγελίας». Πρόθεση του κυβερνήτη του πλοίου ήταν να οδηγήσει τους λαθρομετανάστες σε κάποια ερημική ακτή της Αττικής, ώστε να φθάσουν εύκολα στην Αθήνα. Εξαιτίας όμως της θαλασσοταραχής που συνάντησε το πλοίο, ενώ έπλεε δυτικά της Κρήτης, σημειώθηκε ουσιαστική παρέκκλιση από την πορεία του, και έτσι τη νύχτα της 1^{ης} προς 2^α Ιουνίου 1997, το σκάφος βρέθηκε κοντά στις δυτικές ακτές της Μάνης. Λίγο μετά τα μεσάνυχτα οι κατηγορούμενοι άρχισαν να αποβιβάζουν τμηματικά τους λαθρομετανάστες, ώστε να καταστεί δυσχερέστερη η σύλληψή τους. Ανεξακρίβωτος αριθμός αποβιβάσθηκε στο Μαρμάρι Λάγιας Λακωνίας και επίσης ανεξακρίβωτος αριθμός αποβιβάσθηκε στην Άλικά. Περί το λυκαυγές, το πλοιάριο, ενώ προχωρούσε βόρεια, παράλληλα με τις δυτικές ακτές της Μάνης, παρουσίασε υπερθέρμανση της μηχανής του, που καθιστούσε αδύνατη τη συνέχιση του ταξιδιού. Τότε ο κυβερνήτης του προσήγγισε στην παραλιακή θέση «Χοτάσια» του δήμου Οιτύλου, όπου αποβιβάσθηκαν οι υπόλοιποι λαθρομετανάστες καθώς και ο ίδιος και οι συγκυβερνήτες του πλοίου, που εγκαταλείφθηκε στην τύχη του. Στο μεταξύ η υπερθέρμανση της μηχανής του κατέληξε σε περιορισμένης έκτασης πυρκαγιά, που έγινε αντιληπτή από διερχόμενα πλοία, που ανέφεραν το γεγονός στο θάλαμο

επιχειρήσεων του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας. Έτσι, ειδοποιήθηκαν οι πλησιέστερες λιμενικές αρχές, όργανα των οποίων έφθασαν στη θέση «Χοτάσια», όπου βρήκαν το εγκαταλελειμμένο σκάφος. Η απουσία ανθρώπων κίνησε υποψίες για αποβίβαση λαθρομεταναστών και για το λόγο αυτό ειδοποιήθηκαν όλες οι γειτονικές λιμενικές και αστυνομικές αρχές, που άρχισαν έρευνες, με αποτέλεσμα τη σταδιακή σύλληψη των κατηγορουμένων που στο μεταξύ κυκλοφορούσαν περιπλανώμενοι προσπαθώντας να βρουν τρόπο να μεταβούν στην Αθήνα.

Σκεπτικό : Το Δικαστήριο έκρινε ότι από την αποδεικτική διαδικασία προέκυψε ότι οι κατηγορούμενοι, όντας πλοίαρχοι και συγκυβερνήτες πλωτού μέσου μεταφοράς, μετέφεραν από το εξωτερικό στην Ελλάδα και διευκόλυναν την μεταφορά και προώθηση στο ελληνικό έδαφος αλλοδαπών, που δεν είχαν δικαίωμα εισόδου στο ελληνικό έδαφος, ενεργώντας την μεταφορά αυτή με σκοπό το παράνομο κέρδος. Κατά συνέπεια, οι εν λόγω κατηγορούμενοι θα πρέπει να καταδικαστούν για τα αδικήματα για τα οποία κατηγορούνται κατ' εφαρμογή και της διάταξης του άρθρου 94 παρ. 2 εδ. β' ΠΚ.

Το Δικαστήριο έκρινε τον κυβερνήτη του πλοίου και τους συγκυβερνήτες ένοχους του αδικήματος της διευκόλυνσης εισόδου και προώθησης στο εσωτερικό της χώρας παράνομων αλλοδαπών .

ΙΙΙ. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ - ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ

0106¹

ΑΠ 265/1986

Αν ο κατηγορούμενος, που αγνοεί την ελληνική γλώσσα, έλαβε έγκαιρα γνώση της κατηγορίας εναντίον του στην γλώσσα που εννοεί, δεν είναι απαραίτητη η επίδοση σ' αυτόν και επίσημη μετάφρασης του κλητηρίου θεσπίσματος – Ο μη διορισμός διερμηνέα, ή η μη διερμίνευση ή η ατελής διερμίνευση στον κατηγορούμενο όλων όσων έγιναν κατά τη διαδικασία συνεπάγεται απόλυτη ακυρότητα.

Εφαρμοστέο δίκαιο :

Άρθρο 6 παρ. 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης «δια την Προάσπισιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών»

Ν.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256, τ Α')

Άρθρα 171 1δ', 233 ΚΠΔ.

Σκεπτικό : Από τις διατάξεις των άρθρων 320 και 321 ΚΠΔ προκύπτει ότι ο κατηγορούμενος κλητεύεται στο ακροατήριο για να δικασθεί με την επίδοση σ' αυτόν κλητηρίου θεσπίσματος, που περιέχει το ονοματεπώνυμό του, τον προσδιορισμό του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου καλείται να εμφανισθεί, την ημέρα και ώρα της εμφάνισής του και τον ακριβή καθορισμό των πράξεων για τις οποίες κατηγορείται, ώστε να μπορεί να προετοιμάσει την υπεράσπισή του. Εξάλλου κατά το άρθρου 6 παρ. 3 της Διεθνούς Συμβάσεως της Ρώμης της 4.11.1950 που κυρώθηκε ... και αποτελεί εσωτερικό δίκαιο, κάθε κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να πληροφορηθεί στην πιο σύντομη προθεσμία, λεπτομερώς, στην γλώσσα την οποία εννοεί, τη φύση και το λόγο της εναντίον του κατηγορίας, να διαθέτει τον χρόνο και τις αναγκαίες ευκολίες για την προετοιμασία της υπερασπίσεώς του και να τύχει δωρεάν παραστάσεως διερμηνέα αν δεν εννοεί ή δεν ομιλεί την γλώσσα που χρησιμοποιείται στο δικαστήριο. Από τις διατάξεις αυτές, που αποσκοπούν στην κατοχύρωση βασικών υπερασπιστικών δικαιωμάτων του κατηγορούμενου, που εισάγεται σε δίκη σε ξένη χώρα και αγνοεί τη γλώσσα που ομιλείται, προκύπτει ότι αν αυτός έλαβε έγκαιρα γνώση της εναντίον του κατηγορίας στην γλώσσα, την οποία εννοεί, και προετοίμασε την υπεράσπισή του, δεν είναι απαραίτητη, με ποινή ακυρότητας (άρθρο 171 1 δ' ΚΠΔ) η επίδοση σ' αυτόν μαζί με το γραμμένο στην τοπική γλώσσα κλητήριο θέσπισμα και της

¹ Δημοσιευμένη σε Ποιν. Χρ. ΛΣΤ', σελ. 575.

μετάφρασης αυτού στη γλώσσα που εννοεί, αφού στην περίπτωση αυτή η μετάφραση κανένα σκοπό δεν εξυπηρετεί, δεδομένου ότι ο κατηγορούμενος έχει λάβει γνώσης της εναντίον του κατηγορίας.

Στην προκειμένη περίπτωση, όπως δέχεται και το Εφετείο με την προσβαλλόμενη απόφασή του, ο αναιρεσείων δεν ομιλεί την ελληνική αλλά την αραβική γλώσσα. Έλαβε όμως έγκαιρα αυτός γνώσης της κατηγορίας στη μητρική του γλώσσα, τόσο κατά την προανάκριση², όσο και κατά την κύρια ανάκριση, που επακολούθησε, κατά τις οποίες απαγγέλθηκε η κατηγορία με τη βοήθεια διερμηνέων, κατά την τελευταία δε μάλιστα με την παρουσία του συνηγόρου του. Η ίδια δε κατηγορία, χωρίς καμία μεταβολή, διατυπώθηκε και στο κλητήριο θέσπισμα, που συντάχθηκε στη συνέχεια στην Ελληνική γλώσσα και επιδόθηκε σ' αυτόν. Ύστερα από αυτά το Εφετείο απέρριψε την ένσταση του αναιρεσείοντος για ακυρότητα του κλητηρίου θεσπίσματος, για το λόγο ότι αυτό διατυπώθηκε μόνο στην Ελληνική γλώσσα και δεν επιδόθηκε σ' αυτόν αντίγραφο στην αραβική. Με την κρίση του αυτή το Εφετείο, δεν υπέπεσε στην πλημμέλεια του άρθρου 510 παρ. 1 α' ΚΠΔ, και πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο υποστηρίζων το αντίθετο πρόσθετος λόγος αναιρέσεως του δικογράφου.

Από τη διάταξη του άρθρου 233 ΚΠΔ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 171 εδ. δ' και 510 παρ. 1 περ. α' του ίδιου Κώδικα, προκύπτει ότι για την εξέταση κατηγορούμενου, που δεν γνωρίζει καλά την Ελληνική γλώσσα, στο ακροατήριο διορίζεται από τον διευθύνοντα τη συζήτηση διερμηνέας. Ο μη διορισμός στην περίπτωση αυτή διερμηνέα στον κατηγορούμενο³ ή η μη διερμηνευση ή η ατελής διερμηνευση σ' αυτόν όλων όσων έγιναν στην διαδικασία από την Ελληνική στη γλώσσα που αυτός ομιλεί και αντίστροφα αποτελεί παραβίαση των δικαιωμάτων του ως κατηγορούμενου και συνεπάγεται την αναίρεση της απόφασης, που εκδίδεται σε βάρος του, για απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας στο ακροατήριο⁴. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της δίκης, κατά

² Βλ. **944/1995 ΑΠ** (Ποιν. Χρ. ΜΣΤ', σελ. 27) με την οποία απορρίπτεται ως απαράδεκτη η αίτηση αναιρέσεως του κατηγορουμένου, γιατί η απόλυτη ακυρότητα λόγω μη συμπράξεως διερμηνέα κατά την προανακριτική του απολογία δεν προτάθηκε μέχρι να καταστεί αμετάκλητη η παραπομπή αυτού στο ακροατήριο και συνεπώς καλύφθηκε.

³ ΣτΕ Βλ. **330/1996 ΑΠ** (Ποιν. Χρ. ΜΣΤ', σελ. 1677 & ΝοΒ 45 σελ. 99) με την οποία αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση γιατί δεν διορίστηκε διερμηνέας για την αλλοδαπή αναιρεσείουσα, αλλά ούτε και ρωτήθηκε, αν γνωρίζει ή όχι την ελληνική γλώσσα.

⁴ Βλ. **659/1985 ΑΠ** (Ποιν. Χρ. ΛΕ', σελ. 904 και τη σχετική παραπομπή).

την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, αμέσως μετά την ανάγνωση στο ακροατήριο των εγγράφων που υποβλήθηκαν στην αποδεικτική διαδικασία και στην εξέταση του μάρτυρα υπερασπίσεως του κατηγορουμένου, γίνεται μνεία ότι τ' ανωτέρω ερμηνεύθηκαν πιστά από τη διερμηνέα στους τρεις κατηγορούμενους, στους οποίους περιλαμβάνεται και ο αναιρεσείων. Στη συνέχεια μετά τις απολογίες των κατηγορουμένων γίνεται μνεία ότι οι κατηγορούμενοι ερωτήθηκαν από τον Πρόεδρο (οι τρεις τελευταίοι δια της διερμηνέως) αν έχουν να προσθέσουν κάτι υπέρ αυτών και αυτοί απάντησαν καταφατικά, στο τέλος δε των πρακτικών αναφέρεται ότι « η ως άνω απόφαση, τόσο ως προς την ενοχή των κατηγορουμένων, όσον και ως προς τις επιβληθείσες εις αυτούς ποινές και τις λοιπές διατάξεις της, διερμηνεύθη στους μη γνωρίζοντες την Ελληνική γλώσσα κατηγορουμένους, από την Ελληνική στην Αραβική δια της διερμηνέως. Από τα ανωτέρω δεν αφήνεται καμία αμφιβολία ότι τηρήθηκε η υποχρέωση για διερμίνευση⁵ και στα επίμαχα σημεία της διαδικασίας που αναφέρονται : α) στην ένσταση για την ακυρότητα του κλητηρίου θεσπίσματος, την πρόταση γι' αυτή του Εισαγγελέα και την απόφαση που εκδόθηκε γι' αυτή β) τα έγγραφα που αναγνώσθηκαν στο ακροατήριο και αναφέρονται στις σελίδες 10 & 11 της προσβαλλόμενης απόφασης, γ) οι αγορεύσεις των συνηγόρων υπερασπίσεως για την ενοχή και δ) η πρόταση του Εισαγγελέα και των συνηγόρων για την ποινή. Κατά τη γνώμη όμως ενός μέλους του Δικαστηρίου η διερμίνευση ήταν ελλιπής, γιατί δεν καλύπτει τα επίμαχα ... σημεία της διαδικασίας, η έλ-

⁵ ΣτΕ Βλ. επίσης **1451/1986 ΑΠ** (Ποιν. Χρ. ΛΖ', σελ. 176) με την οποία απορρίπτεται αίτηση αναίρεσης λόγω απόλυτης ακυρότητας αφού προκύπτει από τα πρακτικά ότι μια διερμηνέας διερμίνευσε όλα όσα συνέβησαν στο ακροατήριο μέχρι την απολογία του κατηγορουμένου και άλλη τα όσα συνέβησαν μετά από αυτή. Αντίθετη γνώμη μειοψηφίας : κατά την οποία δεν προκύπτει ότι διερμηνεύθηκαν τα όσα έλαβαν χώρα κατά την αποδεικτική διαδικασία, δεδομένου ότι τα πρακτικά αναφέρονται μόνο στη δεύτερη διερμηνέα και δεν χρησιμοποιούν τον όρο « διερμηνείς». **56/1989 ΑΠ** (Ποιν. Χρ. ΛΘ', σελ. 695), **695/1988 ΑΠ** (Ποιν. Χρ. ΛΗ', σελ. 766), **165/1994 ΑΠ** (Ποιν. Χρ. ΜΔ', σελ. 359) με την οποία αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση λόγω απόλυτης ακυρότητας, διότι δεν προκύπτει εάν διερμηνεύθηκαν και μάλιστα σωστά στον κατηγορούμενο οι ανακοινώσεις από τον διευθύνοντα τη συζήτηση στο ακροατήριο, **1476/1995 ΑΠ** (Ποιν. Χρ. ΜΣΤ', σελ. 846) με την οποία απορρίπτεται ως αβάσιμος ο λόγος αναιρέσεως της απόλυτης ακυρότητας λόγω ατελούς διερμινεύσεως στον μη γνωρίζοντα Ελληνικά κατηγορούμενο των όσων συνέβησαν στο ακροατήριο, καθότι από τα πρακτικά της δίκης προκύπτει ότι διερμηνεύθηκαν όλα όσα λέχθηκαν κατά την διαδικασία στο ακροατήριο.

λειψη δε αυτή δεν καλύπτεται από την παραπάνω αναφορά στο τέλος των πρακτικών γιατί αυτή αφορά μόνο τις διατάξεις της προσβαλλόμενης απόφασης, που αναφέρονται ειδικά στην ενοχή των κατηγορουμένων, τις ποινές και τις συναφείς με τις τελευταίες διατάξεις της (δήμευση, απέλαση κλπ), ούτε δε από κανένα άλλο σημείο των πρακτικών προκύπτει αδιάστακτα ότι συντελέσθηκε η διερμηνευση στα σημεία αυτά για να θεωρείται πλήρης, όπως απαιτούν οι διατάξεις που προαναφέρθηκαν.

Το Δικαστήριο αποφάσισε την απόρριψη της αναίρεσης της προσβαλλόμενης απόφασης ως προς τους λόγους της παράλειψης μετάφρασης εγγράφων και διερμηνείας κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον του Εφετείου.

Η Προστασία των Προσφύγων και των Αιτούντων Άσυλο από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου¹

Χρ. Γιακουμόπουλος²

1. Η Σύμβαση του 1951 περί του Καθεστώτος των Προσφύγων και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Θα μπορούσε κανείς να αναρωτηθεί για ποιο λόγο, παρά την ύπαρξη της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, μιας συνθήκης με αποκλειστικό και ειδικό αντικείμενο την προστασία των προσφύγων, εμφανίζονται όλο και συχνότερα στο χώρο του δικαίου των προσφύγων αναφορές στη διεθνή προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ειδικότερα, στον ευρωπαϊκό χώρο, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, ορισμένες διατάξεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕυρΣΔΑ) φέρονται ως ουσιαστικό τμήμα του δικαικού οπλοστασίου που χρησιμοποιούν οι αιτούντες άσυλο και των επιταγών που λαμβάνουν υπόψη τους οι εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για θέματα εισόδου αλλοδαπών στη χώρα. Παράλληλα, η Ύπατη Αρμοστεία των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες φαίνεται να θέτει να ανθρώπινα δικαιώματα στο επίκεντρο της πολιτικής της καμπάνιας για την τελευταία δεκαετία του αιώνα.

Τρεις είναι νομίζω οι λόγοι της αυξανόμενης επίκλησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου και ειδικότερα των διατάξεων της ΕυρΣΔΑ.

Πρώτον, η ανάγκη - η πολιτική ανάγκη - να υπενθυμιστεί ότι η προστασία των προσφύγων είναι ένα ζήτημα σεβασμού των αρχών που αποτελούν τη βάση της δημοκρατικής κοινωνίας, δηλαδή του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του Κράτους δικαίου.

Έπειτα, η ανάγκη - νομική αυτή τη φορά - να συνδεθεί η ερμηνεία της Σύμβασης της Γενεύης με ένα σύνολο νομικών αρχών και εννοιών που να είναι σε θέση να αντισταθούν στις τάσεις περιοριστικής ερμηνείας. Πράγματι, ενώ από τη μια πλευρά παρατηρείται μια συρρίκνωση της έννοιας του πρόσφυγα στη Σύμβαση της Γενεύης λόγω της συσταλτικής ερμηνείας της διάταξης του άρθρου 1 Α από τις εθνικές αρχές που καλούνται να την εφαρμόσουν, από την άλλη πλευρά παρατηρείται μια τάση διασταλτικής ερμηνείας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γεγονός που

¹ Παρουσιάστηκε στη διημερίδα για την « Προστασία των Προσφύγων και των Θυμάτων Εμφυλίων Συρράξεων (Θεσσαλονίκη 10-11.11.1995) που οργανώθηκε από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Δήμου Θεσσαλονίκης.

² Νομική Διεύθυνση του Συμβουλίου της Ευρώπης.

εκδηλώνεται βέβαια με την αυξανόμενη «δικαστικοποίησή»³ τους και τη νομολογιακή έκρηξη που την ακολουθεί.

Τέλος, κ' ίσως αυτός να είναι ο σημαντικότερος λόγος - η διεθνής προστασία δικαιωμάτων του ανθρώπου πλαισιώνεται όλο και πιο συχνά από μηχανισμούς δικαστικής προστασίας σε διεθνές επίπεδο, χαρακτηριστικό που δεν υπάρχει στη Σύμβαση της Γενεύης. Η ΕυρΣΔΑ έχει την προτεραιότητα στο χώρο αυτό : αυτός που ισχυρίζεται ότι παραβιάζονται τα δικαιώματά του θα έχει πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (η Επιτροπή) ή μετά τη θέση σε ισχύ του 11^{ου} Πρωτοκόλλου από 1^{ης} Νοεμβρίου 1998 απευθείας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (το Δικαστήριο) του οποίου οι αποφάσεις είναι υποχρεωτικές για τα Συμβαλλόμενα Κράτη. Έτσι, στο βαθμό που οι επιταγές της Σύμβασης της Γενεύης συμπίπτουν με αυτές της ΕυρΣΔΑ, η επίκληση της δεύτερης μπορεί να προσδίδει έμμεσα σε ορισμένες πτυχές της πρώτης το στοιχείο που κυρίως της λείπει : τη δυνατότητα ενός διεθνούς δικαστικού ελέγχου.

2. Εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της ΕυρΣΔΑ σε περιπτώσεις αιτούντων άσυλο και προσφύγων

Ούτε η ΕυρΣΔΑ, ούτε κάποιο από τα Πρωτόκολλα κατοχυρώνουν ή έστω αναφέρονται στο δικαίωμα ασύλου, ή σε δικαιώματα των προσφύγων⁴. Η ίδια η ΕυρΣΔΑ αναφέρεται γενικά στους αλλοδαπούς σε δύο σημεία της, στο άρθρο 5 παρ. 1 (στ) και στο άρθρο 16, αλλά κι αυτή η αναφορά είναι μάλλον αρνητική εφόσον η μεν διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 (στ) επιτρέπει τη στέρηση της ελευθερίας του αλλοδαπού που επιχειρεί να εισέλθει παράνομα ή που πρόκειται να απελαθεί από τη χώρα, το δε άρθρο 16 επιτρέπει τον περιορισμό της πολιτικής δράσης του αλλοδαπού.

Το κενό που προκύπτει από την έλλειψη διατάξεων που να αναφέρονται στους αλλοδαπούς συμπλήρωσε κάπως το Πρωτόκολλο 4⁵, το άρθρο 4 του οποίου απαγορεύει τη μαζική απέλαση αλλοδαπών και το άρθρο

³ Σύμφωνα με τον όρο που χρησιμοποιεί ο Π. Δαγτόγλου στο «Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα», Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 1991.

⁴ Η Επιτροπή έχει άλλωστε επανειλημμένα τονίσει ότι η ΕυρΣΔΑ δεν κατοχυρώνει ούτε δικαίωμα ασύλου, ούτε κάποιο δικαίωμα διαμονής αλλοδαπού σε Συμβαλλόμενη Χώρα (βλ. αποφάσεις για το παραδεκτό των προσφυγών Νο. 2143/64 Yearbook of the ECHR (YB) VII, 329, No. 7001/75 Decisions & Reports (D.R.) 4, σελ. 215, No. 12068/86 D.R. 51 σελ. 237, No. 12461/86 D.R. 51 σελ. 258.

⁵ Η Ελλάδα δεν έχει επικυρώσει το Πρωτόκολλο αυτό.

θρο 1 του Πρωτοκόλλου 7⁶ που κατοχυρώνει το δικαίωμα προσφυγής του αλλοδαπού που έχει νόμιμα τη διαμονή του στη χώρα κατά των αποφάσεων απέλασής του.

Ωστόσο, δεν είναι αυτές οι διατάξεις που καθιστούν την ΕυρΣΔΑ σημαντικό νομοθετικό κείμενο για την προστασία των προσφύγων. Με την επιφύλαξη τυχόν εξαιρετικών περιπτώσεων, τα Ευρωπαϊκά Κράτη δεν προβαίνουν συχνά σε μέτρα μαζικών απελάσεων προσφύγων ή αιτούντων άσυλο, έτσι ώστε να δημιουργούνται ζητήματα παραβίασης του άρθρου 4 του Πρωτοκόλλου 4. Εξάλλου, το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου 7 μπορεί να παραβιαστεί σε περίπτωση απέλασης προσώπου που έχει ήδη την ιδιότητα του πρόσφυγα και διαμένει νόμιμα στη χώρα αν δεν τηρηθούν οι νόμιμες διαδικασίες, αλλά κι αυτή η περίπτωση θα πρέπει να θεωρηθεί σπάνια. Στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, η απέλαση ενός αλλοδαπού διατάσσεται ακριβώς επειδή αυτός δεν έχει τη νόμιμη διαμονή του στη χώρα, όταν δηλαδή δεν πληρούται η βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου 7.

Στην πραγματικότητα, η προστασία των προσφύγων από την ΕυρΣΔΑ στηρίζεται στη νομολογία των οργάνων της, που άλλωστε χαρακτηρίζεται συχνά «τολμηρή»⁷. Η νομολογία αυτή βασίζεται ουσιαστικά στο άρθρο 3 της Σύμβασης, που απαγορεύει τα βασανιστήρια και τις απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση. Όμως, κι άλλα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στο σεβασμό της οικογενειακής ζωής (άρθρο 8), το δικαίωμα στην ελευθερία (άρθρο 5) και το δικαίωμα προσφυγής (άρθρο 13) δημιουργούν μαζί με το άρθρο 3 ένα πλέγμα θεμελιωδών δικαιωμάτων του αιτούντος άσυλο, δικαιώματα των οποίων η παραβίαση ελέγχεται από τα όργανα της ΕυρΣΔΑ και δημιουργεί διεθνή ευθύνη του Κράτους.

Άρθρο 3

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της ΕυρΣΔΑ «ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπους ή εξευ-

⁶ Η Ελλάδα έχει επικυρώσει το Πρωτόκολλο αυτό με **N. 1705/1987 (ΦΕΚ Α'89)**, αλλά δεν έχει αναγνωρίσει το δικαίωμα ατομικής προσφυγής για παραβιάσεις του Πρωτοκόλλου (άρθρο 7 παρ. 2 του Πρωτοκόλλου). Η υποβολή ατομικών προσφυγών για παραβίαση των διατάξεων του Πρωτοκόλλου 7 θα είναι δυνατή από 1^η Νοεμβρίου 1998 μετά τη θέση σε ισχύ του 11^{ου} Πρωτοκόλλου.

⁷ *Sudre F.: Le contrôle des mesures d'expulsion et d'extradition par les organes de la Convention Européenne des Droits de l'Homme in Immigrés et réfugiés dans les démocraties occidentales : Défis et solutions*_Economica, Paris 1988, σελ. 253.

τελιστικής». Αποδέκτης της διάταξης αυτής είναι βέβαια κατά κύριο λόγο οι αρχές των Συμβαλλομένων Κρατών και στόχος της είναι να απαγορεύσει την οποιαδήποτε κακή μεταχείριση από τις αρχές αυτές. Ωστόσο, η νομολογία των οργάνων της ΕυρΣΔΑ επέκτεινε την απαγόρευση που πηγάζει από αυτή τη διάταξη με τρόπον ώστε να καλύπτει και κάθε πράξη των αρχών ενός Συμβαλλομένου Κράτους που έχει ως αποτέλεσμα να εκθέτει ένα άτομο σε σοβαρό κίνδυνο να υποστεί από τρίτους - και μάλιστα από αρχές μη Συμβαλλόμενης χώρας - μεταχείριση απαγορευμένη από το άρθρο 3.

Παρόλο που η νομολογιακή αυτή προσέγγιση ανάγεται ήδη στη δεκαετία του 1970⁸, το Δικαστήριο την επιβεβαίωσε για πρώτη φορά στην απόφασή του στην υπόθεση *Soering* κατά της Μεγ. Βρετανίας⁹.

Η υπόθεση αφορά στην περίπτωση ενός Γερμανού υπηκόου που συνελήφθη στην Αγγλία και του οποίου ζητήθηκε η έκδοση στις Ηνωμένες Πολιτείες προκειμένου να δικαστεί στην πολιτεία της Βιργινίας για το φόνο των γονέων της φίλης του. Ο *Soering* ομολόγησε το έγκλημά του, ζήτησε όμως να μην εκδοθεί στις ΗΠΑ, ισχυριζόμενος ότι η έκδοση αυτή θα συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 ΕυρΣΔΑ. Στην πραγματικότητα, ο προσφεύγων κινδύνευε να καταδικαστεί στην ποινή του θανάτου στη Βιργινία, γεγονός που θα είχε ως συνέπεια τον εγκλεισμό του σε ειδική φυλακή, με ειδικές συνθήκες κράτησης¹⁰ για σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα (κατά μέσο όρο 6-8 χρόνια). Οι συνθήκες κράτησης των καταδικασθέντων σε θάνατο σε συνδυασμό με τις πολλαπλές διαδικασίες ενδίκων μέσων που παρέχονται από το δίκαιο των ΗΠΑ για αναστολή της εκτέλεσης, έχουν ως αποτέλεσμα να υποβάλλεται ο κρατούμενος στο λεγόμενο «σύνδρομο του διαδρόμου του θανάτου»: η μακρόχρονη αναστολή της εκτέλεσης και το γεγονός ότι οι καταδικασθέντες γίνονται μάρτυ-

⁸ Στην υπόθεση *Amekrane* κατά Μεγ. Βρετανίας (απόφαση της Επιτροπής της 11.10.1973, Collection of Decisions 44, σελ. 101-114.

⁹ Απόφαση της 7.7.1989, Σειρά Α αρ. 161, Περίληψη της απόφασης στα Ελληνικά έχει δημοσιευθεί στην Ελλ. Επιθ. Ευρ. Δικαίου 1991, σελ. 819-826.

¹⁰ Οι καταδικασθέντες σε θανατική ποινή κρατούνται σε χωριστά κελιά διαστάσεων 3Χ2,2 μ., φορούν μόνιμα χειροπέδες και ειδικούς δεσμούς στον κορμό που δυσκολεύουν τις κινήσεις του και συναντούνται μόνο μεταξύ τους σε ειδικούς χώρους που οι φύλακες επιβλέπουν από μακριά. Δεκαπέντε ημέρες πριν από τη εκτέλεση τοποθετούνται σε ειδικό κελί, δίπλα στην αίθουσα εκτελέσεων, όπου απομονώνονται και παρακολουθούνται επί 24ώρου βάσεως. Στο κελί αυτό δεν υπάρχει εσωτερικός φωτισμός, αλλά ο χώρος ακριβώς μπροστά από το κελί φωτίζεται έντονα. Αν ασκήσουν ένδικα μέσα κατά της εκτέλεσης, οι καταδικασθέντες μπορεί να τοποθετηθούν στο κελί αυτό περισσότερες φορές.

ρες άλλων εκτελέσεων σαν την επικείμενη δική τους γεννούσασα αισθήματα αγωνίας τέτοια, που με τη σειρά τους προκαλούν εξαιρετικά σοβαρές ψυχικές βλάβες.

Το Δικαστήριο εξέτασε καταρχάς αν η έκδοση ενός ατόμου από ένα Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί να δημιουργήσει ευθύνη του Κράτους αυτού με βάση το άρθρο 3 ΕυρΣΔΑ για πράξεις οργάνων του Κράτους, προς το οποίο γίνεται η έκδοση. Αναμφισβήτητα, τόνισε το Δικαστήριο, η ΕυρΣΔΑ δεν δεσμεύει τα Συμβαλλόμενα Κράτη παρά μόνο πράξεις των οργάνων τους. Ουδόλως επιβάλλει η Σύμβαση την υποχρέωση στα Συμβαλλόμενα Κράτη να επιβάλλουν ορισμούς της και σε τρίτα Κράτη. Ωστόσο, αυτό δεν αρκεί για να απαλλαγεί το Κράτος από την ευθύνη του για τις συνέπειες των πράξεών του που είναι δυνατό να προβλεφθούν, ακόμα κι αν οι συνέπειες αυτές είναι πράξεις που καταλογίζονται σε άλλο μη Συμβαλλόμενο Κράτος. Έτσι, το Κράτος που προβαίνει στην έκδοση ενός προσώπου σε μια τρίτη χώρα είναι υπεύθυνο, όσον αφορά το άρθρο 3 ΕυρΣΔΑ, για τις συνέπειες της έκδοσης και ειδικότερα για την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή για τα βασανιστήρια στα οποία τυχόν θα υποβληθεί το άτομο που εκδίδεται.

Το άρθρο 3 ΕυρΣΔΑ, απαγορεύοντας με απόλυτο τρόπο τα βασανιστήρια και την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, καθιερώνει μια από τις θεμελιώδεις αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών που απαρτίζουν το Συμβούλιο της Ευρώπης. Ένα Κράτος που παραδίδει συνειδητά ένα φυγάδα - όσο αποτρόπαιο κι αν είναι το έγκλημά του - στις αρχές μιας χώρας όπου υπάρχουν εμπεριστατωμένοι λόγοι να πιστεύει κανείς ότι θα υποστεί βασανιστήρια ή άλλη μεταχείριση απαγορευμένη από το άρθρο 3 περιφρονεί τις αξίες της κοινής κληρονομιάς πολιτικών παραδόσεων σεβασμού της ελευθερίας και του Κράτους δικαίου που αναφέρονται στο προοίμιο της ΕυρΣΔΑ. Κατά συνέπεια, καταλήγει το Δικαστήριο, το άρθρο 3 απαγορεύει μια τέτοια έκδοση¹¹.

¹¹ « Δύσκολα συμβιβάζεται με τις θεμελιώδεις αξίες της Σύμβασης, δηλαδή ' με την κοινή κληρονομιά πολιτικών παραδόσεων και ιδεωδών σεβασμού της ελευθερίας και του Κράτους δικαίου' που αναφέρονται στο Προοίμιο, η άποψη ότι ένα Συμβαλλόμενο Κράτος μπορεί ενσυνείδητα να παραδώσει έναν φυγόδικο σε άλλο Κράτος, όπου υπάρχουν θεμελιώδεις λόγοι να πιστευτεί ότι θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια, όσο αποτρόπαιο και αν είναι το έγκλημα για το οποίο κατηγορείται. Η έκδοση, υπό αυτές τις προϋποθέσεις, αν και δεν αναφέρεται στη σύντομη και γενική διατύπωση του Άρθρου 3, είναι εκ διαμέτρου αντίθετη με τον πνεύμα και την τελολογία του... Συμπερασματικά, η απόφαση Συμβαλλόμενου Κράτους να εκδώσει έναν φυγόδικο ενδέχεται να αποτελεί παραβίαση της υποχρέωσής του που απορρέει από το άρθρο 3, και επομένως το δεσμεύει,

Με αυτό το σκεπτικό το Δικαστήριο άνοιξε - ή μάλλον επιβεβαίωσε - τη δυνατότητα να ελέγχονται για παραβίαση της ΕυρΣΔΑ αποφάσεις που συνεπάγονται απομάκρυνση αλλοδαπού από μια Συμβαλλόμενη Χώρα, λόγω της μεταχείρισης που θα υποστεί ο αλλοδαπός στη χώρα στην οποία παραδίδεται. Παρόλο που αφορούσε σε έκδοση αλλοδαπού, η απόφαση Soering καθιέρωσε τη νομολογιακή θέση των οργάνων της ΕυρΣΔΑ ότι το άρθρο 3 απαγορεύει γενικά την απομάκρυνση ενός ατόμου προς μια χώρα όπου κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια. Όπως ήταν φυσικό, η εφαρμογή του άρθρου 3 σε υποθέσεις απέλασης αλλοδαπών και μάλιστα σε υποθέσεις αιτούντων άσυλο των οποίων η αίτηση έχει απορριφθεί δεν άργησε να ακολουθήσει με τις αποφάσεις Cruz Varas κατά Σουηδίας και Vilvarajah κατά Μεγάλης Βρετανίας¹². Συνοπτικά, τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης Cruz Varas έχουν ως εξής :

Η αίτηση πολιτικού ασύλου του Cruz Varas, Χιλιανού υπηκόου, απορρίφθηκε οριστικά από τις αρμόδιες σουηδικές αρχές. Μετά την απόρριψη, κι ενώ είχε τεθεί σε κίνηση ο μηχανισμός απέλασής του, ο Cruz Varas ισχυρίστηκε ότι στη Σουηδία είχε συνεργαστεί με ομάδα Χιλιανών αντικαθεστωτικών που σχεδίαζε τη δολοφονία του Πινοσέτ κι ότι στο παρελθόν είχε συλληφθεί και βασανισθεί στη χώρα του. Παρουσίαζε δε και ιατρικά πιστοποιητικά που θεωρούσαν ακριβείς τους ισχυρισμούς του περί βασανιστηρίων. Τα στοιχεία αυτά δεν έπεισαν τις σουηδικές αρχές με αποτέλεσμα να απευθυνθεί ο Cruz Varas στην Επιτροπή και στη συνέχεια στο Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Το Δικαστήριο υπενθύμισε τη νομολογία που καθιέρωσε στην απόφαση Soering : η απόφαση ενός Συμβαλλόμενου Κράτους να εκδώσει ένα φυγάδα σε χώρα όπου κινδυνεύει να υποστεί μεταχείριση απαγορευμένη από το άρθρο 3 γεννά ευθύνη του Κράτους για παραβίαση του άρθρου αυτού. Η ίδια αρχή ισχύει όχι μόνο στην περίπτωση των εκδόσεων, αλλά και για τις αποφάσεις απέλασης¹³.

Το ίδιο σκεπτικό οδήγησε το Δικαστήριο στην εφαρμογή του άρθρου 3 ΕυρΣΔΑ στην υπόθεση Vilvarajah και άλλοι κατά Μεγ. Βρετανίας, που αφορούσε στην απέλαση υπηκόων της Σρί Λάνκα, που ανήκαν

όταν για βάσιμους λόγους αποδεικνύεται ότι ο εκζητούμενος, εάν εκδοθεί στο Κράτος που ζητά την έκδοσή του, αντιμετωπίζει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία».

¹² Απόφαση Cruz Varas της 20.3.1991. Βλ. περίληψη στην Ελλ. Επιθ. Ευρ. Δικ. 1993, σελ. 478-479.

¹³ «Although the present case concerns expulsion as opposed to a decision to extradite, the Court considers that the above principle also applies to expulsion decisions» παρ. 70 της απόφασης.

στην εθνότητα Ταμίλ και που οι αιτήσεις τους για άσυλο είχαν απορριφθεί από τις Βρετανικές Αρχές.

Η εφαρμογή της νομολογίας Soering σε υποθέσεις απέλασης είναι βέβαια θεωρητικά απόλυτα αναμενόμενη. Ωστόσο, στην πράξη, η εκτίμηση του κινδύνου να υποστεί ο αλλοδαπός μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 3 στη χώρα του είναι πολύ πιο δύσκολη στις υποθέσεις απέλασης απ' ότι στις υποθέσεις έκδοσης. Το Δικαστήριο θεώρησε συνεπώς σκόπιμο να καθορίσει τις βασικές αρχές στις οποίες θεμελιώνει την κρίση του ως προς το αν υπάρχει πραγματικός κίνδυνος να υποστεί ο απειλούνόμενος μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 3 στη χώρα προορισμού.

- Το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του το σύνολο των στοιχείων που προσκομίζουν οι διάδικοι καθώς και άλλα στοιχεία που συλλέγει το ίδιο αυτεπάγγελτα.

- Αποφασιστική σημασία έχει το σύνολο των πληροφοριών που διέθετε και όφειλε να διαθέτει η Κρατική αρχή τη στιγμή που αποφάσισε και που προέβη στην απομάκρυνση του αλλοδαπού. Στοιχεία που προέκυψαν μεταγενέστερα - μετά την απέλαση - λαμβάνονται βέβαια υπόψη, αλλά κυρίως για να αξιολογηθεί η ακρίβεια ή η επάρκεια των στοιχείων βάσει των οποίων αποφασίστηκε η απέλαση του ενδιαφερόμενου.

- Για να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, μια μεταχείριση δεν αρκεί να είναι δυσάρεστη, αλλά πρέπει να παρουσιάζει κι ορισμένα χαρακτηριστικά σκληρότητας. Η αξιολόγηση αυτή είναι πάντως από τη φύση της σχετική κι εξαρτάται από το σύνολο των στοιχείων μιας υπόθεσης.

- Τέλος ο έλεγχος που ασκεί το Δικαστήριο πρέπει να είναι αυστηρός, λόγω του απόλυτου χαρακτήρα της απαγόρευσης του άρθρου 3 ΕυρΣΔΑ¹⁴.

Ας μην ξεχνάμε πως στις χώρες που έχουν ενσωματώσει την ΕυρΣΔΑ στο εθνικό τους δίκαιο οι διατάξεις της εφαρμόζονται - συχνά με αυξημένη τυπική ισχύ έναντι του νόμου - σε όλες τις πράξεις των κρατικών οργάνων ανεξάρτητα από το αν ο ενδιαφερόμενος τις επικαλείται ή όχι. Οι αρχές λοιπόν που θεσπίζει το Δικαστήριο για την ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 3 δεν αφορούν μόνο το ίδιο το Δικαστήριο, αλλά αποτελούν ταυτόχρονα κατευθυντήριες οδηγίες για την ερμηνεία του άρθρου 3 από τα κρατικά όργανα. Σ' αυτές τις αρχές θα πρέπει ίσως να προστεθούν ορισμένα άλλα στοιχεία που προκύπτουν έμμεσα, αλλά αβίαστα, από τις αποφάσεις Cruz Varas και Vilvarajah :

¹⁴ Απόφαση Cruz Varas παρ. 75-76. Απόφαση Vilvarajah παρ. 107-108.

Και στις δύο υποθέσεις που προαναφέραμε και που αφορούσαν απέλαση αιτούντων άσυλο των οποίων η αίτηση είχε απορριφθεί, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 3 δεν είχε παραβιαστεί.

Στην υπόθεση του Χιλιανού Cruz Vargas η κρίση του στηρίχτηκε στο γεγονός ότι η αξιοπιστία και αληθοφάνεια των ισχυρισμών του προσφεύγοντος δικαιολογημένα μπορούσε να αμφισβητηθεί. Το Δικαστήριο σημείωσε στο σημείο αυτό τον όψιμο χαρακτήρα του ισχυρισμού του, ότι είχε σχέσεις με αντικαθεστωτικές ομάδες και τις επανειλημμένες αντιφάσεις του στις διάφορες καταθέσεις του στις σουηδικές αρχές. Παράλληλα, το Δικαστήριο αναφέρθηκε στην εξομάλυνση της πολιτικής κατάστασης στη Χιλή. Τέλος, σημείωσε την εμπειρία των σουηδικών αρχών σε θέματα παροχής ασύλου και την εξονυχιστική εξέταση του ζητήματος της απέλασής του από τις αρχές αυτές¹⁵.

Στην υπόθεση Vilvarajah, το Δικαστήριο έλαβε υπόψη του το γεγονός ότι την εποχή που οι βρετανικές αρχές προέβησαν στην απέλαση των προσφευγόντων η κατάσταση στη Σρί Λάνκα έδειχνε να βελτιώνεται και πολλοί Ταμίλ επέστρεφαν οικειοθελώς στη χώρα τους. Παράλληλα, οι πληροφορίες που είχαν οι αρχές ως προς την προσωπική κατάσταση των προσφευγόντων δεν έδειχναν πως αυτοί διέτρεχαν προσωπικά κάποιους κινδύνους μεγαλύτερους από αυτούς που διέτρεχαν άλλοι επαναπατριζόμενοι Ταμίλ. Το Δικαστήριο έλαβε επίσης υπόψη του - όπως και στην υπόθεση Cruz Vargas - την εμπειρία των αρμόδιων βρετανικών αρχών, καθώς και το γεγονός ότι οι αρχές αυτές εξέτασαν προσεκτικά τις υποθέσεις των προσφευγόντων έχοντας στη διάθεσή τους ένα σημαντικό όγκο πληροφοριών και στοιχείων για την κατάσταση στη Σρί Λάνκα¹⁶.

Και στις δύο υποθέσεις, το Δικαστήριο τόνισε με αξιοσημείωτο τρόπο την εμπειρία των αρμοδίων για θέματα ασύλου εθνικών αρχών, τον όγκο των πληροφοριών που είχαν στη διάθεσή τους και την ιδιαίτερη προσοχή που έδειξαν στην εξέταση των υποθέσεων των προσφευγόντων. Η εμμονή του Δικαστηρίου στα χαρακτηριστικά αυτά φανερώνει ότι αποτελούν κατά κάποιο τρόπο την διαδικαστική πτυχή των εγγυήσεων που απαιτεί το άρθρο 3 από τα Συμβαλλόμενα Κράτη στις υποθέσεις των αιτούντων άσυλο. Η απέλαση ενός αλλοδαπού του οποίου η αίτηση απορρίφθηκε χωρίς να εξεταστεί από αρμόδιες, έμπειρες και καλά πληροφορημένες αρχές μπορεί να παραβιάζει το άρθρο 3 ΕυρΣΔΑ.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η απέλαση του προσφεύγοντος θα αποτελούσε παραβίαση του άρθρου 3 ΕυρΣΔΑ σε δύο πιο πρόσφατες απο-

¹⁵ Ibid, παρ. 81 της απόφασης.

¹⁶ Ibid, παρ. 114 της απόφασης.

φάσεις του στις υποθέσεις Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου (απόφαση της 15.11.1996) και Ahmed κατά Αυστρίας (απόφαση της 17.12.1996).

Στην υπόθεση Chahal κατά του Ηνωμένου Βασιλείου το Δικαστήριο εξέτασε το ζήτημα της απέλασης στην Ινδία, για λόγους εθνικής ασφάλειας και στα πλαίσια μέτρων κατά τη διεθνούς τρομοκρατίας, ενός ινδού υπηκόου, αυτονομιστή Σιχ, που κατέφυγε με την οικογένειά του στη Μεγ. Βρετανία, όπου και ανεδείχθη ως ηγετικό στέλεχος του αυτονομιστικού κινήματος των Σιχ. Ο προσφεύγων, που συνελήφθη και κρατήθηκε με σκοπό την απέλασή του, υπέβαλε αίτηση παροχής ασύλου που απορρίφθηκε από τον αρμόδιο υπουργό.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της υπόθεσης Chahal ήταν η επίκληση λόγων εθνικής ασφάλειας και καταπολέμησης της διεθνούς τρομοκρατίας για την απέλαση του προσφεύγοντος. Το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες στην προσπάθειά τους να καταστείλουν την τρομοκρατία και να προστατεύσουν το κοινό από την τρομοκρατική βία. Υπενθυμίζοντας όμως τη νομολογία που ανέπτυξε στις αποφάσεις Soering, Vilvarajah & Cruz Varas, το Δικαστήριο τόνισε ότι η απαγόρευση βασανιστηρίων από την ΕυρΣΔΑ έχει απόλυτο χαρακτήρα και ισχύει για κάθε πρόσωπο ανεξάρτητα από τις πράξεις του. Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο έλαβε υπόψη ένα σύνολο στοιχείων (εκθέσεις της Διεθνούς Αμνηστίας, του State Department των ΗΠΑ, αλλά και της Ινδικής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου) από τα οποία προέκυπτε ότι οι αστυνομικές αρχές του Punjab προέβαιναν συστηματικά σε παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων αυτών που ήσαν ύποπτοι αυτονομιστικής δράσης. Το Δικαστήριο κατέληξε ότι κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, η απέλαση του Chahal θα συνιστούσε παραβίαση του άρθρου 3 ΕυρΣΔΑ.

Η υπόθεση Ahmed κατά Αυστρίας παρουσιάζει ένα άλλο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό, που καταδεικνύει το εύρος της προστασίας που παρέχει το άρθρο 3 ΕυρΣΔΑ σε σχέση με τη Σύμβαση της Γενεύης.

Ο προσφεύγων, υπήκοος Σομαλίας, αναγνωρίστηκε πρόσφυγας στην Αυστρία το 1992, λόγω της δράσης του ως μέλος μιας αντιπολιτευόμενης ομάδας και λόγω της γενικής έκρυθμης κατάστασης στη χώρα του. Δύο χρόνια αργότερα, μετά από αμετάκλητη καταδίκη του για απόπειρα κλοπής, απώλεσε την προσφυγική του ιδιότητα και διατάχθηκε η απέλασή του.

Το Δικαστήριο απέδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στο γεγονός ότι ο προσφεύγων είχε αναγνωριστεί πρόσφυγας κι ότι η απώλεια της ιδιότητάς του αυτής δεν οφειλόταν σε κάποια αλλαγή της κατάστασης στη Σομαλία, αλλά στην καταδίκη του. Κατά συνέπεια - έκρινε το Δικαστήριο -

ο κίνδυνος να εκτεθεί ο προσφεύγων σε σοβαρό κίνδυνο να υποστεί μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 3 ΕυρΣΔΑ δεν εξέλιπε. Η απέλασή του θα συνιστούσε παραβίαση της διάταξης αυτής.

Άρθρο 8

Το άρθρο 8 ΕυρΣΔΑ ορίζει ότι « παν πρόσωπο δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του». Η διάταξη αυτή μπορεί να προσφέρει κάποια προστασία στον αιτούντα άσυλο του οποίου η οικογένεια διαμένει στο Συμβαλλόμενο Κράτος, υπό την έννοια ότι η απέλασή του καταλύει την οικογενειακή ζωή του ενδιαφερόμενου και συνιστά συνεπώς παρέμβαση στο δικαίωμα σεβασμού της οικογενειακής ζωής που κατοχυρώνει το άρθρο 8. Μια τέτοια δραστική παρέμβαση κρατικής αρχής στην άσκηση του δικαιώματος σεβασμού της οικογενειακής ζωής δεν είναι θεμιτή για την ΕυρΣΔΑ, παρά μόνον εάν εξυπηρετεί κάποιους νόμιμους στόχους του Κράτους και αν τηρείται η αρχή της αναλογικότητας. Το Δικαστήριο ανέπτυξε μια σημαντική νομολογία προστασίας των οικογενειών μεταναστών με αφετηρία το άρθρο 8 και την αρχή της αναλογικότητας. Στις αποφάσεις του έχει επανειλημμένα διαπιστώσει παραβιάσεις του άρθρου 8 επειδή η κατάλυση της οικογενειακής ζωής που είναι επακόλουθο της απέλασης εμφανίζεται δυσανάλογη προς τους στόχους που επιδιώκει η πολιτεία¹⁷ με το μέτρο αυτό.

Ωστόσο, η χρησιμότητα της διάταξης αυτής για τους αιτούντες άσυλο είναι στην πράξη μειωμένη εφόσον στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων δεν έχουν οικογένεια εγκατεστημένη στη χώρα υποδοχής. Άλλωστε, και στις περιπτώσεις όπου δημιουργούνται κάποιοι οικογενειακοί δεσμοί στη χώρα υποδοχής (π.χ. αν ο ενδιαφερόμενος συνάψει γάμο ενόσω διαρκεί η διαδικασία της εξέτασης της αίτησης) συχνά οι δεσμοί αυτοί δεν πλήττονται από την απέλαση, εφόσον τα μέλη της οικογένειας του ενδιαφερόμενου είναι σε θέση να τον ακολουθήσουν πίσω στη χώρα του¹⁸.

Αντίθετα, η διάταξη του άρθρου 8 μπορεί έμμεσα, σε ορισμένες περιπτώσεις, να κατοχυρώσει το δικαίωμα της επανασύνδεσης των οικο-

¹⁷ Βλ. π.χ. τις αποφάσεις του Δικαστηρίου στις υποθέσεις Berrehab κατά Ολλανδίας της 21.6.1988 (A/138), Moustaquim κατά Βελγίου της 18.2.1991 (A/193), Beldjoudi κατά Γαλλίας της 26.3.1992 (A/ 234-A) και πιο πρόσφατα Nasri κατά Γαλλίας της 13.7.1995.

¹⁸ M.E. Villiger, *Expulsion and the right to respect for private and family life - An introduction to Commission's case-law* (Mélanges Wiarda, The Protection of Human Rights in Europe, Carl Heymanns Verlag, Köln 1988, σελ. 657 επ.).

γενειών των προσφύγων μετά την αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα. Η διάταξη του άρθρου 8 μπορεί να επιβάλει στο Κράτος να δεχθεί στο έδαφός του τα μέλη της στενής οικογένειας του αλλοδαπού που έχει την ιδιότητα του πρόσφυγα και διαμένει νόμιμα στη χώρα και που φυσικά δεν είναι σε θέση να επιστρέψει στη χώρα του προκειμένου να συναντήσει την οικογένειά του¹⁹. Η αδυναμία επιστροφής στη χώρα προέλευσης αποτελεί πιθανότατα απαραίτητη προϋπόθεση για να ενεργοποιηθεί το δικαίωμα του άρθρου 8 ΕυρΣΔΑ με στόχο τη συνένωση της οικογένειας. Αν η επαφή του προσφεύγοντος με τα μέλη της οικογένειάς του είναι δυνατή με άλλο τρόπο, η άρνηση των αρχών της Συμβαλλόμενης χώρας να δεχθεί τα μέλη της οικογένειάς του δεν προσκρούει στο άρθρο 8 ΕυρΣΔΑ²⁰.

Άρθρο 5

Το άρθρο 5 ΕυρΣΔΑ ορίζει ότι « παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθεί της ελευθερίας του ει μη εις ακολούθους περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν : (στ) εάν πρόκειται περί νομίμου συλλήψεως ή κρατήσεων ατόμου επί σκοπώ όπως εμποδισθή από του να εισέλθει παρانونώς εν τη χώρα ή εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως».

Προβλέποντας και επιτρέποντας την κράτηση των προσώπων που επιχειρούν να εισέλθουν παρانونώς στη χώρα καθώς και αυτών κατά των οποίων έχει κινηθεί διαδικασία απελάσεως, η ΕυρΣΔΑ επιτρέπει ουσιαστικά στις εθνικές αρχές να παίρνουν μέτρα στερητικά της ελευθερίας των αιτούντων άσυλο σε δύο φάσεις της διαδικασίας : πρώτα αμέσως μετά την άφιξή τους στη χώρα και μέχρις ότου διαπιστωθεί ότι πρόκειται για πρόσωπα που ζητούν άσυλο, κι έπειτα, με την απόρριψη της αίτησης ενόσω διαρκεί η διαδικασία απελάσεως. Η σύμβαση επιτρέπει στο άρθρο 5 παρ. 1 εδ. στ τη διοικητική κράτηση ανεξάρτητα από τυχόν ποινική δίωξη για παράνομη είσοδο²¹ και ανεξάρτητα από το αν η απέλαση του αλλοδαπού είναι ποινή που έχει απαγγελθεί από Δικαστήριο. Η διάταξη αφήνει στον εθνικό νομοθέτη το περιθώριο να εξουσιοδοτήσει τη διοίκηση

¹⁹ S. Dollé, *Les réfugiés et la reunion de la famille des immigrants : La jurisprudence de Strasbourg*, Actes du Colloque ' Droits de l'Homme sans frontières', Conseil de l'Europe, 1990.

²⁰ Απόφαση GúI κατά Ελβετίας της 19.2.1996.

²¹ Η προσωρινή κράτηση στα πλαίσια της ποινικής δίωξης προβλέπεται στο εδάφιο (γ) του ίδιου άρθρου.

με την δυνατότητα να συλλαμβάνει και να κρατεί τον αλλοδαπό που επιχειρεί να εισέλθει παράνομα στη χώρα καθώς κι αυτόν που πρόκειται να απελαθεί.

Παρόλα αυτά η διάταξη του άρθρου 5 περιέχει ορισμένες εγγυήσεις :

Καταρχάς η κράτηση του αλλοδαπού θα πρέπει να γίνει βάσει νόμου («συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν»). Διάφορες πρακτικές όπως για παράδειγμα η κράτηση αλλοδαπών στη διεθνή ζώνη των αεροδρομίων, που συχνά δεν έχουν κάποια βάση σε νομοθετική διάταξη, αλλά διαμορφώνονται από μια συνεχιζόμενη διοικητική τακτική, κρίθηκε ότι παραβιάζουν την εγγύηση αυτή²².

Επιπλέον, σύμφωνα με τη πάγια νομολογία των οργάνων της ΕυρΣΔΑ, η κράτηση παύει να είναι θεμιτή, όσον αφορά τη Σύμβαση, από τη στιγμή που ξεπερνά τα όρια του εύλογου χρόνου. Πράγματι, συμβαίνει αρκετά συχνά οι αρχές να κρατούν έγκλειστους τους αλλοδαπούς που πρόκειται να απελαθούν για σχετικά μακρά χρονικά διαστήματα με την αιτιολογία ότι ο αλλοδαπός αρνείται να συμμορφωθεί με την απόφαση απέλασης. Στην έκθεσή της στην υπόθεση Chahal κατά Μεγ. Βρετανίας η Επιτροπή τόνισε ότι, στις περιπτώσεις κράτησης του αλλοδαπού που πρόκειται να απελαθεί, ο ενδιαφερόμενος στερείται της ελευθερίας του χωρίς να έχει καταδικαστεί και χωρίς να είναι καν υπόδικος. Στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται οι διαδικασίες να είναι σύντομες έτσι ώστε να μην παρατείνεται αδικαιολόγητα η στέρηση της ελευθερίας. Άλλωστε ακόμα κι αν ο ενδιαφερόμενος ωφελείται από τις τυχόν καθυστερήσεις, αυτό δεν απαλλάσσει τις αρχές από την υποχρέωσή τους να μην παρατείνουν την κράτηση²³. Το Δικαστήριο, χωρίς να θέσει σε αμφισβήτηση το συλλογισμό αυτό της Επιτροπής έκρινε, στην απόφασή του στην ίδια υπόθεση, ότι η επί μακρόν κράτηση του προσφεύγοντος ενόψει της απελάσεώς του, στο βαθμό που αιτιολογείτο για λόγους εθνικής ασφάλειας, δεν παραβίαζε το άρθρο 5 παρ. 1 της ΕυρΣΔΑ .

²² Βλ. F. Julien - Laferriere (ed) ` *Frontières du droit, frontières des droits : L'introuvable statut de la zone internationale* ` & C. Giakoumopoulos, ` *L'étranger en zone internationale et les garanties de la Convention Européenne des droits de l'homme* `, Paris, L'Harmattan 1993. C. Giakoumopoulos, «Detention of Asylum Seekers in the light of Article 5 of the European Convention on Human Rights» in J. Hughes & F. Liebaut (ed) *Detention of Asylum Seekers in Europe : Analysis & Perspectives*, Martinus Nijhoff, 1998, σελ. 161-183.

²³ Έκθεση της Επιτροπής 27.6.1995 στην υπόθεση της οικογένειας Chahal κατά Μεγ. Βρετανίας (No. 22414/93), παρ. 121.

Ταυτόχρονα, ο κρατούμενος αλλοδαπός θα έχει τα δικαιώματα που προβλέπονται από τις παραγράφους 2 και 4 του άρθρου 5 ΕυρΣΔΑ, δηλαδή :

- το δικαίωμα να του γνωστοποιηθούν όσο το δυνατόν συντομότερα και σε γλώσσα που κατανοεί οι λόγοι για τους οποίους συλλαμβάνεται ή κρατείται, και

- το δικαίωμα «προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου ίνα τούτο αποφασίσει εντός βραχείας προθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξει την απόλυσίν του εν περιπτώσει παρανόμου κρατήσεως²⁴».

Τα δύο αυτά δικαιώματα συσχετίζονται άλλωστε στο βαθμό που δεν είναι δυνατό να ασκήσει κανείς αποτελεσματικά το δικαίωμα προσφυγής αν δεν γνωρίζει το περιστασιακό και το νομικό πλαίσιο που αιτιολογεί το μέτρο της κράτησης. Αποτελεσματική εξάλλου άσκηση του δικαιώματος προσφυγής προϋποθέτει ότι θα παρασχεθούν στον ενδιαφερόμενο πραγματικές δυνατότητες να προσφύγει. Στην περίπτωση αλλοδαπού που αγνοεί παντελώς το νομικό καθεστώς της χώρας υποδοχής, που έχει συνηθίσει να μην εμπιστεύεται τις αρχές και να μην διεκδικεί δικαστικά τα δικαιώματά του, η αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος προσφυγής συνεπάγεται την υποχρέωση του Συμβαλλόμενου Κράτους να του χορηγήσει δωρεάν δικηγόρο²⁵.

Άρθρο 13

Είδαμε προηγουμένως, σχετικά με το άρθρο 3 αλλά κυρίως στο άρθρο 5, ότι η εγγύηση ενός ουσιαστικού δικαιώματος συνοδεύεται συχνά από μια δικονομική πτυχή που καθιστά εφικτή την διεκδίκησή του, την άρση της παραβίασης ή άλλη θεραπεία από τις εθνικές αρχές, πριν τεθεί σε κίνηση ο διεθνής μηχανισμός προστασίας. Το δικαίωμα προσφυγής του άρθρου 5 παρ. 4 είναι η κλασική έκφανση της δικονομικής πτυχής του δικαιώματος στην ελευθερία που εγγυάται το άρθρο 5.

Το άρθρο 13 στοχεύει να συμπληρώσει την προστασία που παρέχουν άλλες διατάξεις - αυτές που κατοχυρώνουν κάποιες ουσιαστικές ελευθερίες και δικαιώματα - προσθέτοντας την υποχρέωση κάθε Συμβαλ-

²⁴ Στην απόφαση Chahal το Δικαστήριο έκρινε ότι παραβιάστηκε η εγγύηση αυτή).

²⁵ Βλ. εκτενέστερα για το ζήτημα της κράτησης των αιτούντων άσυλο UNHCR, *Detention of Asylum seekers in Europe* (European Series, Vol. 1 No. 4 , October 1995) και ειδικότερα για τα δικαιώματα που παρέχει η ΕΣΔΑ, C. Giakoumopoulos, *Guarantees under the European Convention on Human Rights*, σελ. 37-53.

λομένου Κράτους να προβλέψει στην εθνική έννομη τάξη ένα ένδικο βοήθημα με το οποίο να είναι δυνατό να προσβληθούν *αποτελεσματικά* πράξεις των κρατικών οργάνων ως αντίθετες προς τα θεμελιώδη δικαιώματα του ενδιαφερόμενου²⁶.

Βέβαια, στο χώρο των δικονομικών δικαιωμάτων, την καιρία θέση κατέχει το άρθρο 6 ΕΣΔΑ που κατοχυρώνει ένα πλήρη κατάλογο δικονομικών εγγυήσεων στην πολιτική και την ποινική δίκη. Ωστόσο, εφόσον η περί απελάσεως διαδικασία δεν αφορά στα αστικά δικαιώματα του ενδιαφερόμενου ή σε κάποια ποινική κατηγορία, οι εγγυήσεις του άρθρου 6 ΕυρΣΔΑ δεν εφαρμόζονται στην διαδικασία απέλασης, όπως άλλωστε δεν εφαρμόζονται στη διαδικασία εξέτασης της αίτησης ασύλου²⁷. Το άρθρο 13 έρχεται να καλύψει αυτό ακριβώς το κενό²⁸.

²⁶ Για την ερμηνεία και διάσταση της προστασίας που παρέχει το άρθρο 13 αρκεί να αναφερθούμε στην απόφαση Klass της 6^{ης} Σεπτεμβρίου 1978 : «Το άρθρο 13 ορίζει ότι ‘πάν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Σύμβασει δικαιώματα και ελευθερίες *παρεβιάσθησαν*, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η *παραβίασις διεπράχθη* υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των’. Από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης προκύπτει ότι κάθε πρόσωπο δικαιούται στην άσκηση προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής μόνον εάν *έχει παραβιασθεί* κάποιο από τα δικαιώματα που αναγνωρίζει η Σύμβαση. Όμως, προϋπόθεση της απόδειξης της παραβίασης είναι η δυνατότητα άσκησης της σχετικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής. Κατά συνέπεια, κατά την άποψη της μειοψηφίας της Επιτροπής, δεν μπορεί να αποτελεί προϋπόθεση της εφαρμογής του άρθρου 13 η προηγούμενη παραβίαση του ουσιαστικού δικαιώματος που προστατεύεται από τη Σύμβαση. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, προϋπόθεση εφαρμογής του άρθρου 13, δηλαδή του δικαιώματος προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής που θα κρίνει επ’ αυτής και θα αποφασίσει για την ενδεχόμενη θεραπεία της βλάβης που προκλήθηκε είναι η παραβίαση προστατευόμενου από τη Σύμβαση δικαιώματος με μέτρο που αντιτίθεται στη Σύμβαση. Έτσι, ερμηνεύεται το άρθρο 13 ως εγγύηση του δικαιώματος ‘πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής’ για τον καθένα που ισχυρίζεται ότι παραβιάσθηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που αναγνωρίζονται με την Σύμβαση».

²⁷ Πάγια νομολογία της Επιτροπής, βλ. π.χ. Νο 8118/1977 κατά Ελβετίας, (απόφαση 19.3.1981 DR 25 σε. 105) Νο. 9990/1982 κατά Γαλλίας (απόφαση 15.5.1984, DR, σελ. 119), Νο. 13162/1987 κατά Μεγ. Βρετανίας (απόφαση 9.11.1987 DR 54 σελ. 211)

²⁸ Για την εφαρμογή του άρθρου 13 ΕυρΣΔΑ στις υποθέσεις αιτούντων άσυλο βλ. ειδικότερα C. Giakoumopoulos, « *La Convention europeenne des Droits de l’ Homme et le droit de recours des demandeurs d’ asile deboutes*» in Bulletin des Droits de l’ Homme, No. 5 (1996) σελ. 11-22.

Το άρθρο 13 απαιτεί να είναι σε θέση να προβάλει κάποιος ότι η απόφαση απέλασης που τον αφορά θα έχει ως συνέπεια την έκθεσή του σε σοβαρό κίνδυνο να υποστεί βασανιστήρια ή άλλη κακή μεταχείριση και συνεπώς παραβιάζει το άρθρο 3 ΕυρΣΔΑ. Παρόλο που το άρθρο 13 δεν απαιτεί να είναι δικαστική η αρχή ενώπιον της οποίας θα προβληθεί ο ισχυρισμός, η αρχή θα πρέπει να παρουσιάζει κάποιες εγγυήσεις ανεξαρτησίας από την αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, να έχει τη δυνατότητα να την ανακαλέσει ή να την μεταρρυθμίσει²⁹, καθώς επίσης να έχει αποφασιστικές κι όχι απλά γνωμοδοτικές αρμοδιότητες. Θα πρέπει επίσης το ένδικο αυτό βοήθημα να είναι προσιτό στον ενδιαφερόμενο, με άλλα λόγια να του δοθεί η πραγματική - κι όχι απλά θεωρητική - δυνατότητα να το ασκήσει. Ακόμα, ειδικά στις περιπτώσεις απέλασης προς τη χώρα όπου ο ενδιαφερόμενος ισχυρίζεται ότι θα υποστεί βασανιστήρια, απαιτείται, προκειμένου να διασφαλιστεί ο «αποτελεσματικός»³⁰ χαρακτήρας της προσφυγής, να έχει η άσκηση της προσφυγής, τουλάχιστον στην πράξη, *ανασταλτικό αποτέλεσμα*³¹.

Μια αυστηρή εφαρμογή των απαιτήσεων του άρθρου 13 στις υποθέσεις απέλασης αλλοδαπών μετά από απόρριψη της αίτησης ασύλου οδηγεί κανονικά στο συμπέρασμα ότι η ΕυρΣΔΑ απαιτεί να υπάρχει στην εθνική έννομη τάξη ένδικο βοήθημα με *ανασταλτικό αποτέλεσμα* κατά της απόφασης που διατάσσει την απέλαση έτσι ώστε να κριθεί ο ισχυρισμός του αλλοδαπού ότι η εκτέλεση της απόφασης αντίκειται στο άρθρο 3 ΕυρΣΔΑ. Θα πρέπει όμως να ληφθεί επίσης υπόψη ότι, σύμφωνα με τη νομολογία των οργάνων της ΕυρΣΔΑ, το άρθρο 13 δεν εφαρμόζεται παρά μόνον εφόσον ο ισχυρισμός παραβίασης κάποιου ουσιαστικού δικαιώματος φαίνεται ικανοποιητικά σοβαρός (*arguable claim*)³². Με άλλα λόγια

²⁹ Στην προαναφερόμενη απόφαση *Chahal* το Δικαστήριο έκρινε ότι παραβιάστηκε το άρθρο 13 ΕυρΣΔΑ, επειδή η έκταση του δικαστικού ελέγχου που μπορούσαν να ασκήσουν τα βρετανικά δικαστήρια ήταν εξαιρετικά περιορισμένη, εφόσον δεν ήταν σε θέση να εκτιμήσουν τον κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια που επεκαλείτο η διοίκηση προκειμένου να απελάσει τον *Chahal*.

³⁰ Στο αγγλικό κείμενο της ΕυρΣΔΑ ο όρος είναι «*effective remedy*». Στην ελληνική μετάφραση του Ν.Δ. 53/1074 με το οποίο κυρώθηκε - για δεύτερη φορά - η ΕυρΣΔΑ ο όρος αποδίδεται ως «πραγματική προσφυγή».

³¹ Βλ. προαναφερθείσα απόφαση *Soering* του Δικαστηρίου, παρ. 123, καθώς και την πάγια σχετική νομολογία της Επιτροπής, υπό το πρίσμα του άρθρου 26 ΕυρΣΔΑ. Βλ. υποσημ. 33.

³² « Δεν ερμηνεύεται ορθά το άρθρο 13 όταν υποστηρίζεται ότι προϋπόθεση εφαρμογής του είναι η άσκηση πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής από οποιονδήποτε ισχυρίζεται παραβίαση της Σύμβασης, ανεξάρτητα από τη

οι εγγυήσεις της διάταξης αυτής δεν θα εφαρμοστούν στις περιπτώσεις όπου οι αιτήσεις ασύλου και οι σχετικοί με την απέλαση ισχυρισμοί περί παραβίασεως του άρθρου 3 είναι προφανώς αβάσιμοι.

3. Η προσαρμογή του διεθνούς μηχανισμού προστασίας στις απαιτήσεις των υποθέσεων των αιτούντων άσυλο

Το πλέγμα των διατάξεων της ΕυρΣΔΑ που παρέχουν προστασία στους αιτούντες άσυλο συμπληρώνεται από την πρόσβαση που παρέχει το άρθρο 25 ΕυρΣΔΑ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Το να παρουσιάζεται η πρόσβαση σ' ένα διεθνές δικαστήριο ως διαδικασία που μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην προστασία ενός αλλοδαπού του οποίου επίκειται η απέλαση ξενίζει ίσως όσους έχουν κάποια εμπειρία της διεθνούς δικαιοσύνης. Και πράγματι, εκ πρώτης όψεως, ο μηχανισμός ελέγχου των συμβατικών υποχρεώσεων των Συμβαλλομένων Κρατών της ΕυρΣΔΑ δεν φαίνεται διόλου προσιτός για τον αλλοδαπό που προαναφέραμε. Ειδικότερα, τρεις ουσιαστικές διαδικαστικές δυσκολίες θα μπορούσαν να αποκλείσουν την αποτελεσματική πρόσβαση στην Επιτροπή :

- η διάταξη του άρθρου 25 σύμφωνα με την οποία μόνο αυτός που ισχυρίζεται ότι υπήρξε θύμα παραβίασεως της ΕυρΣΔΑ μπορεί να απευθυνθεί στην Επιτροπή,
- η υποχρέωση του προσφεύγοντος να εξαντλήσει πριν απευθυνθεί στην Επιτροπή όλα τα εθνικά ένδικα μέσα, και
- το γεγονός ότι η προσφυγή στην Επιτροπή δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

Και οι τρεις παραπάνω σκόπελοι ξεπεράστηκαν ωστόσο με μια ερμηνεία των διατάξεων της ΕυρΣΔΑ που στηρίζεται στον ειδικό χαρακτήρα μιας συνθήκης ορισμένων δικαιωμάτων, αλλά και στην ανάγκη να προστατεύονται μέσα στα πλαίσια του μηχανισμού ελέγχου του Στρασβούργου όχι θεωρητικά, αλλά έμπρακτα τα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα.

Έτσι τα όργανα της ΕυρΣΔΑ δέχονται με πάγια πλέον νομολογία τους ότι είναι σε θέση να προσφύγει στην Επιτροπή αυτός ο οποίος ισχυρίζεται ότι η επικείμενη εκτέλεση ενός μέτρου θα προσβάλει ανεπανόρθωτα τα δικαιώματά του που πηγάζουν από τη Σύμβαση. Και τέτοια είναι

βασιμότητα της προσφυγής : η παραβίαση πρέπει να είναι **σοβαρή** κατά τους όρους της Σύμβασης» (Απόφαση Silver κατά Ην. Βασιλείου της 25.3.1983, σειρά Α, αρ. 61, σελ. 42, παρ. 113. Πάγια νομολογία του Δικαστηρίου).

ακριβώς η περίπτωση του αλλοδαπού που ισχυρίζεται ότι θα υποστεί μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 3 αν παραδοθεί στις αρχές άλλης χώρας³³. Τη θέση αυτή υιοθέτησε και το Δικαστήριο στην υπόθεση Soering.

Επίσης, η Επιτροπή δέχεται ότι, όταν το επίδικο μέσο είναι μέτρο απομάκρυνσης αλλοδαπού σε τρίτη χώρα όπου κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια, μόνον αυτά τα ένδικα μέσα που έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα θεωρούνται αποτελεσματικά και απαιτεί να εξαντληθούν³⁴. Ελλείψει ένδικου μέσου με ανασταλτικό αποτέλεσμα, ο ενδιαφερόμενος θα είναι σε θέση να προσφύγει απ' ευθείας στην Επιτροπή μόλις λάβει την απόφαση απελάσεως.

Τέλος, η Επιτροπή, βάσει του άρθρου 36 του Κανονισμού διαδικασίας της, είναι σε θέση να υποδείξει στο εγκαλούμενο Κράτος ότι θα ήταν σκόπιμο να μην προβεί στην εκτέλεση του επίδικου μέτρου μέχρις ότου κριθεί το παραδεκτό της προσφυγής. Παρόλο που η διάταξη του άρθρου 36 δεν δεσμεύει τα Κράτη μέλη και η συμμόρφωση προς την υπόδειξη της Επιτροπής δεν είναι υποχρεωτική³⁵, τα Συμβαλλόμενα Κράτη ακολούθησαν πάντα καλόπιστα - με ελάχιστες εξαιρέσεις - τις υποδείξεις της Επιτροπής³⁶.

4. Αντί Συμπερασμάτων : Μερικές Παρατηρήσεις για την Αποτελεσματικότητα της ΕυΣΔΑ

Το γεγονός ότι ως σήμερα το Δικαστήριο σπάνια διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 3 ΕυΣΔΑ θα μπορούσε εύλογα να δημιουργήσει ερωτηματικά ως προς την αποτελεσματικότητα της Σύμβασης και του μηχανισμού που εγκαθιδρύει. Όμως, τα συγκεκριμένα αποτελέσματα που αποκομίζει με την επίκληση της ΕυΣΔΑ ο αλλοδαπός που βρίσκεται αντιμέτωπος με μιαν απόφαση απέλασης μπορεί να είναι άλλα από την διαπίστωση της παραβίασης. Ο απολογισμός της εφαρμογής της ΕυΣΔΑ σε περιπτώσεις αιτούντων άσυλο θα πρέπει να λάβει υπόψη του την πληθώρα περιπτώσεων όπου οι διάδικοι οδηγήθηκαν σε συμβιβασμό - συχνά με ανάκληση της επίδικης απέλασης - και οι προσφυγές διαγράφηκαν από

³³ No. 10479/83 απόφαση της 12.3.1984, D.R. 37, σελ. 158.

³⁴ No. 7011/1975 κατά Δανίας, απόφαση 31.10.1975, DR 4, σελ. 215 - No. 10308/1983 κατά Ο.Δ. Γερμανίας, απόφαση 3.5.1983, DR 36, σελ. 209 - No. 10564/1983, απόφαση 10.12.1984, DR 40, σελ. 262 - No. 14312/1988 κατά Ο.Δ. Γερμανίας, απόφαση 8.3.1989, DR 60, σελ. 284.

³⁵ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Cruz Varas.

³⁶ C.A. Norgaard & H.C. Kruger, *Interim and conservatory measures under the European System of protection of Human Rights*, στο «Festschrift F. Ermacora», Engel Verlag 1988, σελ. 109

το πινάκιο της Επιτροπής (βλ. άρθρο 30 παρ. 1 εδ. β ΕυρΣΔΑ). Στην πράξη, τα αποτελέσματα αυτά είναι ίσως πιο θετικά από κάποια απόφαση που διαπιστώνει παραβίαση της ΕυρΣΔΑ.

Ωστόσο, ούτε τα πρακτικά αυτά αποτελέσματα, ούτε η θεαματική νομολογιακή εξέλιξη στην ερμηνεία του άρθρου 3 δεν πρέπει να μας κάνει να παραβλέπουμε ότι η προστασία που παρέχει η ΕυρΣΔΑ στο χώρο των προσφύγων είναι από τη φύση της περιορισμένη και αποσπασματική. Η ταχύτητα εξέλιξης της νομολογίας μετά το πρώτο θεαματικό άλμα μοιάζει άλλωστε να μην ανταποκρίνεται στις προσδοκίες αυτών που είδαν στο μηχανισμό του Στρασβούργου ένα έμμεσο τρόπο για να διεθνοποιηθεί ο έλεγχος εφαρμογής της Σύμβασης του 1951.

Δεν παύει όμως τόσο η νομολογία αυτή - όποιους και αν είναι ο ρυθμός εξέλιξης της - όσο κι ο μηχανισμός διεθνούς προστασίας να αποτελούν μια κοινή βάση για την αντιμετώπιση των νέων ζητημάτων που θα θέσει στα προσεχή χρόνια η προστασία των προσφύγων και μάλιστα μια κοινή βάση που εύλογα θα μπορούσε να θεωρηθεί υπόδειγμα δυναμικής ερμηνείας του δικαίου σ' ένα χώρο όπου οι καθημερινές εξελίξεις απαιτούν ακριβώς μια τέτοια δυναμική προσέγγιση.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΝ

Ι. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

0107

Υπόθεση Soering κατά Ηνωμένου Βασιλείου (7.7.1989)¹

Γερμανοί πολίτες – Μη πολιτικά εγκλήματα – Έκδοση – Θανατική ποινή – Απάνθρωπη μεταχείριση – Βασανιστήρια – Τιμωρία.

Εφαρμοστέο Δίκαιο :

Άρθρα 3, 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης « δια την Προάσπιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών»

Ν.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256, τ. Α΄).

Πραγματικά Περιστατικά : Ο προσφεύγων είναι πολίτης Γερμανός. Συνελήφθη και κρατείται σε φυλακή στην Αγγλία. Βάσει της από 1972 διμερούς σύμβασης έκδοσης ΗΠΑ - Ηνωμένου Βασιλείου οι ΗΠΑ ζήτησαν την έκδοσή του προκειμένου να δικαστεί από Δικαστήριο της πολιτείας της Βιρτζίνια κατηγορούμενος για τέλεση αδικημάτων για τα οποία η νομοθεσία της εν λόγω πολιτείας προβλέπει τη θανατική ποινή. Αίτημα έκδοσης προς το Ηνωμένο Βασίλειο υποβάλλει επίσης η κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Το Ηνωμένο Βασίλειο απαντά αρνητικά στο αίτημα των γερμανικών αρχών με την αιτιολογία ότι προηγήθηκε το αίτημα έκδοσης των ΗΠΑ και κατά συνέπεια η αγγλική δικαιοσύνη θα κρίνει κανονικά το αίτημά τους. Κατ' εφαρμογή της διμερούς σύμβασης εκδόσεως ΗΠΑ-Ηνωμένου Βασιλείου και επειδή η θανατική ποινή έχει καταργηθεί στη Μεγάλη Βρετανία ζητήθηκε η διαβεβαίωση των αρχών των ΗΠΑ για την μη εκτέλεση της θανατικής ποινής, εάν ο εκζητούμενος κριθεί από την αμερικάνικη δικαιοσύνη ένοχος των αδικημάτων για τα οποία ζητείται η έκδοση. Την 1^η Ιουνίου 1987 ο Εισαγγελέας της Πολιτείας της Βιρτζίνια επιβεβαίωσε ότι εάν ο προσφεύγων καταδικαστεί για το αδίκημα για το οποίο ζητείται η έκδοση θα

¹ Για το πλήρες κείμενο της Απόφασης βλ. EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS, SERIES A, VOL. 161. Σχολιασμός της απόφασης : 1) Έκδοση Αλλοδαπού στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής : Η υπόθεση *Soering, Γ. Κίκκη*, Κοινοβουλευτική Επιθεώρηση, τεύχος 4, 1990. 2) Note and Comments - The Soering Case, *Richard Lillich*, American Journal of International Law, Vol 85 (1991), σελ. 128.

επιβληθεί σε βάρος του η θανατική ποινή. Συνέστησε όπως κατά την έκδοση της απόφασης παραστεί αντιπρόσωπος της Κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου για να εκφράσει την επιθυμία της περί μη εκτέλεσης της θανατικής ποινής. Η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση των ΗΠΑ επιβεβαίωσε την επίβλεψη εφαρμογής της δέσμευσης των αρμοδίων αρχών της Βιρτζίνια.

Την 16^η Ιουνίου 1987 ο εκζητούμενος ενημερώθηκε από τις δικαστικές αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου για την απόφαση έκδοσής του στις ΗΠΑ. Ο προσφεύγων προσέβαλε την απόφαση αυτή και ζήτησε να επανεξεταστεί η υπόθεσή του από τη αγγλική Δικαιοσύνη, που απέρριψε και τα δύο αιτήματα. Την 14^η Ιουλίου 1988 ο προσφεύγων απευθύνθηκε στον Υπουργό Δικαιοσύνης του Ηνωμένου Βασιλείου αιτούμενος να ασκήσει την διακριτική του ευχέρεια να μην εκτελεστεί η απόφαση έκδοσής του στις ΗΠΑ. Το αίτημά του αυτό απορρίφθηκε και την 3^η Αυγούστου 1988 ο Υπουργός Δικαιοσύνης του Ηνωμένου Βασιλείου επικύρωσε την απόφαση έκδοσής του στις ΗΠΑ. Ο προσφεύγων προσέφυγε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατά του Ηνωμένου Βασιλείου την 8^η Ιουλίου 1988. Η υπόθεση παραπέμφθηκε για κρίση στο Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από την Επιτροπή την 25^η Ιανουαρίου 1989 και στη συνέχεια από τις Κυβερνήσεις της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Σύμφωνα με την προσφυγή του εκζητούμενου και των ενδιαφερομένων Κυβερνήσεων, το Δικαστήριο καλείτο να αποφανθεί, εάν, λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων περιστάσεων της υπόθεσης, η έκδοση του προσφεύγοντα στις ΗΠΑ συνιστά παραβίαση των άρθρων 3, 6 και 13 της ΕυρΣΔΑ. Η Επιτροπή και το Δικαστήριο συνέστησαν στην κυβέρνηση της Μεγάλης Βρετανίας να μην εκδώσει τον προσφεύγοντα στις ΗΠΑ εκκρεμούσης της εξέτασης της υπόθεσής του.

Νόμο βάσιμο : Η απόφαση Κράτους μέρους της ΕυρΣΔΑ να εκδώσει φυγόδικο εξετάζεται υπό το φως του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 3 της Σύμβασης όταν υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι ο εκζητούμενος αντιμετωπίζει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία στο αιτούν την έκδοση Κράτος.

Σκεπτικό: Α) Επί της παραβίασης του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι η απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου με την οποία επιβεβαιώνεται η δικαστική κρίση για έκδοσή του στις αρχές των ΗΠΑ, ενδέχεται, εάν εκτελεστεί, να συνιστά παραβίαση από το Ηνωμένο Βασίλειο του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ. Η κατά τους ισχυρισμούς παραβίαση απορρέει από την έκθεση του προσφεύγο-

ντος στο αποκαλούμενο « φαινόμενο του διαδρόμου του θανάτου». Το φαινόμενο αυτό χαρακτηρίζεται από συνδυασμό συνθηκών κακομεταχείρισης, που θα υποστεί ο προσφεύγων, μετά την έκδοσή του στην Πολιτεία της Βιρτζίνια και στην περίπτωση που οι Δικαστικές Αρχές της Πολιτείας αυτής αποφασίσουν την καταδίκη του στην θανατική ποινή.

Το Δικαστήριο εκτίμησε ιδιαιτέρως τις δυσμενείς για τον εκζητούμενο συνέπειες της έκδοσης εκτός της δικαιοδοσίας του Κράτους που τον εκδίδει, ως αποτέλεσμα μεταχείρισης ή τιμωρίας που διέπεται από τη νομοθεσία του Κράτους που ζητά την έκδοση. Υπογράμμισε τον επωφελή για την κοινωνία σκοπό της έκδοσης, διαδικασία που στοχεύει στην παραπομπή του φυγόδικο στη Δικαιοσύνη. Όμως, η απόλυτη απαγόρευση βασανιστηρίων και απάνθρωπης μεταχείρισης ή τιμωρίας που απαγορεύονται από τα άρθρα 3 και 15 της ΕυρΣΔΑ καθώς και οι θεμελιώδεις αξίες που προστατεύει το άρθρο 3 της Σύμβασης απαιτούν την εφαρμογή της θεμελιώδους αρχής της μη απαγγελίας για ενδεχόμενες παραβιάσεις της Σύμβασης, αναγκαίας για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στο άρθρο 3. Κατά την κρίση του Δικαστηρίου η απόφαση Συμβαλλόμενου στη Σύμβαση Κράτους να εκδώσει φυγόδικο εξετάζεται υπό το πρίσμα του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 3 της Σύμβασης όταν υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστευτεί ότι ο εκζητούμενος αντιμετωπίζει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία στο Κράτος που ζητά την έκδοσή του.

Το Δικαστήριο εξέτασε κατά πόσον, εάν ο προσφεύγων εκδοθεί στην Πολιτεία της Βιρτζίνια, αντιμετωπίζει όντως πραγματικό κίνδυνο να καταδικαστεί στη θανατική ποινή και να εκτεθεί στο « φαινόμενο του διαδρόμου του θανάτου». Ειδικότερα, η δέσμευση του Ηνωμένου Βασιλείου να ενημερώσει το Δικαστήριο της Πολιτείας της Βιρτζίνια για την επιθυμία του εκδόντος Κράτος περί μη εκτέλεσης της ενδεχόμενης καταδίκης του προσφεύγοντος στην θανατική ποινή δεν εξαλείφει τον κίνδυνο επιβολής της.

Στη συνέχεια το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί του ζητήματος, εάν η έκδοση του προσφεύγοντος συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ. Για το σκοπό αυτό αξιολόγησε τις συνθήκες του «φαινομένου του διαδρόμου του θανάτου» στις οποίες κινδυνεύει να εκτεθεί ο εκζητούμενος. Παρά την εξέλιξη της ερμηνείας της Σύμβασης με τη νομολογία και την εν τοις πράγματι κατάργηση της θανατικής ποινής στην Ευρώπη, η ερμηνεία ότι το άρθρο 3 περιλαμβάνει απαγόρευση της θανατικής ποινής δεν εναρμονίζεται με το πνεύμα και το γράμμα της Σύμβασης. Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται και από την παράγραφο 1 του άρθρου 2

της Σύμβασης και από το υπ' αριθμ. 6 Πρωτόκολλο που άνοιξε για υπογραφή το 1983. Όμως, η θέση αυτή δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η περιστάσεις της θανατικής ποινής δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ. Ο παράγοντας «καθυστέρηση» μεταξύ της απαγγελίας και της εκτέλεσης της ποινής είναι κατά γενική ομολογία αναπόφευκτος και το νομικό σύστημα της Πολιτείας της Βιρτζίνια χαρακτηρίζεται αναμφισβήτητα από δημοκρατικό πνεύμα. Όμως, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερα μεγάλη περίοδο αναμονής στο «διάδρομο του θανάτου» σε συνθήκες ιδιαίτερα ακραίες, με την αγωνία της αναμονής της εκτέλεσης της θανατικής ποινής παρούσα και εντεινόμενη, καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επίδικης υπόθεσης (το νεαρό της ηλικίας του εκζητούμενου - 18 ετών -, την πνευματική του κατάσταση - διαταραγμένη πνευματική λειτουργία που μειώνει την ικανότητα προς καταλογισμό του δράστη) κατά το χρόνο τέλεσης του εγκλήματος, η έκδοση του προσφεύγοντος στις ΗΠΑ θα τον εκθέσει σε πραγματικό κίνδυνο να υποστεί μεταχείριση που συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ. Επιπλέον η δυνατότητα έκδοσης ή απέλασης του προσφεύγοντος στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας επιτρέπει την επίτευξη του έννομου σκοπού της έκδοσης με άλλα μέσα που δεν εκθέτουν τον προσφεύγοντα σε συνθήκες υπερβολικής έντασης ή διάρκειας. Το Δικαστήριο κατέληξε ότι η απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης του Ηνωμένου Βασιλείου να εκδώσει τον προσφεύγοντα στις ΗΠΑ αποτελεί, εάν εκτελεστεί, παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

Β) Επί της παραβίασης του άρθρου 6 της ΕυρΣΔΑ : Ο προσφεύγων περαιτέρω υποστήριξε ότι λόγω της έλλειψης του θεσμού της δωρεάν παροχής νομικής βοήθειας στην Πολιτεία της Βιρτζίνια, με την επιστροφή του στις ΗΠΑ δεν θα εξασφαλίσει την νομική του αντιπροσώπευση όπως αυτή προστατεύεται από το άρθρο 6 παρ. 3 εδ. γ της ΕυρΣΔΑ. Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν αποκλείεται στις περιπτώσεις έκδοσης να γεννηθεί ζήτημα παραβίασης του άρθρου 6 της Σύμβασης, όταν ο φυγόδικος έχει υποφέρει ή κινδυνεύει να υποφέρει από κατάφωρη άρνηση του δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη στο Κράτος που ζητά την έκδοση. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου όμως στην προκειμένη περίπτωση ο προσφεύγων δεν θα κινδυνεύσει να στερηθεί του δικαιώματός του σε δίκαιη δίκη εάν εκδοθεί στις ΗΠΑ.

Γ) Επί της παραβίασης του άρθρου 13 της ΕυρΣΔΑ : Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε τελικά παραβίαση του άρθρου 13 της ΕΣΔΑ καθώς στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν edικαιούτο να επικαλεστεί αποτελεσματικά την εφαρμογή του άρθρου 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο εξέτασε το πεδίο εφαρμογής της δικαστικής αναθεώρησης της υπόθεσης. Η Ευρωπαϊκή

ική Σύμβαση για την Προάσπιση των Θεμελιωδών Ελευθεριών και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν αποτελεί τμήμα του εσωτερικού βρετανικού δικαίου. Όμως, τα Δικαστήρια της Αγγλίας μπορούν να επανεξετάσουν την αιτιολογία της απόφασης έκδοσης υπό το φως των πολλαπλών στοιχείων που επικαλείται ο προσφεύγων ενώπιον των οργάνων της Σύμβασης στα πλαίσια του άρθρου 3. Περαιτέρω, η έλλειψη δικαιοδοσίας των αγγλικών δικαστηρίων να χορηγήσουν προσωρινή αναστολή εκτέλεσης της απόφασης δεν στερεί την αποτελεσματικότητα της δικαστικής αναθεώρησης στις περιπτώσεις έκδοσης. Το Δικαστήριο αποφάσισε ότι δεν ετίθετο θέμα παραβίασης του άρθρου 13 της Σύμβασης.

Το Δικαστήριο αποφάσισε ομόφωνα ότι η εκτέλεση της απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης του Ηνωμένου Βασιλείου και η συνεπαγόμενη έκδοση του προσφεύγοντος στις ΗΠΑ συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, ενώ, αντίθετα δεν αποτελεί παραβίαση των άρθρων 6 και 13.

0108

Υπόθεση Cruz Varas και άλλοι κατά της Σουηδίας (20.3.1991)¹

Έκδοση – Απέλαση – Χιλή – Βασανιστήρια – Αλλαγή συνθηκών στην χώρα καταγωγής – Ανθρώπινα Δικαιώματα – Άρνηση αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα.

Εφαρμοστέο Δίκαιο :

Άρθρα 3, 8 και 25 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης « δια την Προάσπισιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών»

N.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256, τ. Α').

Πραγματικά Περιστατικά : Τον Ιούνιο 1987 π προσφεύγων, χιλιανός υπήκοος, η σύζυγός του και ο γιος, του υπέβαλαν αίτημα ασύλου στις Αρχές της Σουηδίας. Λίγο αργότερα κλήθηκε από τις αστυνομικές αρχές της Σουηδίας να εξηγήσει τους λόγους υποβολής του αιτήματός του. Αρχικά επικαλέστηκε τη συμμετοχή του, στη Χιλή, στο «Ριζοσπαστικό Κόμμα της Ομοσπονδίας Νέων» (1968), στο «Σοσιαλιστικό Κόμμα» (1970) και στο «Επαναστατικό Εργατικό Μέτωπο» (1971), την αλλαγή του θρησκευματός του (το 1971 έγινε Μορμόνος). Συνελήφθη πολλές φορές και κρατήθηκε. Λόγω των πολιτικών του δραστηριοτήτων και πεποιθήσεων και της θρησκείας του παράμεινε τελικά άνεργος στην πα-

¹ Για το πλήρες κείμενο της Απόφασης βλ. THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS, SERIES A, VOL. 201.

τρίδα του για ιδιαίτερα μεγάλο χρονικό διάστημα, η οικονομική του κατάσταση εξαθλιώθηκε και έχασε το σπίτι του. Τον Απρίλιο του 1988 οι Αρχές της Σουηδίας αποφάσισαν την απέλασή του και απαγόρευσαν την επανεισοδό του στην χώρα για δύο χρόνια (έως τον Μάιο 1990). Ταυτόχρονα αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν στο πρόσωπό του το καθεστώς του πρόσφυγα και έκριναν, κατ' εφαρμογή της σουηδικής νομοθεσίας περί Αλλοδαπών, ανεπαρκή τα ταξιδιωτικά έγγραφα εισόδου στην χώρα. Η προσφυγή του απορρίφθηκε από τον Υπουργό Εργασίας της Σουηδίας τον Σεπτέμβριο του 1988. Ο προσφεύγων απευθύνθηκε εκ νέου στις σουηδικές αρχές επικαλούμενος την συμμετοχή του στη Σουηδία αντικαθεστωτική οργάνωση που οργάνωνε την δολοφονία του Προέδρου Πινοσέτ : ισχυρίστηκε ότι κινδύνευε η προσωπική του ελευθερία και ασφάλεια, εάν αναγκαζόταν να επιστρέψει στην χώρα καταγωγής του. Η προσφυγή αυτή απερρίφθη. Η απόφαση της απέλασής του από τη Σουηδία δεν εκτελέστηκε γιατί ο προσφεύγων δεν εμφανίστηκε ενώπιον των Αρχών, όπως είχε διαταχθεί. Στο μεταξύ υπέβαλε νέα προσφυγή, βασισμένη σε ιατρικές και ψυχιατρικές γνωματεύσεις σε σχέση με τα βασανιστήρια τα οποία υποστηρίζει ότι υπέστη στη Χιλή.

Τον Οκτώβριο του 1989 ο προσφεύγων συνελήφθη και επειδή κρίθηκε ότι η απέλασή του δεν απαγορεύεται από την εθνική νομοθεσία, αποφασίστηκε η εκτέλεση της απόφασης με προορισμό τη Βραζιλία. Στη Βραζιλία ο προσφεύγων υπέβαλε αίτημα αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα, όμως και πάλι το αίτημά του απερρίφθη. Η σύζυγός του και ο γιος του παρέμεναν παράνομα στη Σουηδία. Τον Αύγουστο του 1988 άρθηκε ο στρατιωτικός νόμος στη Χιλή και από τον επόμενο μήνα επιτράπη στους εξόριστους να επιστρέψουν στην πατρίδα τους. Τον Δεκέμβριο του 1989 πραγματοποιήθηκαν στη Χιλή δημοκρατικές ελεύθερες εκλογές και ακολούθησε η υιοθέτηση σημαντικών διεθνών συμβάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο προσφεύγων, έχοντας εξαντλήσει όλα τα εσωτερικά ένδικα μέσα στη Σουηδία, προσέφυγε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ισχυριζόμενος ότι η επιστροφή του στην Χιλή αποτελεί απάνθρωπη μεταχείριση και παραβίαση του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ. Επικαλέστηκε κίνδυνο βασανιστηρίων από τις Αρχές της Χιλής και ψυχολογικό τραύμα, που θα δημιουργούσε η επιστροφή του σε χώρα όπου είχε ήδη βασανισθεί. Η Επιτροπή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 36 του Κανονισμού Διαδικασίας αποφάσισε μεταβατικό μέτρο σύμφωνα με το οποίο η Σουηδία υποχρεούτο να μην απελάσει τον αιτούντα εκκρεμούσης της υπόθεσής του ενώπιον της. Η Σουηδία δεν συμμορφώθηκε με την απόφαση της Επιτροπής, που τελικά έκρινε ότι η οριστική απέλαση του αιτούντα από τη Σουηδία και ο συνεπαγόμενος χωρισμός

της οικογένειας δεν συνιστούν παραβίαση του άρθρου 3, ούτε του άρθρου 8 της Σύμβασης. Έκρινε όμως ότι η Σουηδία παραβίασε το άρθρο 25 παρ. 1 της Σύμβασης, επειδή αρνήθηκε να συμμορφωθεί με την απόφασή της, η οποία ελήφθη κατ' εφαρμογή του άρθρου 36 του προαναφερόμενου Κανονισμού. Η Σουηδία παρέπεμψε την υπόθεση στο Δικαστήριο και ζήτησε « να αποφανθεί ότι δεν παραβίασε την Σύμβαση».

Νόμο βάσιμο : Η απόφαση του Συμβαλλόμενου Κράτους να εκδώσει ή να απελάσει φυγόδικο ενδέχεται να δημιουργεί ζήτημα παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης, όταν εμφανίζεται επαρκώς θεμελιωμένη η πεποίθηση ότι ο απειλούμενος με απέλαση ή έκδοση αντιμετωπίζει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία. Ο εκούσιος χωρισμός της οικογένειας με σκοπό να αποτραπεί η εκτέλεση της απόφασης απέλασης δεν βαρύνει το Κράτος που την διατάσσει και την εκτελεί εφόσον : α) δεν εμποδίζεται η επανασύνδεση της οικογένειας και η αποκατάσταση της ομαλής οικογενειακής ζωής στην χώρα καταγωγής και β) η απέλαση δεν συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης. Η Σύμβαση δεν παρέχει στην Επιτροπή την εξουσία να διατάζει μεταβατικά μέτρα. Το Δικαστήριο όμως εξετάζει εάν η εκτέλεση της απέλασης αποτρέπει την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας που αναγνωρίζεται από με το άρθρο 25 παρ. 1 της Σύμβασης.

Σκεπτικό : Α) Το Δικαστήριο στην απόφαση Soering της 7.7.1989 έκρινε ότι η απόφαση του Συμβαλλόμενου Κράτους να εκδώσει το φυγόδικο εξετάζεται υπό το πρίσμα του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 3 της Σύμβασης και άρα δεσμεύει το εν λόγω Κράτος, εφόσον υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστεύεται ότι ο εκζητούμενος αντιμετωπίζει πραγματικό κίνδυνο βασανιστηρίων ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία στο Κράτος που ζητά την έκδοσή του. Αν και η υπό κρίση περίπτωση αφορά απέλαση και όχι έκδοση, το Δικαστήριο κρίνει ότι η νομολογιακή αρχή της υπόθεσης Soering εφαρμόζεται επίσης και στις αποφάσεις απέλασης και κατ' ανάγκη και στις περιπτώσεις της εν τοις πράγμασι απέλασης.

Το Δικαστήριο εκτιμώντας τις πολυάριθμες ανακρίσεις του προσφεύγοντα από τις Σουηδικές αρχές, όπου παραστάθηκε με συνήγορο, αξιολόγησε στη συνέχεια τις ιατρικές γνωματεύσεις και έκρινε ότι η 18μηνη καθυστέρηση υποβολής ενός τόσο σημαντικού στοιχείου δημιουργεί σοβαρότατες αμφιβολίες για την αξιοπιστία του. Επιπλέον, το Δικαστήριο εκτιμά αρνητικά το γεγονός ότι ο προσφεύγων αδυνατεί να υποδείξει κάποιον αυτόπτη μάρτυρα. Τέλος, κατά τη διαμόρφωση της κρίσης του έλαβε υπόψη του και άλλους παράγοντες, όπως την βελτίωση της

πολιτικής κατάστασης στη Χιλή, τον εθελοντικό επαναπατρισμό των προσφύγων από την Σουηδία και άλλες χώρες ασύλου και την λεπτομερή εξέταση της υπόθεσης του αιτούντα από τις αρχές της Σουηδίας. Υπό το φως αυτών των παρατηρήσεων δεν διαπίστωσε την ύπαρξη βάσιμων λόγων που να δημιουργούν την πεποίθηση ότι η απέλαση του αιτούντα θα έχει ως αποτέλεσμα να κινδυνεύσει να βασανιστεί ή να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση.

Β) Και οι τρεις προσφεύγοντες ισχυρίστηκαν ότι η απέλαση του πρώτου εξ αυτών θα έχει σαν συνέπεια το χωρισμό της οικογένειας, και έτσι παραβιάζεται το δικαίωμά τους στην οικογενειακή ζωή το οποίο προστατεύεται από το άρθρο 8 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο απέρριψε ομόφωνα αυτόν τον ισχυρισμό, κρίνοντας ότι από τα αποδεικτικά στοιχεία που επικαλέστηκαν δεν εμποδίζεται η επανασύνδεση της οικογένειας και η αποκατάσταση της ομαλής οικογενειακής ζωής στην χώρα καταγωγής τους.

Γ) Όσον αφορά την παραβίαση του άρθρου 25 της Σύμβασης, με το οποίο προστατεύονται το δικονομικό δικαίωμα άσκησης της προσφυγής ενώπιον των οργάνων της ΕυρΣΔΑ και οι συνθήκες άσκησης αυτού του δικαιώματος, η Κυβέρνηση της Σουηδίας υποστήριξε ότι δεν δεσμεύεται από τη Σύμβαση να συμμορφώνεται με το άρθρο 36 του Κανονισμού Διαδικασίας, όπως προκύπτει από την λεκτική αποτύπωση του σχετικού αιτήματος της Επιτροπής προς την κυβέρνηση της Σουηδίας. Περαιτέρω, υποστήριξε ότι η συμμόρφωση των κρατών στο παρελθόν δεν συνεπάγεται τον δεσμευτικό χαρακτήρα των μέτρων προσωρινής προστασίας. Το επιχείρημα αυτό επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο, που αποφάνθηκε ότι δεν είναι δυνατό να συναχθεί αντίθετο συμπέρασμα, αφού η Σύμβαση δεν περιλαμβάνει ειδική διάταξη για τα μέτρα προσωρινής προστασίας όπως συμβαίνει σε άλλα διεθνή κείμενα. Η διάταξη του άρθρου 36 του Κανονισμού εφαρμόζεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις προκειμένου να αποφευχθεί μη επανορθώσιμο πλήγμα των δικαιωμάτων που προστατεύει η Σύμβαση. Στην υπό κρίση υπόθεση δεν αποδείχθηκε ότι η μη συμμόρφωση της Σουηδίας με το μέτρο προσωρινής προστασίας, που συνέστησε η Επιτροπή, εμπόδισε τον αιτούντα στην άσκηση του δικαιώματος του να προσφύγει ενώπιον των οργάνων της Σύμβασης.

Το Δικαστήριο κατέληξε ότι δεν παραβιάστηκαν τα άρθρα 3 (19 ψήφους υπέρ έναντι 1 κατά), 8 (ομόφωνα) και 25 παρ. 1 (δέκα ψήφοι υπέρ έναντι 9 κατά) της Σύμβασης.

0109**Υπόθεση Vilvarajah κλπ κατά Ηνωμένου Βασιλείου (30.10.1991)¹**

Πολίτες της Σρι Λάνκα – Ταμίλ – Προγράμματα Εθελοντικού Επαναπατρισμού – Δίωξη – Βασανιστήρια – Διαδικασία αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα – Δικαίωμα προσφυγής – Άρνηση του καθεστώτος του πρόσφυγα.

Εφαρμοστέο Δίκαιο :

Άρθρα 3 και 13 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης «δια την Προάσπισιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών»

Ν.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256, τ. Α').

Πραγματικά Περιστατικά : Η υπόθεση δημιουργήθηκε όταν ο Υπουργός Δικαιοσύνης του Ηνωμένου Βασιλείου αποφάσισε την απέλαση πέντε πολιτών της Σρι Λάνκα. Οι προσφεύγοντες είναι Ταμίλ, έφθασαν στο Ηνωμένο Βασίλειο το 1987 και υπέβαλαν αίτημα αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα κατ' εφαρμογή της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων. Ισχυρίστηκαν βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης, εάν επιστρέψουν στην Σρι Λάνκα, όπου τόσο οι ίδιοι όσο και οι οικογένειές τους έχουν υποφέρει από τις ακρότητες των ενόπλων δυνάμεων της χώρας καταγωγής τους σε βάρος της κοινότητας των Ταμίλ. Ο Vilvarajah ζούσε το βόρειο τμήμα της χώρας, το οποίο υπέφερε από τις επιθέσεις των ενόπλων δυνάμεων της χώρας, που σκότωναν άμαχο πληθυσμό και κατάστρεφαν τις περιουσίες των πολιτών. Το 1986 σκοτώθηκαν από τις ένοπλες δυνάμεις της πατρίδας του ο ξάδερφός του και άλλοι πέντε άντρες και το 1987 καταστράφηκε από βομβαρδισμό το εμπορικό κατάστημα της οικογένειάς του. Ισχυρίστηκε επίσης ότι το 1986 συνελήφθη και κρατήθηκε από τις Ναυτικές Δυνάμεις και ότι υπέστη βασανιστήρια. Ο πατέρας του οργάνωσε την αναχώρησή του από την πατρίδα του για το Λονδίνο, όπου έφθασε μέσω Μαντράς, με μαλαισιανό διαβατήριο, όπου αντικαταστάθηκε η υπάρχουσα φωτογραφία με τη δική του. Οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου αρνήθηκαν την είσοδό του στην χώρα κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί Αλλοδαπών. Οι αιτήσεις του, καθώς και αυτές των υπόλοιπων τεσσάρων αιτούντων άσυλο, εξετάστηκαν και απερρίφθησαν από τον Υπουργό Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου. Ασκήθηκαν προσφυγές και ζητήθηκε η δικαστική αναθεώρηση των αποφάσεων του Υπουργού Εσωτερικών, αλλά η υπόθεσή τους

¹ Για το πλήρες κείμενο της Απόφασης βλ. THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS, SERIES A, VOL. 215.

έκλεισε τον Δεκέμβριο του 1987 με αμετάκλητη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της χώρας. Οι προσφεύγοντες απελάθηκαν στη Σρί Λάνκα το 1988, συνέχισαν όμως να προσφεύγουν κατά των αποφάσεων των αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου, κατ' εφαρμογή διατάξεων της αγγλικής νομοθεσίας. Τον Μάρτιο του 1989 αναγνωρίστηκε στους αιτούντες το καθεστώς του πρόσφυγα, όταν τρεις εξ αυτών υποστήριξαν ότι συνελήφθησαν, κρατήθηκαν και έτυχαν κακομεταχείρισης από τις Δυνάμεις της Ινδίας που επέβλεπαν συμφωνία κατάπαυσης του πυρός μεταξύ των μερών του εμφυλίου πολέμου στη Σρί Λάνκα. Ένας εξ αυτών υποστήριξε ότι συνελήφθη και ξυλοκοπήθηκε από την αστυνομία. Έτσι, τον Οκτώβριο του 1989 επετράπη η επανείσοδος τους στο Ηνωμένο Βασίλειο και τους χορηγήθηκε κατ' εξαίρεση 12μηνη άδεια παραμονής, που ανανεώθηκε έως τον Μάρτιο του 1992. Τον Αύγουστο και τον Δεκέμβριο του 1987 οι αιτούντες προσέφυγαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Τον Ιούλιο του 1989 η Επιτροπή αποφάσισε θετικά επί του παραδεκτού των προσφυγών τους. Τον Μάιο του 1990 η Επιτροπή με απόφαση, που ελήφθη με ισοψηφία (οπότε υπερίσχυσε η ψήφος του Προέδρου), έκρινε ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ και με δέκα τρεις ψήφους υπέρ έναντι μιας κατά, έκρινε επίσης ότι παραβιάστηκε το άρθρο 13 της Σύμβασης επειδή, κατά την κρίση της, οι αιτούντες δεν είχαν την δυνατότητα αποτελεσματικής προστασίας αναφορικά με το αναγνωριζόμενο από το άρθρο 3 της Σύμβασης δικαίωμά τους.

Νόμο βάσιμο : Σε μια γενικά ρευστή κατάσταση και ελλείψει κάθε στοιχείου διάκρισης του αιτούντα από τα υπόλοιπα μέλη της εθνοτικής ομάδας στην οποία ανήκει, μόνη η προϋπόθεση κακομεταχείρισης δεν επαρκεί για να θεμελιωθεί παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης. Το άρθρο 3 της Σύμβασης εγγυάται την δυνατότητα άσκησης του δικαιώματος προσφυγής σε εθνικό επίπεδο, προκειμένου να προστατευθούν αποτελεσματικά τα δικαιώματα της Σύμβασης. Συνέπεια αυτής της δυνατότητας είναι η ύπαρξη εσωτερικού ένδικου μέσου που επιτρέπει στην εθνική αρχή τόσο να αποφανθεί επί της ουσίας του ισχυρισμού, που αφορά κατοχυρωμένα από τη Σύμβαση δικαιώματα, όσο και να παράσχει αποτελεσματική προστασία.

Σκεπτικό : Α) Αν και το δικαίωμα σε άσυλο δεν περιλαμβάνεται στη Σύμβαση και στα Πρωτόκολλα της ΕυρΣΔΑ, η απόφαση των Συμβαλλομένων Κρατών να απελάσουν ένα αιτούντα άσυλο ενδέχεται να δημιουργήσει ζήτημα παραβίασης του άρθρου 3, εφόσον υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι είναι πραγματικός ο κίνδυνος βασανιστη-

ρίων ή απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης για τον απειλούμενο με απέλαση αιτούντα άσυλο.

Στην απόφαση Cruz Varas το Δικαστήριο διατύπωσε τις αρχές που διέπουν την αξιολόγηση του κινδύνου κακομεταχείρισης. Κρίνοντας το ζήτημα της απόδειξης των ουσιωδών λόγων, οι οποίοι δημιουργούν την πεποίθηση παραβίασης του δικαιώματος που προστατεύεται από το άρθρο 3 της Σύμβασης, το Δικαστήριο συνεκτιμά το αποδεικτικό υλικό που επικαλείται ο διάδικος ή, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, το υλικό που αναζητά αυτεπάγγελα. Πρέπει κατ' αρχήν να αξιολογηθεί ο κίνδυνος με αναφορά στα πραγματικά περιστατικά που ήσαν γνωστά ή έπρεπε να είναι γνωστά στο Κράτος κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης απέλασης, καθώς και μεταγενέστερες πληροφορίες που ενδεχομένως να έχουν ουσιώδη επιρροή στην επιβεβαίωση ή στην απόρριψη της αξιολόγησης του Κράτους. Για να εμπίπτει η κακομεταχείριση στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 της Σύμβασης πρέπει να πληροί ένα ελάχιστο επίπεδο. Η αξιολόγηση αυτού του επιπέδου είναι, λόγω της φύσης των περιστάσεων, σχετική και εξαρτάται από όλα τα στοιχεία της υπόθεσης.

Στην υπό κρίση υπόθεση το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν αποδείχθηκαν ουσιώδεις λόγοι δημιουργίας της πεποίθησης, ότι η επιστροφή των προσφευγόντων στη Σρί Λάνκα το Φεβρουάριο του 1988 τους εξέθετε σε πραγματικό κίνδυνο παραβίασης του προστατευόμενου από το άρθρο 3 της Σύμβασης δικαιωμάτων τους. Έκρινε επιπλέον ότι κατά το 1988 η κατάσταση στη χώρα καταγωγής τους είχε βελτιωθεί στο βόρειο και στο ανατολικό τμήμα. Περαιτέρω συνεκτίμησε το δεδομένο του προγράμματος εθελοντικού επαναπατρισμού της Ύπατης Αρμοστείας των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες και τον σημαντικό αριθμό προσφύγων Ταμίλ που επέστρεφαν στην χώρα καταγωγής τους.

Τα στοιχεία που επικαλούνται οι προσφεύγοντες, για τον προσωπικό φόβο δίωξης τους και την γενική ρευστή κατάσταση στη χώρα καταγωγής τους, δεν αποδεικνύουν ότι η προσωπική τους θέση ήταν χειρότερη από αυτή άλλων Ταμίλ γενικά ή ειδικότερα άλλων νεαρών ατόμων της ίδιας φυλής, παρόλο που οι προσφεύγοντες εξακολουθούσαν να επιμένουν για τον σοβαρό κίνδυνο τον οποίο διατρέχουν οι νεαροί άντρες Ταμίλ. Η κακομεταχείριση υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, ως μοναδικό στοιχείο απόδειξης της παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης, δεν επαρκεί για τη θεμελίωση της παραβίασης του προστατευόμενου από τη Σύμβαση δικαιώματος. Το Δικαστήριο δεν διέκρινε στο ιστορικό της επίδικης υποθέσεως ξεχωριστά στοιχεία που θα μπορούσαν ή θα ανάγκαζαν τον Υπουργό Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου να προβλέ-

ψει ότι με την απέλασή τους οι προσφεύγοντες θα κινδύνευαν να τύχουν κακομεταχείρισης από τις αρχές της χώρας καταγωγής τους.

Β) Αναφορικά με το άρθρο 13 της ΕυρΣΔΑ, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι δικαστικές διαδικασίες προσφυγής και αναθεώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου παρέχουν αποτελεσματικό επίπεδο ελέγχου των διοικητικών αποφάσεων, που εκδίδονται επί αιτημάτων ασύλου. Περαιτέρω, τα δικαστήρια δύνανται να αναθεωρούν την άρνηση του Υπουργού Εσωτερικών να χορηγήει άσυλο ελέγχοντας τη ως προς το νόμιμο χαρακτήρα της, την αιτιολογία της και τη διαδικασία έκδοσής της. Τα εθνικά δικαστήρια έχουν επιδείξει στο παρελθόν την ιδιαίτερη υπευθυνότητα σε σχέση με τον έλεγχο αυτών των διοικητικών αποφάσεων, τις οποίες εξετάζουν με εξαιρετική αυστηρότητα, αφού ενδέχεται να κινδυνεύουν η προσωπική ελευθερία ή ασφάλεια του αιτούντα άσυλο. Κατά συνέπεια δεν διαπιστώνεται παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν παραβιάστηκαν τα άρθρα 3 (οκτώ ψήφοι υπέρ έναντι ενός κατά) και 13 (επτά ψήφοι υπέρ έναντι δύο κατά) της Σύμβασης.

0110

Υπόθεση Vijayanathan & Pusparajeh κατά της Γαλλίας (27.8.1992)¹

Πολίτες της Σρι Λάνκα – Ταμίλ – Διακριτική μεταχείριση λόγω εθνοτικής καταγωγής – Δίωξη λόγω των πολιτικών πεποιθήσεων – αντικαθεστωτικές πεποιθήσεις – Άρνηση αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα – Διαταγή απέλασης – Βάρος απόδειξης.

Εφαρμοστέο Δίκαιο :

Άρθρα 3 και 25 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης «δια την Προάσπισιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών»

N.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256, τ. Α').

Πραγματικά Περιστατικά : Ο πρώτος εκ των προσφευγόντων, είναι πολίτης της Σρι Λάνκα, Ταμίλ στην καταγωγή. Αναχώρησε από τη Σρι Λάνκα το Νοέμβριο του 1989 και έφθασε στη Γαλλία το Δεκέμβριο χρησιμοποιώντας πλαστό διαβατήριο. Την 27^η Φεβρουαρίου 1990 υπέβαλε αίτημα ασύλου στο Γραφείο Προστασίας των Προσφύγων και των Ανιθαγενών της Γαλλίας. Ισχυρίστηκε ότι συνελήφθη και υπέστη επανειλημμένα σωματική έρευνα επειδή υποστήριζε την «Επαναστατική Οργάνωση Φοιτητών των Ταμίλ». Περαιτέρω ισχυρίστηκε ότι ως αποτέλεσμα

¹ Για το πλήρες κείμενο της Απόφασης βλ. THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS, SERIES A, VOL. 241 - B.

επιθέσεων στα πλαίσια του εμφυλίου πολέμου που μαίνεται στη χώρα του εθεωρείτο ύποπτος συμμετοχής στο « Επαναστατικό Απελευθερωτικό Μέτωπο των Ταμίλ». Λόγω των προαναφερόμενων στοιχείων φοβόταν για την προσωπική του ελευθερία και ασφάλεια στην χώρα καταγωγής του. Οι αρμόδιες γαλλικές αρχές απέρριψαν το αίτημά του την 18^η Ιουλίου 1990 κρίνοντας ότι οι ισχυρισμοί του ήσαν αόριστοι και κυρίως μη βάσιμοι και δικαιολογημένοι. Η προσφυγή του αιτούντα άσυλο απερρίφθη από την Επιτροπή Προσφυγών των Προσφύγων την 30η Νοεμβρίου 1990. Την 10η Δεκεμβρίου 1990 ο προσφεύγων διετάχθη να αναχωρήσει από την χώρα εντός μηνός. Αμέσως απευθύνθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, επικαλούμενος, εάν επιστρέψει στη Σρι Λάνκα, φόβο μεταχείρισης που συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης. Στο Δικαστήριο υπέβαλε πολλά πιστοποιητικά προκειμένου να αποδείξει τη βασιμότητα των ισχυρισμών του.

Ο δεύτερος προσφεύγων βρισκόταν στην ίδια κατάσταση με τον πρώτο. Υπέβαλε αίτημα ασύλου στη Γαλλία το 1989. Ισχυρίστηκε ότι είχε πολιτικές δραστηριότητες ως μέλος του « Απελευθερωτικού Κινήματος των Τίγγρων Ταμίλ » : εξαιτίας αυτών των δραστηριοτήτων συνελήφθη και ο Ινδικός στρατός, αναζητώντας τον ίδιο, σκότωσε τον πατέρα του. Η Επιτροπή Προσφυγών των Προσφύγων απέρριψε το αίτημα του την 25^η Οκτωβρίου 1990. Αν και ζήτησε την επανεξέταση της υπόθεσής του την 8^η Ιανουαρίου 1991 βασιζόμενος σε περαιτέρω εκτελέσεις και τραυματισμούς των μελών της οικογενείας του από τις ένοπλες δυνάμεις της Σρι Λάνκα, διετάχθη να αναχωρήσει από τη Γαλλία πριν την 22^α Φεβρουαρίου 1991. Τον Ιούλιο 1991 υπέβαλε αίτημα χορήγησης άδειας παραμονής για εξαιρετικούς λόγους και έτσι η υπόθεσή του επανεξετάστηκε. Το αίτημά του απορρίφθηκε εκ νέου και διετάχθη να αναχωρήσει από τη χώρα πριν την 10η Νοεμβρίου 1991. Ενώπιον του Δικαστηρίου ισχυρίστηκε ότι εάν επιστρέψει στην Σρι Λάνκα θα υποστεί μεταχείριση που απαγορεύεται από το άρθρο 3 της ΕυΣΔΑ.

Η Επιτροπή αποφάσισε να συνεκδικάσει τις προαναφερόμενες υποθέσεις την 3^η Ιουνίου 1991. Στην έκθεσή της προς το Δικαστήριο και με εννέα ψήφους υπέρ έναντι έξι κατά εξέφρασε την άποψη ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν ετίθετο ζήτημα παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης. Στην προδικασία η Γαλλική Κυβέρνηση διατύπωσε την ένσταση της μη εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων και υποστήριξε ότι οι αιτούντες δεν χαρακτηρίζονται «θύματα» με την έννοια του άρθρου 25 παρ. 1 της Σύμβασης.

Νόμο βάσιμο : Προσφυγή που υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 25 παρ.1 της Σύμβασης δεν ασκείται παραδεκτά όταν ο προσφεύ-

γων δεν μπορεί να ισχυρισθεί ότι είναι θύμα. Ο κανόνας δεν εφαρμόζεται όταν η διαταγή απέλασης σε βάρος του προσφεύγοντος, ο οποίος ισχυρίζεται ότι με την απέλαση στη χώρα καταγωγής του κινδυνεύει να υποστεί μεταχείριση που συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, στερείται εκτελεστότητας.

Σκεπτικό : Σε βάρος των προσφευγόντων εκδόθηκε από τις γαλλικές αρχές απόφαση με την οποία καλούνταν να αναχωρήσουν από την χώρα. Ο πρώτος εξ αυτών υποχρεούτο να αναχωρήσει από την Γαλλία εντός μηνός από την κοινοποίηση σ' αυτόν της απόφασης, δηλαδή έως την 10.12.1990. Η αίτηση του δευτέρου των προσφευγόντων για χορήγηση άδειας παραμονής για εξαιρετικούς λόγους απερρίφθη. Καλείται να αναχωρήσει από την χώρα πριν την 10.11.1991. Αλλά και οι δύο αποφάσεις στερούνται εκτελεστότητας. Δεν έχουν εκδοθεί αποφάσεις απέλασης. Αν ο Αστυνομικός Διευθυντής αποφασίσει την απομάκρυνση τους από το γαλλικό έδαφος, δικαιούνται να ασκήσουν προσφυγή κατά τα οριζόμενα στις σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου περί αλλοδαπών με όλες τις απαραίτητες διαδικαστικές εγγυήσεις (παροχή πληροφοριών πριν ληφθεί σε βάρος τους το μέτρο της απέλασης, ανασταλτικό αποτέλεσμα της άσκησης της προσφυγής). Οι προσφεύγοντες δεν μπορούν να ισχυρισθούν βάσιμα, υπό τις παρούσες περιστάσεις ότι « είναι θύματα παραβίασης» με την έννοια της άρθρου 25 παρ. 1 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο αποδεχόμενο την ένσταση της Γαλλικής Κυβέρνησης έκρινε ότι δεν συντρέχει λόγος περαιτέρω έρευνας της υπόθεσης.

Το Δικαστήριο ομόφωνα αποφάσισε ότι αδυνατεί να ερευνήσει και ν' αποφανθεί επί της ουσίας της υπόθεσης.

0111

Υπόθεση AMUUR κατά της Γαλλίας (25.6.1996)¹

Σομαλοί – Κράτηση αιτούντων άσυλο σε διεθνή ζώνη αεροδρομίου – Εξαναγκασμός σε επιστροφή.

Εφαρμοστέο Δίκαιο :

Άρθρα 3, 5 παρ. 1, 6, 8 έως 11, 13 και 25 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης «δια την Προάσπισιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών»

Ν.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256, τ. Α'),

Άρθρο 2 του 4^{ου} Πρωτοκόλλου της ΕυρΣΔΑ²

¹ Για το πλήρες κείμενο της Απόφασης βλ. EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS, REPORTS OF JUDGEMENTS & DECISIONS, No. 11, 1996-III, σελ. 826 επ.

Άρθρα 31, 33 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 «περί του Καθεστώτος των Προσφύγων

N.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201, τ. Α').

Πραγματικά Περιστατικά : Οι προσφεύγοντες, πολίτες της Σομαλίας, είναι αδέρφια γεννημένα τα έτη 1970, 1971, 1973 και 1975 αντίστοιχα. Αφίχθησαν στο αεροδρόμιο Ορλύ στο Παρίσι προερχόμενοι από την Δαμασκό (Συρία), όπου έφθασαν από την Κένυα. Παρέμειναν στην Συρία για δύο μήνες. Ισχυρίστηκαν ότι εγκατέλειψαν την Σομαλία, επειδή μετά την ανατροπή του καθεστώτος του Σιάντ Μπαρέ, αισθάνθηκαν ότι κινδυνεύει η ζωή τους καθώς πολλά μέλη της οικογένειάς τους εκτελέστηκαν. Όμως, στο αεροδρόμιο, η συνοριακή αστυνομία αρνήθηκε την είσοδό τους στο γαλλικό έδαφος, επειδή τα διαβατήριά τους ήταν πλαστά, και έτσι κρατήθηκαν στο ξενοδοχείο Arcade, τμήμα του οποίου υπάγεται στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Εσωτερικών της Γαλλίας και έχει μετατραπεί κατάλληλα ώστε να χρησιμοποιείται ως χώρος αναμονής στο αεροδρόμιο του Ορλύ. Σύμφωνα με τους αιτούντες, οι αστυνομικοί τους «πετούσαν» νωρίς κάθε πρωί στο χώρο αναμονής του αεροδρομίου και το βράδυ τους συνόδευαν στο ξενοδοχείο. Την 12^η Μαρτίου 1992 και κατ' εφαρμογή της γαλλικής νομοθεσίας ο Υπουργός Εσωτερικών της Γαλλίας εξέτασε αίτημα τους για άδεια εισόδου στη Γαλλία. Στους προσφεύγοντες παρασχέθηκε δωρεάν νομική βοήθεια, όταν μια οργάνωση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που είχε στο μεταξύ ενδιαφερθεί για την κατάστασή τους φρόντισε να τους φέρει σε επαφή με δικηγόρο. Την 25^η Μαρτίου 1992, οι προσφεύγοντες υπέβαλαν στο Γαλλικό Γραφείο των Προσφύγων και των Απατρίδων αίτημα αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα κατ' εφαρμογή της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων. Λίγες μέρες αργότερα το εν λόγω Γραφείο αποφάνθηκε ότι

² Δεν έχει κυρωθεί από την Ελλάδα. Το άρθρο 2 ορίζει : « 1. Οποιοσδήποτε βρίσκεται νόμιμα στο έδαφος ενός Κράτους έχει δικαίωμα να διακινείται ελεύθερα μέσα σ' αυτό και να διαλέγει ελεύθερα τον τόπο διαμονή του. 2. Κάθε πρόσωπο είναι ελεύθερο να εγκαταλείψει οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης και της δικής του. 3. Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δεν υπόκειται σε άλλους περιορισμούς, εκτός εκείνων, που προβλεπόμενοι από το δίκαιο, συνιστούν αναγκαία μέτρα, μέσα σε μια δημοκρατική κοινωνία, για την εθνική ασφάλεια, την τήρηση της δημόσιας τάξης, την πρόληψη ποινικών παραβιάσεων, την προστασία της υγείας, της ηθικής ή την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων. 4. Τα δικαιώματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορούν επίσης, σε καθορισμένες περιοχές, να αποτελέσουν αντικείμενο περιορισμών, που προβλεπόμενοι από το νόμο, δικαιολογούνται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, μέσα σε μια δημοκρατική κοινωνία».

δεν είχε δικαιοδοσία να κρίνει το αίτημά τους γιατί δεν είχε χορηγηθεί στους αιτούντες προσωρινή άδεια παραμονής σε γαλλικό έδαφος. Την 26^η Μαρτίου 1992 οι προσφεύγοντες υπέβαλαν στο Πρωτοδικείο της Creteil αίτημα για την αποφυλάκισή του από τους χώρους του ξενοδοχείου, όπου κρατούνταν. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς τους, η κράτησή τους ήταν κατάφωρα παράνομη πράξη. Το αίτημά τους κρίθηκε με τη διαδικασία του κατεπίγοντος. Την 29^η Μαρτίου 1992 μετά την άρνηση του Υπουργού Εσωτερικών να επιτρέψει την είσοδό τους στο γαλλικό έδαφος οι αιτούντες επαναπροωθήθηκαν στην Συρία, που σύμφωνα με την Γαλλική Κυβέρνηση είχε δεχθεί την επανεισδοχή τους.

Την 10η Ιουνίου 1992 το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες στο Παρίσι ενημέρωσε εγγράφως το Υπουργείο Εσωτερικών της Γαλλίας ως εξής: « Στους τέσσερις αιτούντες άσυλο επετράπη η είσοδος στη Συρία χωρίς δυσκολίες. Η Γαλλική Πρεσβεία έλαβε για το σκοπό αυτό τις απαραίτητες εγγυήσεις από τις Συριακές Αρχές. Οι τέσσερις Σομαλοί θα επικοινωνούσαν αργότερα με το Γραφείο μας προκειμένου να καθορισθεί το καθεστώς τους ως προσφύγων, αλλά έως σήμερα δεν γνωρίζουμε κάτι για το που βρίσκονται. Θα σας ενημερώσουμε για κάθε εξέλιξη». Ενώπιον της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων οι τέσσερις προσφεύγοντες υποστήριξαν ότι οι διαδικαστικές αυτές εγγυήσεις τους δόθηκαν μετά την απέλασή τους από τη Γαλλία.

Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστήριξε ενώπιον του Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ότι την 29^η Ιουλίου 1992 έλαβαν από το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες στο Παρίσι ένα δεύτερο γραπτό μήνυμα : « Το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες στη Δαμασκό μας ενημέρωσε ότι τα τέσσερα μέλη της οικογένειας AMUUR αναγνωρίστηκαν πρόσφυγες εντολής ... Καθώς η Συρία χορηγεί άσυλο στα πρόσωπα που αναγνωρίζονται πρόσφυγες εντολής, τα εν λόγω πρόσωπα δεν κινδύνευαν από ενδεχόμενη άρνηση χορήγησης άδειας εισόδου από τις Συριακές Αρχές, ούτε από περαιτέρω επαναπροώθησή τους στην χώρα καταγωγής τους».

Την 31^η Μαρτίου 1992 το Πρωτοδικείο της Creteil έκδωσε ερήμην των προσφευγόντων προσωρινή απόφαση σύμφωνα με την οποία η κράτησή τους ήταν παράνομη και διέταξε την αποφυλάκισή τους. Το σχετικό απόσπασμα της δικαστικής απόφασης έχει ως εξής: « Παρά το γεγονός ότι η νομιμότητα της άρνησης άδειας εισόδου αλλοδαπών ... δεν επανεξετάζεται με την κατεπίγουσα διαδικασία το Πρωτοδικείο κρίνει, ... ότι η κράτηση των αιτούντων με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών σε χώρους, που δεν βρίσκονται στη διεθνή ζώνη του αεροδρομίου δεν διέπεται από την εθνική νομοθεσία, όπως έμμεσα αναγνωρίζει και ο Υπουργός

Εσωτερικών. Περαιτέρω, σύμφωνα με τις νομοθετικές και συνταγματικές διατάξεις που ισχύουν και εφαρμόζονται στη χώρα, η κράτηση δεν διατάσσεται παρά μόνον από τις διοικητικές Αρχές που ρητά αναφέρονται στο νόμο, και σε κάθε περίπτωση αυτή η κράτηση ελέγχεται δικαστικά.

Σύμφωνα με την ισχύουσα γαλλική νομοθεσία, και ανεξάρτητα από τα πραγματικά περιστατικά της εισόδου στη συγκεκριμένη περίπτωση οι αιτούντες στερήθηκαν αυθαίρετα την προσωπική τους ελευθερία. Συνάγεται ότι έχει τελεστεί κατάφωρα παράνομη πράξη και αποτελεί καθήκον του δικαστή, που αποφαινεται με την διαδικασία του κατεπίγοντος να άρει τις συνέπειές της. Ο Υπουργός Εσωτερικών διατάσσεται να αφήσει ελεύθερους τους προσφεύγοντες».

Η Γαλλική κυβέρνηση δεν προσέφυγε κατά της απόφασης αυτής. Στο μεταξύ οι προσφεύγοντες προσέφυγαν στην Επιτροπή Προσφυγών των Προσφύγων αναζητώντας την ακύρωση της πράξης του Υπουργού Εσωτερικών με την οποία απορρίφθηκε το αίτημά τους για άδεια εισόδου στο γαλλικό έδαφος και διετάχθη η απέλασή τους στη Συρία. Υποστήριξαν μεταξύ άλλων ότι οι σχετικές αποφάσεις ήταν αντίθετες στη διάταξη του άρθρου 5 β του γαλλικού νόμου του 1952 για το ανασταλτικό αποτέλεσμα της άσκησης προσφυγής ενώπιον της Επιτροπής Προσφυγών, καθώς επίσης και στις διατάξεις των άρθρων 31 παρ. 1 και 33 παρ 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, που απαγορεύουν την επιβολή κυρώσεων σε βάρος των προσφύγων που εισέρχονται παράνομα στην χώρα ασύλου και την επαναπροώθηση των προσφύγων σε εδάφη όπου απειλείται η προσωπική τους ελευθερία και ασφάλεια.

Την 17^η Απριλίου 1992 η Επιτροπή Προσφυγών έκρινε ότι η απόφαση απομάκρυνσης των προσφευγόντων από το γαλλικό έδαφος δεν ήταν αντίθετη με τον κανόνα του ανασταλτικού αποτελέσματος της άσκησης της προσφυγής, επειδή η προσφυγή είχε ήδη εξεταστεί και απορριφθεί και η Γαλλική Κυβέρνηση είχε λάβει εγγυήσεις από τις Συριακές Αρχές για την ζωή και την ελευθερία των αιτούντων.

Οι προσφεύγοντες προσέφυγαν στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων την 27^η Μαρτίου 1992, ισχυριζόμενοι παραβίαση των άρθρων 3, 5, 6 & 13 της ΕυρΣΔΑ. Η Επιτροπή έκρινε ότι η προσφυγή ασκήθηκε παραδεκτά και ότι η κράτηση των αιτούντων στην διεθνή ζώνη του αεροδρομίου Ορλύ στο Παρίσι είναι παράνομη, αντίθετη με το άρθρου 5 παρ. 1 της Σύμβασης. Με δέκα έξη ψήφους υπέρ έναντι δέκα κατά η Επιτροπή έκρινε επιπλέον ότι η συγκεκριμένη περίπτωση δεν υπαγόταν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5 της Σύμβασης, και ότι κατά συνέπεια δεν παραβιάσθηκε η σχετική διάταξη.

Νόμο Βάσιμο : **A)** Η κράτηση αλλοδαπών σε διεθνή ζώνη συνιστά περιορισμό της ελευθερίας, που δεν εξομοιούται με αυτόν της κράτησης στους συνήθεις χώρους κράτησης αλλοδαπών. Η κράτηση αυτής της μορφής είναι παραδεκτή, αφού τα Κράτη αποσκοπούν να προλάβουν την παράνομη μετανάστευση συμμορφούμενα ταυτόχρονα με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους. **B)** Η κράτηση στη διεθνή ζώνη δεν πρέπει να είναι εξαιρετικά μεγάλης διάρκειας γιατί τότε υπάρχει κίνδυνος να μετατραπεί από περιορισμό σε στέρηση της ελευθερίας. Η παράταση της απόφασης κράτησης απαιτεί αναθεώρηση από τη Δικαιοσύνη, που παραδοσιακά εγγυάται για τις προσωπικές ελευθερίες, με τη διαδικασία του κατεπείγοντος. Και κυρίως, η κράτηση αυτής της μορφής δεν πρέπει να στερεί τους αιτούντες άσυλο από το δικαίωμα πρόσβασης στη διαδικασία καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα. **Γ)** Η δυνατότητα των αιτούντων άσυλο να αναχωρήσουν εκούσια από την χώρα όπου επιθυμούν να ζητήσουν άσυλο δεν αποτρέπει τον κίνδυνο περιορισμού της ελευθερίας. **Δ)** Προκειμένου να καθοριστεί εάν η στέρηση της ελευθερίας εναρμονίζεται με τη νόμιμη διαδικασία, που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο (κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 1 της ΕυΣΔΑ) το Δικαστήριο υποχρεούται να αξιολογήσει όχι μόνο την ισχύουσα νομοθεσία στην υπό κρίση περίπτωση, αλλά και την ποιότητα άλλων κανόνων δικαίου που εφαρμόζονται στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα. Η ποιότητα με την έννοια αυτή περιλαμβάνει την αρχή, ότι όπου ο εθνικός νόμος επιτρέπει την στέρηση της ελευθερίας, ειδικά για τους αλλοδαπούς αιτούντες άσυλο, θα πρέπει να τίθεται υπόψη των ενδιαφερομένων και να είναι επαρκώς συγκεκριμένος, ώστε να αποφεύγεται κάθε κίνδυνος αυθαιρεσίας.

Σκεπτικό : **A) Χαρακτηρισμός των προσφευγόντων ως «θύματων»** Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστήριξε (όπως ανεπιτυχώς είχε υποστηρίξει και στην υπόθεση *Vilvarajah*) ότι οι προσφεύγοντες δεν είναι θύματα κατά την έννοια του άρθρου 25 της Σύμβασης. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου η λέξη «θύμα» στο άρθρο 25 υποδηλώνει το πρόσωπο, που πλήττεται άμεσα από την πράξη ή την παράλειψη, ενώ η παραβίαση της Σύμβασης περιλαμβάνει ακόμα και την μη πρόκληση βλάβης. Άρα, η απόφαση ή το μέτρο που ευνοεί τον προσφεύγοντα δεν είναι κατ' αρχή επαρκές στοιχείο για το μη χαρακτηρισμό του ως «θύματος» εκτός εάν οι εθνικές αρχές αναγνωρίσουν, ρητά ή σιωπηρά, την παραβίαση τη Σύμβασης και έπειτα χορηγήσουν ανάλογη αποζημίωση. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι το εθνικό δικαστήριο που αποφάνθηκε επί της υπόθεσης έκρινε ότι η κράτηση των προσφευγόντων στη διεθνή ζώνη του αεροδρομίου είναι παράνομη και διέταξε να αφεθούν ελεύθεροι. Όμως, η απόφαση αυτή ελήφθη την 31^η Ματίου 1992, ενώ οι προσφεύγο-

ντες κρατούνταν στη διεθνή ζώνη από την 9^η Μαρτίου και όταν ήδη οι προσφεύγοντες είχαν επαναπροωθηθεί στην Συρία (29^η Μαρτίου 1992). Καθώς κατάφεραν να εξασφαλίσουν την συνδρομή συνηγόρου μόλις την 24^η Μαρτίου 1992, ήταν σχεδόν αδύνατο γι' αυτούς να προσφύγουν στη δικαιοσύνη νωρίτερα. Στο επιχείρημα της Γαλλικής Κυβέρνησης ότι δεν είναι δυνατό να χορηγηθεί στους αιτούντες αποζημίωση για την βλάβη που υπέστησαν, το Δικαστήριο απαντά ότι η σπουδή με την οποία επαναπροωθήθηκαν στη Συρία καθιστά μη αποτελεσματική την προβλεπόμενη προστασία. Το Δικαστήριο απέρριψε την ένσταση της Γαλλικής Κυβέρνησης.

Β) Στέρηση της Προσωπικής Ελευθερίας : Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι τα Συμβαλλόμενα στη Σύμβαση Μέρη έχουν την εξουσία να ελέγχουν την είσοδο και την παραμονή των αλλοδαπών στο έδαφός τους. Όμως, υπογραμμίζει, η άσκηση αυτής της εξουσίας πρέπει να διέπεται από τις διατάξεις της ΕυρΣΔΑ, συμπεριλαμβανομένου και του άρθρου 5. Αναγνωρίζοντας το δικαίωμα στην ελευθερία το άρθρο 5 παρ. 1 προστατεύει την προσωπική ελευθερία κάθε ατόμου. Σκοπός του είναι να εξασφαλισθεί ότι κανένας δεν στερείται αυθαίρετα την ελευθερία του. Από την άλλη πλευρά το δικαίωμα στην ελευθερία κυκλοφορίας διέπεται από τη διάταξη του άρθρου 2 του 4^{ου} Πρωτοκόλλου της ΕυρΣΔΑ. Προκειμένου να καθορισθεί εάν κάποιο πρόσωπο «στερείται την ελευθερία του» με την έννοια του άρθρου 5, αφετηρία του συλλογισμού πρέπει να είναι η συγκεκριμένη κατάσταση του προσώπου, και επιβάλλεται να εκτιμηθούν όλα τα κριτήρια όπως ο τύπος, η διάρκεια, το αποτέλεσμα και ο τρόπος εφαρμογής του στερητικού της ελευθερίας μέτρου. Η διαφορά μεταξύ στέρησης και περιορισμού της ελευθερίας έγκειται στο επίπεδο ή στην ένταση και δεν είναι διαφορά φύσης ή ουσίας.

Η κράτηση των αλλοδαπών στη διεθνή ζώνη δεν περιλαμβάνει απαραίτητα περιορισμό της ελευθερίας, αλλά περιορισμό που συγκρίνεται με αυτόν τον κέντρων κράτησης των αλλοδαπών εκκρεμούσης της απέλασής τους. Αυτή η κράτηση, συνοδευόμενη από τις κατάλληλες εγγυήσεις για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, είναι παραδεκτή μόνον όταν εξυπηρετούν το στόχο των Κρατών να προλάβουν την παράνομη μετανάστευση, συμμορφούμενα παράλληλα με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους και ειδικότερα με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τη Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και από την ΕυρΣΔΑ. Η δικαιολογημένη ανησυχία των Κρατών να ματαιώνουν τις εντεινόμενες επιθέσεις των παράνομων μεταναστών δεν πρέπει να στερούν τους αιτούντες άσυλο από την προστασία που τους παρέχει η Σύμβαση της Γενεύης του 1951.

Αυτή η κράτηση δεν πρέπει να παρατείνεται υπέρμετρα, διαφορετικά ο απλός περιορισμός της ελευθερίας, που είναι αναγκαίος και αναπόφευκτος για την οργάνωση των πρακτικών λεπτομερειών επαναπατρισμού του αλλοδαπού ή για την απόφαση άδειας εισόδου του αιτούντα άσυλο στην επικράτεια της χώρας, κινδυνεύει να μετατραπεί σε στέρηση της ελευθερίας. Σχετικά με το ζήτημα αυτό συνεκτιμάται ότι το μέτρο εφαρμόζεται όχι σε όσους έχουν διαπράξει αδικήματα κοινού ποινικού δικαίου, αλλά και σε αλλοδαπούς, που φοβούμενοι συχνά για την ζωή τους, διαφεύγουν από την χώρα καταγωγής τους.

Αν και υπό την πίεση των περιστάσεων η απόφαση κράτησης κατ' ανάγκη λαμβάνεται από τη Διοίκηση ή τις αστυνομικές αρχές, η παράτασή της απαιτεί δικαστική αναθεώρηση με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, αφού η Δικαιοσύνη είναι παραδοσιακά ο εγγυητής των προσωπικών ελευθεριών. Και ειδικότερα, αυτής της μορφής η κράτηση δεν πρέπει να στερεί τον αιτούντα άσυλο από το δικαίωμα αποτελεσματικής πρόσβασης στη διαδικασία καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα.

Το Δικαστήριο σημειώνει ότι το μεγαλύτερο διάστημα της κράτησής τους (από την 9^η έως την 29^η Μαρτίου 1992) οι προσφεύγοντες είχαν εγκαταλειφθεί στην τύχη τους. Βρίσκονταν υπό αυστηρό και συνεχή αστυνομικό έλεγχο και δεν είχαν πρόσβαση σε νομική βοήθεια ή στήριξη κοινωνικής υπηρεσίας, προκειμένου π.χ. να συμπληρώσουν το έντυπο υποβολής αιτήματος ασύλου, έως την 24^η Μαρτίου 1992 οπότε μια οργάνωση ανθρωπίνων δικαιωμάτων ενημερώθηκε για την παρουσία και ύπαρξή τους στη διεθνή ζώνη και φρόντισε να τους φέρει σε επικοινωνία με δικηγόρο. Επιπλέον, έως την 26^η Μαρτίου 1992 ούτε η διάρκεια, ούτε η αναγκαιότητα της κράτησής τους είχε υπαχθεί σε δικαστική κρίση. Το Δικαστήριο κατέληξε, λαμβάνοντας υπόψη τον περιορισμό της ελευθερίας των προσφευγόντων, ότι η κράτησή τους στη διεθνή ζώνη του αεροδρομίου Ορλύ στο Παρίσι εξομοιωνόταν με στέρηση της ελευθερίας και άρα διέπεται από το άρθρο 5 παρ. 1 της Σύμβασης.

Γ) Η στέρηση της προσωπικής ελευθερίας κατ' άρθρο 5 παρ. 1 : Όταν πρόκειται για τη «νομιμότητα» της κράτησης, καθώς και για το ζήτημα « εφαρμογής διαδικασίας που προβλέπεται από το νόμο», η ΕυρΣΔΑ αναφέρεται στην εθνική νομοθεσία και ορίζει την υποχρέωση συμμόρφωσης με τους ουσιαστικούς και τους δικονομικούς κανόνες δικαίου του Συμβαλλόμενου Κράτους. Όμως παράλληλα απαιτείται, όπως κάθε στέρηση της ελευθερίας διέπεται από το πνεύμα και το γράμμα της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 5, κυρίως για την προστασία του ατόμου από την αυθαιρεσία. Ορίζοντας ότι κάθε στέρηση της ελευθερίας πρέπει να «ρυθμίζεται από διαδικασία που προβλέπεται από το νόμο» το

άρθρο 5 παρ. 1 θέτει ως κύρια προϋπόθεση κάθε σύλληψης ή κράτησης τη νόμιμη διαδικασία που προβλέπει η εσωτερική νομοθεσία. Όμως η διατύπωση αυτή δεν αναφέρεται μόνον στην ύπαρξη και την τήρηση της νόμιμης διαδικασίας. Ανάλογα με τη διατύπωση των δευτέρων παραγράφων των άρθρων 8 έως 11, έτσι και στην περίπτωση της εθνικής νομοθεσίας στο πλαίσιο του άρθρου 5, νοείται ότι λαμβάνεται υπόψη και η ποιότητα του κανόνα δικαίου, που απαιτείται να είναι σύμφωνος με το κράτος δικαίου, αρχή που διέπει όλα τα άρθρα της Σύμβασης.

Προκειμένου να κριθεί εάν η στέρηση της ελευθερίας διέπεται από την αρχή της συμμόρφωσης με την νόμιμη διαδικασία, το Δικαστήριο υποχρεούται να εξετάσει όχι μόνον την ισχύουσα νομοθεσία στην υπό κρίση περίπτωση, αλλά και την ποιότητα άλλων κανόνων δικαίου που εφαρμόζονται επίσης στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα. Η «ποιότητα» με την έννοια αυτή σημαίνει ότι όταν η εθνική νομοθεσία επιτρέπει τη στέρηση της ελευθερίας, ειδικά για τους αλλοδαπούς αιτούντες άσυλο, πρέπει η σχετική διάταξη να είναι επαρκώς γνωστή και συγκεκριμένη, ώστε να αποτρέπεται κάθε κίνδυνος αυθαιρεσίας. Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι θεμελιώδους σημασίας για τους αιτούντες άσυλο στα αεροδρόμια, ειδικά ενόψει της ανάγκης εναρμόνισης της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων με τις απαιτήσεις της μεταναστευτικής πολιτικής των Κρατών.

Το Δικαστήριο τόνισε ότι, ακόμα και εάν οι προσφεύγοντες δεν θεωρούνταν ως ευρισκόμενοι σε γαλλικό έδαφος σύμφωνα με την ισχύουσα εσωτερική νομοθεσία, η κράτησή τους στη διεθνή ζώνη του αεροδρομίου σήμαινε την υπαγωγή τους στην γαλλική έννομη τάξη. Παρά το όνομά της, η διεθνής ζώνη δεν έχει καθεστώς υπερεδαφικό. Στην από 25.2.1992 απόφασή του το Συνταγματικό Συμβούλιο της Γαλλίας δεν απέκλεισε την εξουσία του νομοθέτη να ορίζει κανόνες που ρυθμίζουν την κράτηση των αλλοδαπών σ' αυτή τη ζώνη. Π.χ. η νομοθεσία της 6^{ης} Ιουλίου 1992 προβλέπει μεταξύ άλλων την παρέμβαση των δικαστηρίων στην κράτηση των αλλοδαπών που υπερβαίνει τις τέσσερις ημέρες, τη συνδρομή διερμηνέα, την παροχή ιατρικής περίθαλψης και την δυνατότητα επικοινωνίας με δικηγόρο. Το διάταγμα της 15^{ης} Δεκεμβρίου 1992 ορίζει τους διαδικαστικούς κανόνες, που εφαρμόζονται κατ' εφαρμογή του νόμου αυτού. Και τέλος το διάταγμα της 2ας Μαΐου 1995 αναγνωρίζει στον Αντιπρόσωπο του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας Η.Ε. για τους Πρόσφυγες ή στους εκπροσώπους του και στις οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων δικαίωμα διαρκούς πρόσβασης στη διεθνή ζώνη. Όμως, αυτοί οι κανόνες δεν ίσχυαν κατά το χρόνο άφιξης των αιτούντων άσυλο της υπό κρίσης υπόθεσης στη Γαλλία.

Το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι από την 9^η έως την 29^η Μαρτίου 1992 οι προσφεύγοντες βρίσκονταν στην κατάσταση των αιτούντων άσυλο των οποίων το αίτημα τους δεν έχει ακόμα κριθεί. Σχετικά, ούτε το διάταγμα της 27^{ης} Μαΐου 1982 ούτε η μη δημοσιευμένη εγκύκλιος της 26^{ης} Ιουνίου 1990, - το μόνο κείμενο που αφορά την πρακτική της κράτησης των αλλοδαπών στη διεθνή ζώνη - μπορούσαν να θεωρηθούν ως «νόμου» επαρκούς ποιότητας και μάλιστα κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου. Πρέπει η εσωτερική νομοθεσία να παρέχει την κατάλληλη προστασία από την αυθαίρετη επέμβαση των δημοσίων αρχών στην άσκηση των δικαιωμάτων που εγγυάται η ΕυρΣΔΑ. Το διάταγμα της 27^{ης} Μαΐου 1982 δεν αφορά την κράτηση των αλλοδαπών στη διεθνή ζώνη, ενώ η μη δημοσιευμένη εγκύκλιος, που περιλαμβάνει οδηγίες του Υπουργού Εσωτερικών με αποδέκτες του Νομάρχες και τις αρμόδιες Αστυνομικές Αρχές σχετικά με την άρνηση άδειας εισόδου στους αλλοδαπούς που βρίσκονται στα σύνορα της χώρας, στοχεύουν στην παροχή οδηγιών για τον έλεγχο της μετανάστευσης στα λιμάνια και στα αεροδρόμια. Το κεφάλαιο που αφορά τη διεθνή ζώνη δεν παρέχει τις εγγυήσεις, που υιοθετήθηκαν αργότερα με το νόμο της 6^{ης} Ιουλίου 1992. Κατά τον κρίσιμο για την παρούσα υπόθεση χρόνο κανένα από τα προαναφερόμενα νομοθετικά κείμενα δεν πρόβλεπε το δικαστικό έλεγχο των συνθηκών κράτησης των αλλοδαπών ή, εφόσον ήταν αναγκαίο, των ορίων της διακριτικής ευχέρειας των διοικητικών αρχών όσον αφορά την διάρκεια της κράτησης των αλλοδαπών. Δεν προβλεπόταν νομική, ανθρωπιστική και κοινωνική βοήθεια, ούτε διαδικασίες και προθεσμίες για την πρόσβαση σε αυτού του είδους τη βοήθεια, ώστε οι αιτούντες άσυλο να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες. Η Γαλλική νομοθεσία κατά τον κρίσιμο χρόνο, όπως εφαρμόστηκε στην υπό κρίση περίπτωση δεν εγγυάτο επαρκώς των δικαιώμα των αιτούντων στην ελευθερία. Κατά συνέπεια παραβιάστηκε το άρθρου 5 παρ. 1 της ΕυρΣΔΑ.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι παραβιάστηκε το άρθρο 5 παρ. 1 της ΕυρΣΔΑ.

0112

Υπόθεση CHANAL κατά του Ηνωμένου Βασιλείου (15.11.1996)¹

Ινδοί – Απέλαση στην Ινδία αποστάτη Σιχ – Λόγοι εθνικής ασφάλειας.

Εφαρμοστέο Δίκαιο :

Άρθρα 3, 5 παρ. 1 και 4, 8, 13 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης «δια την Προάσπισιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών»

Ν.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256, τ. Α').

Πραγματικά Περιστατικά : Οι προσφεύγοντες, ένα ζευγάρι ινδών και τα παιδιά τους, γεννημένα στο Ηνωμένο Βασίλειο και βρετανοί πολίτες είναι, κατά το θρήσκευμα, Σιχ. Ο πρώτος εξ αυτών εισήλθε παράνομα στην χώρα το 1971. Το 1974 το Υπουργείο Εσωτερικών του χορήγησε απεριόριστη άδεια παραμονής στα πλαίσια «αμνηστίας», που ρύθμιζε την παραμονή των παράνομων μεταναστών. Η δεύτερη εξ αυτών εγκαταστάθηκε στη χώρα το 1975, και στη συνέχεια το ζευγάρι απέκτησε δύο παιδιά. Το 1984 ο προσφεύγων επισκέφθηκε το Παντζάμπ, λίγο πριν ο ινδικός στρατός επιτεθεί στο Χρυσό Ναό του Αμριστάρ. Με την ευκαιρία αυτού του ταξιδιού άρχισε να τηρεί τους κανόνες και τα διδάγματα των ορθόδοξων Σιχ και συμμετείχε στην οργάνωση παθητικής αντίστασης που είχε στόχο την δημιουργία στο Καλιστάν μιας ανεξάρτητης περιοχής Σιχ πλησίον της Ινδικής αυτόνομης περιοχής στο Παντζάμπ. Στη συνέχεια ο προσφεύγων συνελήφθη, κρατήθηκε για 21 ημέρες και υπέστη βασανιστήρια από την αστυνομία του Παντζάμπ. Με την επιστροφή του στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν ιδιαίτερα σημαντική προσωπικότητα μεταξύ των σίχ της Μεγάλης Βρετανίας. Σε συνέχεια ταραχών που έλαβαν χώρα σε ναούς Σιχ κατηγορήθηκε δύο φορές κατηγορήθηκε για συμπλοκές και βιαιοπραγίες. Την πρώτη φορά το Εφετείο ακύρωσε την καταδίκη του και την δεύτερη αθώωθηκε. Δεν απαγγέλθηκε σε βάρος του άλλη κατηγορία στο Ηνωμένο Βασίλειο ή στην Ινδία. Την 14^η Αυγούστου 1990 ο Υπουργός Εσωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου αποφάσισε, στα πλαίσια του διεθνούς αγώνα κατά της τρομοκρατίας, την απέλαση του αιτούντα από την χώρα για λόγους δημόσιας ασφάλειας. Φερόταν αναμειγμένος στην υποστήριξη των τρομοκρατών του Παντζάμπ τόσο με οικονομικά όσο και με υλικά μέσα, υπεύθυνος της οργάνωσης και της πραγματοποίησης τρο-

¹ Για το πλήρες κείμενο της Απόφασης βλ. THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS, REPORTS OF JUDGEMENTS & DECISIONS No. 22, 1996, σελ. 1831 επ.

μοκρατικών επιθέσεων στην Ινδία, στο Ηνωμένο Βασίλειο και αλλού, και υπεύθυνος των εκστρατειών εκβιασμού σε βάρος των μετριοπαθών Σιχ του Ηνωμένου Βασιλείου. Ο προσφεύγων αρνήθηκε κατηγορηματικά τις εναντίον του κατηγορίες. Την 16^η Αυγούστου οδηγήθηκε στην φυλακή του Μπέντφορντ, όπου κρατείται ακόμα. Υπέβαλε αίτημα πολιτικού ασύλου, δηλώνοντας ότι στην περίπτωση εκτέλεσης της απέλασής του στην Ινδία θα υποστεί βασανιστήρια και διώξεις. Ο Υπουργός Εσωτερικών απέρριψε το αίτημά του την 27^η Μαρτίου 1991. Σημειώνεται ότι ο προσφεύγων δεν είχε δικαίωμα να προσφύγει κατά της απόφασης ενώπιον ανεξάρτητου δικαστικού οργάνου λόγω της αιτιολογίας της απόφασης απέλασης. Όμως, η υπόθεση εξετάστηκε την 10η Ιουλίου 1001 από μια επιτροπή με γνωμοδοτική αρμοδιότητα, που αποτελείτο από Εφέτη και ένα τέως πρόεδρο της Επιτροπής Προσφυγών σε θέματα Μετανάστευσης. Ο ενδιαφερόμενος δεν ενημερώθηκε για τα αποδεικτικά στοιχεία των κατηγοριών, που του απαγγέλλονται από το Υπουργείο Εσωτερικών, δεν του επετράπη να αντιπροσωπευθεί από δικηγόρο κατά την εξέταση της υπόθεσής του και δεν ενημερώθηκε για την γνωμοδοτικής φύσης άποψη, που η Επιτροπή γνωστοποίησε στο Υπουργείο. Ο Υπουργός Εσωτερικών υπέγραψε την απόφαση απέλασης την 25^η Ιουλίου 1991. Ο δικαστικός έλεγχος της απόφασης με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα ασύλου του αιτούντα κατέληξε σε ακύρωσή της λόγω της ανεπαρκούς αιτιολογίας της. Την 1^η Ιουνίου 1992 ο Υπουργός Εσωτερικών αποφάσισε εκ νέου να αρνηθεί την χορήγηση ασύλου στον προσφεύγοντα, που επεδίωξε εκ νέου το δικαστικό έλεγχο της σχετικής απόφασης. Την 12^η Φεβρουαρίου 1992, απερρίφθη από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο η προσφυγή που άσκησε κατά της απορριπτικής του ασύλου υπουργικής απόφασης. Προσέφυγε στο Εφετείο. Την 22^η Οκτωβρίου 1993 το Εφετείο έκρινε ότι ο Υπουργός Εσωτερικών όφειλε να εξισορροπήσει την απειλή κατά της ζωής και της ελευθερίας, αποτέλεσμα της απέλασης του προσφεύγοντα στην Ινδία, με τον κίνδυνο δημόσιας τάξης που θα συνεπαγόταν η συνεχιζόμενη παραμονή του στο Ηνωμένο Βασίλειο. Από το φάκελο της υπόθεσης προέκυπτε ότι ο Υπουργός στήριζε την απόφασή του για την απέλαση του προσφεύγοντα σε στοιχεία σχετικά με τον κίνδυνο διώξης του στην Ινδία. Έτσι το Εφετείο δεν ήταν σε θέση να καθορίσει εάν η υπουργική απόφαση απέλασης του αιτούντα ήταν αυθαίρετη ή εάν στερείτο αιτιολογίας, δεδομένου ότι δεν προσκομίστηκαν ενώπιον του αντίθετα αποδεικτικά στοιχεία για το ζήτημα αυτό. Τον Μάρτιο του 1994 το Ανώτατο Δικαστήριο δεν επέτρεψε στον αιτούντα να ασκήσει προσφυγή κατά της απόφασης του Εφετείου. Μετά την έκδοση της έκθεσης της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο προσφεύγων ζήτησε την αποφυλά-

κισή του έως την έκδοση της απόφασης του Δικαστηρίου. Ο Δικαστής που επελήφθη την υπόθεση απέρριψε το αίτημα αποφυλάκισης με την αιτιολογία ότι δεν ήταν σε θέση να αποφασίσει εάν η απόφαση παράτασης της κράτησης του προσφεύγοντα ήταν αιτιολογημένη ή αυθαίρετη, ιδίως επειδή δεν του τέθηκαν υπόψη τα σχετικά με τη δημόσια ασφάλεια στοιχεία, στα οποία στηριζόταν η κράτησή του.

Νόμο Βάσιμο : Α) Η απέλαση από Συμβαλλόμενο στην ΕυρΣΔΑ Κράτος εξετάζεται υπό το πρίσμα του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 3 της Σύμβασης όταν βάσιμα και αποδεδειγμένα πιστεύεται ότι ο απειλούμενος με απέλαση κινδυνεύει πράγματι να υποστεί στην χώρα, όπου θα απελαθεί, βασανιστήρια ή τιμωρία ή μεταχείριση απάνθρωπη ή εξευτελιστική. Προκειμένου να κριθεί η άσκηση του «δικαιώματος πραγματικής προσφυγής» δεν συνεκτιμάται ό,τι έπραξε ο προσφεύγων προκειμένου να αιτιολογηθεί η απέλαση, ούτε η προβαλλόμενη απειλή που συνιστά η παρουσία του για την εθνική ασφάλεια, αφού αυτά τα ζητήματα δεν είναι καίρια στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 3. **Β)** Λαμβανομένης υπόψη της θεμελιώδους σημασίας που αποδίδεται στην απαγόρευση βασανιστηρίων και στο μη ανατρέψιμο χαρακτήρα του πλήγματος, που θα προκληθεί όταν συγκεκριμενοποιηθεί ο κίνδυνος της κακομεταχείρισης, η προϋπόθεση άσκησης του «δικαιώματος πραγματικής προσφυγής» επιβάλλει την εξέταση των ισχυρισμών κακομεταχείρισης στην περίπτωση απέλασης από ανεξάρτητη δικαστική.

Σκεπτικό : Α) Επί του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ : Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι εάν απελαθεί στην Ινδία θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια. Το Δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι το άρθρο 3 προστατεύει μια από τις πλέον θεμελιώδεις αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών. Συνειδητοποιεί απόλυτα τις τεράστιες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα Κράτη σήμερα για την προστασία του πληθυσμού τους από την τρομοκρατία. Όμως, συνεκτιμώντας αυτούς τους παράγοντες η Σύμβαση απαγορεύει με τρόπο απόλυτο τα βασανιστήρια ή την τιμωρία ή μεταχείριση που είναι απάνθρωπη ή εξευτελιστική, ανεξάρτητα από την συμπεριφορά του προσφεύγοντα σε κάθε επίδικη υπόθεση. Αυτή η απαγόρευση είναι απόλυτη και στην περίπτωση της απέλασης. Κατά συνέπεια το Δικαστήριο δεν θα εξετάσει τους μη αποδεδειγμένους ισχυρισμούς, που καλόπιστα διατύπωσε η Κυβέρνηση όσον αφορά τις τρομοκρατικές δραστηριότητες του προσφεύγοντα και την απειλή που αποτελεί για την εθνική ασφάλεια. Το μόνο κρίσιμο ζήτημα είναι η απάντηση στο ερώτημα : υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστεύεται ότι ο προσφεύγων θα υποστεί κακομεταχείριση στην Ινδία ;

Η Κυβέρνηση προτείνει να επαναπροωθήσει τον προσφεύγοντα σε αεροδρόμιο της επιλογής του στην Ινδία, αλλά οι αποδείξεις για την τύχη των αγωνιστών Σιχ στο σύνολο της επικράτειας της Ινδίας, και όχι μόνο στο Παντζάμπ είναι ιδιαίτερης σημασίας για την κρίση της υπόθεσης. Το Δικαστήριο πείθεται από τις αποδείξεις, που ενισχύονται από τα δεδομένα πολλών πηγών (ιδίως από τις εκθέσεις της Διεθνούς Αμνηστίας, του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ και της Εθνικής Ινδικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου) σύμφωνα με τις οποίες τουλάχιστον έως τα μέσα του 1994 η αστυνομία του Παντζάμπ συνήθιζε να αντιμετωπίζει τους Σιχ, οι οποίοι ήσαν ύποπτοι αγωνιστικών δραστηριοτήτων, με τρόπο που αγνοούσε τα ανθρώπινα δικαιώματα. Έφθαναν μέχρι του σημείου να καταδιώκουν άτομα που αναζητούσαν σε περιοχές της Ινδίας, ιδιαίτερα απομακρυσμένες από το Παντζάμπ. Η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βελτιώθηκε τα τελευταία χρόνια στο Παντζάμπ. Όμως, συνεχίζεται η υποβολή μηνύσεων σε βάρος των αστυνομικών του Παντζάμπ και δεν προκύπτουν συγκεκριμένα στοιχεία αναμόρφωσης ή εκβάθρων αναδιοργάνωσης αυτού του σώματος ασφαλείας. Παρά τις αλλαγές στο πρόσωπο του Αρχηγού της Αστυνομίας στο Παντζάμπ, το 1995, ο Γενικός Διευθυντής στη θητεία του οποίου πραγματοποιήθηκαν μερικά από τα χειρότερα εγκλήματα, που συνιστούν παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, απλά αντικαταστάθηκε από τον υφιστάμενό του υποδιευθυντή και Αρχηγό Πληροφοριών του σώματος. Εδώ και δύο χρόνια αυτό το αστυνομικό σώμα «εισέβαλε» σε άλλα κράτη της Ινδίας και για την ανάμειξή του αυτή υπάρχουν αρκετά αποδεικτικά στοιχεία. Κατά συνέπεια δεν απορρίπτονται οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντα, σύμφωνα με τους οποίους ο πρόσφατος περιορισμός των δραστηριοτήτων της αστυνομίας οφείλεται στη δολοφονία των κυριότερων ηγετών του αποσχιστικού κινήματος Σιχ, στην διαφυγή άλλων στο εξωτερικό ή στην αδυναμία που προκάλεσαν τα βασανιστήρια που υπέστησαν ή ο φόβος βασανιστηρίων. Το Δικαστήριο αποδίδει ιδιαίτερη σημασία σε εκθέσεις άλλων διεθνών οργανισμών (του Ειδικού Απεσταλμένου των Ηνωμένων Εθνών για τα Βασανιστήρια και της Εθνικής Ινδικής Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα), σύμφωνα με τις οποίες οι δυνάμεις της αστυνομίας παραβιάζουν σοβαρά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Παράλληλα δεν αμφισβητεί την καλή πίστη της ινδικής κυβέρνησης, που παρείχε στην βρετανική εγγυήσεις σύμφωνα με τις οποίες ο προσφεύγων «δεν έχει κανένα λόγο να φοβάται ότι θα υποστεί οιασδήποτε μορφής κακομεταχείριση από τις Ινδικές αρχές». Όμως υπάρχουν σοβαρά προβλήματα παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρά τις προσπάθειες των Ινδικών αρχών να υιοθετήσουν μεταρρυθμίσεις. Υπό αυτές τις συνθήκες οι εγγυήσεις της

Ινδικής Κυβέρνησης δεν πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις σε θέματα ασφάλειας. Το Δικαστήριο καταλήγει ότι η προσωπικότητα του προσφεύγοντα καθώς και οι σοβαρές κατηγορίες, αν και μη αποδεδειγμένες που διατύπωσε η βρετανική κυβέρνηση σε βάρος του, τον καθιστούν προνομιακό στόχο επιθέσεων από τις σκληροπυρηνικές δυνάμεις ασφαλείας.

Β) Επί του άρθρου 5 παρ. 1 ΕυρΣΔΑ : Δεν αμφισβητείται ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε στα πλαίσια της διαδικασίας απέλασης, με την έννοια του άρθρου 5 παρ. 1. Σύμφωνα με αυτήν την διάταξη επιβάλλεται απλά να εφαρμόζεται η διαδικασία απέλασης. Η νομιμότητα της αρχικής απόφασης απέλασης δεν λαμβάνεται υπόψη και δεν επιβάλλεται να αποδειχθεί ότι η κράτηση ήταν αιτιολογημένα αναγκαία, παραδείγματος χάρη για να εμποδιστεί η τέλεση μιας άδικης πράξης ή μια απόδραση. Η διαδικασία απέλασης πρέπει να εφαρμόζεται κατ' εφαρμογή του νόμου, διαφορετικά δεν αιτιολογείται από τη Σύμβαση. Στην υπό κρίση υπόθεση η διαδικασία της απέλασης άρχισε να εφαρμόζεται την 16^η Αυγούστου 1990, όταν ο προσφεύγων συνελήφθη και φυλακίσθηκε και τελείωσε την 3^η Μαρτίου 1994, όταν το Ανώτατο Δικαστήριο δεν επέτρεψε την άσκηση ενδίκου μέσου κατά της απόφασης της Εφετείου. Αν και η κράτηση του προσφεύγοντος συνεχίζεται, αυτή η τελευταία περίοδος διακρίνεται από την προηγούμενη αφού η κυβέρνηση δεν εκτέλεσε την απόφαση απέλασης του, συμμορφούμενη με τη σύσταση της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατ' εφαρμογή του εσωτερικού κανονισμού της. Η επίδικη υπόθεση αφορά ζήτημα ιδιαίτερης σοβαρότητας. Δεν υπήρξε ούτε προς το συμφέρον του αιτούντα, ούτε προς το γενικό συμφέρον της ομαλής λειτουργίας της δικαιοσύνης η βεβαιωμένη κρίση για την κράτηση και την απέλαση του προσφεύγοντος, χωρίς μάλιστα να ληφθούν υπόψη όλα τα καίρια στοιχεία της υπόθεσης. Λόγω των εξαιρετικών περιστάσεων της υπόθεσης, και παρά το γεγονός ότι η διάρκεια κράτησης του αιτούντα προκαλεί σοβαρές ανησυχίες, καμία από τις περιόδους κράτησης του προσφεύγοντα, κράτηση η οποία ήταν αναγκαία για την εφαρμογή της εθνικής διαδικασίας δεν κρίνεται ως υπερβολική, εκτιμώμενη μεμονωμένα ή υπολογιζόμενη συνολικά. Επιπλέον, επιβάλλεται να εξεταστεί, εάν τηρήθηκαν οι απαραίτητες εγγυήσεις για να αποτραπεί η υιοθέτηση μιας αυθαίρετης απόφασης. Η διαδικασία ενώπιον της γνωμοδοτικής επιτροπής αποτελεί μια σημαντική εγγύηση. Αυτή η επιτροπή που συγκροτείται από δικαστές ανωτάτων δικαστηρίων ήταν σε θέση να εξετάσει λεπτομερειακά τα στοιχεία σύμφωνα με τα οποία ο προσφεύγων αποτελεί απειλή για την εθνική ασφάλεια της χώρας. Παρόλο που η εισήγηση της Κυβέρνησης θα έπρεπε να παραμείνει μυστική, έγινε γνωστό

στο Δικαστήριο ότι η Επιτροπή είχε γνωμοδοτήσει στον Υπουργό Εσωτερικών υπέρ της απέλασης του αιτούντα για λόγους εθνικής ασφάλειας. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι αυτή η διαδικασία αποτελεί εγγύηση για την ύπαρξη τουλάχιστον σοβαρών ενδείξεων, που οδηγούσαν στο συμπέρασμα ότι η αποφυλάκιση του προσφεύγοντα θα συνεπαγόταν κινδύνους για την εθνική ασφάλεια και ότι η εκτελεστική εξουσία δεν αποφάσισε αυθαίρετα την παράταση της κράτησης. Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν παραβιάστηκε το άρθρο 5 παρ. 1 της ΕυρΣΔΑ.

Γ) Επί του άρθρου 5 παρ. 4 ΕυρΣΔΑ : Το άρθρο αυτό επιβάλλει να διέπεται η στέρηση της ελευθερίας από αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο. Ο προσφεύγων κρατείται για έξι χρόνια, βασικά επειδή οι διαδοχικοί υπουργοί Εσωτερικών της Κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου επιβεβαίωσαν την απαγόρευση αποφυλάκισής του για λόγους εθνικής ασφάλειας. Όμως τα εθνικά όργανα της εκτελεστικής εξουσίας δεν είχαν πρόσβαση στα στοιχεία που αποτελούν τη δικαιολογητική βάση για την απαγόρευση της αποφυλάκισης. Παρόλο που η γνωμοδοτική Επιτροπή εξέτασε συνολικά το φάκελο του προσφεύγοντα, το όργανο αυτό δεν παρέχει τις αναγκαίες διαδικαστικές εγγυήσεις και δεν θεωρείται «Δικαστήριο», με την έννοια της διάταξης της παραγράφου 4 του άρθρου 5. Το Δικαστήριο αναγνωρίζει την αναγκαιότητα χρήσης εμπιστευτικών πληροφοριών στις υποθέσεις εθνικής ασφάλειας. Βέβαια, κάτι τέτοιο δεν σημαίνει ότι οι εθνικές αρχές δεν υπάγονται στον έλεγχο των εθνικών δικαστηρίων, μόνον και μόνον επειδή η υπόθεση αφορά την εθνική ασφάλεια και την τρομοκρατία. Είναι δυνατή η εφαρμογή μεθόδων που επιτρέπουν το συμβιβασμό του έννομου συμφέροντος της δημόσιας ασφάλειας και της αναγκαιότητας άσκησης των δικονομικών δικαιωμάτων, που αναγνωρίζονται στον αιτούμενο δικαστική προστασία. Το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι παραβιάστηκε η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 5.

Δ) Επί του άρθρου 13 ΕυρΣΔΑ : Το Δικαστήριο εξετάζει την παραβίαση του άρθρου 13 σε συνδυασμό με το άρθρο 3. Λόγω της θεμελιώδους σημασίας της απαγόρευσης των βασανιστηρίων και του μη ανατρέψιμου χαρακτήρα της βλάβης που μπορεί να προκληθεί εάν συγκεκριμενοποιηθεί ο κίνδυνος της κακομεταχείρισης, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής του προσφεύγοντα σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 επιβάλλει την εξέταση, αυτοτελώς, των ισχυρισμών του περί κακομεταχείρισης εάν απελαθεί στην Ινδία. Σ' αυτήν την εξέταση δεν συνεκτιμάται ό,τι έπραξε ο προσφεύγων προκειμένου να αιτιολογηθεί η απέλαση, ούτε η προβαλλόμενη απειλή που συνιστά η παρουσία του για την εθνική ασφάλεια, αφού αυτά τα ζητήματα δεν είναι καίρια στο πλαίσιο

σιο του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 3. Κατά συνέπεια, ούτε η γνωμοδοτική Επιτροπή, ούτε η βρετανική δικαιοσύνη έλεγξαν την απόφαση απέλασης του αιτούντα στην Ινδία, αφού δεν αποφάνθηκαν για την αναγκαιότητα της απέλασης συνεκτιμώντας το θέμα του κινδύνου του προσφεύγοντα, αλλά μόνον το ζήτημα της εθνικής ασφάλειας. Έτσι, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της ΕυρΣΔΑ.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι παραβιάστηκαν τα άρθρα 5 παρ. 4 και 13 της ΕυρΣΔΑ.

0113

Υπόθεση Sharif Hussein AHMED κατά της Αυστρίας (17.12.1996)¹

Σομαλοί – Εγκλήματα μη πολιτικά – Ανάκληση του ασύλου – Απέλαση – Νομοθεσία περί ασύλου – Όργανα δίωξης – Εμφύλιος πόλεμος – Βάσιμος και δικαιολογημένος φόβος δίωξης .

Εφαρμοστέο Δίκαιο :

Άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης «δια την Προάσπισιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών»

Ν.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256, τ. Α΄)

Άρθρο 33 παρ. 2 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 « περί του Καθεστώτος των Προσφύγων»

Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201, τ. Α΄).

Πραγματικά Περιστατικά : Την 30η Οκτωβρίου 1990, ο προσφεύγων, πολίτης της Σομαλίας έφθασε στην Αυστρία. Την 4^η Νοεμβρίου 1990 υπέβαλε αίτημα ασύλου και την 15^η Μαΐου 1992 αναγνωρίστηκε, μετά από την έφεσή του, το καθεστώς του πρόσφυγα στο πρόσωπό του καθώς και το δικαίωμά του να διαμένει στην Αυστρία. Το 1993 ο προσφεύγων καταδικάστηκε για απόπειρα ληστείας σε φυλάκιση δύομισι ετών. Την 15^η Ιουλίου 1994 το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ασύλου, επικαλούμενο την παράγραφο 1 (3) του άρθρου 5 του Νόμου περί Ασύλου και βάσει της καταδικαστικής απόφασης, ανακάλεσε το καθεστώς του πρόσφυγα του προσφεύγοντα. Αυτός προσέβαλε την σχετική απόφαση, αλλά το Υπουργείο Εσωτερικών απέρριψε την προσφυγή του, επικαλούμενο την προαναφερόμενη διάταξη του εθνικού δικαίου και την διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 33 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων. Ειδικότερα, αποφάνθηκε ότι το καθεστώς του πρόσφυγα ανακαλείται όταν ο πρόσφυγας καταδικάζεται, με αμετά-

¹ Για το πλήρες κείμενο της Απόφασης βλ. REPORTS OF JUDGEMENTS & DECISIONS 1996, 1946 - VI, No. 26, σελ. 2195 επ.

κλητη δικαστική απόφαση, για έγκλημα ιδιαιτέρως σοβαρό, οπότε τεκμαίρεται ότι αποτελεί κίνδυνο για την κοινωνία της χώρας ασύλου. Σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 4 του Αυστριακού Νόμου περί Αλλοδαπών, ο νομοθέτης θεωρεί ως σοβαρό αδίκημα κατά την έννοια του άρθρου 33 παρ. 2 της Σύμβασης της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων, κάθε αδίκημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μεγαλύτερη των πέντε ετών. Αυτή η διάταξη του νόμου εφαρμόζεται και στον προσφεύγοντα αφού το αδίκημα της απόπειρας ληστείας τιμωρείται σύμφωνα με τον Αυστριακό Ποινικό Νόμο με ποινή φυλάκισης ενός έως δέκα ετών. Την 2^α Φεβρουαρίου 1995, το διοικητικό δικαστήριο εκτίμησε στη σχετική απόφασή του ότι το αδίκημα για το οποίο καταδικάστηκε ο προσφεύγων τιμωρείται με ποινή φυλάκισης ενός έως δέκα ετών, αλλά η τιμωρία που προβλέπει ο νόμος δεν οδηγεί στο αυτόματο συμπέρασμα ότι ο προσφεύγων αποτελεί κίνδυνο για την κοινωνία, με την έννοια του άρθρου 33 παρ. 2 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951. Κατά τη γνώμη του διοικητικού δικαστηρίου, σκοπός της διάταξης είναι η εξισορρόπηση μεταξύ του γενικού συμφέροντος προστασίας του κοινωνικού συνόλου του Κράτους που παρέχει άσυλο, και του συμφέροντος προστασίας της ζωής και της ασφάλειας του πρόσφυγα. Άρα, έπρεπε να αξιολογηθεί η συγκεκριμένη περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων τις συνθήκες τέλεσης του εγκλήματος από τον πρόσφυγα και την μετέπειτα συμπεριφορά του. Την 10η Απριλίου 1995, μετά την έκδοση της απόφασης του διοικητικού δικαστηρίου το Υπουργείο Εσωτερικών εξέδωσε νέα απόφαση επικαλούμενο ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις ανάκλησης του καθεστώτος του πρόσφυγα σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 εδ. 3 της εθνικής νομοθεσίας περί Ασύλου. Σύμφωνα με το Υπουργείο προέκυπτε από πολλές ενδείξεις ότι ο προσφεύγων έχει γενικότερα επιθετική συμπεριφορά και δεν αποκλείεται να διαπράξει στο μέλλον σοβαρότερα εγκλήματα. Κατά συνέπεια, αποτελεί κίνδυνο για την κοινωνία της χώρας που του χορηγεί άσυλο. Την 27^η Απριλίου 1995, το Ομοσπονδιακό Γραφείο Ασύλου εξέδωσε απόφαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 37 παρ. 5 της Νομοθεσίας περί Αλλοδαπών, με την οποία επιβεβαίωσε ότι επιτρεπόταν η απέλαση του αιτούντα στην Σομαλία. Ο προσφεύγων προσέφυγε στη συνέχεια στην Ομοσπονδιακή Αστυνομική Αρχή, που την 4^η Μαΐου 1995 συμφώνησε ότι επιτρέπεται η απέλαση. Κατά την αιτιολογία της απόφασης αυτής μόνον η κακομεταχείριση που προέρχεται από τα Κρατικά όργανα απαγορεύει ενδεχομένως την απέλαση, και άρα αφού δεν υπάρχει κρατική εξουσία στη Σομαλία δεν υπάρχει λόγος να απαγορευθεί η απέλαση του αιτούντα. Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ενώπιον του Δικαστηρίου

ου ότι η απέλασή του στη Σομαλία θα τον εκθέσει σε πραγματικό κίνδυνο βασανιστηρίων ή απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης.

Νόμω Βάσιμο : Σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς δικαίου και βάσει των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 3 της ΕυρΣΔΑ, τα Συμβαλλόμενα Κράτη δικαιούνται να ελέγχουν την είσοδο, την παραμονή και την απέλαση των αλλοδαπών. Όμως, η απέλαση ενός αιτούντα άσυλο από ένα Συμβαλλόμενο Μέρος είναι πιθανόν να θέτει θέμα παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης και έτσι να θεμελιώνεται ευθύνη του Κράτους, εφόσον υπάρχουν βάσιμοι λόγοι που στηρίζουν την πεποίθηση ότι ο απειλούμενος με απέλαση αντιμετωπίζει πραγματικό και ενεστώτα κίνδυνο να βασανισθεί ή να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική τιμωρία ή μεταχείριση στην χώρα όπου θα επαναπροωθηθεί. Για μια τέτοια ευθύνη του Συμβαλλόμενου Μέρους κρίνεται επαρκές το στοιχείο ότι αυτοί που ασκούν εν τοις πράγμασι εξουσία στο κράτος προορισμού, ακόμα και εάν δεν αποτελούν Κυβέρνηση, απειλούν την ζωή και την ασφάλεια του αιτούντα. Η παρεχόμενη από το άρθρο 3 της ΕυρΣΔΑ προστασία είναι ευρύτερη από αυτή του άρθρου 33 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων.

Σκεπτικό : Α) Το Δικαστήριο επανέλαβε την πάγια νομολογία του σύμφωνα με την οποία στα Συμβαλλόμενα Κράτη ανήκει η εξουσία ελέγχου της εισόδου, παραμονής και απέλασης των αλλοδαπών. Υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα στο άσυλο δεν περιλαμβάνεται ούτε στη Σύμβαση ούτε στα συναφή Πρωτόκολλά της. Όμως, η απέλαση αλλοδαπού από ένα Συμβαλλόμενο Κράτος ενδεχομένως να δημιουργεί ζήτημα εξεταζόμενο υπό το πρίσμα του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 3 της Σύμβασης, και άρα δεσμεύει το εν λόγω Κράτος, εφόσον κρίνεται υπαρκτός ο κίνδυνος να αντιμετωπίσει ο απειλούμενος με απέλαση στην χώρα όπου πρόκειται να επαναπροωθηθεί μεταχείριση που απαγορεύεται από το άρθρο 3 της ΕυρΣΔΑ. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις η διάταξη του άρθρου 3 απαγορεύει την απέλαση. Το Δικαστήριο επαναβεβαιώνει ότι η διάταξη του άρθρου 3 που αποτυπώνει θεμελιώδη αρχή των δημοκρατικών κοινωνιών απαγορεύει απόλυτα τα βασανιστήρια ή την απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία, ανεξάρτητα από τη συμπεριφορά του θύματος και ότι η απαγόρευση αυτή δεν είναι επιδεκτική εξαιρέσεων. Η αρχή αυτή εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις της απέλασης. Έτσι, οι δραστηριότητες του προσφεύγοντος, αν και τον καθιστούν ανεπιθύμητο ή επικίνδυνο πρόσωπο δεν εξετάζονται. Η προστασία που παρέχεται από τη διάταξη του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ είναι ευρύτερη από αυτή της διάταξης του άρθρου 33 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων. Το Δικαστήριο συνεκτίμησε ιδιαίτερος ότι την

15^η Μαΐου 1992 η Κυβέρνηση της Αυστρίας αναγνώρισε στον προσφεύγοντα το καθεστώς του πρόσφυγα σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Σύμβαση της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων. Άρα, η Αυστρία έκρινε αξιόπιστους τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντα για τις πολιτικές δραστηριότητες σε ομάδα της αντιπολίτευσης της Σομαλίας και εκτιμώντας την γενικότερη κατάσταση στην χώρα αυτή αποφάσισε ότι, εάν επέστρεφε στη χώρα καταγωγής του κινδυνεύει να υποστεί διώξεις. Το καθεστώς του πρόσφυγα ανακλήθηκε από τις Αυστριακές Αρχές αποκλειστικά βάσει της ποινικής καταδίκης του προσφεύγοντα, χωρίς να εκτιμηθούν οι συνέπειες της απέλασης για τον προσφεύγοντα. Όμως, προκειμένου να αξιολογηθεί ο κίνδυνος που επικαλείται ο προσφεύγων, του οποίου η απέλαση δεν έχει ακόμα εκτελεσθεί το κρίσιμο στοιχείο είναι η κρίση του Δικαστηρίου για την παρούσα κατάσταση στη Σομαλία. Ενώπιον του Δικαστηρίου η Αυστριακή Κυβέρνηση δεν αμφισβήτησε ότι δεν υπάρχει ουσιώδης βελτίωση της κατάστασης στη χώρα αυτή. Αντίθετα, οι Αρχές αποφάσισαν να αναστείλουν την απέλαση του προσφεύγοντα έκριναν ότι δεν μπορεί να επιστρέψει στη Σομαλία χωρίς να κινδυνεύει να εκτεθεί σε μεταχείριση που απαγορεύει το άρθρο 3 της ΕυρΣΔΑ. Το Δικαστήριο κατέληξε στην ίδια άποψη, που δεν αντίκειται στις πληροφορίες που αφορούν τα πραγματικά περιστατικά της επίδικης υπόθεσης, που επίσης αναπτύχθηκαν στην ακροαματική διαδικασία. Ο απόλυτη αρχή της διάταξης του άρθρου 3 δεν αμβλύνεται από την ποινική καταδίκη του προσφεύγοντα, ούτε από την έλλειψη κρατικής εξουσίας στη Σομαλία.

Το Δικαστήριο αποφάσισε ότι η απέλαση του προσφεύγοντα στην Σομαλία συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ εφόσον θα αντιμετωπίσει σοβαρό κίνδυνο να υποστεί βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση.

II. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ Η.Ε. ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ

0114

Υπόθεση B. Mutombo - Ανακοίνωση 13/1993 της 27.4.1994¹

Πολίτης του Ζαΐρ – Ένοπλες Δυνάμεις – Πολιτικές πεποιθήσεις – Εθνοτικές και εθνικές ομάδες – Βασανιστήρια – Αιτήσεις αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα – Απόρριψη των αιτήσεων αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα – Βάσιμος και δικαιολογημένος φόβος δίωξης – Αρχή της μη επαναπροώθησης.

Εφαρμοστέο Δίκαιο :

Άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης «δια την Προάσπισιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών»

N.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256, τ. Α')

Άρθρα 3, 22, 25 παρ. 5 εδ. α' της Σύμβασης «κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας»

N.1782/1988 (ΦΕΚ 116, τ. Α').

I. Πραγματικά Περιστατικά σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντα : Ο προσφεύγων και αιτών την προβλεπόμενη από τη Σύμβαση προστασία είναι πολίτης του Ζαΐρ, γεννηθείς το 1961 και προσωρινά διαμένων στην Ελβετία, όπου έχει υποβάλει αίτημα αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα. Υποστηρίζει ότι είναι θύμα της παραβίασης από τις Ελβετικές Αρχές του άρθρου 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων. Στην ανακοίνωσή του προς την Επιτροπή ισχυρίζεται ότι από το 1982 εργαζόταν στις Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας του. Το 1988, και επειδή υφίστατο διακριτική μεταχείριση λόγω της εθνοτικής του καταγωγής (ανήκει στην φυλή Luba) προσχώρησε στο απαγορευμένο από το καθεστώς της χώρας του πολιτικό κόμμα «Ένωση για την Δημοκρατία και την Κοινωνική Πρόοδο». Ο πατέρας του ήταν μέλος του ίδιου κόμματος από το 1982, έτος της ιδρύσεώς του και αναγκάστηκε να αποχωρήσει λόγω της επαγγελματικής του θέσης ως δικαστού στο Πρωτοδικείο της Κινσάσα. Ο αιτών συμμετείχε σε πολλές διαδηλώσεις του κόμματος και σε παράνομες συναντήσεις. Την 20η Ιουνίου 1989 συνελήφθη από τρία μέλη της Ειδικής Προεδρικής Φρουράς, ενώ παρέδιδε επιστολή του πατέρα του στον Ε.Τ. ιδρυτικό μέλος και ηγέτη του κόμματος. Κρατήθηκε στο στρατιωτικό στρατόπεδο του Tshatsi, σε κελί εμβά-

¹Για το πλήρες κείμενο της απόφασης βλ. UN doc. CAT/C/12/D/13/1993 (27.4.1994) & International Journal of Refugee Law, 1995, Vol. 7, No. 2 σελ. 322

δού ενός τετραγωνικού μέτρου. Τις επόμενες τέσσερις ημέρες βασανίστηκε από τους ανακριτές, τους οποίους και κατονομάζει. Υπέστη ηλεκτροσόκ, ξυλοκοπήθηκε με γκλόμπ και ακόμη και στα γεννητικά του όργανα σε τέτοιο βαθμό ώστε έχασε τις αισθήσεις του. Την 24^η Ιουνίου 1989 παραπέμφθηκε σε δίκη ενώπιον στρατιωτικού δικαστηρίου κατηγορούμενος για το αδίκημα της συνωμοσίας κατά του Κράτους και καταδικάστηκε σε 15ετή κάθειρξη. Μεταφέρθηκε στις στρατιωτικές φυλακές του Ndolo, όπου παρέμεινε επί 7μηνο εκτίοντας την ποινή του. Αν και είχε απωλέσει την όρασή του από το ένα μάτι και υπέφερε από κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις που προκλήθηκαν από τα βασανιστήρια, δεν του παρεσχέθη καμία ιατρική περίθαλψη. Την 20η Ιανουαρίου 1990 αφέθηκε ελεύθερος υπό τον όρο να εμφανίζεται δίδε εβδομαδιαίως στη Στρατονομία της Mantete. Τον Φεβρουάριο 1990 υπεβλήθη σε ιατρική θεραπεία για το τραύμα του ματιού στο Γενικό Νοσοκομείο Mama Yemo. Λόγω της κατάστασης ο πατέρας του και τα αδέρφια του του συνέστησαν να αναχωρήσει από την Κινσάσα, για να αποφύγει την παρακολούθηση της αστυνομίας που αναζητούσε και άλλα μέλη του κόμματος. Την 30η Μαρτίου 1990 εγκατέλειψε το Ζαίρ, την οικογένειά του καθώς και τα δύο παιδιά του που ζουν με τον πατέρα του. Μετά από 15 ημέρες έφθασε στην πρωτεύουσα της Αγκόλας, Λουάντα, όπου έμεινε για τρεις μήνες με φίλους. Με τη συνδρομή φιλικού προσώπου, εξασφάλισε άδεια εισόδου για την Ιταλία όπου έφθασε την 20η Ιουλίου 1990, χρησιμοποιώντας διαβατήριο που ανήκε σε φίλο του. Την 7^η Αυγούστου 1990 εισήλθε παράνομα στην Ελβετία και την επομένη υπέβαλε αίτημα πολιτικού ασύλου για αναγνωριστεί στο πρόσωπό του το καθεστώς του πρόσφυγα. Την ίδια χρονική περίοδο πληροφορήθηκε ότι μετά την αναχώρησή του από το Ζαίρ, οι αρχές της χώρας του συνέλαβαν τον πατέρα του και διέταξαν σε βάρος του το στερητικό της ελευθερίας μέτρο της κράτησης.

II. Η διαδικασία εξέτασης του αιτήματος αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα από τις Αρχές της Ελβετίας : Το αίτημα ασύλου του προσφεύγοντος στην Επιτροπή εξετάστηκε από το Γραφείο Αιτούντων Άσυλο της Λοζάννης την 10η Οκτωβρίου 1990. Υπέβαλε στις αρμόδιες αρχές ιατρική γνωμάτευση Ελβετού ιατρού, που βεβαιώνει ότι τα σημάδια στο σώμα του προέρχονται από τα βασανιστήρια που ισχυρίζεται ότι υπέστη. Ιατρός οφθαλμολόγος βεβαίωσε ότι το τραύμα του αιτούντα στο μάτι του προκλήθηκε από τις κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις που υπέστη στη διάρκεια ανακρίσεων στο Ζαίρ τον Ιούνιο του 1989. Την 31^η Ιανουαρίου 1992 το Ομοσπονδιακό Γραφείο Προσφύγων απέρριψε το αίτημά του και διέταξε την απομάκρυνσή του από την Ελβετία. Έκρινε ότι παρά την άποψη που διατυπώθηκε το γεγονός της παραμονής του αι-

τούντος στην στρατιωτική φυλακή του Ndolo δεν αποδεικνύει ότι η κράτησή του οφείλεται στις πολιτικές πεποιθήσεις του. Προς υποστήριξη του επιχειρήματος αυτού οι ελβετικές αρχές επικαλέστηκαν ότι η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού, που επισκέφθηκε την φυλακή το Νοέμβριο 1989, δήλωσε ότι δεν ενδιαφέρθηκε για τον αιτούντα επειδή προφανώς δεν ανήκει στην κατηγορία εκείνων των φυλακισμένων που εμπίπτουν στην κηδεμονία της. Περαιτέρω, οι Αρχές της Ελβετίας αμφισβήτησαν τη γνησιότητα του εγγράφου της προσωρινής αποφυλάκισης που ο αιτών προσκόμισε στα πλαίσια της διαδικασίας αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα προκειμένου να αποδείξει τη δίωξη του στο Ζαΐρ. Όσον αφορά την επαναπροώθησή του στο Ζαΐρ, το Γραφείο Προσφύγων έκρινε ότι δεν υπήρχαν ενδείξεις ότι θα εκτίθετο σε τιμωρία ή μεταχείριση που απαγορεύεται από το άρθρο 3 της ΕυΣΔΑ. Την 6^η Μαρτίου 1992 ο αιτών προσέφυγε κατά της απορριπτικής απόφασης του Γραφείου Προσφύγων. Την 10η Αυγούστου 1992 ανεστάλη η απόφαση απέλασής του από την χώρα, αλλά την 2^η Ιουνίου 1993 η Επιτροπή Προσφύγων σε Θέματα Προσφύγων απέρριψε την προσφυγή του αιτούντα. Την 24^η Ιουνίου 1993 κοινοποιήθηκε στον αιτούντα απόφαση σύμφωνα με την οποία υποχρεούτο να αναχωρήσει από την Ελβετία πριν την 15^η Σεπτεμβρίου 1993, διαφορετικά θα απελαυνόταν. Το αίτημα του για επανεξέταση της απόφασης με το αιτιολογικό ότι οι αρχές δεν εκτιμήσει ικανοποιητικά ουσιώδη έγγραφα της υπόθεσής του, όπως π.χ. την Έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας και τις ιατρικές γνωματεύσεις που υπέβαλε, απερρίφθη την 13^η Σεπτεμβρίου 1993. Λίγες μέρες αργότερα ενημερώθηκε ότι επιτρέπεται να παραμείνει στην Ελβετία έως την 17^η Οκτωβρίου 1993.

III. Η αίτηση ενώπιον της Επιτροπής : Ο αιτών ισχυρίζεται ότι εάν επαναπροωθηθεί στην χώρα καταγωγής του θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο βασανιστηρίων και ότι θα κινδυνεύσει η προσωπική του ελευθερία και ασφάλεια. Για τη θεμελίωση των ισχυρισμών του ο αιτών υπέβαλε αποδεικτικά στοιχεία μιας σειράς συστηματικών, σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ζαΐρ, που σύμφωνα με την διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων αποτελούν δεδομένα τις οποίες τα Κράτη Μέρη της Σύμβασης υποχρεούνται να συνεκτιμούν στα πλαίσια της έκδοσης απόφασης απέλασης. Ο αιτών υποστηρίζει περαιτέρω ότι βάσει αυτών και μόνον των στοιχείων οι Αρχές της Ελβετίας οφείλουν να απόσχουν από το μέτρο της σε βάρος του απέλασης. Σε επιστολή που απευθύνεται στο συνήγορό του με ημερομηνία 3.11.1993, η Διεθνής Αμνηστία συμμερίζεται τα επιχειρήματα του αιτούντα ότι θα εκτεθεί σε κίνδυνο βασανιστηρίων εάν αναγκαστεί να επιστρέψει στην πατρίδα του.

Εκτιμά ότι οι ισχυρισμοί του είναι αξιόπιστοι και υπογραμμίζει ότι η γενική κατάσταση στο Ζαΐρ χαρακτηρίζεται από την βία και την καταστολή. Σύμφωνα με πηγές της, εκατοντάδες στρατιώτες συνελήφθησαν και κρατήθηκαν σε χώρους που δεν γνωστοποιήθηκαν στις οικογένειές τους, επειδή χαρακτηρίστηκαν ως συμπαθούντες της αντιπολίτευσης στο καθεστώς του προέδρου Μομπούτου. Κατά την άποψη της Διεθνούς Αμνηστίας τα μέλη της αντιπολίτευσης είναι θύματα κρατικών ενεργειών καταστολής και το γεγονός και μόνο της υποβολής του αιτήματος ασύλου αντιμετωπίζεται ως πράξη εχθρική έναντι της Κυβέρνησης τους Ζαΐρ. Επειδή ο κίνδυνος απέλασης από την Ελβετία ήταν άμεσος και παρών, η Επιτροπή ζήτησε από την Κυβέρνηση της χώρας να υιοθετήσει προσωρινά μέτρα προστασίας και να μην εκτελέσει την απόφαση απέλασης ενόσω εκκρεμεί ενώπιόν της η εξέταση η υπόθεσης του αιτούντα.

IV. Ζητήματα & Διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής : Κατά την 11^η Σύνοδό της, την 18.11.1993, η Επιτροπή (κατ' εφαρμογή του κανόνα 108, παρ. 9) αποφάσισε να ζητήσει από το Κράτος Μέρος διευκρινίσεις ή παρατηρήσεις για το παραδεκτό της ανακοίνωσης και, λαμβανομένων υπόψη των εξαιρετικών συνθηκών της υπό εξέταση περίπτωσης, αποφάσισε επιπλέον την μη απέλαση του προσφεύγοντος από το έδαφος του Κράτους Μέλους έως ότου ολοκληρωθεί η διαδικασία εξέτασης της προσφυγής. Επίσης, κάλεσε το Κράτος Μέρος να υποβάλλει επεξηγήσεις ή τις απόψεις του για την ουσία της προσφυγής, εφόσον κρίνει ότι πληροί τις προϋποθέσεις του παραδεκτού. Την 18^η Φεβρουαρίου 1994 το εν λόγω Κράτος ενημέρωσε την Επιτροπή ότι θα συμμορφωθεί με το αίτημα της περί μη απέλασης του αιτούντα και ότι δεν αμφισβητεί το παραδεκτό της ανακοίνωσής του, αφού ο αιτών έχει εξαντλήσει όλα τα εσωτερικά ένδικα μέσα.

V. Οι παρατηρήσεις της Ελβετικής Κυβέρνησης επί της ουσίας της ανακοίνωσης : Με το από 7.3.1994 έγγραφό της η Ελβετική Κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι το Ομοσπονδιακό Γραφείο Προσφύγων απέρριψε την 31^η Ιανουαρίου 1992 το αίτημα ασύλου του Mutombo, επειδή οι μαρτυρίες του και οι ισχυρισμοί του ήσαν αντιφατικοί, το κύριο αποδεικτικό έγγραφο, δηλαδή η απόφαση προσωρινής αποφυλάκισης δεν είχε νομική ισχύ, οι ιατρικές γνωματεύσεις δεν ήσαν πειστικές και γενικά οι ισχυρισμοί του δεν ήσαν αξιόπιστοι. Το Ομοσπονδιακό Γραφείο Προσφύγων διατύπωνε την άποψη ότι η κατάσταση στο Ζαΐρ δεν χαρακτηρίζεται από συστηματική βία. Αναφορικά με τον ειδικό ισχυρισμό του αιτούντα ότι η απέλασή του συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, η Ελβετία υπογραμμίζει ότι ο Mutombo δεν επικαλέστηκε τη σχετική διάταξη ενώπιον των εθνικών αρχών, περιοριζόμενος στην επίκληση

του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ. Στη συνέχεια αντικρούει το επιχείρημα, σύμφωνα με το οποίο η διαπίστωση ύπαρξης σε ένα Κράτος μιας σειράς συστηματικών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αποτελεί ικανό και επαρκή λόγο που δικαιολογεί την μη επαναπροώθηση οποιουδήποτε ατόμου στο εν λόγω Κράτος. Ειδικά για την παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης η Ελβετική κυβέρνηση πιστεύει ότι το ζήτημα που θέτει ο Mutombo είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την ερμηνεία και την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου : σημειώνει ότι, εάν η γενική κατάσταση ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα απέλασης συνιστά ικανή και επαρκή προϋπόθεση για να θεωρηθεί ότι όντως υπάρχει πραγματικός κίνδυνος βασανιστηρίων στην περίπτωση επαναπροώθησης του αιτούντα, τότε είναι αδιάφορη η προϋπόθεση του άρθρου 3 παρ. 1, σύμφωνα με την οποία ο κίνδυνος βασανιστηρίων πρέπει να είναι και εξατομικευμένος. Και καταλήγει ότι η ερμηνεία που προτείνεται από τον Mutombo δεν εναρμονίζεται με την συστηματική και τελλολογική ερμηνεία του άρθρου 3. Υποστηρίζει ότι το άρθρο 3 παρ. 1 της Σύμβασης ορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα Συμβαλλόμενα Κράτη δεσμεύονται να μην απελαύνουν από το έδαφός τους οποιονδήποτε κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια , και ότι η δεύτερη παράγραφος του ίδιου άρθρου περιγράφει τον τρόπο απόδειξης των λόγων για τους οποίους πιστεύεται ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο κινδυνεύει από βασανιστήρια. Η Ελβετική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ακόμα και αν διαπιστώνονται συστηματικές, σοβαρές, κατάφωρες ή μαζικές παραβιάσεις σε μια χώρα, αυτές αποτελούν ένδειξη που συνεκτιμάται με τις υπόλοιπες περιστάσεις, στα πλαίσια καθορισμού του συγκεκριμένου κινδύνου βασανιστηρίων που διατρέχει το πρόσωπο το οποίο αντιμετωπίζει την απέλαση ή την επαναπροώθηση. Η ύπαρξη των «ουσιωδών λόγων» της παραγράφου 1 καθορίζεται υπό το φως όλων των ειδικότερων θεμάτων της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης. Σε εξαιρετικές μόνον περιστάσεις η διαπίστωση σημαντικών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί επαρκή απόδειξη της ύπαρξης ουσιωδών λόγων κινδύνου βασανιστηρίων, εάν π.χ. οι παραβιάσεις αφορούν συγκεκριμένη ομάδα προσώπων σε ορισμένη περιοχή της επικράτειας της χώρας προορισμού και ο απειλούμενος με απέλαση ανήκει σε αυτήν την ομάδα. Όμως η θέση αυτή δεν εφαρμόζεται στην υπό εξέταση υπόθεση. Για να υποστηρίξει την ερμηνεία του άρθρου 3 της Σύμβασης, η Ελβετία αναφέρεται στην νομολογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σύμφωνα με την οποία η απόφαση απέλασης του αιτούντα άσυλο ενδεχομένως να συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ, όταν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστεύεται ότι ο απειλούμενος με απέλαση αντιμετωπίζει πραγματικό κίνδυνο βασανιστηρίων. Κατά την άποψη της

Επιτροπής, η αναφορά στην γενική κατάσταση ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην χώρα προορισμού δεν επαρκεί για να αποτραπεί η επαναπροώθηση του απειλούμενου με απέλαση, καθώς πρέπει να αποδεικνύεται ο εξατομικευμένος κίνδυνος του ενδιαφερόμενου προσώπου. Στην υπόθεση *Vilvarajah* κατά Ηνωμένου Βασιλείου το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε ότι η πιθανότητα κακομεταχείρισης του απειλούμενου με απέλαση λόγω της γενικότερης κατάστασης στην χώρα επαναπροώθησης δεν αποτελεί από μόνη της ικανοποιητική προϋπόθεση παραβίασης του άρθρου 3. Περαιτέρω, η προστασία που παρέχει το άρθρο 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων δεν έχει ευρύτερο πεδίο εφαρμογής από την παρεχόμενη από το άρθρο 3 της ΕυρΣΔΑ. Ο *Mutombo* διατυπώνει την ίδια άποψη, αφού δεν έκρινε αναγκαίο να επικαλεσθεί το άρθρο 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων ενώπιον των Εθνικών Αρχών, αλλά επικαλέστηκε μόνον το άρθρο 3 της ΕυρΣΔΑ. Περαιτέρω κατά την άποψη της Ελβετικής Κυβέρνησης, στην υπό εξέταση περίπτωση, δεν συντρέχει η προϋπόθεση της ύπαρξης ουσιωδών λόγων, που δημιουργούν την πεποίθηση ότι ο απειλούμενος με απέλαση θα κινδυνεύσει να βασανισθεί εάν επαναπροωθηθεί στο Ζαΐρ. Ακόμα και αν εκτιμηθεί η γενική κατάσταση στη χώρα αυτή, τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε ενώπιον των αρμόδιων ελβετικών αρχών δεν στηρίζουν τους ισχυρισμούς του. Για την υποστήριξη αυτού του επιχειρήματος, η Ελβετική Κυβέρνηση αναφέρεται στο περιεχόμενο μιας συνεχούς ενημέρωσής της από την πρεσβεία της στην Κινσάσα που προηγήθηκε της απόρριψης του αιτήματος αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα στο πρόσωπο του *Mutombo*. Η πρεσβεία της Ελβετίας στο Ζαΐρ επικοινωνήσε με οργάνωση ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα αυτή, που εξέφρασε την άποψη ότι η προσωπική ιστορία του *Mutombo* δεν ευσταθεί. Διαβεβαίωσε ότι η απόφαση προσωρινής αποφυλάκισης, έγγραφο που κατέθεσε ο αιτών άσυλο στις αρμόδιες ελβετικές αρχές στερείται νομικής ισχύος και ότι σε όσους αποφυλακίζονται χορηγείται « κάρτα αποφυλάκισης» που δεν έχει προσκομίσει ο προσφεύγων. Επιπλέον, η υπογραφή της προσκομισθείσας απόφασης δεν αντιστοιχεί σ' αυτήν του Διευθυντή της στρατιωτικής φυλακής όπου ισχυρίζεται ότι εξέτισε μέρος της ποινής του. Επιπροσθέτως, σύμφωνα πάντα με τις πληροφορίες που έλαβε η Ελβετική Πρεσβεία στο Ζαΐρ, το όνομα του *Mutombo* δεν περιλαμβάνεται στους καταλόγους των φυλακισμένων της στρατιωτικής φυλακής του *Ndolo* για τα έτη 1989 και 1990 και ο πατέρας του δήλωσε ότι ο γιος του δεν φυλακίστηκε ποτέ σε στρατιωτική φυλακή. Επίσης, στο σχέδιο της φυλακής, όπως το αποτύπωσε ο προσφεύγων στη διαδικασία εξέτασης του αιτήματός του για άσυλο, είναι ελλιπές αφού δεν έχει σχεδιάσει σημαντικούς χώρους των

κτιριακών εγκαταστάσεων της φυλακής, όπως το γραφείο του Διευθυντή των Φυλακών, ούτε το διαχωρισμό της φυλακής σε δύο βασικά τμήματα, ένα για τους στρατιώτες και ένα για τους αξιωματικούς.

Αποκαλύφθηκε επίσης ότι ο πατέρας του Mutombo είχε συνταξιοδοτηθεί, όχι για πολιτικούς λόγους, αλλά λόγω της νομοθεσίας που αφορούσε τους δημόσιους υπαλλήλους. Οι κατά τόπο αρμόδιοι του κόμματος «Ένωση για τη Δημοκρατία και την Κοινωνική Πρόοδο» δήλωσαν ότι ο πατέρας του προσφεύγοντα δεν δραστηριοποιείται πολιτικά με το κόμμα τους. Ακόμα και εάν η προσωπική ιστορία του προσφεύγοντα είναι αληθινή δεν περιλαμβάνει ενδείξεις ύπαρξης πραγματικού κινδύνου βασανιστηρίων, εάν επαναπροωθηθεί στην πατρίδα του. Η Ελβετική κυβέρνηση σημειώνει ότι ο προσφεύγων αποφυλακίστηκε προσωρινά επτά μόλις μήνες μετά την καταδίκη του σε δέκα πέντε χρόνια κάθειρξης. Έτσι, θεωρεί ότι αποδεικνύεται ότι ο κίνδυνος βασανιστηρίων είναι σχεδόν μηδαμινός. Εξάλλου, σύμφωνα πάντα με την άποψη της Ελβετικής κυβέρνησης ο Mutombo αποδέχθηκε να υπηρετήσει στο στρατό μετά την αποφυλάκισή του. Οι απόψεις της Ελβετικής κυβέρνησης ενισχύονται και από τους ισχυρισμούς του Mutombo ενώπιον της Επιτροπής, και επομένως φαίνεται ότι αυτός εγκατέλειψε την πατρίδα του κυρίως επειδή δεν ήθελε να διακινδυνεύσουν η οικογένειά του και οι φίλοι του, και όχι λόγω προσωπικού κινδύνου. Αναφορικά με την γενική κατάσταση στο Ζαΐρ αναγνωρίζεται από την Ελβετία ότι η χώρα υποφέρει από συνεχείς εσωτερικές αναταραχές και από εκρηκτικές καταστάσεις βίας. Όμως, η κατάσταση αυτή δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ύπαρξης προσωπικού κινδύνου βασανιστηρίων σε βάρος του Mutombo, σε περίπτωση επαναπροώθησής του στο Ζαΐρ. Εξάλλου σε πρόσφατο έγγραφο του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, όπου εκφράζεται ανησυχία για την κατάσταση στο Ζαΐρ και συνιστάται σύνεση κατά τον επαναπατρισμό των πολιτών της χώρας αυτής, δεν συστήνεται η αναστολή όλων των μέτρων απέλασης στη χώρα αυτή.

VI. Οι απόψεις του Mutombo ενώπιον της Επιτροπής : Αντικρούοντας τα επιχειρήματα της Ελβετικής Κυβέρνησης, ο συνήγορος του προσφεύγοντα υποστήριξε ότι η παράλειψη επίκλησης ενώπιον των εθνικών αρχών των διατάξεων της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων δεν απαλλάσσει σύμφωνα με την ελβετική νομοθεσία τις αρμόδιες ελβετικές αρχές, από την υποχρέωση εφαρμογής της Σύμβασης αυτής. Στη συνέχεια ο συνήγορος του προσφεύγοντα αμφισβήτησε ότι, το άρθρο 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων δεν παρέχει προστασία ευρύτερη εκείνης του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ. Υποστηρίζει ότι τα άρθρα της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων πρέπει να ερμηνεύονται έτσι ώστε να

εξασφαλίζεται η πλέον αποτελεσματική προστασία από τα βασανιστήρια. Σε αυτό το ερμηνευτικό πλαίσιο, το άρθρο 3 της ΕυρΣΔΑ απαγορεύει τα βασανιστήρια, αλλά δεν διέπει άμεσα την απέλαση ή την «επαναπροώθηση». Η εφαρμογή του σε περιπτώσεις απέλασης αναπτύχθηκε μόνον με τη νομολογία της Επιτροπής και του Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που διστάζουν να διευρύνουν, ερμηνευτικά, το πεδίο της παρεχόμενης προστασίας. Αφού το άρθρο 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων ορίζει σαφώς και ειδικά για την προστασία που δικαιούνται οποιοσδήποτε επαναπροωθείται σε χώρα όπου κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια, κατ' ανάγκη η ερμηνεία του είναι διαφορετική και ευρύτερη. Δεν συμπίπτουν στις δύο συμβάσεις οι προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται για να καθορισθεί η ύπαρξη κινδύνου βασανιστηρίων που διατρέχει ο καθένας σε περίπτωση επαναπροώθησης. Η νομολογία του άρθρου 3 της ΕυρΣΔΑ ορίζει ότι ο κίνδυνος πρέπει να είναι συγκεκριμένος και σοβαρός. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων, η ύπαρξη ουσιωδών λόγων που οδηγούν στην πεποίθηση ότι υπάρχει ο κίνδυνος βασανιστηρίων επαρκούν για την απαγόρευση της επαναπροώθησης. Μεταξύ αυτών των ουσιωδών λόγων συγκαταλέγεται η διαπίστωση στην χώρα επαναπροώθησης μιας σειράς συστηματικών, σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κατά συνέπεια αμφισβητείται η προτεινόμενη από την Ελβετική Κυβέρνηση ερμηνεία της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 3, και άρα η ύπαρξη συστηματικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε μια χώρα αποτελεί επαρκή ένδειξη της ύπαρξης βάσιμων λόγων κινδύνου βασανιστηρίων, που αποκλείουν την απέλαση στο έδαφος της χώρας αυτής. Σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων το βάρος της απόδειξης ανήκει στο Συμβαλλόμενο Κράτος Μέρος, προϋπόθεση που ενισχύει την προστασία του ατόμου. Είναι δύσκολο για τον απειλούμενο με απέλαση ή επαναπροώθηση να αποδείξει την ύπαρξη κινδύνου βασανιστηρίων. Όσον αφορά τα συμπεράσματα και τα μέσα που εφάρμοσε η Ελβετία για να επαληθεύσει την αλήθεια και την αξιοπιστία των ισχυρισμών του προσφεύγοντα, ο συνήγορός του αναπτύσσει την θέση ότι ο μυστικός χαρακτήρας της όλης έρευνας στο Ζαΐρ και η αναφορά σε ανώνυμο πληροφοριοδότη καθιστά εξαιρετικά δύσκολο γι' αυτόν να επαληθεύσει την αξιοπιστία και την αντικειμενικότητα των πληροφοριών που συγκέντρωσαν οι ελβετικές αρχές για το πρόσωπο και την οικογένεια του Mutombo. Αμφισβητεί την δυνατότητα του πληροφοριοδότη να έχει πρόσβαση στον κατάλογο φυλακισμένων της φυλακής Ndolo, εκφράζοντας την άποψη ότι δεν είναι δυνατό να είναι επιτρεπτή η πρόσβαση όλων σε αυτά τα στοιχεία. Ζητά

από την Ελβετική Κυβέρνηση να αποκαλύψει το όνομα του πληροφοριοδότη της και της οργάνωσης ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπου είναι μέλος, διαφορετικά οι πληροφορίες που επικαλέσθηκε ενώπιον της Επιτροπής στερούνται ουσιώδους επιρροής. Για να αιτιολογήσει την αξιοπιστία της προσωπικής ιστορίας του προσφεύγοντα, ο συνήγορός του αναφέρεται στην ανακοίνωση που υπέβαλε ενώπιον της Επιτροπής και στην θέση της Διεθνούς Αμνηστίας για την περίπτωση του. Το γεγονός της προσωρινής αποφυλάκισης του δεν εξαλείφει τον κίνδυνο βασανιστηρίων στην περίπτωση επαναπροώθησης στη χώρα του. Η κατάσταση στο Ζαίρ έχει επιδεινωθεί σημαντικά από το 1990, και εν πάσει περιπτώσει αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας είναι ο υπαρκτός κίνδυνος που αντιμετωπίζει εν προκειμένω ο προσφεύγων. Για να ενισχύσει το επιχειρήμα του για την κατάσταση στο Ζαίρ, ο προσφεύγων υπέβαλε στην Επιτροπή εκθέσεις μη κυβερνητικών οργανώσεων καθώς και την έκθεση για την κατάσταση στο Ζαίρ του Γενικού Γραμματέα της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, από όπου προκύπτει ότι τα βασανιστήρια και η κακομεταχείριση των κρατουμένων αποτελούν συνήθη πρακτική στο Ζαίρ και διαπράττονται χωρίς να τιμωρούνται. Εξάλλου το επιχειρήμα, ότι το Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες δεν εισηγείται την αναστολή όλων των απελάσεων στο Ζαίρ, δεν έχει ουσιώδη επιρροή στην προκειμένη περίπτωση, γιατί εξετάζεται από την Επιτροπή μια υπόθεση με ιδιαίτερα, εξατομικευμένα χαρακτηριστικά που δεν συγκαταλέγονται στο έγγραφο της Ύπατης Αρμοστείας. Σημειώνεται πάντως ότι το ύφος του εγγράφου της Ύπατης Αρμοστείας των Η.Ε. για τους Πρόσφυγες είναι εξαιρετικά αποτρεπτικό όλων των απελάσεων προς το Ζαίρ. Τέλος, συνήγορος αναφέρθηκε στις ιατρικές γνωματεύσεις που υποβλήθηκαν ενώπιον των ελβετικών αρχών στη διαδικασία εξέτασης του αιτήματος ασύλου και υποστήριξε ότι συντάχθηκαν από ειδικευμένους Ελβετούς ιατρούς. Από τις γνωματεύσεις αυτές προκύπτει ότι τα τραύματα, που διαπιστώνονται και βεβαιώνονται, αντιστοιχούν στους ισχυρισμούς του Mutombo. Υπογραμμίζεται ότι οι Ελβετικές Αρχές απέρριψαν την αποδεικτική ισχύ αυτών των εγγράφων χωρίς να τα επανεξετάσουν.

Νόμο βάσιμο : Η ύπαρξη ενός συνόλου συστηματικών, σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε μια χώρα δεν αποτελεί ουσιώδη λόγο καθορισμού του κινδύνου βασανιστηρίων που αντιμετωπίζει οποιοσδήποτε εάν απελαθεί ή επαναπροωθηθεί στη χώρα αυτή. Επιβάλλεται η ύπαρξη συμπληρωματικών λόγων από τους οποίους να αποδεικνύεται ότι ο απειλούμενος με απέλαση ή επαναπροώθηση θα κινδυνεύσει προσωπικά. Όμοια, η απουσία ενός συνόλου

συστηματικών, σοβαρών, παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν σημαίνει την απουσία κινδύνου βασανιστηρίων, που πρέπει να ερευνάζεται με την εκτίμηση και την αξιολόγηση των συγκεκριμένων εξατομικευμένων δεδομένων.

Σκεπτικό : Πριν την εξέταση των ουσιαστικών ισχυρισμών της προσφυγής, η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων ερευνά εάν η προσφυγή ασκήθηκε παραδεκτά κατά το άρθρο 22 της Σύμβασης. Διαπίστωσε ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 5 α του άρθρου 25 της Σύμβασης, δηλαδή ότι η υπό κρίση υπόθεση δεν έχει εξετασθεί και δεν εξετάζεται σύμφωνα με κάποια άλλη διαδικασία διεθνούς έρευνας ή διευθέτησης. Η Ελβετική Κυβέρνηση δεν έχει προβάλει ενστάσεις ως προς το παραδεκτό της ανακοίνωσης και επιβεβαιώνει ότι ο Mutombo έχει εξαντλήσει όλα τα εσωτερικά ένδικα μέσα. Άρα η ανακοίνωση παραδεκτά έχει ασκηθεί ενώπιον της Επιτροπής, που την ερευνά κατ' ουσία.

Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι δεν καλείται να εξετάσει την παραβίαση των προστατευομένων από τη Σύμβαση δικαιωμάτων από το Ζαίρ, που δεν είναι Συμβαλλόμενο στη Σύμβαση μέρος. Το κρίσιμο για την Επιτροπή ζήτημα είναι εάν με την απέλαση ή την επαναπροώθηση του Mutombo στο Ζαίρ η Ελβετία παραβιάζει τις διεθνείς υποχρεώσεις της που απορρέουν από το άρθρο 3 της Σύμβασης, σύμφωνα με το οποίο Κανένα Κράτος Μέρος δεν θα απελαύνει, δεν θα επαναπροωθεί, ούτε θα εκδίδει πρόσωπο σε άλλο Κράτος, όπου υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστευτεί ότι αυτό το πρόσωπο θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της τις ανησυχίες της Ελβετίας για την καταχρηστική επίκληση και εφαρμογή του άρθρου 3 της Σύμβασης από τους αιτούντες άσυλο. Πλην όμως κρίνει ότι ακόμα και αν αμφισβητούνται τα γεγονότα που επικαλείται ο απειλούμενος με απέλαση επιβάλλεται να διασφαλισθεί ότι δεν κινδυνεύει η προσωπική του ελευθερία και ασφάλεια. Οι εφαρμοζόμενες διατάξεις είναι αυτές του άρθρου 3 της Σύμβασης : « 1. Κανένα Κράτος δεν θα απελαύνει, δεν θα επαναπροωθεί, ούτε θα εκδίδει πρόσωπο σε άλλο Κράτος, όπου υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστευτεί ότι αυτό το πρόσωπο θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια. 2. Με σκοπό να καθοριστεί, αν υπάρχουν αυτοί οι λόγοι, οι αρμόδιες αρχές θα λάβουν υπόψη όλα τα σχετικά στοιχεία, που περιλαμβάνουν, ενδεχομένως, την ύπαρξη στο Κράτος για το οποίο πρόκειται ενός συνόλου συστηματικών, σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

Η Επιτροπή υποχρεούται να αποφασίσει κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1 του άρθρου 3, εάν υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστευτεί ότι ο απειλούμενος με απέλαση θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια.

Για να διαμορφώσει την κρίση της η Επιτροπή υποχρεούται να εκτιμήσει όλους τους σχετικούς ισχυρισμούς, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2 του άρθρου 3, συμπεριλαμβανομένου και του συνόλου συστηματικών, σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ζαίρ. Σκοπός του καθορισμού όμως είναι να διαπιστωθεί εάν ο απειλούμενος με απέλαση θα κινδυνεύσει ο ίδιος να υποστεί βασανιστήρια στην χώρα προορισμού. Συνάγεται ότι η ύπαρξη μιας σειράς συστηματικών, σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε μια χώρα δεν αποτελεί επαρκή λόγο για τη διαπίστωση του κινδύνου βασανιστηρίων, που αντιμετωπίζει οποιοσδήποτε εάν απελαθεί ή επαναπροωθηθεί στη χώρα αυτή. Επιβάλλεται η ύπαρξη συμπληρωματικών λόγων από τους οποίους αποδεικνύεται ότι ο απειλούμενος με απέλαση ή επαναπροώθηση θα κινδυνεύσει προσωπικά. Όμοια, η απουσία ενός συνόλου συστηματικών, σοβαρών, παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν σημαίνει την απουσία κινδύνου βασανιστηρίων, που πρέπει να ερευνάται με την εκτίμηση και την αξιολόγηση των συγκεκριμένων εξατομικευμένων περιστάσεων.

Η Επιτροπή κρίνει ότι στην παρούσα περίπτωση υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι ο Mutombo κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια εάν απελαθεί στην πατρίδα του. Κατά τη διαμόρφωσης της κρίσης αυτής η Επιτροπή εκτίμησε την εθνοτική καταγωγή του, τους ισχυρισμούς του για τις πολιτικές του πεποιθήσεις και το ιστορικό της φυλάκισής του, το μη αμφισβητήσιμο από την Ελβετία καθεστώς του λιποτάκτη του στρατού, την παράνομη αναχώρηση από το Ζαίρ καθώς και το γεγονός ότι κατά την υποβολή του αιτήματος ασύλου ενώπιον των ελβετικών αρχών επικαλέστηκε επιχειρήματα που ενδεχομένως να θεωρηθούν δυσφημιστικά και εχθρικά για το Ζαίρ. Κρίνει ότι υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, η απέλασή του στο Ζαίρ θα έχει ως προβλέψιμη και αναγκαία συνέπεια την έκθεσή του σε ενεστώτα κίνδυνο κράτησης και βασανισμού του. Επιπλέον η πεποίθηση ότι οι «ουσιώδεις λόγοι» υπάρχουν με την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 3 ενισχύεται από « την ύπαρξη στο Κράτος για το οποίο πρόκειται ενός συνόλου συστηματικών, σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» με την έννοια της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου.

Η Επιτροπή γνωρίζει τη σοβαρή κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ζαίρ, όπως αποτυπώνεται μεταξύ άλλων στις εκθέσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, της Επιτροπής του Ειδικού Απεσταλμένου του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για τις Εξωδικαστικές, Συνοπτικές και Αυθαίρετες Εκτελέσεις καθώς και του Ειδικού Απεσταλμένου για τα Βασανιστήρια και

της Ομάδας Εργασίας για τις Αναγκαστικές ή Μη Ηθελημένες Εξαφανίσεις. Η Επιτροπή σημειώνει τις σοβαρές ανησυχίες που εξέφρασε η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ειδικότερα όσον αφορά την εμμονή στις πρακτικές της αυθαίρετης σύλληψης και κράτησης, των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης μεταχείρισης στα κέντρα κράτησης, των εξαφανίσεων, των συνοπτικών και αυθαίρετων εκτελέσεων, που την ανάγκασαν να αποφασίσει τον Μάρτιο 1994, να διορίσει ειδικό Απεσταλμένο για να εξετάσει και να καταγράψει την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Ζαίρ. Συμπεραίνει με βάση τα προαναφερόμενα ότι υπάρχει σύνολο συστηματικών, κατάφωρων, σοβαρών και μαζικών παραβιάσεων στο Ζαίρ και ότι η κατάσταση ενδέχεται να επιδεινωθεί. Επιπλέον θεωρεί ότι επειδή το Ζαίρ δεν είναι Συμβαλλόμενο Μέρος στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων ο Mutombo θα κινδυνεύσει εάν απελαθεί στο Ζαίρ, όχι μόνο να υποστεί βασανιστήρια, αλλά και να στερηθεί της δυνατότητας έννομης προστασίας των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται με τη Σύμβαση. Αποφασίζει ότι η απέλαση ή η επαναπροώθηση του στο Ζαίρ, υπό τις παρούσες περιστάσεις συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης.

Υπό το φως των προηγούμενων σκέψεων η Επιτροπή κρίνει, εκτιμώντας τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, ότι η Ελβετία υποχρεούται να αποτρέψει την απέλαση του Mutombo στο Ζαίρ ή σε οποιαδήποτε άλλη χώρα, όπου κινδυνεύει πραγματικά να απελαθεί ή να επαναπροωθηθεί στο Ζαίρ ή να υποστεί βασανιστήρια.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Έτος 1985

Αριθ. 830

Έτος 1988

932

Έτος 1992

3832

3833

Έτος 1997

3103

3381

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΣΤΟΛΩΝ

Έτος 1985

212

247

Έτος 1986

211

443

Έτος 1988

399

Έτος 1989

402

Έτος 1990

154

261

286

344

345

359

Έτος 1991

Αριθ. 137

138

163 έως 165

166 έως 168

222 έως 228

248 έως 259

312

313 έως 321

395 έως 396

407 έως 409

441

536

636

651

Έτος 1992

34

40

52

179

202

210

272

275

341

345

389

390

417

476

477

513

574

Έτος 1993

Αριθ. 255
327
336
487
520
737
747
784
787
790
791
805
806
864

Έτος 1994

17
37
69
130
151
152
203
227
267

Έτος 1995

30
65
73
116
141
285
374
400
452
490
501
577
578

Αριθ. 580
606
651
661
698

Έτος 1996

12
131
252
276
298
316
359
367
377
381
399
433
442
444
556
587
588
595
596
623
819

Έτος 1997

64
78
239
242

ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ**Έτος 1985**

Αριθ. 659

ΕφΑθήνας 10376/1996

Έτος 1986

265

1451

ΠΛΗΜΜΕΛΕΙΟΔΙΚΕΙΩΝ

ΤριμΠλημΑθήνας 36389/1989

ΤριμΠλημΧίου 233/1993

ΤριμΠλημΜυτιλήνης 585/1993

ΜονΠλημΝεάπολης 1268/1996

1269/1996

Έτος 1988

695

ΤριμΠλημΠατρών 2475/1996

ΤριμΠλημΚαβάλας 142/1997

Έτος 1989

59

ΤριμΠλημΓυθείου 271/1997

Έτος 1993

1838

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ**ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ****ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ****ΑΝΘΡΩΠΟΥ****Έτος 1994**

165

Soering κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Cruz Varas κ.ά. κατά Σουηδίας

Vilvarajah κ.ά. κατά Ηνωμένου

Βασιλείου

Έτος 1995

9

69

613

905

944

1218

1476

1596

Vijayanathan και Pusparajeh κατά

Γαλλίας

Amuur κατά Γαλλίας

Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου

Ahmed κατά Αυστρίας

Έτος 1996

18

330

790

1473

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ**ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΚΑΤΑ****ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΩΝ**

Mutombo κατά Ελβετίας

ΕΦΕΤΕΙΩΝ

ΕφΘράκης 404/1986

679/1990

ΕφΑιγαίου 60/1993 (βούλευμα)

ΕφΘράκης 39/1996 (βούλευμα)